

INSTYTUT SŁAWISTYKI POLSKIEJ AKADEMII NAUK
TOWARZYSTWO NAUKOWE WARSZAWSKIE

BEATA RASZEWSKA-ŻUREK

**KSZTAŁTOWANIE SIĘ NAZWISK
RÓWNYCH IMIONOM W POLSCE
(WIEK XIII-XVI)**

BEATA RASZEWSKA-ŻUREK KSZTAŁTOWANIE SIĘ NAZWISK RÓWNYCH IMIONOM W POLSCE

Slawistyczny Ośrodek Wydawniczy (SOW)
Instytut Slawistyki Polskiej Akademii Nauk
Pałac Staszica, pok. 311a
ul. Nowy Świat 72, 00-330 Warszawa
tel. 0 22 827-17-41 lub 0 22 657 28 49
sow-ispaw@wp.pl, www.ispan.waw.pl
<http://rcin.org.pl>

ISBN 83-89191-54-7

<http://rcin.org.pl>

KSZTAŁTOWANIE SIĘ NAZWISK
RÓWNYCH IMIONOM W POLSCE

Prace Sławistyczne

119

Komitet Redakcyjny

EWA RZETELSKA-FELESZKO (przewodnicząca)
JERZY DUMA, JACEK KOLBUSZEWSKI,
VIOLETTA KOSESKA-TOSZEWA, HANNA POPOWSKA-TABORSKA,
JERZY SZOKALSKI, LUCJAN SUCHANEK

INSTYTUT SŁAWISTYKI POLSKIEJ AKADEMII NAUK
TOWARZYSTWO NAUKOWE WARSZAWSKIE

BEATA RASZEWSKA-ŻUREK

**KSZTAŁTOWANIE SIĘ NAZWISK
RÓWNYCH IMIONOM W POLSCE
(WIEK XIII–XVI)**

WARSZAWA 2006

<http://rcin.org.pl>

Publikację opiniowała do druku
Kwiryna Handke

**Wydanie publikacji dofinansowane
przez Ministerstwo Nauki i Informatyzacji**

Projekt okładki
Marek Pijet

Redakcja
Zenobia Mieczkowska

Skład i łamanie
Jerzy Pieńkowski

© Copyright by Sławistyczny Ośrodek Wydawniczy
& Towarzystwo Naukowe Warszawskie
Printed in Poland

ISBN 83-89191-54-7

Sławistyczny Ośrodek Wydawniczy (SOW)
Instytut Sławistyki Polskiej Akademii Nauk
Pałac Staszica, ul. Nowy Świat 72, 00-330 Warszawa
tel./fax (0-22) 826 76 88, tel. 827 17 41
sow-ispan@wp.pl, www.ispan.waw.pl

<http://rcin.org.pl>

SPIS TREŚCI

WSTĘP	9
1. Przedmiot i zakres pracy	9
2. Cel pracy	10
3. Źródła materiału	11
4. Stan badań	13
5. Założenia metodologiczne i ich inspiracje	20
TYPOLOGIA ZESTAWIEŃ DWÓCH IMION	34
Zestawienie z imieniem chrześcijańskim w drugiej pozycji ..	34
I. Imię chrześcijańskie + imię chrześcijańskie ...	34
1. Dwie różne formy tego samego imienia chrześcijańskiego .	34
1.1. <i>Dwie różne formy tego samego imienia chrześcijańskiego w XIII – XV w.</i> ..	35
1.2. <i>Dwie różne formy tego samego imienia chrześcijańskiego w XVI w.</i> ...	44
1.3. <i>Frekwencja zestawień dwóch różnych form tego samego imienia chrześcijańskiego w kolejnych półwieczach w XIII do XVI w.</i>	45
2. Dwa różne imiona chrześcijańskie (w różnych formach) ...	49
2.1. <i>Dwa różne imiona chrześcijańskie (w różnych formach) w XIII – XV w.</i>	50
2.2. <i>Dwa różne imiona chrześcijańskie (w różnych formach) w XVI w.</i>	63
2.3. <i>Frekwencja zestawień dwóch różnych imion chrześcijańskich w kolejnych półwieczach w XIII – XVI w.</i>	69
II. Imię słowiańskie + imię chrześcijańskie	74
1. Imię słowiańskie + imię chrześcijańskie w XIII – XV w. ...	74
2. Imię słowiańskie + imię chrześcijańskie w XVI w.	82
3. <i>Frekwencja zestawień imię słowiańskie + imię chrześcijańskie w kolejnych półwieczach w XIII – XVI w.</i>	85

Zestawienie z imieniem słowiańskim w drugiej pozycji 89

I. Imię słowiańskie + imię słowiańskie	89
1. Dwie różne formy tego samego imienia słowiańskiego	89
1.1. <i>Dwie różne formy tego samego imienia słowiańskiego w XIV – XV w. . .</i>	90
1.2. <i>Dwie różne formy tego samego imienia słowiańskiego w XVI w.</i>	93
1.3. <i>Frekwencja zestawień dwóch różnych form imienia słowiańskiego w kolejnych półwieczach w XIV – XVI w.</i>	94
2. Dwa różne imiona słowiańskie (w różnych formach)	95
2.1. <i>Dwa różne imiona słowiańskie (w różnych formach) w XIII – XV w. . .</i>	96
2.2. <i>Dwa różne imiona słowiańskie (w różnych formach) w XVI w.</i>	104
2.3. <i>Frekwencja zestawień dwóch różnych imion słowiańskich w kolejnych półwieczach w XIII – XVI w.</i>	106
II. Imię chrześcijańskie + imię słowiańskie	110
1. Imię chrześcijańskie + imię słowiańskie w XIII – XVI w. . .	110
2. Imię chrześcijańskie + imię słowiańskie w XVI w.	124
3. <i>Frekwencja zestawień imię chrześcijańskie + imię słowiańskie w kolejnych półwieczach w XIII – XVI w.</i>	128

Zróznicowanie ilościowe typów zestawień dwóch imion od XIII do XVI w. 133

PRZYNALEŻNOŚĆ SPOŁECZNA NOSICIELI ZESTAWIEŃ DWÓCH IMION 142

1. Przynależność społeczna nosicieli zestawień dwóch imion – wiek XIII – XV	142
2. Przynależność społeczna nosicieli zestawień dwóch imion w XVI w.	151
3. Społeczny zasięg nazwisk równych imionom w XIV – XVI w.	156

KSZTAŁTOWANIE SIĘ NAZWISK RÓWNYCH IMIONOM W POLSKIM SYSTEMIE ANTROPONIMICZNYM OD 1. POŁ. XIV DO KOŃCA XVI W. 161

1. Przejawy funkcji nazwiskowej imion od 1. poł. XIV w. do końca XVI w.	161
--	-----

2. Proces kształtowania się nazwisk równych imionom w polskim systemie antroponimicznym od pierwszej poł. XIV do końca XV w.	204
3. Funkcja nazwiskowa nazwisk równych imionom do końca XV w. na tle innych typów antroponimicznych	208
WNIOSKI KOŃCOWE	211
ANEKSY.....	216
1. Skróty opracowań	216
2. Wykaz i skróty źródeł	217
<i>Skróty źródeł SSNO</i>	217
<i>Skróty źródeł z XVI w.</i>	243
3. Bibliografia	245
4. Spis tablic	249
5. Indeks nazwisk równych imionom	250
6. Wykaz publikacji Sławistycznego Ośrodka Wydawniczego (SOW).....	262

WSTĘP

1. Przedmiot i zakres pracy

Przedmiotem opracowania jest zestawienie antropomiczne¹ złożone z dwóch imion, np. *Jan Marcinek* (< Marcin), *Piotr Sławek* (< Sławomir), *Jakub Rafał*, *Mikołaj Bogdan*, służące do identyfikacji osób w Polsce. Opracowanie niniejsze obejmuje okres od 1. poł. XIII w. do końca XVI w.

Analizie poddano 4752 zestawienia dwóch imion, w tym 3662 z okresu od 1. poł. XIII w. do końca XV w. i 1090 z XVI w.

Zestawienia dwóch imion stanowią kombinację imion chrześcijańskich i dwuczłonowych słowiańskich, imiona występują w nich w formach pełnych i derywowanych. Zestawienia tego rodzaju były notowane w omawianym okresie w polskich źródłach historycznych.

Przedmiotem szczególnego zainteresowania, a zarazem kryterium podziału materiału, jest imię zajmujące w zestawieniu drugą pozycję. Pośród zestawień dwóch imion wyodrębniłam dwie podstawowe grupy:

- a. zestawienia z imieniem chrześcijańskim w drugiej pozycji;
- b. zestawienia z imieniem słowiańskim w drugiej pozycji.

Drugi człon takich zestawień stopniowo przekształcał się w późniejsze nazwisko, które było identyczne z imieniem chrześcijańskim w formie pełnej albo derywowanej, lub z imieniem słowiańskim w formie pełnej albo derywowanej.

¹ Termin *zestawienie antropomiczne* na oznaczenie złożonych (wielostopniowych) nazw osobowych wprowadził T. Skulina (1973, 54). Jest to złożenie szczególnego rodzaju – o fakultatywnie realizowanych komponentach i niepowtarzalnej specyfice semantycznej.

2. Cel pracy

Niniejsza praca ma trzy zasadnicze cele.

Pierwszy z nich to ukazanie, z jakich kombinacji imion składały się zestawienia. W zestawieniach występują dwa rodzaje imion – chrześcijańskie (np. *Jan* z derywatami) i słowiańskie (np. *Sławomir* z derywatami). Wśród imion obu rodzajów pojawiają się dwie formy – podstawowa (*Jan*, *Sławomir*) i derywowana (*Janek*, *Sławek*). Każda z tych form obu rodzajów imion może występować w obu pozycjach zestawienia – stać na pierwszym miejscu – jako imię chrzestne, lub na drugim – jako dodatkowe określenie. Ze względu na połączenia różnych imion w różnych formach, uwzględniając ich pozycję w zestawieniu antroponimicznym wyodrębniłam typy zestawień.

Istotnym elementem tej części badań jest ukazanie częstotliwości tych zestawień w poszczególnych półwieczach. Badania statystyczne pozwalają ujawnić, jakie typy zestawień dwóch imion przeważały w polskim systemie antroponimicznym, a jakie występowały rzadko.

Drugim celem jest zbadanie przynależności społecznej nosicieli nazwisk równych imionom. Pozwala to ustalić, czy używanie nazwisk równych imionom było charakterystyczne dla którejś grupy społecznej, inaczej – czy nazwiska omawianego typu (odimienne) miały społecznie ograniczony zasięg.

Trzecim celem jest próba udzielenia odpowiedzi na pytanie, czy imiona występujące w drugiej pozycji miały w okresie od XIII do końca XVI w. cechy charakterystyczne dla nazwisk. Zbadałam, czy imię w drugiej pozycji było dziedziczne, czy obejmowało całą generację lub/i całą rodzinę i czy przechodziło na żonę. Tym samym próbowałam ustalić, kiedy rozpoczął się i jak przebiegał proces kształtowania się nazwiska równego imieniu w polskim systemie antroponimicznym.

Praca niniejsza jest próbą syntetycznego ujęcia jednego typu nazwisk, tj. nazwiska równego imieniu od jego pojawienia się w postaci drugiego członu zestawienia *imię + imię*, do momentu przekształcenia się w nazwisko dziedziczne i wspólne dla rodziny. Prześledzenie czterech wieków występowania zestawień *imię + imię* umożliwiło ukazanie procesu kształtowania się nazwisk równych imionom, a także pozwoliło na określenie społecznego zasięgu tych nazwisk.

3. Źródła materiału

Źródłem materiału z okresu od 1. poł. XIII w. do końca XV w. jest *Słownik staropolskich nazw osobowych* pod red. W. Taszyckiego (1965-1983) – SSNO, gdzie zgromadzono pełny zasób nazw osobowych z okresu od XII do XV w. pochodzący z wydanych drukiem do r. 1960 dokumentów historycznych z całej Polski. W Słowniku uwzględniono nazwy ludności polskiej i spolonizowanej, zawiera on nazwy zarówno pochodzenia rodzimego, jak i obcego, w postaci przyswojonej i nie przyswojonej².

Materiał z XVI w. pochodzi z 33 drukowanych źródeł historycznych, dotyczących przedstawicieli różnych grup społecznych. Są to inwentarze i lustracje dóbr, rejestry podatkowe, księgi przyjęć do prawa miejskiego, księgi sądowe, dokumenty cechowe i inne, por. spis źródeł dla XVI w.

Wykorzystane dokumenty XVI-wieczne różnią się między sobą objętością i charakterem zapisek. Wynika to z okoliczności sporządzania dokumentu i jego przeznaczenia. Najobszerniejsze z nich to *Źródła dziejowe* (wyd. A. Pawiński). Liczba antroponimów w tomach Mazowsze (PMaz) i Małopolska (PM) wynosi ponad 3000, w tomie Wielkopolska (PW1, PW2) – ponad 2000. Kolejną grupą dość obszernych dokumentów są księgi przyjęć do prawa miejskiego. W księdze Krakowa zanotowano do końca XVI w. ok. 900 antroponimów, w księdze warszawskiej ok. 1200, a w księdze Bochni, miasta znacznie mniejszego, ponad 600³. Nieco mniejsze dokumenty to księga wiertelnicza krakowska (KWKr) zawierająca ok. 500 jednostek nazewniczych, inwentarz biskupstwa włocławskiego (IBW) – nieco poniżej 500 antroponimów, spis obywateli Poznania (NSP) – ok. 370 oraz lustracja województwa mazowieckiego (LM1, LM2) z ok. 350 antroponimami.

Po ok. 200 nazw osobowych z XVI w. notują księgi małopolskich wsi Kasina Wielka (pow. limanowski – KGK) i Iwkowa (pow. brzeski – KSI), a także położonej na kresach południowo-wschodnich wsi Wary (pow. brzozowski, z. sanocka – KSW), jak również inwentarze szlachty z pow. kaliskiego (IKal – 250) i lustracje woj. wielkopolskich i kujawskich (LWK2). Pomiędzy 100 a 150 jednostek znajduje się w aktach Tarnowskich Gór

² Por. Wstęp W. Taszyckiego do SSNO oraz wstęp M. Malec do t. XVII – suplementu.

³ Podana powyżej liczba dotyczy tylko antroponimów notowanych w danym źródle z XVI w., nie obejmuje zapisek późniejszych, chociaż zakres chronologiczny niektórych źródeł jest znacznie większy, sięgają one XVII i XVIII w.

(AMTG), dokumentach Chełmna (ŁCh), lustracji woj. lubelskiego (LLub) i źródłach do dziejów ekonomii malborskiej (EML). Pozostałe dokumenty notują poniżej 100 antroponimów.

Wszystkie wykorzystane dokumenty historyczne stanowią bogate źródło materiału do badań typologii zestawień dwóch imion oraz przynależności społecznej ich nosicieli. Natomiast ich przydatność do śledzenia procesu kształtowania się nazwisk równych imionom jest zróżnicowana. Niektóre z nich zawierają szersze konteksty, w tym informacje o powiązaniach rodzinnych osób, co pozwala dostrzec przejawy funkcji nazwiskowej imion w drugiej pozycji. Najbardziej interesujący z tego punktu widzenia materiał zawierają księgi sądowe wiejskie czy inwentarze mieszczańskie, w których większość zapisek dotyczy spraw majątkowych, dziedziczenia ziemi lub innych dóbr, co wiąże się z umieszczaniem w notatkach kilku członków jednej rodziny. Również zapiski z ksiąg przyjęć do prawa miejskiego są bardzo cenne, gdyż notowano tam nowych obywateli wraz ze wzmianką o ich rodzicach. Zapisy przydatne do badania funkcji nazwiskowej, ale już w nieco mniejszym stopniu, znajdują się także w dokumentach ziemskich, takich jak *Źródła dziejowe* dla Wielkopolski, Małopolski i Mazowsza i w lustracjach. Niektóre z dokumentów, np. spisy obywateli miast, takich informacji nie zawierają w ogóle.

Liczba dokumentów dla 1. i 2. poł. XVI w. nie jest jednakowa. Dla 2. poł. XVI w. istnieje więcej drukowanych dokumentów historycznych, a także są one większe objętościowo.

Praca nad antroponimią historyczną wiąże się z ekscerpcją źródeł historycznych i żmudną analizą zapisów. Dla najstarszego okresu historii polskich nazwisk nieocenionym źródłem jest *Słownik staropolskich nazw osobowych*, bez którego opracowanie problematyki antroponimów średniowiecznych przedłużyłoby się, jak sądzę, o wiele lat. Odnajdując zestawienie dwóch imion we fragmencie tekstu, mamy do czynienia z zapisami łacińskimi lub staropolskimi, które wymagają dogłębnej analizy, wczytania się w kontekst, aby uzyskać informację o nosicielu, jego statusie społecznym, i, co dla mnie było szczególnie interesujące, relacjach rodzinnych. Czasem dopiero powiązanie różnych notatek i sprawdzanie dodatkowych źródeł pozwala ustalić, że oto mamy do czynienia z nazwiskiem w pełnym rozumieniu – dziedzicznym i wspólnym dla rodziny. Dotkliwie odczuwa się brak antroponomastykonu dla wieków późniejszych, pewnego przedłużenia chronologicznego SSNO. Ekscerpcja pojedynczych dokumentów jest bardziej czasochłonna, niejednokrotnie, badając rzadki typ nazwisk,

trzeba przejrzeć cały dokument, by stwierdzić, że nazwiska tego typu tam nie ma. Praca taka wymaga, ze względów praktycznych, narzucenia sobie pewnych ograniczeń. Data końcowa moich badań wynika jednak w dużym stopniu z materiału badawczego – 2. poł. XVI w. przynosi nazwisko równe imieniu dziedziczne i wspólne dla rodziny. Znany mi materiał z późniejszego okresu, XVII i XVIII w. potwierdza istnienie takiego nazwiska poprzez wzrost liczby poświadczeń.

4. Stan badań

Literatura onomastyczna dotycząca nazwisk równych imionom nie jest bogata. Dotychczas nie powstało odrębne opracowanie na ten temat. Nie prowadzono badań ani nad typami zestawień dwóch imion i ich frekwencją, ani nad procesem kształtowania się nazwiska równego imieniu w polskim systemie nazewniczym. Nie badano też szczegółowo zasięgu społecznego tego typu nazwisk, chociaż tu pojawiły się pewne sugestie, np. w książce Bystronia (1936), typ ten zauważyli także badacze nazwisk mieszczańskich i chłopskich w różnych regionach Polski (np. Bubak 1986, Skulina 1989), o czym będzie mowa dalej.

4.1. J. St. Bystron w *Nazwiskach polskich* (1936, 21-23) wydzielił grupę nazwisk odimiennych, a w niej imiona w funkcji nazwisk, które mogą być równe imionom pełnym, np. *Racibor*, *Chwalibóg*, *Sędzimir*, lub zdrobniałym, np. *Chwalisz*, *Dobek* oraz określenia patronimiczne. O imionach w funkcji nazwisk pisze: “bardzo wielka ilość nazwisk polskich powstała z imion własnych” i dalej: “z chwilą gdy coraz powszechniej ustalał się zwyczaj dziedziczenia nazw osobowych, najpierw oczywiście co do nazw odmiejscowych, zaczęto również i imiona przenosić na synów, oczywiście jako przezwiska, skoro mieli oni własne, na chrzcie nadane imiona”.

Najobszerniej nazwiska równe imionom omawia J. Bubak (1983, 1986). Wydzielił on grupę takich nazwisk wśród nazwisk mieszczańskich i chłopskich Sądecczyzny z okresu od końca XV do końca XVII w. Omawiając sposób ich powstawania, Bubak wskazuje na “zwyczaj identyfikowania ludzi przez wpisywanie do dokumentów – obok oficjalnej formy ich imienia (na ogół w postaci łacińskiej) – także formy polskiej, najczęściej deminutywnej i hipokorystycznej, używanej potocznie w języku mówionym, np. *Nicolaus Nikosz* 1498, *Stanislaus Stanek* 1488” (1986, 182). Dalej autor pisze: “W następnym etapie rozwoju nazwisk polskich te odimienne formy w niezmie-

nionej postaci (bez żadnego wyznacznika formalnego) mogą przejść na synów, tzn. stać się dziedzicznymi. Jednoznacznie świadczą o tym następujące zapisy z XVI i XVII w.: *Joannis et Petris (sic!) filii Bieniek* 1521, *Joannes Bieniek* 1530, *Petrus Bieniek* 1545⁴ (...) Powyższe przykłady dowodzą, że potoczna forma imienia ojca może stać się nazwiskiem syna. (...) Tego rodzaju praktyka doprowadziła więc do powstania dwuelementowych określeń człowieka, nazw osobowych składających się z dwóch różnych imion, np. *Johannes Abraham* 1497, *Petrus Adam* 1497”. Autor określa te formy, jako “swoistego rodzaju patronimika, bez żadnego sufiksu patronimicznego” (op. cit. 188-189). O patronimicznej funkcji imion w drugiej pozycji będzie mowa niżej.

Bubak wydziela dwa sposoby powstania nazwisk równych imionom – pierwszy, kiedy powstają zestawienia dwóch form tego samego imienia, czyli nazwiskiem jest nieoficjalna forma imienia chrzestnego i drugi – kiedy powstają zestawienia dwóch różnych imion, a więc nazwiskiem jest imię inne od chrzestnego, najczęściej imię ojca w formie potocznej.

T. Skulina (1979, 151-157) poświęcił nazwiskom równym imionom drobny artykuł oparty na materiale ksiąg parafialnych z Wielkopolski z XVII w. Zwraca on uwagę na fakt, iż nazwiska takie pozostają poza podziałem na trzy główne typy nazwisk polskich (odapelatywne, patronimiczne i odmiejskowe). W przypadku nazwisk równych imionom historyczne relacje między derywatem a jego podstawą derywacyjną są trudne do określenia. Nazwisko równe imieniu *Aleksy, Bartosz, Stasiek* może być 1) formą niepatronimiczną, 2) formą patronimiczną powstałą bez derywacji sufiksальной, 3) formą patronimiczną z przyrostkiem, np. *-ek* (jeżeli uzna się go za wykładnik patronimiczności).

P. Bąk (1995, 5-27) poddał analizie nazwiska i przydomki odimienne w ziemi piotrkowskiej, w tym nazwiska i przydomki równe imionom z XVIII i XIX w. Autor wyróżnia tu m. in. nazwiska i przydomki w formie imion spieszczonych i nazwiska odimienne zgrubiałe. Omawiając sposoby tworzenia spieszczeń i zgrubień imion, nie wskazuje, czy zmiany te dokonały się w planie nazwisk, ponadto nazwiska i przydomki traktuje łącznie.

⁴ W zapisie tym, ojciec identyfikowany jest jednym tylko określeniem (o ile inne, nie przytoczone zapisy nie świadczą inaczej), zatem *Bieniek* to jego imię, a w wypadku syna staje się drugim określeniem, a więc w zapisie uchwycony jest moment, kiedy imię zmienia swoją funkcję i staje się drugim, dodatkowym określeniem.

L. Dacewicz (1996, 48-51) zwraca uwagę na bogactwo współczesnych nazwisk pochodnych od imion na obszarze Białostoczczyzny, gdyż na pograniczach etniczno-językowych nazwiska takie tworzone od kilku wersji językowych tego samego imienia. Wiele nazwisk pochodzi, np., od imienia *Andrzej* w różnych formach językowych: *Andraka*, *Andrejczuk*, *Andrejuk*, *Andrelczyk*, *Androsiuk*, *Andruk*, *Andrul*, *Andrysiak*, *Andrzyszuk*, *Andrzejak*, *Andrzejuk*.

4.2. Nazwiska równe imionom znalazły swoje miejsce w klasyfikacjach nazwisk polskich, choć ich kwalifikacja, co do pierwotnej funkcji – imiennej lub nazwiskowej, nastęrcza trudności.

W. Taszycki w znanej klasyfikacji nazw osobowych (1924, przedruk: TRSP 1968, t. 4, 22, 26-27) zastosował kryterium znaczeniowe. Wydzielił on cztery grupy nazwisk polskich, w tym na pierwszym miejscu nazwiska pochodzące od dawnych imion, np. *Jan Chwalibóg*. Wśród nazwisk odimiennych wymieniono zarówno rodzime, jak i chrześcijańskie, np.: *Chwalibóg*, *Dobek*, *Domarat*, *Gniewosz*, *Stach*, *Święch* oraz *Dominik*, *Frączek*, *Gabryś*, *Hadam* (= Adam). Są tutaj formy podstawowe imion i derywaty od nich utworzone. Do nazwisk odimiennych autor zaliczył także nazwiska patronimiczne, pochodzące od imion ojców.

S. Rospond (1965, 50-55) sklasyfikował nazwiska ze względu na ich strukturę słowotwórczą, czyli w oparciu o czysto formalne kryterium, wyróżniając grupę nazwisk prymarnych (niederywowanych) i sekundarnych (derywowanych). Zastosowanie pojęć *prymarny* i *sekundarny* przez Rosponda w odniesieniu do struktury słowotwórczej nazwiska skrytykowała Z. Kaleta (1983, 232), ponieważ w nauce o języku pojęcia te od czasów strukturalizmu dotyczą funkcjonalnych właściwości jednostek gramatycznych, a nie budowy słowotwórczej. Nazwiska odimienne tego samego typu, tj. równe imionom derywowanym, np. *Stach* i *Stanko*, znalazły się w różnych klasach – jedno w klasie prymarnych, drugie w sekundarnych. Przy nazwiskach prymarnych, imiennych, rodzimych *Stano*, *Stosz* autor zaznacza, że są to nazwy z derywacją imienną, hipokorystyczną, ale nie nazwiskową. Jednak w praktyce nie odróżnił derywacji nazwiskowej od imiennej. Późniejsze badania potwierdziły, że nazwiska *Adamek*, *Janek*, *Jakubek*, *Klimek*, *Stanko*, *Wojtko* również stanowiły pierwotnie zdrobniałe formy imion. Umieszczanie ich w grupie sekundarnych razem z nazwiskami na *-ski*, *-owic* tylko na podstawie wyodrębnienia sufiksu wydaje się nieuzasadnione. Sufiks *-ek* tworzył do końca XV w. ok. 192 derywaty od samych tylko imion chrześcijańskich, ozna-

czały one ok. 2650 osób od XII w. począwszy, a tylko w 250 przypadkach wystąpiły w drugiej pozycji zestawienia (Malec 1994, 125). Nie wydaje się więc, że można go uważać za sufiks nazwiskotwórczy, jak np. *-ski* lub *-owicz*. Podobne wątpliwości budzi uznanie form *Bogdan*, *Bogumił*, *Jarosław* za composita nazwiskowe, podczas gdy *Jan*, *Adam*, *Albert* uznano za nazwiska prymarne. Formy *Bogdan*, *Jarosław* są genetycznie compositami imiennymi, dlatego ich dwuczłonowa budowa istotna jest dla analizy imion, nie zaś nazwisk.

H. Borek (1978, 449-50) wśród nazwisk od imion wydziela grupę prymarnych, tj. niederywowanych, przeniesionych tylko funkcyjnie do klasy nazwisk – są to nazwiska od imion i ich derywatów hipokorystyczno-augmentatywnych, np. *Ambroż*, *Bogdan*, *Madej*, *Zawisza*, *Jura*, *Klich*, *Stas*. Natomiast nazwiska *Bartosik*, *Kasprzyk*, *Matysik* umieszcza w grupie sekundarnych, tj. derywowanych (terminy “prymarny” i “sekundarny” w rozumieniu Rosponda). Autor pisze, że procesy nazwiskotwórcze były z reguły procesami wtórnej zmiany funkcji w już istniejących, indywidualnych oznaczeniach osobowych. Zatem, wydzielając grupę nazwisk prymarnych – przeniesionych tylko funkcyjnie z klasy imion do klasy nazwisk, oraz sekundarnych – powstałych jako nazwiska, zastosował on kryterium kreacji nazwiskotwórczej. Jednak grupa sekundarnych nazwisk od imion, np. *Bartosik*, *Kasprzyk*, budzi zastrzeżenia, gdyż nie ma dowodu, że powstały one w planie nazwisk (por. na ten temat Kaleta [w:] *Polskie nazwy własne...*, 1998, 54).

W badaniach nad nazwiskami mieszkańców Bytomia autor zwraca uwagę na problemy związane z klasyfikacją nazwisk typu *Jaśko*, *Kazik*, *Staszek*. Mogły one bowiem zostać użyte w funkcji nazwisk, jako gotowe już formy imienne, lub powstać drogą derywacji sufiksальной jako nazwiska (Borek, Szumska 1976, 59). Także J. Bubak (1986, 190) uważa, że derywaty odimienne z sufiksami wielofunkcyjnymi, jak *-ek*, *-ka*, *-ik//yk*, *-czyk*, które tworzą zarówno formy zależnościowe (patronimiczne), jak i deminutywne, pozostaną zawsze dwuznaczne, jeżeli dodatkowych danych nie dostarczy kontekst zapisu.

Z. Kaleta (1983, 251) wyodrębnia oddzielny typ nazwisk równych imionom w klasie nazwisk translokacyjnych, czyli przeniesionych do płaszczyzny nazwisk z płaszczyzny imion jako gotowe jednostki nazewnicze. Są one w systemie nazwisk sekundarne, gdyż nie posiadają morfologicznych wykładników zmiany funkcji z imiennej na nazwiskową. Należy przypomnieć, że za prymarne autorka uważa nazwiska, które posiadają morfolo-

giczne wykładniki derywacji nazwiskotwórczej, np. nazwiska na *-ski* utworzone od nazw miejscowych lub na *-owic*.

Z. Kaleta (1998, 39-55) twierdzi, że podstawowe typy morfologiczne nazwisk polskich wykształciły się do końca XV w. Są wśród nich nazwiska równe imionom.

4.3. Polski zasób imion z okresu staropolskiego został opracowany całościowo w książkach M. Malec (1971, 1982, 1988, 2001) i M. Karpluk (1961). Prace te pozwalają wyodrębnić jednostki, które pełniły i najczęściej do dziś pełnią funkcję imion.

M. Malec przy omawianiu poszczególnych form imion słowiańskich i chrześcijańskich zaznacza ich występowanie w drugiej pozycji. Zdaniem autorki imię w drugiej pozycji może pełnić różne funkcje – imienną (prymarną) – ponowione imię, lub nazwiskową (wtórną).

W związku z nazwiskami równymi imionom wyłania się problem dwuimienności. Zdaniem M. Malec (1994, 396), w zestawieniach antropomicznych złożonych z dwóch różnych imion w formie podstawowej możemy mieć do czynienia z dwuimiennością – imię w drugiej pozycji zachowuje wówczas funkcję prymarną, tj. funkcję imienia. Jako przykład dwuimienności autorka cytuje zapis odnoszący się do króla – *Johannes Albertus, rex Poloniae 1496*.

J. Hertel (1979, 125-6, 138) uważa, że dwuimiennosc była charakterystyczna dla rodów książęcych w Polsce średniowiecznej i w sąsiednich krajach, ale nie ograniczała się tylko do nich. Występowała ona też wśród wyższych warstw duchowieństwa i szlachty, np. "*Johannes miles, heres de Rudawa, ... qui etiam alio nomine comes Gnevomirus vocabatur 1185*".

M. Malec (2001, 82-3), pisząc o zwyczaju nadawania dwóch imion, wskazuje na związek tego zjawiska ze współistnieniem w Polsce średniowiecznej dwóch systemów imienniczych – rodzimego i chrześcijańskiego. Powodowało to, że niektóre osoby nosiły dwa imiona – tradycyjne słowiańskie i nadane na chrzcie chrześcijańskie (jak w przykładzie powyżej). Ale istniał też zwyczaj nadawania jednej osobie dwóch imion chrześcijańskich, widoczny w polskich źródłach od XIV w., np. *Petir Jacob 1356, Johannes Jeronymus 1403*. Z dokonanego przez autorkę przeglądu badań regionalnych ksiąg metrykalnych wynika, że dwuimiennosc pojawiła się w dokumentach miejskich i wiejskich dopiero w XVII w⁵. Przykłady dwu- i wieloi-

⁵ M. Malec oparła się tu na pracach: M. Górnego (1995), *Wybór imion chrzestnych dla dzieci szlacheckich w pow. kcyńskim w XVII w.*, [w:] *Genealogia. Studia i materiały historycz-*

mienności wśród magnaterii i bogatej szlachty występowały na kresach południowo-wschodnich, jednak jest to zjawisko dość późne, nieliczne przykłady pochodzą z XVI w., większość z XVII i XVIII w. (Wolnicz-Pawłowska, Szulowska 1998, 79 i 134).

Wydaje się więc, że w średniowieczu nie można mówić o dwumienności, tzn. o pełnieniu funkcji imienia przez drugie imię, w odniesieniu do większości zestawień dwóch imion. Tym niemniej taka funkcja imienia w drugiej pozycji wchodzi w niektórych wypadkach w grę już w średniowieczu, choć wydaje się, że bardzo rzadko. W niektórych zapisach figurują osoby identyfikowane dwoma imionami i nazwiskiem odmiejscowym na *-ski*, np. *Petrus Ditmar Jaworsky*, institor et civis Poznaniensis 1386 Lek I 76; *Nicolao Gniewosz Crzasthowsky*, cubiculario regio (dat) 1497 Matr II 780; Present(e) ... generos(o) et nobil(i) ... *Iohanne Mathphey Syedlyczsky* 1492 AGZ XVII, CMXIV.

O funkcji prymarnej imienia pojawiającego się w drugiej pozycji można też mówić, zdaniem M. Malec (1994, 396), w wypadku gdy drugie imię jest derywatem utworzonym od pierwszego imienia. Wówczas jest to najczęściej opozycja formy oficjalnej (często łacińskiej) do potocznej, używanej w kontaktach rodzinnych lub środowiskowych, np. *Antonius alias Antusck* (Antusz) 1496, *Johannes alias Yeszko* (Jeszko) 1463. “Jednak imię zanotowane w drugiej pozycji zestawienia antroponimicznego może występować w sekundarnej funkcji, np. patronimicznej, przeniesione z ojca na syna, np. *Johannes Helisch* (Helisz) 1468 = *Johannes filius Helisch* 1453” – pisze autorka, wskazując na patronimiczną funkcję imienia w drugiej pozycji.

Bubak (1986, 182-188) uważa zestawienia typu *Johannes Łukasz* 1497, *Mathias Mirek* 1491, w których imię potoczne ojca stało się nazwiskiem syna za bezsufiksalne patronimika. Wskazuje zatem, podobnie jak M. Malec, na patronimiczną funkcję imienia w drugiej pozycji.

Jak wiadomo, istotą patronimikum jest wskazanie relacji przynależności indywiduum do indywiduum – X jest synem Y. Bubak (1986, 76) pisze, “za nazwisko patronimiczne należy uważać taką formę, która została utworzona odpowiednim formantem od imienia lub od dodatkowego określenia (nazwiska) ojca. Oznacza ona zawsze syna osoby, której imię lub dodatkowe określenie (nazwisko) tkwi w podstawie tej formy”. W języku polskim do wyrażania funkcji patronimicznej służyły sufiksy, najczęściej

ne, red. M. Górny, t. 5, Poznań-Wrocław, s. 53-67; H. Borka i U. Szumskiej (1976) i innych dotyczących XIX i XX w.

-ic, -owic, a także sufiksy wielofunkcyjne lub wykładnik gramatyczny – końcówka dopełniacza. Do końca XV w. patronimika były tworzone tylko za pomocą sufiksów -owic/-ewic i rzadziej -ic (Kaleta 1988, 210). Wydaje się, że uznanie imion w drugiej pozycji za określenia o funkcji patronimicznej, w przypadku gdy takich wykładników nie ma, jest słabo uzasadnione. Tym niemniej, patronimiczną proveniencję niektórych imion w drugiej pozycji potwierdzają zapisy, w których ta sama osoba jest identyfikowana wymiennie formą patronimiczną na -ic, -owic lub imieniem w drugiej pozycji, stanowiącym podstawę tegoż patronimikum, np. *Petir Czechnicz* (!), *civis de Thychin iusticiam Petri Czechnik* 1409 PNZK 2489; *Iacusz Mironek* (!) de Scarzino 1408 Płoń 1115; *Iacobus Mironegouicz* de Skarzino 1415 Płoń 2550.

Z. Kaleta (1988, 213) uważa, że stosowanie wymiennie identyfikacji za pomocą patronimikum, innym razem za pomocą nazwy własnej stanowiącej podstawę tegoż patronimikum oznacza zanik znaczenia relacyjnego zawartego w patronimikum. Wynika z tego, że zgramatyzalizowana informacja o przynależności syn > ojciec nie była koniecznym warunkiem identyfikacji osoby.

Niekiedy kontekst pokazuje, że drugie imię nie pełni funkcji patronimicznej, gdyż osoba jest identyfikowana zestawieniem, w którym obok dwóch imion umieszczono imię ojca w dopełniaczu, np. *Johannes Dionisius Sigismundi* (gen) de Kazimiria diocesis Cracouiensis 1494 AS II s. 32 (*Jan Dyjonizy* [syn] *Zygmunta*); *Johannes Felix Nicolai* de Poznania 1483 AS I s. 259 (*Jan Feliks* [syn] *Mikołaja*). Zatem w tych przypadkach drugie określenie syna w postaci imienia jest inne niż imię ojca. Może to być przejęte w funkcji drugiego określenia imię dziadka lub wcześniejszego przodka, lub odziedziczone nazwisko, a funkcja patronimiczna nie jest tu w żaden sposób potwierdzona.

W niniejszym opracowaniu nie będę rozstrzygać, czy imiona w drugiej pozycji zestawienia pełniły funkcję patronimiczną, czy też nie, skłaniam się jednak do uznania ich za określenia niepatronimiczne, chyba że kontekst mówi inaczej, wówczas poszczególne jednostki wyłączam z niniejszego opracowania.

Przyjmuję za Z. Kaletą (1998, 53-4), że „Imię występujące w drugiej pozycji, po innym imieniu, było potencjalnym nazwiskiem bez względu na to, czy pełniło pierwotnie funkcję patronimu, czy też drugiego, innego niż pierwsze, imienia, a wreszcie formy zdrobniałej imienia pełnego. Z tych trzech funkcji wywodzą się późniejsze nazwiska równe imionom.”

5. Założenia metodologiczne i ich inspiracje

Założenia metodologiczne dotyczą trzech problemów omawianych w niniejszej pracy: 1) analizy typów zestawień dwóch imion i ich frekwencji w okresie od 1. poł. XIII do końca XVI w., 2) przynależności społecznej nosicieli takich zestawień, 3) kształtowania się funkcji nazwiskowej imienia stojącego w drugiej pozycji zestawienia *imię + imię*.

5.1. Ze względu na to, iż w zestawieniach łączą się ze sobą różne imiona (chrześcijańskie i słowiańskie) w różnych formach (podstawowych i derywowanych), występując w obu pozycjach, zastosowany tu podział zestawień jest kilkustopniowy.

Podstawowym kryterium podziału zestawień dwóch imion jest pochodzenie – chrześcijańskie lub słowiańskie – imion występujących w drugiej pozycji zestawienia.

W badanym materiale wyodrębniłam dwie główne grupy zestawień:

1. – zestawienia z imieniem *chrześcijańskim w drugiej pozycji*;
2. – zestawienia z imieniem *słowiańskim w drugiej pozycji*.

W obrębie każdej z tych grup wydzieliłam po trzy podtypy ze względu na rodzaj imion (chrześcijańskie lub słowiańskie) występujących w pierwszej pozycji zestawienia:

Zestawienia z imieniem chrześcijańskim w drugiej pozycji:

1. Zestawienie dwóch różnych form tego samego imienia chrześcijańskiego, np. *Jan Janik, Klimek Klisz, Nicolaus Niklasz, Olechno Aleksander*;
2. Zestawienie dwóch różnych imion chrześcijańskich, np. *Jan Marcinek, Jakub Rafał, Szymek Piotrek, Hanusz Zygmunt*;
3. Zestawienie imię słowiańskie + imię chrześcijańskie, np. *Stanisław Hanek, Stanisław Roman, Staszko Kołaczko, Staszak Grzegorz*.

Zestawienia z imieniem słowiańskim w drugiej pozycji:

1. Zestawienie dwóch różnych form tego samego imienia słowiańskiego, np. *Stanisław Stasz, Staszko Stachura, Więcesław Waclaw*.
2. Zestawienie dwóch różnych imion słowiańskich, np. *Stanisław Miroszek, Staszek Gromek, Stanisław Bogdan, Staszko Włóściwoj*.
3. Zestawienie imię chrześcijańskie + imię słowiańskie, np. *Piotr Sławek, Mikołaj Bogdan, Hanosz Stach, Bartko Cieszymir*.

W powyższych grupach wyodrębniłam typy zestawień ze względu na formy imion (podstawowe lub derywowane) i ich pozycje w zestawieniach.

Podział na typy zestawień w ramach dwóch głównych rodzajów przedstawiają poniższe tabele:

Tabela 1. – Typy zestawień z imieniem chrześcijańskim w drugiej pozycji.

Zestawienia z imieniem chrześcijańskim w drugiej pozycji		
Zestawienie imię chrześcijańskie + imię chrześcijańskie		Zestawienie imię słowiańskie + imię chrześcijańskie
Dwie różne formy tego samego imienia chrześcijańskiego	Dwa różne imiona chrześcijańskie	
<p>1. <i>Forma podstawowa im. chrześć. + forma derywowana tego samego imienia – Jan Janik</i></p> <p>2. <i>Forma derywowana im. chrześć. + inna forma derywowana tego samego imienia – Klimek Klisz</i></p> <p>3. <i>Forma podstawowa im. chrześć. + inna forma podstawowa tego samego imienia – Nicolaus Niklasz</i></p> <p>4. <i>Forma derywowana im. chrześć. + forma podstawowa tego samego imienia – Olechno Aleksander</i></p>	<p>1. <i>Im. chrześć. w formie podst. + inne im. chrześć. w formie deryw. – Jan Marcinek</i></p> <p>2. <i>Im. chrześć. w formie podst. + inne im. chrześć. w formie podst. – Jakub Rafał</i></p> <p>3. <i>Im. chrześć. w formie deryw. + inne im. chrześć. w formie deryw. – Szymek Pietrek</i></p> <p>4. <i>Im. chrześć. w formie deryw. + inne im. chrześć. w formie podst. – Hanusz Zygmunt</i></p>	<p>1. <i>Im. słowiań. w formie podst. + im. chrześć. w formie deryw. – Stanisław Hanek</i></p> <p>2. <i>Im. słowiań. w formie podst. + im. chrześć. w formie podst. – Stanisław Roman</i></p> <p>3. <i>Im. słowiań. w formie deryw. + im. chrześć. w formie deryw. – Staszko Kołaczko</i></p> <p>4. <i>Im. słowiań. w formie deryw. + im. chrześć. w formie podst. – Staszak Grzegorz</i></p>

Tabela 2. – Typy zestawień z imieniem słowiańskim w drugiej pozycji.

Zestawienia z imieniem słowiańskim w drugiej pozycji		
Zestawienie imię słowiańskie + imię słowiańskie		Zestawienie imię chrześcijańskie + imię słowiańskie
Dwie różne formy tego samego imienia słowiańskiego	Dwa różne imiona słowiańskie	
<p>1. <i>Forma podstawowa im. słowiań. + forma derywowana tego samego imienia – Stanisław Stasz</i></p> <p>2. <i>Forma derywowana im. słowiań. + inna forma derywowana tego samego imienia – Staszko Stachura</i></p> <p>3. <i>Forma podstawowa im. słowiań. + inna forma podstawowa tego samego imienia – Więcesław Waclaw</i></p>	<p>1. <i>Im. słowiań. w formie podst. + inne im. słowiań. w formie deryw. – Stanisław Miroszek</i></p> <p>2. <i>Im. słowiań. w formie deryw. + inne im. słowiań. w formie deryw. – Staszek Gromek</i></p> <p>3. <i>Im. słowiań. w formie podst. + inne im. słowiań. w formie podst. – Stanisław Bogdan</i></p> <p>4. <i>Im. słowiań. w formie deryw. + inne im. słowiań. w formie podst. – Staszko Włościwoj</i></p>	<p>1. <i>Im. chrześć. w formie podst. + im. słowiań. w formie deryw. – Piotr Sławek</i></p> <p>2. <i>Im. chrześć. w formie podst. + im. słowiań. w formie podst. – Mikołaj Bogdan</i></p> <p>3. <i>Im. chrześć. w formie deryw. + im. słowiań. w formie deryw. – Hanosz Stach</i></p> <p>4. <i>Im. chrześć. w formie deryw. + im. słowiań. w formie podst. – Bartko Cieszymir</i></p>

W niniejszej pracy używam określeń *imię (chrześcijańskie lub słowiańskie) w formie podstawowej* wymiennie z określeniami *imię (chrześcijańskie lub słowiańskie) pełne* oraz *imię (chrześcijańskie lub słowiańskie) w formie derywowanej* wymiennie z określeniem *imię (chrześcijańskie lub słowiańskie) derywowane*.

Frekwencja typów zestawień dwóch imion została poddana badaniu w podziale na dwa okresy: 1. – od początku występowania danego typu do końca XV w. i 2. – w XVI w. Podział ten wynika z odmiennego korpusu wyekscerpowanych źródeł.

Cezura początkowa, tj. 1. poł. XIII w. dotyczy pojawienia się w polskim systemie antroponimicznym zestawień *imię + imię* w ogóle. Natomiast przy poszczególnych typach datę początkową określa pojawienie się danego typu. Zatem typy najstarsze omawiane są od 1. poł. XIII w., natomiast późniejsze od kolejnych półwieczy, w których wystąpiły po raz pierwszy. Cezura końcowa wynika z ograniczenia zakresu chronologicznego badań do końca XVI w.

W tych ramach chronologicznych zastosowano podział na półwiecza. Pozwala to na precyzyjne ukazanie dynamiki rozwoju poszczególnych typów zestawień. Innymi słowy: ukazuje, które typy uzyskały dominację, które pozostały w użyciu, a które uległy zanikowi i kiedy to nastąpiło.

5.2. Pochodzenie wszystkich imion występujących w zgromadzonym materiale, tj. słowiańskich pełnych i derywowanych oraz chrześcijańskich pełnych i derywowanych, podaję wg opracowań imion chrześcijańskich i słowiańskich M. Malec (1971 – MSp, 1982 – MSs, 1994 – MCh).

Przy wydzielaniu typów zestawień pojawił się problem homonimii form derywowanych od imion. Mogą one być motywowane przez dwa (lub więcej) różne imiona, a także przez wyraz *pospolity*. W wypadku imion słowiańskich prawie zawsze wchodzi w grę równoczesna motywacja przez nazwy apelatywne, gdyż tkwią one u podstaw imion słowiańskich pełnych, np. *Dobroń, Dobrosz* < *Dobrosław, Dobromir, Dobrogost* lub od ap. *dobry*. Możliwa jest także homonimia derywatów od imion chrześcijańskich z nazwami osobowymi odapelatywnymi, np. *Kołaczek, Kołak, Kołasz* < *Mikołaj* lub od ap. *kołacz*.

Zestawienia z derywatami homonimicznymi od imion chrześcijańskich lub słowiańskich, np. *Pach, Paszek* < *Paweł* lub *Pakosław, Więcek* < *Więcesław* lub *Więceniec*, również stwarzają problemy klasyfikacyjne. Mogą one bowiem należeć do obydwóch grup, a w konkretnych zapisach nie sposób rozstrzygnąć, które pochodzenie derywatu jest prawdziwe.

M. Malec (1994, 392), omawiając rozmiary homonimii imion chrześcijańskich, pisze, że najliczniejsze są możliwości podwójnej motywacji przez imię chrześcijańskie i słowiańskie pierwiastków hipokorystycznych zakończonych na samogłoskę, np. *Do-*, *Pa-*, np. *Doja* < imiona słowiańskie na *Dobie-*, *Dobro-*, *Doma-* lub chrześcijańskie *Dominik*. Niezbyt liczne przypadki homonimii pojawiają się w pierwiastkach hipokorystycznych zakończonych na spółgłoskę, np. *Sob-*, *Siem-*, np. *Sobek* < *Sobiesław*, *Sobieży* lub *Sebastyan*.

W klasyfikacji takich derywatów kierowałam się frekwencją imion podstawowych. Umieszczając formę homonimiczną dającą się wyprowadzić od imienia chrześcijańskiego lub słowiańskiego w jednym z typów zestawień, traktowałam ją jako derywat od imienia częściej używanego. W wielu wypadkach wydaje się, że motywacja przez imiona chrześcijańskie jest bardziej prawdopodobna, gdyż były one częściej używane, np. formy derywowane *Tomal*, *Tomala* mogą być motywowane przez *Tomasz* lub *Tomisław*, jednak imię pełne *Tomasz* w różnych postaciach wystąpiło w Polsce ok. 1000 razy (MCh 332), a imię *Tomisław* tylko ok. 300 razy (MSp 113); imiona *Pach*, *Pachoł*, *Pachytka* pochodzą od *Paweł* lub *Pakośław*, ale imię *Paweł* wystąpiło w średniowieczu ok. 500 razy (MCh 303), a imię *Pakośław* (i *Pękośław*) ok. 270 razy (MSp 101-2). M. Malec (MSs 24) zaznacza, że funkcjonalnie derywaty od *Pakośław* są często motywowane przez imię chrześcijańskie *Paweł*, ponadto w SSNO wystąpiły zapisy potwierdzające pochodzenie od *Paweł*, np. *Contra ... Paulum Pach ...cum ... Paulo Pach ... Agnes, prima uxor ipsius Pauli Pach 1476 UPrak 191, Nobilis Paulus Pachol de Tymanka 1443 Ty s. 144.*

Przy klasyfikacji zestawień z derywatami homonimicznymi w niektórych przypadkach zapewne nie ustrzegłam się decyzji nieco arbitralnej, uznając któreś pochodzenie za bardziej prawdopodobne.

5.3. Związek między typami nazwisk polskich i czasem ich stabilizacji a grupą społeczną, dla której były charakterystyczne, był sygnalizowany przez wielu badaczy nazw osobowych. Taszycki (1924, przedruk: TRSP 1968, t. 4, 26), omawiając kategorię nazwisk odimiennych zwraca uwagę, że “wśród nazwisk szlacheckich spotykamy takich odimiennych tworców nazwiskowych mało: *Chwalibóg*, *Dobek* ... Więcej posiada ich lud: *Bogdasz*, *Boruta*, *Faliszek* (...) *Dominik*, *Florek*, *Frączek*”. Bystron (op. cit., 28, 69 i n.) pisał o powszechnym odczuciu różnych typów nazwisk jako charakterystycznych dla poszczególnych grup społecznych, dając tym samym sygnał do zbadania zgodności stanu faktycznego z pewnym stereotypem. Nazwi-

ska równe imionom uważa on za pospolite, tzn. charakterystyczne dla po-
spółstwa, zwraca też uwagę na związaną z typem społeczną rangę nazwi-
ska: “w wartościowaniu nazwisk wedle ustalonej opinii społeczeństwa naj-
lepszym nazwiskiem jest *Michałowski*, tuż zaraz idzie *Michalski*, potem *Mi-
chałowicz*; *Michalik*, *Michalek* czy *Michniak* są nazwiskami pospolitymi”.

Jednak niewiele badań szczegółowych poświęcono temu zagadnieniu.

Problematykę tę podjęła właściwie tylko Z. Kaleta (1991a, 91-100
i 1998, 64-74), poddając szczegółowej analizie proporcje występowania na-
zwisek określonych typów w poszczególnych grupach społecznych. Badania
autorki ujawniły powstanie w XVI w. wyraźnego podziału socjologicznego
w zakresie przewagi typów nazwisk identyfikujących przedstawicieli po-
szczególnych klas społecznych. Nazwiska odmiejscowe na *-ski* dominowały
od 2. poł. XVI w. jako nazwiska bogatej szlachty i możnowładztwa – iden-
tyfikowały aż 84,6% osób z tej warstwy z całej Polski. Natomiast szlachta
zagrodowa, zwłaszcza ze wschodniej Małopolski i Mazowsza, częściej iden-
tyfikowana była nazwiskiem odapelatywnym (37,3%) niż odmiejscowym
(25,6%) (s. 92-93). Formy odapelatywne przeważały w miastach wśród po-
spółstwa, np. w Łodzi stanowiły 64% nazw w okresie od XV do XIX w.,
w Bytomiu od końca XVI w. do r. 1740 – 44%, w Starym i Nowym Sączu
od XV do XVII w. – 50,9% (s. 98)⁶. Również w identyfikacji chłopów z woj.
krakowskiego w XVII w. dominowały nazwy odapelatywne, występowały
tam też nazwy odimienne.

T. Skulina (1989, 188-189) ustalił charakterystyczny dla mieszczan
i chłopów Wielkopolskich w XVII w. typ nazwiska – nazwisko odapela-
tywne odzawodowe.

5.4. Ustalenie proveniencji społecznej osób identyfikowanych zesta-
wieniami dwóch imion pozwoliło pokazać, czy zestawienia te były cha-
rakterystyczne dla którejś z grup społecznych, czy przedstawiciele którejś
z nich używali ich częściej niż inni.

W badaniach nad przynależnością społeczną nosicieli zestawień
imię + imię wyodrębniam trzy grupy społeczne – szlachtę, mieszczaństwo
i chłopstwo⁷.

⁶ Obliczeń nazwisk dokonała Z. Kaleta na podstawie opracowań nazw osobowych z róż-
nych miast polskich: J. Bubaka (1986) dla Nowego i Starego Sącza, J. Mączyńskiego (1970)
dla Łodzi., H. Borka, U. Szumskiej (1976) dla Bytomia, S. Reczka (1966) dla Rzeszowa.

⁷ Obszerną charakterystykę poszczególnych grup społeczeństwa polskiego w średnio-
wieczu i ich kształtowanie się na przestrzeni wieków przedstawia Z. Kaleta (1998, 56-63
i tam cytowane opracowania historyczne).

Szlachta, bardzo zróżnicowana pod względem majątkowym, stanowiła, jak wiadomo, stan jednolity pod względem prawnym – wszyscy do niej należący korzystali z takich samych praw politycznych, których posiadanie decydowało o odrębności szlachty i odróżniało ją od reszty społeczeństwa, nie mogącej uczestniczyć w życiu politycznym kraju. Przedstawiciele szlachty zazwyczaj tytułowani są w średniowiecznych dokumentach określeniami *nobilis*, *magnificus*, *generosus* lub *strenuus*⁸, czasem również wyrazami *heres de* i nazwą miejscowości, której byli właścicielami, np.: *Jan Radwan* (< Radosław, Radomir, Radogost, Radociech, Radowuj): *Nobil(is) ... Iohannes Radvan ... here(s) de Kvnowa 1467 Gol 623* – Szlachetny (szlachetnego urodzenia) *Jan Radwan*, pan z Kunowej, *Mikołaj Piesz* (< Piotr): *Nobilis Nicolaus Pesch olim de Modlnicza 1449 Inscr 923* – Szlachetny *Mikołaj Piesz*, *Jan Stachyra* (< Stanisław): *Generosus Iohannes Stachira, vicecapitaneus Leopoliensis 1452 AGZ XIV 2607* – Szlachetny *Jan Stachyra*, podstarości lwowski.

Mieszczanstwo dysponowało znaczną siłą ekonomiczną, jednak nie miało prawa głosu w sprawach politycznych, nie mogło brać udziału w sejmach, a tym samym miało znacznie ograniczoną możliwość obrony swoich interesów. Ludność miast była zróżnicowana – należeli tu przede wszystkim pełnoprawni mieszczanie – kupcy i rzemieślnicy, zarówno bardzo bogaci, jak i drobni, a także znaczna liczba ludności, która napływała do miast ze wsi w miarę rozwoju gospodarczego. Ludzi tych łączyła wolność osobista i korzystanie z prawa miejskiego. Nazwiska mieszczan poprzedzano określeniami *providus*, *honestus*, *discretus* w kontekście często znajduje się wyraz *civis* lub *oppidanus* (obywatel, mieszczanin) z nazwą miasta lub nazwy zawodów i funkcji, np. *Jan Grodek* (< Grodzisław, Zdzigrod) – *Johannes Grodek, civ(is) Sanocensis 1500 AGZ XVI 2683* – *Jan Grodek*, obywatel Sanoka; *Maciej Dobroń* (< Dobrosław, Dobromir, Dobrogost): *Mathias Dobron ... consul Zacrocziemiens(is) 1426 Zakr I 2419* – *Maciej Dobroń*, rajca zakroczymski, *Stanisław Pasz* (< Paweł): *Stanislaum Pasz, institore de Leopoli 1493 ACL II 971* – *Stanisław Pasz*, kramarz ze Lwowa.

Do chłopstwa należeli kmiecie – gospodarze posiadający zagrody i udział w łanach wiejskich, ale też ludzie całkowicie pozbawieni ziemi, żyjący z pracy najemnej, często sezonowo pracujący w miastach. Chłopów określano wyrazami *laboriosus*, *cmetho* lub *homo*, np. *Jan Godzimir*: Pra-

⁸ Por. H. Samsonowicz, *Spoleczeństwo polskie XV wieku*, [w:] *Sztuka i ideologia XV wieku*, red. P. Skubiszewski, Warszawa 1978, s. 56.

esente ... *Joanne Godzimir* ... kmetone in Chynowo 1434 Czer s. IX – Jan Godzimir, kmieć z Chynowa; *Jan Małoń* (< Małomir, Małostryj, Małogost, Małociech; MSs 70): Adversus laborios(um) vir(um) ... *Iohannem Malon*, de Czubyyno ... kmethon(em) 1442 AC II 1146 – Pracowity Jan Małoń, kmieć z Czubina, *Maciej Balcar(z)* (= Baltazar; MCh 193): *Mathiam Balczar*, kmethonem de Zamorstin 1486 ACL I 1547 – Maciej Balcar, chłop z Zamorstyna.

Trzeba zaznaczyć, że z powodu wyraźnej opozycji między szlachtą a pozostałymi, niższymi warstwami, interesująca jest zwłaszcza różnica w identyfikacji za pomocą nazwiska równego imieniu szlachty i niższych warstw, czyli mieszczaństwa i chłopstwa traktowanych łącznie.

Poszczególne osoby uważam za przedstawicieli danej grupy społecznej na podstawie określeń charakterystycznych dla stanów społecznych, a także innych informacji zawartych w kontekście zapisu. Niektóre zapisy pozbawione są takich kontekstów, wówczas pomocny bywa rodzaj dokumentu. Jak wiadomo, dokumenty ziemskie, jak np. lustracje, notują głównie nazwiska szlachty – posiadaczy majątków ziemskich, dokumenty miejskie – księgi przyjęć do prawa miejskiego czy inwentarze mieszczańskie zawierają nazwiska mieszczan, natomiast księgi sądowe wiejskie dotyczą głównie chłopów.

Obliczenia frekwencji nazwisk równych imionom w poszczególnych grupach społecznych dokonałam w podziale na dwa okresy: 1) od XIV do końca XV w. i 2) XVI w. Wynika to z faktu, że materiał dla obu okresów jest niejednorodny, o czym już wspominałam. Łączy się z tym również różnica w sposobie obliczania. Dla okresu od XIV w. do końca XV w. jest to badanie jednostek nazewniczych, zaczerpniętych z pełnego zasobu nazwisk równych imionom z tego okresu, zawartych w SSNO, który skupia wszystkie nazwy osobowe ze źródeł drukowanych do końca XV w. Obliczyłam, jaki procent takich nazwisk identyfikował szlachtę, jaki mieszczan i jaki chłopów. Natomiast dla materiału z XVI w. wykonałam badanie w obrębie tekstu, tzn. dysponując selektywnie wybranymi dokumentami skupiającymi jedną warstwę społeczną, jak np. dokumenty ziemskie, lustracje (szlachta), księgi przyjęć do prawa miejskiego, inwentarze mieszczańskie (mieszczanie), księgi sądowe wiejskie (chłopi), obliczyłam, jaki procent nazwisk, identyfikujących daną warstwę społeczną, należał do typu nazwisk równych imionom.

W obliczeniach wzięłam pod uwagę tylko obszerniejsze dokumenty, starając się uzyskać próbę powyżej 100 osób dla jednego półwiecza. Mniej-

sze próby stwarzają ryzyko przypadkowych wyników. Tylko wyjątkowo uwzględniłam niższe próby dla nazwisk chłopskich, gdyż pochodzą one głównie z ksiąg sądowych wiejskich skupiających nazwiska mieszkańców jednej wsi, czyli małej społeczności, zatem liczba osób jest tam niewielka.

5.5. Przystępując do analizy procesu kształtowania się nazwisk równych imionom zadałam sobie pytanie, jak uchwycić w ujęciu historycznym różnicę pomiędzy nazwiskiem a inną nazwą osobową, czyli kiedy nazwa osobowa zaczyna być nazwiskiem. Konieczne zatem było wybranie metody, która zdoła te zagadnienia wyjaśnić.

Badając, czy imię stojące w drugiej pozycji po innym imieniu pełni funkcję nazwiska, trzeba wziąć pod uwagę swoiste cechy imienia i nazwiska. Warto zatem przytoczyć definicje, które takie cechy ujawniają:

Imię to osobowa nazwa własna nadana dziecku z woli rodziców w akcie religijnym lub administracyjnym. Jest ono nazwaniem indywidualnym osoby, w przeciwieństwie do nazwiska, które obejmuje rodzinę. Imię zazwyczaj towarzyszy człowiekowi przez całe życie, występując w różnych wariantach – pełnobraźącym w sytuacjach oficjalnych oraz w formie wielu zdrobnień, często z nacechowaniem emocjonalnym, w kontaktach bezpośrednich, towarzyskich (Malec [w:] *Polskie nazwy własne...*, 1998, 97).

Słownik języka polskiego pod red. W. Doroszewskiego (1958 – 1969) podaje w pierwszym znaczeniu: “*imię* – *miano osobiste nadawane noworodkowi i pozostające jako miano nierodowe (używane bez nazwiska w stosunkach nieurzędowych)*”.

Definicja nazwiska w tym słowniku brzmi: “*nazwisko* – *nazwa rodowa, wspólna dla całej rodziny miano, które dzieci biorą zazwyczaj po ojcu, a żona po mężu*”, w *Encyklopedii językoznawstwa ogólnego* pod red. K. Polańskiego (1995) *nazwisko* to “*nazwa rodowa, wspólna dla całej rodziny służąca wraz z imieniem do identyfikacji człowieka*”. Powyższe definicje pokazują, że nazwa może być uznana za nazwisko, jeżeli spełnia podstawowe warunki – jest dziedziczna i wspólna dla całej rodziny.

Trzeba zatem ustalić, czy i od kiedy imię stojące w drugiej pozycji zestawienia posiadało cechy nazwiska.

5.6. Literatura onomastyczna dotycząca nazwisk polskich jest dość obfita. Stosunkowo niewiele prac podejmuje jednak problem procesu kształtowania się nazwisk jako kategorii antroponimicznej, społeczno-prawnej, a także kulturowej.

Drogę badawczą wyznaczili w swoich pracach Taszycki i Bystron. Taszycki (1924, przedruk: TRSP 1968, 22, 25) uważa, że “łączone używanie

imienia i nazwiska, zgodne z zwyczajem dzisiejszym, jest bardzo późnego pochodzenia (...) Dopiero znaczniejszy przyrost ludzi na danym terytorium, a także silniejszy rozwój życia rodzinnego i społecznego wywołał powstanie nazwiska, zrazu indywidualnego, czyli przezwiska, potem rodzinnego, dziedzicznego, które wyróżniało spośród społeczeństwa już nie jednostkę, ale całą rodzinę”. Dalej autor pisze “Nazwisko – w dzisiejszym tego słowa znaczeniu – pojawiło się na gruncie polskim stosunkowo bardzo późno: u szlachty mniej więcej na przełomie w. XV i XVI, do ludu dotarło dopiero gdzieś w w. XVIII”.

Bystroń zaś stwierdza (1936, 5): “powstawanie nazwiska nie jest więc jedynie procesem słowotwórczym, cała rzecz w tym, aby wyraz złączony z człowiekiem dla celów określenia go, istotnie ustalił się, stracił swą własną treść, przeszedł dziedzicznie na potomków, a wreszcie w dobie stabilizacji nazwisk stał się urzędowym oznaczeniem rodziny”.

Większe opracowania, dotyczące nazwisk z poszczególnych terenów koncentrują się zazwyczaj na typologii antroponimów i ich strukturze morfologicznej, niekiedy tylko zauważając na marginesie elementy procesu rozwoju nazwisk. J. Mączyński (1970, 11-12, 267, 278) zauważa proces stabilizowania się nazwisk mieszkańców Łodzi, uznając za jego przejaw trwanie nazwiska przez kilkadziesiąt lat oraz dziedziczność widoczną w zapisach typu “Wawrzyniec *Michałowicz* y s synem swoim imieniem Szymonem *Michałowiczem* 1654”. Równocześnie autor wskazuje na częste występowanie różnych nazwisk wśród jednej rodziny. Główną uwagę poświęca on klasyfikacji nazwisk, ich strukturze morfologicznej, a także zmianom i obocznościom nazwisk. Przy analizie oboczności autor wspomina, że ich tłem jest postępujący proces dziedziczenia nazwisk, któremu jednak nie poświęca więcej uwagi. W podsumowaniu Mączyński określa XV – XVI w. jako okres przybierania nazwisk i ich małej stabilności, a XVII – 1. poł. XVIII w. jako okres ustalania się nazwisk.

H. Borek (1976, 68) wspomina, że sporo rodzin bytomskich ma już w okresie od końca XVI w. do roku 1740 dziedziczne i w pełni ustabilizowane nazwisko, np. *Buchta*, *Chmiel*, *Cichy*, jednak zagadnienie to nie jest przedmiotem badań autora. O wiele dokładniej zajmuje się on, podobnie jak J. Mączyński, zmianami i obocznościami nazwisk.

J. Bubak (1986, 188, 204, 227) pisze, że “jednym z najwcześniejszych i najważniejszych wyróżników stopniowej stabilizacji nazwiska w procesie jego kształtowania jest niewątpliwie dziedziczność określenia, które z czasem tym nazwiskiem się staje”. Autor stwierdza, że pierwsze przykłady

dziedziczenia nazwisk sęddeckich pochodzą z końca XV w., a kolejne wieki przynoszą wzrost liczby takich zapisów. Przy nazwiskach równych skrótowym, potocznym, spolszczonym formom imion zamieszcza on potwierdzenia dziedziczenia: *Jana syna Stanisława Stańczyka ... uczeń Jan Stańczyk 1607; ... chłopca Marka Janisza z ojca Jana Janisza 1658*. Bubak stwierdza, że wiek XVI i XVII był przełomowy dla kształtowania się nazwiska mieszczańskiego i chłopskiego na terenie Sądeczczyzny (bez wyróżnienia typów charakterystycznych). Jednak, wbrew tytułowi, Bubak więcej miejsca poświęca analizie sposobów identyfikacji osób, ujawniając ich różnorodność i wieloelementowość, niż procesowi kształtowania się nazwiska⁹.

T. Skulina (1989, 188-189) omawiając ustalanie się nazwiska mieszczańskiego i chłopskiego w Wielkopolsce XVII w. zwraca uwagę na kryteria uznania nazwy za nazwisko. Jego zdaniem nazwisko to nazwa, która musi przekształcać jednostopniowe nomen personale (tj. imię) w strukturę dwustopniową o schemacie *imię + drugie określenie indywidualizujące* i musi być nazwą rodzinną, z czego wynika jej dziedziczność. Autor ukazuje po pierwsze powtarzalność nazwiska, uznając, że w obrębie jednej wsi (parafii) świadczy ona o rodzinnym charakterze nazwy, mimo iż nie ma dosłownego poświadczenia, że chodzi o krewnych. Po drugie zwraca uwagę na zapisy wskazujące na związki rodzinne – dowody dziedziczenia nazwiska, jak również jego niezmienności, np. *Andreas Cijka filius Valentini Cijka 1599*. Jak widać, większość autorów za kryterium uznania nazwy za nazwisko uważa dziedziczenie, które prowadzi do stawiania się nazwiska nazwą rodzinną.

Najszerszą, wieloaspektową metodę badań nad nazwiskami zaproponowała Z. Kaleta (1987, 1991a, 1991b, 1998). Przedstawiła ona ewolucję nazwisk słowiańskich na szerokim tle społeczno-historycznym, wydzielając 5 etapów – od identyfikacji przez imię i tekst i powstania deskrypcji określonych, poprzez zanik cech predykatywnych wszystkich typów nazewniczych, następnie tendencję do uzyskania stabilizacji i stałości nazw, przejawiającą się w dziedziczeniu nazwisk i obejmowaniu przez nie generacji, przekształcanie się nazwisk według typów społecznie lepszych, aż po ich gislację (1991a, 7-19). Szczególnie interesujący, z punktu widzenia analizo-

⁹ W podobnej metodologii powstały także późniejsze prace, np. G. Surma analizuje opoczyńskie nazwy osobowe z okresu od XII do XX w., wspominając o procesie kształtowania się nazwiska w dobie średniopolskiej i przejawach jego utrwalenia się, podaje nieliczne przykłady powtarzalności nazwisk z XVI i XVII w. (1991, 163).

wanego w niniejszej pracy materiału, jest trzeci etap ewolucji nazwisk, czyli ich stabilizacja (1991a, 134-149). Autorka analizuje dokładnie proces stabilizacji nazw w funkcji nazwiska. Stwierdza, że "stabilizacja funkcji proprjalnej nazwisk historycznych w krajach zachodniosłowiańskich zbiegła się z przejawami tendencji do uzyskania przez nie stałości (...) Przejawiała się ona w dziedziczności nazwisk przez co najmniej dwa pokolenia, jak również w ich ekspansywności, tj. objęciu wszystkich członków rodziny, całego pokolenia". Autorka wskazuje liczne przykłady na dziedziczenie nazwisk i obejmowanie przez nie całego pokolenia (przykłady z terenu Polski s. 135-136).

W książce *Nazwisko w kulturze polskiej* (1998) Z. Kaleta podejmuje wieloaspektową analizę historii nazwisk polskich na tle społeczno-historycznym i kulturowym, nakreślając tym samym interdyscyplinarną metodę badania nazw osobowych, traktującą nazwisko jako element kultury duchowej, a nie tylko języka. Zastosowanie takiej metody pozwala na dokonanie pełnej analizy, gdyż, jak wiadomo, nazwiska rozwijały się w ścisłym powiązaniu z historią społeczno-polityczną narodu oraz jego kulturą i obyczajowością, stając się ich odzwierciedleniem.

Autorka omawia nazwisko zwyczajowe (nie usankcjonowane prawnie) na tle prawa zwyczajowego. O uznaniu nazwy za nazwisko zwyczajowe można mówić wtedy, gdy wykaże się, że miało ono przez dłuższy czas podstawowe cechy nazwiska, tzn. że było dziedziczone po ojcu przez dzieci, obejmowało cały ród, rodzinę lub generację i przechodziło z męża na żonę – pisze Z. Kaleta (1998, 120). W ten sposób wyznaczone zostało kryterium uznania nazwy osobowej za nazwisko, w odróżnieniu od innych nazw osobowych.

W odniesieniu do okresu staropolskiego możemy mówić o *nazwisku zwyczajowym*, funkcjonującym na podstawie prawa zwyczajowego. Prawo zwyczajowe opiera się, wg S. Grzybowskiego (1957, 485-6), na dwóch elementach – na długotrwałym postępowaniu w określony sposób i równoczesnym przekonaniu, że ten właśnie sposób stanowi normę prawną. Kształtuje się ono w toku długotrwałego procesu, a jego zmiany są uwarunkowane tradycją, nie zaś przepisami prawa stanowionego.

Z. Kaleta (1998, 119-141) opracowała metodę badania przejawów funkcji nazwiskowej, do których zalicza dziedziczność, obejmowanie wspólnym nazwiskiem całej generacji i przejmowanie nazwiska męża przez żonę, w celu ustalenia początków procesu kształtowania się nazwisk w Polsce do końca XV w. Przebadała w ten sposób nazwiska odmiejscowe na *-ski*

i odapelatywne i wykazała, że posiadały one cechy nazwiska zwyczajowego w okresie od 1. poł. XIV do końca XV w.

Metoda ta posłuży w niniejszym opracowaniu do wykazania cech nazwiskowych imion stojących w drugiej pozycji. Polega ona na śledzeniu szerokich kontekstów w dokumentach historycznych, w których występują zestawienia dwóch imion i poszukiwaniu w nich przejawów procesów nazwiskotwórczych, np. określeń umożliwiających ustalenie powiązań rodzinnych między osobami noszącymi takie samo nazwisko, które wskazywałyby na jego dziedziczenie, obejmowanie przez nie braci, przejmowanie nazwiska męża przez żonę oraz ewentualnie na inne zjawiska nazwiskotwórcze.

W języku polskim kolejność imienia i nazwiska jest tradycyjnie ustalona – najpierw imię, potem nazwisko. W. Taszycki (1949, przedruk: 1968, t.1, 165) uważa, że kolejność ta jest odzwierciedleniem normalnego procesu językowego – człon wyróżniający (imię) stoi na pierwszym miejscu, człon utożsamiający (nazwisko) – na drugim. Odstępstwa od tej reguły są rzadkie w okresie średniowiecza¹⁰. Wniosek ten jest istotny dla prowadzonych przeze mnie badań. Pozwala zakładać, że w pierwszej pozycji zestawienia pojawia się zawsze imię chrzestne, natomiast przedmiotem zainteresowania czyni funkcję imienia w drugiej pozycji.

5.7. Wzorując się na kryteriach Z. Kalety (1998, 17-39), jako wyznacznik funkcji nazwiskowej dla nazw używanych w średniowiecznej Polsce będą traktować następujące cechy:

- a) dziedziczność, czyli przechodzenie nazwy z ojca na dzieci,
- b) obejmowanie nazwiskiem braci (sióstr), czyli określanie wspólną nazwą całej generacji, także całej rodziny,
- c) przejmowanie nazwiska męża przez żonę,
- d) obejmowanie wspólnym nazwiskiem dalszych krewnych.

Jako dowód dziedziczenia nazwiska traktuję zapisy, w których zanotowano dwie (lub więcej) osoby o wspólnym nazwisku, a kontekst pozwala stwierdzić, że nazwisko dotyczy ojca i syna, np. *Marcus Myrek, Nicolai Myrek de Calienya filius* (1548).

O obejmowaniu przez nazwisko równe imieniu braci świadczy forma liczby mnogiej tego nazwiska, najlepiej, jeżeli jest ona dopełniona konteks-

¹⁰ H. J. Kamińska (1987, 209) pisze, że zaledwie kilkanaście zapisów z odwróconą kolejnością – drugie określenie + imię chrzestne, zanotowano w 2. poł. XV w. w przemyskiej księdze ławniczej (Łp – por. skróty źródeł średniowiecznych), podczas gdy zestawień imię + drugie określenie (nazwisko) jest tam ponad 1000.

tami zawierającymi określenia *frater, fratres germani* (brat, bracia), ewentualnie *soror* (siostra). W wielu zapisach takie potwierdzenie w kontekście istnieje, np. *Nobiles Nicolaum et Petrum Chwalowye (...) fratres germanos* (1500). Nawet jeżeli go nie ma, formę liczby mnogiej nazwiska uważam za poświadczenie obejmowania braci, przez analogię do zapisów z kontekstem. Wspólne nazwisko braci może występować w liczbie pojedynczej, wówczas wyjaśnienie, że to bracia, musi być zawarte w kontekście.

Nazwiska żon występują najczęściej w zapisach z sufiksami *-owa, -ina*. Sufiksy te pełnią funkcję marytonimiczną – oznaczają, że nosicielka nazwy zakończonej na *-owa, -ina* jest żoną osoby, której imię lub nazwisko stanowi podstawę nazwy kobiety. T. Skulina (op. cit., 244–246) podaje, że na 2505 analizowanych formacji na *-owa, -ina* w 400 przypadkach kontekst potwierdza wprost, że nazwa żeńska została utworzona od nazwy mężowskiej, ponadto istnieją na to pośrednie poświadczenia, natomiast odojcowskie pochodzenie omawianych nazw przejawia się tylko w nieznaczących śladach. Formy odmężowskie z sufiksami *-owa, -ina* poświadczone są w polskim systemie antroponimicznym od 2. poł. XIV w., wcześniejsze zapisy są niezbyt liczne i budzą wątpliwości, co do funkcji¹¹.

Jednak sama forma żeńska z jednym z tych sufiksów nie świadczy o tym, że nazwisko równe imieniu żona przejęła od męża. W zapisie musi być pełne zestawienie identyfikujące męża, co ujawnia, że forma odmężowska utworzona została od nazwiska, gdyż formy te tworzono także od imion mężów. Ponadto kontekst powinien potwierdzać, że chodzi o żonę, np. ... *honestam Heduigim, relictam olim Iohannis Swench ... prefate domine Heduigis Swenchowa* (1479). Kobiety są rzadko identyfikowane dwiema formami odmężowskimi równocześnie – od imienia i nazwiska męża, wówczas jego imię i nazwisko zawiera się w zestawieniu identyfikującym żonę, np. *Simonowa Byenaschowa* (1514), czyli żona **Szymona Bieniasza*. Wszystkie zapisy źródłowe omawiane są w odpowiednich rozdziałach.

W całej pracy używam terminu *nazwisko równe imieniu* w rozumieniu *nazwisko zwyczajowe*, drugie obok imienia określenie identyfikujące osobę, które z czasem stawało się nazwą dziedziczną i wspólną dla rodziny.

5.8. Prezentacja materiału. Przy prezentacji materiału podaję tytułik – odczytane zestawienie dwóch imion zawsze w mianowniku, niezależnie od tego, że w zapisach wiele poświadczeń występuje w przypadkach

¹¹ Na temat występowania i funkcji formacji na *-owa, -ina* por. też Z. Kaleta (1998, 134 i n.).

zależnych. Imię w drugiej pozycji odczytane jest zgodnie z hasłami SSNO, o ile M. Malec nie proponuje innej lekcji. Oba imiona podawane są w polskiej postaci językowej w zestawieniach dwóch różnych imion, np. *Maciej Januch* (< Jan; MCh 245): *Mathias Januch* 1470 Hel II 4008; *Jakub Włodek* (< Włodzimierz, Włodzisław; MSs 77): *Nobilis Iacobus Wlodek*, tenutarius de Istebnyk 1471 AGZ XVII 606. Formę łacińską imion w pierwszej pozycji w zestawieniach z innym imieniem uważam za twór kancelaryjny, zatem w tytuliku podaję jej polski odpowiednik.

Postać łacińską imienia w pierwszej pozycji zachowano natomiast w tytuliku w zestawieniach dwóch różnych form tego samego imienia, np. *Nicolaus Niklosz*; (MCh 286): *Nicolao alias Niclos* (dat) de Warschowia 1426 MkM I 266, *Stanislaus Stano* (MSs 74): *Stanislaus alias Stano*, scolasticus olim Visliciensis ... praefati Stano, scolastici 1470-1480 DłBen I s. 432. Istotą tych zestawień jest połączenie formy oficjalnej w postaci łacińskiej (poza nielicznymi wyjątkami) z formą potocznie używaną.

Przy imionach derywowanych objaśnienia podstawy motywacyjnej podaję wg odpowiednich pozycji M. Malec (1971 – MSp, 1982 – MSs, 1994 – MCh), niektórych imion o brzmieniu niemieckim wg Z. Klimka (1997 – K), niektórych imion o charakterystyce wschodniosłowiańskiej wg A. Superanskiej (1998 – Sr) (por. skróty źródeł i opracowań).

W zestawieniach, w których w pierwszej pozycji występują imiona w formie derywowanej lub w obcojęzycznej postaci, podaję objaśnienia tych imion po zapisie źródłowym.

Analizie poddałam zapisy z SSNO pochodzące zarówno ze źródeł oryginalnych, jak i z kopii dokumentów.

Przy analizie materiału przyjąłm pięćdziesięcioletnie cezury czasowe, gdyż pozwalają one dokładnie śledzić rozwój poszczególnych typów nazwniczych i procesów nazwiskotwórczych.

W rozdziałach poświęconych typologii zestawień *imię + imię* i przynależności społecznej ich nosicieli zapisy źródłowe prezentowane są w układzie chronologicznym w obrębie półwieczy. W tych rozdziałach przytoczono reprezentatywną próbę materiału. W rozdziale dotyczącym funkcji nazwiskowej o kolejności decyduje zawartość dowodowa zapisu. Z powodu braku opublikowanych opracowań dotyczących nazwisk równych imieniu, a dla XVI w. nazwisk polskich wszystkich typów, w tym rozdziale przytoczone zostały wszystkie zapisy poświadczające funkcję nazwiskową nazwisk równych imionom, jakie wystąpiły w badanych dokumentach historycznych.

TYPOLOGIA ZESTAWIEŃ DWÓCH IMION

Zestawienie z imieniem chrześcijańskim w drugiej pozycji

I. Imię chrześcijańskie + imię chrześcijańskie

Zestawienia dwóch imion chrześcijańskich podzieliłam na dwie podstawowe grupy. Pierwszą tworzą zestawienia złożone z dwóch różnych form tego samego imienia chrześcijańskiego, np. *Jan Janik*.

Druga grupa to zestawienia dwóch różnych imion chrześcijańskich, np. *Jan Marcinek*. Imiona w zestawieniach obu grup występują w różnych formach (podstawowych i derywowanych) i konfiguracjach.

1. Dwie różne formy tego samego imienia chrześcijańskiego

Zestawienie antroponimiczne dwóch różnych form tego samego imienia chrześcijańskiego występowało w średniowieczu w różnych odmianach. Ze względu na rodzaje form w zestawieniach podzieliłam je na cztery typy:

- (1) *forma podstawowa imienia chrześcijańskiego + forma derywowana tego samego imienia*, np. *Jan Janik*;
- (2) *forma derywowana imienia chrześcijańskiego + inna forma derywowana tego samego imienia*, np. *Klimek Klisz*;
- (3) *forma podstawowa imienia chrześcijańskiego + inna forma podstawowa tego samego imienia*, np. *Nicolaus Niklasz*;
- (4) *forma derywowana imienia chrześcijańskiego + forma podstawowa tego samego imienia*, np. *Olechno Aleksander*.

1.1. Dwie różne formy tego samego imienia chrześcijańskiego w XIII – XV w.

1.1.1. *Forma podstawowa imienia chrześcijańskiego + forma derywowana tego samego imienia – Jan Janik*

Typ zestawienia *forma podstawowa imienia chrześcijańskiego + forma derywowana tego samego imienia (Jan Janik)* występował w średniowiecznej Polsce najczęściej spośród zestawień dwóch różnych form tego samego imienia chrześcijańskiego – 311 razy od XIII do końca XV w. Zestawienia takie identyfikowały około 405 osób¹.

W 1. i 2. poł. XIII w. typ *Jan Janik* pojawił się jednorazowo, a w 1. poł. XIV w. wystąpił dwa razy. Wzrost liczby zestawień *Jan Janik* rozpoczął się w 2. poł. XIV w. i utrzymywał się do końca XV w. W 2. poł. XIV w. był on bardzo znaczny – do 30 zestawień. W 1. poł. XV w. liczba takich zestawień wzrosła prawie trzykrotnie w stosunku do poprzedniego półwiecza – do 86, a w 2. poł. XV w. – ponad dwukrotnie – do 191.

Prezentacja materiału (wybrane przykłady):

1. poł. XIII w.:

Nicolaus Klusz//Kłusz (MCh 291): Test(is) ... *Nicolaus Clus* ... cappellan(us) episcopi 1224 AP V w. 30.

2. poł. XIII w.

Nicolaus Koszko (MCh 292): Present(e) domin(o) *Nicholao dicto Cosico* ... vicari(o) ecclesie katedralis (Wratislaviensis) 1284 CdSil I 16.

1. poł. XIV w.

Henricus Jander (MCh 233): Dictus braseator mediam curiam Petro, genero *Henrici Iander* in platea sancti Ffloriani resignauit 1323 RmK I 699;

Jacobus Kuba (MCh 242): Per scultet(um) ... *Iacobum Kuba* (de Minori Czerlyenyno) XVI in. (1302) Visit s. 494.

2. poł. XIV w.

Nicolaus Koszek (MCh 292): Fratri *Nicolao dicto Coschek*, bone memorie priori condam Warcensi 1375 KkM 69;

Nicolaus Klawko (MCh 291): Strenui et famosi viri ... *Clauko de Cryczin* ... *Nicolaus Clauko* et Malin ... 1378 VPr III 128 s. 169;

Wilhelmus Wilisz (MCh 344): *Wilhelmus dictus Willisch* de Theschin 1385 Chm s. 148;

¹ Dane te są tylko przybliżone z uwagi na znane trudności w identyfikacji osób zapisanych w średniowiecznych dokumentach.

Jacobus **Jakusz** (MCh 241): *Jacobus alias Jacussius* Nicolai de Lagewniky, presbyter 1386 KIJ 21;
Nicolaus **Niko** (MCh 287): *Nicolaus Nyco* 1387 Kacz 744;
Nicolaus **Micz** (MCh 288): *Ad Nicolaum Micz* de Camencz 1389 PdLw I/718;
Petrus **Pieszko** (MCh 309): *Pro Petro Peschko* 1394 RmK II s. 115;
Johannes **Jencz** (MCh 245): *Johannes Jencz* 1395 Łk 2059;
Cristinus **Krzym(z)tek** (MCh 266): *Christinus alias Crzistek* 1396 Krak 5765;
Niklosz **Niecz//Nieć** (MCh 286, 289): *Niclosz Necz* 1396 Kacz 559;
Petrus **Piec(z)** (MCh 308): *Contra Petrum Pecz* de Przelubsko 1398 Krak 7232;
Petrus **Piotruszka** (MCh 307): *Cum Petro Potruschca* de Budziwoyouice 1398 Krak 7406;
Mathias **Macuda** (MCh 276): *Mathias dictus Maczuda* ... mile(s) Gneznen-sis diocesis 1399 KW 2013;
Laurentius **Wawak** (MCh 340): *Test(is) ... Laurentius Vavak* de Odolino 1399 Łęcz II 537;
Andreas **Andrzychka** (MCh 184): *Andreas dictus Andriczka* 1400 Krak 11166.

1. poł. XV w.

Clemens **Klich** (MCh 260): *Clementem alias Clichonem* 1410 PNZK 2651;
Jacobus **Kuba** (MCh 242): *Iacobum Cuba* et Gerlach, scoltetos ... de Cot-lino 1412 Kal 313;
Martinus **Marusza** (MCh 278): *Martinus Maruscha* 1412/1413 Boch s. 179;
Nicolaus **Kołaczek** (MCh 290): *Consul ... Nicolaus Kolaczek* 1419 UIIub 6;
Laurentius **Wawrzek** (MCh 339): *Laurentius alias Waffrzek*, sutor de Creuczeburg 1425 Kacz 3800;
Bartholomeus **Bartek** (MCh 194): *Bartholomeus alias Bartek*, molendina-tor noster (monasterii sancti Andree in Cracouia) de Rokitno 1437 KMłp 1334;
Johannes **Jasz** (MCh 248): *Iohannes alias Iasz* de Ostrorog 1437 AC II 1068;
Jan **Janik** (MCh 244): *Ianyk ... Ian alias Ianyk* de Petrilow 1438 AGZ XII 4208;
Jan **Janiek** (MCh 244): *In causa domini Iohannis Ianyek*, canonici Gne-znensis, prepositi Srzedensis 1439 AC II 353;
Petrus **Piotran** (MCh 307): *Petrus alias Pyotran* 1440 Kacz 5037;

Johannes Jachnik (MCh 247): *Iohannes alias Iachnik*, molendinator 1441 U 1738;

Petrus Pietrzyk (MCh 308): *Petrus alias Pyetrzyk* de Caldobyszcze 1441 AGZ XIV 297;

Nicolaus Nikiel (MCh 288): *Providus Nicolaus alias Nikyel*, scoltetus in Rowne 1443 AGZ VIII 68;

Paulus Pachol (MCh 304): *Nobilis Paulus Pachol* de Tymanka 1443 Ty s. 144;

Henricus Hyncza (MCh 234): *Contra Henricum alias Hyncza* (de Maiori Czeschaczyn) 1450 AGZ XIII 4223.

2. poł. XV w.

Egidius Idzik (MCh 237): *Egidius Idzyk* de Dambnik 1451 Semk 131;

Stephanus Steczko/Stećko (wschł. < Stepan < cerk. St'efan Sr; Szczepan; MCh 326): *Stephanus alias Steczco* 1451 AGZ XI 2917;

Johannes Iwaszko (wschł. < Iwan = Jan, MCh 249): Present(e) ... nobil(i) domin(o) ... *Johanne alias Iwascone* de Czemyerzyncze 1464 AGZ XV, MC-LXIII;

Vincentius Więcek (MCh 342): *Praebenda Scarbimiriensis habet ... vicariam ... quam ... obtinet Vincentius alias Wyaczek* presbyter 1470-1480 DłBen I s. 523;

Sebastianus Sobek (MCh 322): *Sebastianus alias Sobek*, plebanus de Jedwabne 1471 UAC 423;

Mikołaj Miczek (MCh 288): *Jaco Mykolay alias Myczek* myesczenyna mego s Tarczina Maczey a Nazapka sbył 1483 Warsz 1546;

Blasius Błachut (MCh 200): *Blasius* de Mislmicz *alias Blahut* 1485 Kacz 8196;

Simon Szymek (MCh 327): *A Simone alias Simek* 1490 ACL II 257;

Ambrosius Zbrożek (MCh 182): *Dominus Ambrosius Sbrozek* 1491 ACL II 661;

Andrzej Androsz (MCh 184): *Laboriosus Andrzyey alias Andros* de Przemislani, homo nobilis Nyemyerza de Borschow ... *ipsius Andros* 1493 AGZ XV 2334;

Gregorius Grzegorzek (MCh 229): *Gregorius alias Gregorzek* de Warschovia 1495 Kacz 8750;

*Dionisius Dziwisz*² (MCh 209): *Dionisius alias Dzywysz* ... de Monyaczkowycze 1497 Kniaz 120;

² Forma *Dziwisz* pierwotnie była derywatem od rodzimych imion *Dziwigor*, *Dziwisław* (por. MSs 68, 89), wtórnie stała się polskim i czeskim odpowiednikiem imienia *Dionysius*.

Laurentius Wach (MCh 340): Laborisum *Laurentium dictum Wach* de Luczylyno 1497 Bob 47;

Constantinus Kostko (MCh 264): Nobilis *Constantinus alias Costhko*, heres de Vrosch 1498 AGZ XVIII 2618;

Iwan Iwachno (wschł. *Iwan = Jan*, MCh 248): Nobilis *Ivan alias Ivachno*, heredem de Chlopczycze 1500 AGZ XVIII 2859.

1.1.2. *Forma derywowana imienia chrześcijańskiego + inna forma derywowana tego samego imienia – Klimek Klisz*

Typ *forma derywowana imienia chrześcijańskiego + inna forma derywowana tego samego imienia (Klimek Klisz)* wystąpił w badanym materiale 45 razy od początku XIV do końca XV w.

W 1. poł. XIV w. zanotowano w badanych dokumentach jedno takie zestawienie, w 2. poł. XIV w. wystąpiły 3 zestawienia. W 1. poł. XV w. liczba zestawień wzrosła do 14, a w 2. poł. XV w. – do 27, czyli dwukrotnie w stosunku do poprzedniego półwiecza.

Prezentacja materiału (wybrane przykłady):

1. poł. XIV w.:

*Hencze Jander*³ (< Henryk; MCh 233): *Hence dictus Iander ... tria quartalia aree...resignauit* 1314 RmK I 293.

2. poł. XIV w.

Franczek//Frączek Franek (< Franciszek; MCh 219): *Presente provid(o) vir(o) ... Franczkone Franek* 1377 KIJ 8;

Hanusz Jancz (< Jan; MCh 244, 246): *Hannus Jancz*, rasor natione de Gliwicz 1386 Chm s. 170;

Jakusz Jaka//Jakka (< Jakub; MCh 241): *Present(e) domin(o) ... Jacussio Jaka ... de Waldow hered(e)* 1394 Lek II 1010; *Jacussius Jaka* de Przebinow 1399 Krak 9461.

1. poł. XV w.

Franek Frasz//Frąsz (< Franciszek; MCh 219): *Franconem dictum Ffrasch*, thabernatorem 1401 KSKr II 8;

Janusz Janczy (< Jan; MCh 244-5): *Janusium Janczi ... concivem (de Banden) ... et Ossannam, uxorem suam* 1406 PNZK 1753;

Jakusz Kuszęt (< Jakub; MCh 241, 242): *Iacussio Cusanth* 1409 Płoń 1364;

³ Jest to ten sam człowiek, co *Henricus Jander* por. typ *forma podstawowa imienia chrześcijańskiego + forma derywowana tego samego imienia*. Identyfikowanie różnymi typami zestawienia jednej osoby zdarza się w średniowieczu.

Jakusz **Jaks(z)a** (< Jakub; MCh 241): *Jacussius dictus Jaxa* 1410 Łęcz II 1907;

Hanusz **Han** (< Jan; MCh 246): *Hannus Han* de Gorlicz 1428 Kacz 4140;

Hanusz **Hancel** (< Jan; MCh 246): *Hannus bogener alias Hancel* 1435 Kacz 4663;

Michno **Mikułka** (< wschśł. Mikuła < cerk. Nikołaј Sr; Mikołaј; MCh 287, 289): *Michno Miculka* 1442 Łp I 3137;

Jaszko **Jach** (< Jan; MCh 247-8): *Vocat(o) ... vir(o) ... Iascone alias Iach*, consul(e) oppidi ... Dzbaschim 1440 AC II 1097;

Hryń **Hryniec** (wschśł. < Hryhoryj < cerk. Grigorij Sr; Grzegorz; MCh 229):

Hrin de Olchouecz *alias Hri(s)nyecz* 1446 AGZ XI 2180;

Andricus Hyncza (< Henryk; MCh 232, 234): *Contra Andricum alias Hyncza* de Maiori Czeschaczyn 1450 AGZ XIII 4222.

2. poł. XV w.

Bartossius Bartosz (< Bartłomiej; MCh 194): *Bartossius ... dictus Bartosch* 1452 Łp I 1099;

Iwaniec Iwańczak (wschśł. < Iwan = Jan, MCh 248): *Iwanecz alias Iwanczak* ... recepit Fyloni ... bovem de vehiculo suo 1455 AGZ XIV 3270;

Nieczuta Michno // *Michno Nieczuta*⁴ (< Mikołaј; MCh 289): *Nyeczutha Michno* de Strosze 1456 AGZ XI 3336; *Michno Nyeczvhta* de Stroze 1463 AGZ XVI 25;

Charus Charz (< Charyton, Charłanty, Zacharyjasz; MCh 203, 346): *Militaris erat quidam vir Charus vel Charz vocitatus, coniugem habens nomine Claram ... Charonis (gen.)* ca 1475 DłOp I s. 233-234;

Klimek Klisz (< Klemens; MCh 260): *Ffigul(us) ... Climek Clisz* 1480 PtCr 752;

Hryń Hryniec (wschśł. < Hryhoryj < cerk. Grigorij Sr = Grzegorz; MCh 229): *Laboriosi Hryn alias Hrynyecz* de Noszcze, kmethonis Pauli de Oleszko 1483 AGZ XV 4167;

Janussius Januszek (< Jan; MCh 245): *Per Janussium alias Januszek, cubicularium* 1485 Paw s. 68;

Misz Kołaczko (< Mikołaј; MCh 289, 290): *Contra ... Mysz Kolaczko*, consul(em) 1495 ACL II 1456;

Olaksa Olechno (< Aleksander, Aleksy; MCh 180-1): *Super nobil(em) Olexa alias Olyechno ... hered(em)* de Szolczow 1497 AGZ XIX 1483;

Joszyk Joszko (< Ożep = Jozef; MCh 300): *Nobilis Ioszyk alias Ioszko*, heres de ... Cropylnyky ... *prefato Ioszkoni* 1498 AGZ XVIII 3862.

⁴ Jak widać formy w zestawieniu mogą być niekiedy przestawiane.

1.1.3. *Forma podstawowa imienia chrześcijańskiego + inna forma podstawowa tego samego imienia – Nicolaus Niklasz*

Zestawienia tego typu składały się z dwóch różnych wariantów form podstawowych tego samego imienia chrześcijańskiego. Były to często formy różnojęzyczne. W pierwszej pozycji zestawienia najczęściej (ale nie zawsze) występowała forma łacińska imienia. W drugiej pozycji pojawiały się zazwyczaj formy podstawowe polskie w różnych wariantach fonetycznych (np. *Johannes Jan*, *Nicolaus Mikoła*), a także innosłowiańskie (np. *Johannes Iwan*) lub zniemczone (np. *Johannes Jon*).

Typ *forma podstawowa imienia chrześcijańskiego + inna forma podstawowa tego samego imienia*, np. *Nicolaus Niklasz* pojawił się w Polsce nieco później – w 2. poł. XIV w. i do końca XV w. reprezentowany był niezbyt licznie – 33 zestawieniami. W 2. poł. XIV w. wystąpiły 4 zestawienia, w 1. poł. XV w. – 8. W 2. poł. XV w. liczba zestawień tego typu wzrosła prawie trzykrotnie – do 21.

Prezentacja materiału (wybrane przykłady):

2. poł. XIV w.

Wawrzyniec Laurencius (MCh 339): *Woytek malarsz insinuavit Margaretha electo sibi tutore filio suo Wawrzinczo vel Laurencio* 1369 Łk 406;

Johannes Jon (MCh 243): *Aluscha, Johannis Jon consors legitima* 1393 Łk 1705;

Nicolaus Niklosz (MCh 286): *Nicolai (gen) alias Niclos ... de Cracovia* 1399 KW 2010;

Nicolaus Mikoła (MCh 286): *Circumspectus vir Nicolaus alio nomine dictus Micula* XVI (1385) KW 1834.

1. poł. XV w.

Nicolaus Mikoła (MCh 286): *Nicolaus Micula Petri de Copadlow* 1401 AS I s. 16;

Johannes Jon (MCh 243): *Iohannes dictus Yon* 1415 (?) Łp I 737;

Nicolaus Niklosz (MCh 286): *Nicolao alias Niclos (dat) de Warschowia* 1426 MkM I 266;

Mathias Matej (MCh 276): *Mathias alias Mathey* 1447 Tym s. 103;

Mathias Matys(z) (MCh 276): *Mathie dicto Mathis* 1438 Łw 440;

Nicolaus Miklasz (MCh 286): *Nicolaus Miclas de Ratzasin alias de Baruczwerz* 1446 Hel II 3277;

Johannes Jan (MCh 243): *Nomen kmethon(is) ... Iohannes alias Ihan (!)* 1449 AGZ XIII 4034.

2. poł. XV w.

Nicolaus Miklasz (MCh 286): Nobilem *Nicolaum Miklasch* de Sulicow 1458 Hel II 3604;

Vitus Wit (MCh 344): *Providus Vittus alias Vith*, opidanus (Varschovien-sis) 1458 ŁNW 445;

Michael Michał (MCh 284): Nobili *Michaeli alias Mychal* (dat) 1459 Matr I 525;

Mathias Madej (MCh 276): Cum ... *Mathia Madey* de Strachoczyna 1464 AGZ XVI 113;

Albertus Olbracht (MCh 176): Cum tutore (puerorum Iohannis Fawko) ... *Alberto alias Olbracht*, preconsule de Costen 1465 ARP I 1058;

Fabianus Pabijan (MCh 301): Pabyan ... *Fabianus alias Pabyan* ortulanus 1469 Hel II 3947;

Johannes Iwan (wschł. = Jan; MCh 244): Gethlcza, villa ... cuius heres *Johannes alias Ivan* de Obychow de armis Zubra Glowa alias Wyenyawa 1470-1480 DłBen I s. 317;

Laurencius Lorenc (zniem. = Wawrzyniec; MCh 339): Laboriosus *Laurencius alias Lorencz*, kmetho nobilis Msczugii de Strzelczicze 1471 AGZ XVII 680;

Nicolaus Miklasz (MCh 286): Nobilis *Nicolai alias Myklasch* de Sandomiria 1472 AGZ XIX 58;

Nicolaus Mikuł (MCh 286): *Nicolaus vocatus Mykul* ca 1475 DłOp I s. 194;

Cristinus Chrczon (= Kr(z)ys(z)tyjan; MCh 265): Per nobilem *Cristinum alias Chrczon* 1483 AGZ XV 1630;

Harasimus Harasym (wschł. < cerk. Gierasim Sr, MCh 224): Venerabilis *Harasimus alias Haraszim*, wladica Chelmensis 1484 Chełm 43 s. 16;

Mathias Maciej (MCh 276): Nobilis *Mathias alias Maczyey*, heres de Trzemyecz 1485 AGZ XVIII 1856;

Laurencius Lorync (niem. = Wawrzyniec; MCh 339): *Laurencium alias Lorincz* 1488 ACL I 2277;

Nicolaus Niklasz (MCh 286): *Nicolaum dictum Niclasz*, filium Bronissi de Dambek (de armis Lubycze) 1492 ZHer 718.

W zaprezentowanym powyżej materiale nie ujęłam zrównań *Florianus Tworzyjan*, *Silvester Lasota*, *Felix Szczęsny*, których wzajemny stosunek budzi pewne wątpliwości. Zwłaszcza odpowiedniość *Florianus Tworzyjan* była przedmiotem dyskusji językoznawców. Wypada tu wspomnieć pogląd A. Brücknera (1927): "Nie jest to tłumaczenie jakie, czy słoworód ludowy, tylko podprowadzono mechanicznie *Floriana* pod słowiańskiego *Tworzymira*, *Tworka* (*Florek*

= *Tworek*)". W polemice językoznawców pojawiły się różne propozycje objaśnienia zrównania tych imion: przez przekształcenie o charakterze fonetycznym (Mares 1966), przez połączenie przystosowania do fonetyki polskiej z chęcią uczynienia z *Floriana* imienia znaczącego (Reczek 1966), przez skojarzenia semantyczne wraz ze zmianami fonetycznymi (Karpluk 1968), czy też przez luźny przekład dokonany z uwzględnieniem znaczeń przenośnych łac. *floreo* i *florus* bez przeobrażenia fonetycznego (Kowalik-Kaleta 1975). Nie zajmując stanowiska w tej dyskusji, wykluczyłam zrównanie *Florian Tworzyjan* z tego opracowania, gdyż pojawiło się w Polsce w 2. poł. XIV w., jest zatem późne, a ponadto zestawienie tych dwóch form wystąpiło pojedynczo w 2. poł. XV w., np. *Nobilis Florianus alias Thworzyjan* 1470 AGZ XVIII 117. Odpowiedniość *Florian Tworzyjan* mogłoby poświadczyć pojawienie się zestawienia *Florian* z formą *Tworko* derywowaną prawdopodobnie od *Tworzyjan*, jakie wystąpiło w 1. poł. XV w. (Kmethonem *Florianum alias Tworkonem* 1446 Tmk s. 43), ale i to przypadek pojedynczy. Zatem zrównanie *Florian – Tworzyjan* jest późne i dość rzadkie, być może wtórne, na co zwróciła uwagę Z. Kaleta.

Zrównania *Silvester Lasota*, *Felix Szczęsny* wystąpiły dopiero w XV w., ponadto są one dość nieliczne (jedno zestawienie *Silvester Lasota* w 1. poł. XV w.: *Silvester, Lassota dictus*, heres de Wlochy 1424 Hel II 1950 i jedno w 2. poł. XV w.: *Silvestri alias Lyaschote*, hered(is) (de Ghyrzycze) 1496 LKP s. 120; jedno zestawienie *Felix Szczęsny* w 1. poł. XV w.: *Felix alias Szczesni* de Byelini 1445 Inscr 823 i cztery w 2. poł. XV w., np. Present(e) ... *Felice alias Szczesny* 1483 AGZ III 126, *Felix alias Sczaszny* 1493 PtCr 1130). A. Cieślíkowa (1980, 118-120) uważa, że imiona *Lasota*, *Szczęsny*, były doraźnie tylko kojarzone z obcymi odpowiednikami, a tzw. tłumaczenia odbywały się za pomocą istniejących już rodzimych nazw własnych opartych na słownictwie apelatywnym. Wobec wyraźnego pochodzenia imion *Lasota* i *Szczęsny* od polskich apelatywów, nie sposób traktować ich jako formy (warianty) imion chrześcijańskich.

1.1.4. *Forma derywowana imienia chrześcijańskiego + forma podstawowa tego samego imienia – Olechno Aleksander.*

Typ *forma derywowana imienia chrześcijańskiego + forma podstawowa tego samego imienia*, np. *Olechno Aleksander* występował w średniowiecznej Polsce najrzadziej spośród zestawień dwóch różnych form tego samego imienia chrześcijańskiego – od 2. poł. XIV w. do końca XV w. 22 razy. W 2. poł. XIV w. zestawienie takie wystąpiło pojedynczo. W dalszych półwieczach liczba zestawień tego typu nieznacznie rosła. W 1. poł. XV w. zanotowano ich 8, a w 2. poł. XV w. – 13.

Prezentacja materiału (wybrane przykłady):

2. poł. XIV w.:

Hanzel Jan (MCh 243, 247): *Hanzloni dicto Ion* 1428 (1389) AGZ VIII 19.

1. poł. XV w.

Klimek Klemens (MCh 259-60): *Climek alias Clemens* de Paulowo 1410 Kal 5;

Marcisz Marcin (MCh 279): *Procurator Marcissonis alias Martinus*, castellanus Brzesensis 1412 Kal 332;

Klisz Klemens (MCh 259-60): *Clys alias Clemens*, ciuis Colacyensis 1425 Gol 384;

Jaszko Johannes // Jaszek Jan (MCh 243, 248) : *Nobilem Jaschconem alias Johannem* de Dambrowa. *Jaco to swacz(y)my, jsze Jaschek alias Jan ... ranil ... Pawla yedna rana krwawa* 1436 RWlkp I 1478;

Anda Andreas (MCh 185): *Anda alias Andreas*, kmeto de Bukowsko ... prefatus Anda 1445 AGZ XI 2060;

Klosz Niklosz (MCh 286): *Casper de Thyczin ... resignauit pecunias ... aput Klosz Niklosz, doliatorem in Primisl, honorabili Stephano, vicario in Radympna ... qui cappelanusest frater germanus dicti doliatoris* 1447 Łp II 247.

2. poł. XV w.

Hryczko Gregorius (MCh 229): *Nobilis Hriczko alias Gregorius* 1451 AGZ XI 2950;

Michno Mityfor (wschśl. Mikifor < cerk. Nikifor Sr, MCh 293): *Michno dictus Mityfor ... dictum kmethonem Mithifor* 1462 AGZ XIII 4849;

Januch Johannes (MCh 243, 245): *Honestus vir dictus Januch vel Joannes ... idem Ioannem dictum Ianus ... ipse idem dictus Janus* 1468 Trz 238;

Iwon Iwan (wschśl. = Jan, MCh 244, 249): *Venerabili Iwoni alias Iwan, wladice Premisliensi* 1474 AGZ XVIII 585;

Stećko Stephanus (MCh 326): *Nobilis Steczko alias Stephanus* de Stanymyrz 1479 AGZ XV 4051 (*Stećko* wschśl.< Stepan < cerk. St'efan Sr; Szczepan; MCh 326);

Zań Zacharyja (Zacharyja = Zacharyjasz; MCh 346): *Procurator laboriosi Zan alias Zacharia, kmethonis nobilis Vwszceslai (! pro Venceslai), heredis de Lyca* 1486 AGZ XIX 1365;

Zańko Zacharyja (Zacharyja = Zacharyjasz; MCh 346): *Cum nobili Zanyko alias Zacharia* 1490 AGZ XVIII 3603;

Olechno Aleksander (MCh 180): *Nobilis Olechno alias Alexander, heres de Vczyechowicze* 1492 AGZ XV 2208.

1.2. Dwie różne formy tego samego imienia chrześcijańskiego w XVI w.

W XVI w. zestawienia typu *forma podstawowa imienia chrześcijańskiego + forma derywowana tego samego imienia*, np. Jan Janik wystąpiły nielicznie w badanym materiale – tylko 24 razy. W 1. poł. XVI w. było ich 14, a w 2. poł. XVI w. liczba takich zestawień zmalała do 10.

Prezentacja materiału (wybrane przykłady):

1. poł. XVI w.

Petrus **Piechno** (MCh 308): *Petrus Piechno* sutor de Lubaczow 1507 KPK 33;
Nicolaus **Kłoszek//Kłoszek** (MCh 291): *Nicolaus Klossek* de Sochaczow 1509 KPK 115;

Paulus **Pach** (MCh 304): *Paulus Pach* de Visnya sutor 1509 KPK 168;
Nicolaus **Mik** (MCh 287): Regestrum exactionum censuum ducalium (...) – Świetomarskie (...) Piscatores Varschovienses: *Nicolaus Myk* 1510 ZW 30;
Johannes **Jaszek** (MCh 248): ... *Iohannis Iassek* ... 1513 KGK 2675;

Jakub **Kuba** (MCh 242): *Dedit Jacub Cuba* ...1514 NSP 217;
Nicolaus **Mika** (MCh 287): *Nicolaus Myka* piscator 1518 KPW 184;
Egidius **Idzik** (MCh 237): *Egidius Gydzik* pistor de Tanye 1520 KPK 741;
Petrus **Pietrek** (MCh 307): *Providi: (...) Petrus Petrek* ... 1538 CB 26;
Paulus **Pawletka** (Pawlenka, Pawłęt; MCh 304): *Paulus Pawletka* smigmator i.h.civit. 1543 KPK 2159;

Joannes **Iwaniec** (wschł. < Iwan = Jan; MCh 248): *Joannes Jwanyecz* aurifex i. h. civit. 1545 KPK 2331;

Benedictus **Bieniiek** (MCh 197): *Benedictus Byenyek* de Mokrziska (...), i. c. s. 1546 KPB 301;

Joannes **Janeczek** (MCh 244): *Joannes Janeczek* de Swyrzczkow (...), i. c. s. 1549 KPB 349;

Mathias **Maciejko** (MCh 275): *Laurentius de Gori a Czersk, filius Mathie Maczieiko* i.c.s. 1549 KPW 927.

2. poł. XVI w.

Antoni **Antosz** (MCh 186): *Inwentarz pośmiertny kupca Antoniego Antosza* 1554 IMP 39;

Benedictus **Bieniak** (MCh 197): ... kmethones: *Benedictus Bieniak* 1564 IKal 10;

Grzegorz **Grzegorek** (MCh 229): *Inwentarz spisano na żądanie brata zmarłej opatrz nego Grzegorza Grzegorka we wsi Trzcielno* 1566 IMP 85;

Andreas **Andr(z)ejaszek** (MCh 184): ... *in domo heredum olim Andree Andriaszek* ... 1570 KWKr 61;

Andreas Andrzejek (MCh 184): ... *Andree Andrzejek* de Duchnowo 1570 KPW 1376;

Johannes Janawa (MCh 244): ... cum *Johanne Janawa* ... 1582 KSI 2;

Mikołaj Miczura (Micz-; MCh 288): ... potomka nieboszczyka *Mikołaja Miczury* ... 1588 KSI 133;

Martinus Marcinek (MCh 279): ... *Martinus Marcinek* 1598 IBW 51;

Nicolaus Mikułka (MCh 287): ... *Nicolaus Mikułka* 1598 IBW 133.

Kolejny typ – *forma podstawowa imienia chrześcijańskiego + inna forma podstawowa tego samego imienia*, np. *Nicolaus Niklasz* wystąpił w XVI w. tylko 5 razy – cztery w 1. poł. XVI w., a w 2. poł. XVI w. pojawił się w badanym materiale jeden raz.

Prezentacja materiału:

1. poł. XVI w.

Nicolaus Miklasz (MCh 286): *Glyncze sors*, n. *Nicolaus Myklasch* 1508 PM 474;

Nicolaus Mikuł (MCh 286): *Czechow sortes* (...), n. *Nicolaus Mykul* 1508 PM 490;

Mathias Madej (= Maciej; MCh 275): ... in hoc *Matias Madey* ... 1520 KSW 180;

Johannes Jon (= Jan, MCh 243): *Johannes Jon* de Swydnicia rufficerdo 1538 KPK 1918.

2. poł. XVI w.

Martinus Marcin (MCh 279): *Thomas de Wolia ex patre Martino Marczin et Anna matre*, i. c. s. 1563 KPB 542.

Typ *forma derywowana imienia chrześcijańskiego + forma podstawowa tego samego imienia*, np. *Olechno Aleksander* wystąpił jednorazowo w 2. poł. XVI w.: *Maciek Maciej* (MCh 275): ... *Maczek Maczey* ... 1565 KGK 2737.

Typ *forma derywowana imienia chrześcijańskiego + inna forma derywowana tego samego imienia* (*Klimek Klisz*), obecny nielicznie w średniowieczu, nie pojawił się w późniejszym okresie.

1.3. Frekwencja zestawień dwóch różnych form tego samego imienia chrześcijańskiego w kolejnych półwieczach od XIII do XVI w.

Zestawienia dwóch różnych form tego samego imienia chrześcijańskiego wystąpiły do końca XVI w. 441 razy, od 1. poł. XIII w. do końca XV w. było ich 411, a w XVI w. – 30.

Badania ujawniły różnicowanie ilościowe poszczególnych typów zestawień dwóch różnych form tego samego imienia chrześcijańskiego.

W XIII w. wystąpił tylko jeden typ – *forma podstawowa imienia chrześcijańskiego + forma derywowana tego samego imienia* (*Jan Janik*) – po jednym zestawieniu w 1. poł. XIII w. i w 2. poł. XIII w.

W 1. poł. XIV w. wystąpiły dwa zestawienia typu *forma podstawowa imienia chrześcijańskiego + forma derywowana tego samego imienia* (*Jan Janik*). Pojawiło się też jedno zestawienie typu *forma derywowana imienia chrześcijańskiego + inna forma derywowana tego samego imienia*, (*Klimek Klisz*). Innych typów nie zanotowano w tym półwieczu.

W 2. poł. XIV w. zaznacza się przewaga liczebna typu *forma podstawowa imienia chrześcijańskiego + forma derywowana tego samego imienia* (*Jan Janik*) – należało do niego 79% (tj. 30 zestawień) spośród 38 zestawień dwóch różnych form tego samego imienia chrześcijańskiego. Typ *forma derywowana imienia chrześcijańskiego + inna forma derywowana tego samego imienia* (*Klimek Klisz*) stanowił 8% (3 zestawienia). W tym półwieczu wystąpiły też zestawienia pozostałych typów. Typ *forma podstawowa imienia chrześcijańskiego + inna forma podstawowa tego samego imienia* (*Nicolaus Niklasz*) stanowił 10,5% – zanotowano go 4 razy. Typ *forma derywowana imienia chrześcijańskiego + forma podstawowa tego samego imienia* (*Olechno Aleksander*) wystąpił tylko jeden raz (2,5%). Widać to w poniższej tabeli:

Tabela 3. – Zestawienia dwóch różnych form tego samego imienia chrześcijańskiego w 2. poł. XIVw.

typ zestawienia dwóch różnych form tego samego imienia chrześc.	liczba zestawień	procent danego typu w półwieczu	liczba nosicieli
f. podst. i. chrz. + f. der. tego samego i. chrz., np. <i>Jan Janik</i>	30	79%	35
f. der. i. chrz. + inna f. der. tego samego i. chrz., np. <i>Klimek Klisz</i>	3	8%	5
f. podst. i. chrz. + inna f. podst. tego samego i. chrz., np. <i>Nicolaus Niklasz</i>	4	10,5%	4
f. der. i. chrz. + f. podst. tego samego i. chrz., np. <i>Olechno Aleksander</i>	1	2,5%	1
Razem:	38	100%	45

W 1. poł. XV w. utrzymuje się wyraźna dominacja typu *forma podstawowa imienia chrześcijańskiego + forma derywowana tego samego imie-*

nia (*Jan Janik*) – 74%, tj. 86 zestawień. Do typu *forma derywowana imienia chrześcijańskiego + inna forma derywowana tego samego imienia* (*Klimek Klisz*) należy 12% zestawień (14). Dwa pozostałe typy, tj. *forma podstawowa imienia chrześcijańskiego + inna forma podstawowa tego samego imienia* (*Nicolaus Niklasz*) i *forma derywowana imienia chrześcijańskiego + forma podstawowa tego samego imienia* (*Olechno Aleksander*) wystąpiły w równej liczbie po 7% (po 8 zestawień). Obrazuje to tabela 4.

Tabela 4. – Zestawienia dwóch różnych form tego samego imienia chrześcijańskiego w 1. poł. XV w.

typ zestawienia dwóch różnych form tego samego imienia chrześc.	liczba zestawień	procent danego typu w półwieczu	liczba nosicieli
f. podst. i. chrz. + f. der. tego samego i. chrz., np. <i>Jan Janik</i>	86	74%	112
f. der. i. chrz. + inna f. der. tego samego i. chrz., np. <i>Klimek Klisz</i>	14	12%	17
f. podst. i. chrz. + inna f. podst. tego samego i. chrz., np. <i>Nicolaus Niklasz</i>	8	7%	13
f. der. i. chrz. + f. podst. tego samego i. chrz., np. <i>Olechno Aleksander</i>	8	7%	8
Razem:	116	100%	150

W 2. poł. XV w. udziały procentowe poszczególnych typów są podobne. Nadal wyraźnie dominuje typ *forma podstawowa imienia chrześcijańskiego + forma derywowana tego samego imienia* (*Jan Janik*), stanowiąc 76% – 191 zestawień z ogólnej liczby 252. Drugie miejsce zajmuje typ *forma derywowana imienia chrześcijańskiego + inna forma derywowana tego samego imienia*, (*Klimek Klisz*) – 10,5% (27 zestawień). Typ *forma podstawowa imienia chrześcijańskiego + inna forma podstawowa tego samego imienia* (*Nicolaus Niklasz*) stanowi 8,5% – 21 zestawień, a typ *forma derywowana imienia chrześcijańskiego + forma podstawowa tego samego imienia* (*Olechno Aleksander*) – zaledwie 5%, tj. 13 zestawień. Widać to w tabeli 5.

W XVI w. zaznaczyła się obecność tylko trzech typów zestawień dwóch różnych form tego samego imienia chrześcijańskiego. Typ dominujący *forma podstawowa imienia chrześcijańskiego + forma derywowana tego samego imienia* (*Jan Janik*) stanowił 80% zestawień (24 zestawienia z ogólnej liczby 30, w tym 14 w 1. poł. XVI w. i 10 w 2. poł. XVI w.). Typ *forma*

podstawowa imienia chrześcijańskiego + inna forma podstawowa tego samego imienia (*Nicolaus Niklosz*) pojawił się 5 razy (4 w 1. poł. XVI w. i raz w 2. poł. XVI w.). Jednorazowo wystąpił typ *forma derywowana imienia chrześcijańskiego + forma podstawowa tego samego imienia* (*Olechno Aleksander*). Ostatni typ – *Klimek Klisz* nie był notowany w badanym przeze mnie materiale w XVI w.⁵

Tabela 5. – Zestawienia dwóch różnych form tego samego imienia chrześcijańskiego w 2. poł. XV w.

typ zestawienia dwóch różnych form tego samego imienia chrzesc.	liczba zestawień	procent danego typu w półwieczu	liczba nosiceli
f. podst. i. chrz. + f. der. tego samego i. chrz., np. <i>Jan Janik</i>	191	76%	248
f. der. i. chrz. + inna f. der. tego samego i. chrz., np. <i>Klimek Klisz</i>	27	10,5%	28
f. podst. i. chrz. + inna f. podst. tego samego i. chrz., np. <i>Nicolaus Niklasz</i>	21	8,5%	36
f. der. i. chrz. + f. podst. tego samego i. chrz., np. <i>Olechno Aleksander</i>	13	5%	11
Razem:	252	100%	323

Podsumowanie. Pośród zestawień dwóch różnych form tego samego imienia chrześcijańskiego w całym badanym okresie dominował typ *forma podstawowa imienia chrześcijańskiego + forma derywowana tego samego imienia*, np. *Jan Janik*. Od XIII do końca XV w. stanowił on ok. 75% wszystkich zestawień tego rodzaju. Typ *Jan Janik* jest także najstarszy – pierwszy raz pojawił się w 1. poł. XIII w, a do końca XV w. liczba zestawień systematycznie rosła. W XVI w. udział procentowy tego typu wzrósł do 80%, gdyż wyparł on rzadsze typy zestawień dwóch różnych form tego samego imienia chrześcijańskiego. Pomimo wzrostu udziału procentowe-

⁵ J. Bubak (1986, 182-188) podaje, że pierwsze zapisy formy oficjalnej imienia z jego formą potoczną pojawiają się w źródłach sądeckich w XV w., najwięcej pochodzi z XVI w., a w XVII w. należą już do rzadkości i nie przekraczają jego pierwszej połowy. Prezentowany przez autora materiał jest dość obfity dla zestawień dwóch form tego samego imienia chrześcijańskiego, np.: *Joannem Jaś* 1504, *Błażej Błaszczyk* 1613, *Jan Janik* 1653, *Matheo Matusz* 1539 i inne. Większość z przytoczanych przez Bubaka przykładów należy do typu dominującego *Jan Janik*. Nie znalazłam wśród nich zapisów typów rzadkich w badanym przeze mnie materiale.

go w stosunku do XVw. liczba zestawień tego typu w 2. poł. XVI w. była nieznacząca, co sugeruje, że nawet dominujący typ *Jan Janik* wycofywał się z użycia.

Pozostałe typy wystąpiły później i znacznie mniej licznie, a w XVI w. pojawiały się sporadycznie.

Drugie miejsce pod względem liczebności zajmuje typ *forma derywowana imienia chrześcijańskiego + inna forma derywowana tego samego imienia*, np. *Klimek Klisz* – około 10% do końca XVw. Typ ten był obecny w polskim systemie antroponimicznym od 1. poł. XIV w., a w XV w. zaznaczył się wzrost liczby takich zestawień, przy równoczesnym utrzymaniu udziału procentowego. Jednak w XVI w. uległ on całkowitemu zanikowi.

Kolejny typ *forma podstawowa imienia chrześcijańskiego + inna forma podstawowa tego samego imienia*, np. *Nicolaus Niklasz* jest późniejszy i mniej liczny – od 2. poł. XIV w. do końca XV w. stanowił około 8%. W XVI w. wystąpił tylko 5 razy, więc jego obecność jest śladowa.

Typ *forma derywowana imienia chrześcijańskiego + forma podstawowa tego samego imienia*, np. *Olechno Aleksander* był najmniej licznie reprezentowany od 2. poł. XIV w. do końca XV w. – stanowił ok. 5%. W XVI w. wystąpił jednorazowo, zatem wycofał się z użycia.

2. Dwa różne imiona chrześcijańskie (w różnych formach)

Zestawienia antroponimiczne dwóch różnych imion chrześcijańskich składają się z różnych form tych imion – podstawowych i derywowanych. Każda z form może występować zarówno w pierwszej, jak i w drugiej pozycji zestawienia. Ze względu na pozycje form w zestawieniu, podzieliłam je na cztery typy:

- (1) *imię chrześcijańskie w formie podstawowej + inne imię chrześcijańskie w formie derywowanej*, np. *Jan Marcinek*;
- (2) *imię chrześcijańskie w formie podstawowej + inne imię chrześcijańskie w formie podstawowej*, np. *Jakub Rafał*;
- (3) *imię chrześcijańskie w formie derywowanej + inne imię chrześcijańskie w formie derywowanej*, np. *Szymek Pietrek*;
- (4) *imię chrześcijańskie w formie derywowanej + inne imię chrześcijańskie w formie podstawowej*, np. *Hanusz Zygmunt*.

2.1. Dwa różne imiona chrześcijańskie (w różnych formach) w XIII – XV w.

2.1.1. *Imię chrześcijańskie w formie podstawowej + inne imię chrześcijańskie w formie derywowanej – Jan Marcinek*

Wśród zestawień dwóch różnych imion chrześcijańskich najczęściej występował typ *imię chrześcijańskie w formie podstawowej + inne imię chrześcijańskie w formie derywowanej (Jan Marcinek)*. Od 2. poł. XIII w. do końca XV w. reprezentowany był 796 zestawieniami. Liczba zestawień tego typu rosła systematycznie i znacznie w każdym kolejnym półwieczu. W 2. poł. XIII w. wystąpił pojedynczo, a w 1. poł. XIV w. reprezentowany był 18 zestawieniami. W 2. poł. XIV w. nastąpił szczególnie wysoki, ponad pięciokrotny, wzrost liczby takich zestawień – do 94. W XV w. liczba zestawień typu *Jan Marcinek* nadal rosła, choć w nieco mniejszym stopniu – do 275 w 1. poł. XV w. i do 408 w 2. poł. XV w.

Prezentacja materiału (wybrane przykłady):

2. poł. XIII w.

Paweł Barut (< Bartłomiej, Bartołt, Barnaba, Barsaba; MCh 193): *Presente ... comite Paulo dicto Baruth* 1296 KW 749.

1. poł. XIV w.

Jan Romaniec (< Roman; MCh 319): *Iohannes dictus Romancz* 1324 RmK I 705;

Piotr Jandro (< Andrzej lub ap. jądro; MCh 185): *Petrus dictus Iandro* 1333 RmK I 1138;

Piotr Sander (< Aleksander; MCh 180): *Petri Zandir ... civ(is) Cracoviens(is)* 1334-1342 MVat I 206;

Jan Blach (< Błażej; MCh 200): *Per manus domini Iohannis dicti Blach, canonici Plocensis, capellani sui (Ottonis, episcopi Culmensis)* 1336 MVat I 166;

Jan Jura (< Jerzy; MCh 252): *Present(e) ... Iohanne dicto Iura, subdapifero Sandomiriensi* 1336 KmK 375;

Marcin Glawko (= Klawko < Mikołaj; MCh 291): *Martino Glauco, piscatori* 1339 RmK I 1332;

Otto Leksik//Lekszyk (< Aleksander, Aleksy; MCh 180-1): *Otto dictus Lexik, gener domini episcopi Wladislaviensis ... Ottone dicto Lexik* 1339 Cruc I s. 197;

Jan Romka (< Roman; MCh 319): *Frater Iohannes Romka de ordine Predicatorum* 1339 Cruc I s. 375;

Mikołaj Romka (< Roman; MCh 319): *Nicolao Romca, sancti Nicolai ... ecclesi(ae) Wratislaviens(is) parochial(is) rector(e)* 1340 Bre 267;

Mikołaj Kościeszka (< Konstanty lub ap. kość; MCh 264): *Nicolao dicto Koscessza, subiudice (Warsszoviens(i))* 1350 KW 1300.

2. poł. XIVw.

Mikołaj Wal (< Walentyn; MCh 338): *Nicolaus Wal* 1373 Łk 897;

Piotr Koncko (< Konrad; MCh 262): *Peter Konczko* 1376 Chm s. 77;

Maciej Klisz (< Klemens; MCh 260): *Super Mathiam Clysch* 1386 PdLw I 430;

Maciej Basz (< Bartłomiej; MCh 192): *Mathias dictus Bas de Karczouin* 1388 Krak 4837;

Gaspar Bartko (< Bartłomiej; MCh 194): *Gaspar Bartko* 1391 Łęcz II 3853 (*Gaspar* = Kasper; MCh 259);

Mikoła Guszko (< Augustyn, Gumbert, Guncerz; MCh 230): *Micola Guschko* 1392 CdSil II 47 s. 46;

Jan Brunusz (< Bruno; MCh 202): *Johannes Brunusch* 1393 Łk 1066;

Jan Kunisz (< Konrad; MCh 263): *Johannes Cunisch de Nova Civitate* 1394 Chm s. 301;

Piotr Marac(z) (< Marcin, Marek, Marzyjan; MCh 278): *Petrus Maracz* 1395 PNZK 417;

Mikołaj Banosz (< Benedykt; MCh 197): *Nicolaus Banos de Lanszki* 1398 Łęcz I 5636;

Mikołaj Bieno (< Benedykt; MCh 198) (SSNO s.v. *Bień*): *Contra Nicolaum Beno, vicarium Cracouiensem* 1398 Krak 6562;

Paweł Koszko (< Mikołaj; MCh 292): *Paulus Coszko de Pechynino* 1398 Lek II 2181;

Piotr Bieniesz (< Benedykt; MCh 197): *Petrus Benesch* 1399 Chm s. 488;

Maciej Kunek (< Konrad; MCh 263): *Mathias Kunek de Lapczicza* 1399 Krak 9207;

Maciej Tysz (< Tymoteusz; MCh 335): *Mathias Thisz* 1399 Chm s. 458.

1. poł. XVw.

Piotr Klem (< Klemens; MCh 260): *Petrus Clem* 1402-1407 Łp I 67;

Jan Brunik (< Bruno; MCh 202): *Johannes Brunik de Lublin* 1403 AS I s. 19;

Szczepan⁶ Jerzyca (< Jerzy; MCh 252): *Stephanus Gerzicza* 1411 Kal 83;

⁶ Łacińskiej formie *Stephanus* do końca XVI w. odpowiada polski *Szczepan*, forma *Stefan* zaczęła być popularna od XVII w. (T. Okińczyc-Smółka, 1967, 136-138, tam też więcej o współistnieniu tych form w jęz. polskim).

*Piotr **Koncek*** (< Konrad; MCh 262): *Petrus dictus Konczek* de Potrouicze 1411 Czer 2066;

*Marcin **Bońko*** (< Bonifacy; MCh 201): *Martinus Bonco* de Villa Latina 1413 AS I s. 33;

*Jan **Franc(z)uch*** (< Franciszek; MCh 219): *Iohannem Franczuch* (de Nossaczowice) 1416 AGZ VII 29;

*Jan **Marcinek*** (< Marcin; MCh 279): *Jan Marczinek* 1419 Kacz 3252;

*Andrzej **Frydak*** (< Frydrych; MCh 220): *Nobilis Andreas Fridak* de Lanke 1419 Koch 731;

*Mikołaj **Romanek*** (< Roman; MCh 319): *Dominus Nicolaus Romanek*, presbiter 1424 RWłkp I 1182;

*Piotr **Adamko*** (< Adam; MCh 178): *Petrus Adamko ... scabin(us) et jurat(us) civitatis Bydgostiensis* 1425 CdP II/2 567;

*Paweł **Jakiel*** (< Jakub; MCh 241): *Paulus Jakel* de Gleiwicz 1427 AS I s. 66;

*Marcin **Szczepko*** (< Szczepan; MCh 326): *Martinum Boruthe alias dictum Szczepko* 1428 MkM I 740;

*Maciej **Frano*** (< Franciszek; MCh 219): *Mathias Frano* de Nagrodowycze 1428 RWłkp I 1495;

*Piotr **Kłoszek//Kłoszek*** (< Mikołaj; MCh 291): *Pyotr Clossek* 1429 Kacz 4246;

*Jan **Pawlik*** (< Paweł; MCh 304): *Iohannes alias Pawlyk* 1429 MkM II 2;

*Mikołaj **Łuń*** (< Łukasz; MCh 273): *Katherine (dat), filie Nicolai dicti Lun* 1433 Łw 220;

*Maciej **Pieszek*** (< Piotr; MCh 309): *Contra Mathiam Pesschek* 1434 Zakr II 522;

*Andrzej **Hynczka*** (< Henryk; MCh 234): *Andreas Hintczka* de Borzislav 1439 KW V 640;

*Jan **Barnasz*** (< Biernat; MCh 199): *Iohannes Barnasz* de Koczina, arbiter 1440 U 1714;

*Piotr **Kuba*** (< Jakub; MCh 242): *Petrus Cuba* 1441 AC II 1124.

2. poł. XVw.

*Marcin **Łuczek*** (< Łukasz; MCh 273): *Coram ... Martino Luczek ... scabin(o) iurat(o)* 1452 Trz 126;

*Mikołaj **Franek*** (< Franciszek; MCh 219): *Nicolaum Franek* de Szuchorzyno 1463 Ziel 42;

*Jan **Mikoszko*** (< Mikołaj; MCh 287): *Iohannes Mykoschko* de Wyschoczy-no 1465 Pw 46;

*Andrzej **Hynko*** (< Henryk; MCh 234): *Cerdo ruff(us) Andreas Hynko* 1468 ARP I 1110;

Maciej Januch (< Jan; MCh 245): *Mathias Januch* 1470 Hel II 4008;
Jakub Piotraszek (< Piotr; MCh 307): *Malusze, villa ... haeres vill(ae) praefat(ae) ... Jacobus Pyotraszek* 1470-1480 DłBen III s. 155;
Jan Jurek (< Jerzy; MCh 252): *Present(e) ... Iohannes Gurek de Pleszczyn* 1473 AGZ VI 110;
Jan Pawłek (< Paweł; MCh 304): *Iohannes dictus Pawłek* 1473 Trz 285;
Jan Jantos (< Antoni; MCh 186): *Johannem alias Jantos de Szygyek (kmethonem)* 1474 Hel II 4124;
Piotr Kuc(z)eń (< Konrad; MCh 263): *Contra ... Petrum Kuczen ... kmethon(em) ... incol(am) ... ville Parlino* 1476 AC I 2143;
Ambroży Michałek (< Michał; MCh 284): *Ambrosius Michalek* 1479 Kacz 7847;
Maciej Piechno (< Piotr; MCh 308): *In causa honorabilis domini Mathie Pyechno, mansionarii in Coszmyń* 1482 AC II 1432;
Maciej Janak (< Jan; MCh 244): *Matias Janagk de Birkow* 1483 Kacz 8111;
Jan Szymko (< Szymon; MCh 327): *Per Iohannem Schymko de Zubrza* 1483 ACL I 381;
Jerzy Fredryszek (< Frydrych; MCh 220): *Georgium Fredrischek* 1484 ACL I 714;
Andrzej Piec(z)ko (< Piotr; MCh 309): *Andrea Pyeczko (dat) ... Pyeczko* 1490 AC II 1874;
Marcin Jaklec (< Jakub; MCh 241): *Martinus Martini Jaklec de Gubyn* 1492 AS II s. 16;
Grzegorz Krzys(z)tanek (< Krzysztofor, Krzys(z)tyń, Krzys(z)pin; MCh 266): *Present(e) honorabil(i) ... Gregorio dicto Krzystanek ... consul(e) (de Bobrka)* 1493 ACL II 1175;
Jakub Danko (< Danijel; MCh 206): *Jacobus Danko* 1495 KsMP s. 404;
Jerzy Klimek (< Klemens; MCh 260): *Prefatum Georgium Clymek, panni-textorem* 1499 ARP II 1743.

2.1.2. *Imię chrześcijańskie w formie podstawowej + inne imię chrześcijańskie w formie podstawowej – Jakub Rafał*

Typ *imię chrześcijańskie w formie podstawowej + inne imię chrześcijańskie w formie podstawowej (Jakub Rafał)* jest najstarszy spośród zestawień dwóch różnych imion chrześcijańskich – tylko on poświadczony jest w 1. poł. XIII w. Do końca XV w. wystąpił 307 razy. W kolejnych półwieczach widać systematyczny wzrost liczby zestawień, szczególnie wysoki w 2. poł. XIV w.

W 1. poł. XIII w. typ ten pojawił się jeden raz: *Nikul Anzelm* (MCh 187): (Testis) *Nicul Anselmus* 1228 PrUr I/1 64 (*Nikul* = Mikołaj; MCh 286).

Forma *Nikul* pozornie wygląda na derywowaną z powodu istnienia w staropolszczyźnie formantu *-ul*, ale M. Malec podaje tylko 8 zastosowań tego formantu, a najwcześniejsze pochodzi z 1296 r., zatem jest późniejsze od cytowanego zapisu. M. Karpluk (1980, 104 i n.) uważa, że formy *Mikuł*, *Nikuł* z wygłosowym *-l* twardym nie były raczej na gruncie polskim hipokorystykami, ale nie wyjaśnia jasno stosunku form *Nikul* – *Nikola*, *Nikul* – *Nikula*. Uznanie formy *Nikul* za wtórną wobec *Nikola* spotyka się z trudnościami chronologicznymi – *Nikul* (z XIII w.) późniejszy jest wprawdzie od scs. *Nikola*, ale wcześniejszy od zach. słow. *Nikola* (z XIV w.) Ponadto zapisy *Nikuł* i *Mikuł* są prawie równorzędne z *Nikołajem*, formą najwcześniej zapisaną w staropolszczyźnie (1203 r.). Uznanie formy *Nikul* za podstawową wydaje się więc bardziej uzasadnione. Traktowanie formy *Nikul* jako derywatu powodowałoby przeniesienie zestawienia do typu *imię chrześcijańskie w formie derywowanej* + *inne imię chrześcijańskie w formie podstawowej*, a ten do końca XV w. był rzadki.

W 2. poł. XIII w. zestawienie dwóch różnych imion chrześcijańskich pełnych wystąpiło jednorazowo, a w 1. poł. XIV w. zanotowano je 10 razy. W 2. poł. XIV w. nastąpił prawie pięciokrotny wzrost liczby takich zestawień – do 48. W kolejnych półwieczach liczba takich zestawień nadal rosła, ale już nie tak znacznie – w 1. poł. XV w. – do 103 i w 2. poł. XV w. – do 144 zestawień.

Prezentacja materiału (wybrane przykłady):

2. poł. XIII w.

Konrad Leo (MCh 270): *Conradus Leo*, frater ordinis Minorum XVIII (1254) Korn 18.

1. poł. XIV w.

Kunrad Fredrych (= Frydrych; MCh 219): *Cunrado dicti Fredrich* 1464 (1305) KW 891 (*Kunrad* = Konrad; MCh 261);

Mikołaj Ruland (= Roland; MCh 318): *Scabin(us) Wratislaviens(is) ... Nicolaus Ruland* 1309 Korn 84;

Henryk Dawid (MCh 207): *Consul Vratislaviensis ... Henricus David* 1314 CdSil III s. 35;

Mikołaj Moryc (z niem. = Maurycy; MCh 282): *Nicolaus dictus Moritz* 1321 RmK I 627;

Albert Jugo (= Hugo; MCh 236): *Present(e) ... Alberto dicto Iugo* 1339 Cruc I s. 75;

Bruno Leon (MCh 270): Sub testimonio ... *Johannis Brunonis Leonis* de Sywicz 1339 CdP III 88;

Mikołaj Lambrecht (= Lambert, imię pochodzenia starowysokoniemieckiego; MCh 268): In presenciam ... scabin(i) ... *Nicolai dicti Lamprecht* 1346 KsOl s. 56;

Jan Roman (MCh 318): Coram ... *Iohanne, dicto Romanus, cive Cracoviensi* 1337 KMłp 650.

2. poł. XIV w.

Jakub Szaweł (MCh 325): *Jacobus Saul* 1350-1351 MVat II 270 s. 354;

Mikołaj Hug (= Hugo; MCh 236): Inter *Nicolaum Hug* et eius uxorem Ermussiam ... ipse *Nicolaus Hug* 1370 Łk 506;

Henryk Ernst (K 8): *Henrico Ernst* de Melzak ... milit(i) 1372 VPr III 104;

Jan Parzysz: (MCh 303): Paris ... *Iohannes Parys* de Thorun 1385 PdLw I 260;

Mikołaj Łuka (cerk. Sr; Łukasz; MCh 273): Testes *Nicolai dicti Luka* 1386 Ma s. 331;

Piotr Ruprecht (niem. = Robert; MCh 317): *Petrus Ruprecht* alias famulus brasiatorque *Nicolai Kywicz* 1386 Chm s. 169;

Michał Werner (= Wiernierz; MCh 341): *Michael Werner*, concivis Byecz (!) 1392 Biecz 271;

Andrzej Baldwin (imię chrześc. pochodzenia starowysokoniemieckiego; MCh 192): *Andreas Baldwin* 1393 Łk 1629;

Michał Krzys(z)pin (MCh 266): *Michael Crispin* 1393 RmK II s. 86;

Piotr Jordan (imię motywowane symbolicznie wydarzeniem biblijnym, chrztem Chrystusa w Jordanie, rozpowszechnione w Europie w okresie wypraw krzyżowych; MCh 256): *Petrus Jordan* de Noua Zandecz 1394 Łk 1949;

Nikłosz Wilhelm (MCh 343): *Niclos Wilhelm* de Oppauia 1396 Kacz 483;

Marcin Rynerz (= Rajner, imię chrześc. pochodzenia starowysokoniemieckiego; MCh 315): *Martinus* de Deschno *Rynerz* 1398 Krak 7207;

Jan Otmar (imię chrześc. pochodzenia starowysokoniemieckiego; MCh 300): *Johannes Otmar* de Slachczino 1399 Lek II 1189;

Marcin Iwan (wschł. = Jan, MCh 248): *Martinus Ywan*, pistor 1400 Chm s. 490;

Jan Roman (MCh 318): *Iohannes Roman*, artium baccalaureus ... librum pro domo Tremesnensi donavit 1400 MPH V s. 970.

1. poł. XV w.

Jan Dzierzych (K 34): *Johannes Ditrich* de Bochna 1402 Kacz 1282;

Klemens Koźma (MCh 265): *Clemens Coszma* de Brzeziny 1405 Łęcz II 2414;

Jan Jonasz (MCh 255): *Johannes alias Jonasz* de Croszino (!) 1410 RWłkp II 294;

Mikołaj **Łodwik** (MCh 272): *Nicolaus Lodwig* 1412/1413 Boch s. 179;
Piotr **Gaweł** (MCh 222): *Petrum Gavel* de Raczlauicze 1420 Inscr 336;
Jan **Marzyjan** (MCh 281): *Johannes Marzian* 1423 Koch 2632;
Jan **Wilhelm** (MCh 343): *Johanni Wilhem* 1423 KsMP 386 s. 134;
Grzegorz **Aleksy** (MCh 181): *Dominum Gregorium alias Alexium*, heredem de Kaczyce 1426 Zakr I 2019;
Jerzy **Dominik** (MCh 208): *Georgius Luce Dominik* de Wratislauia 1427 AS I s. 66;
Michał **Jorge** (z niem. Jorge = Jerzy; MCh 252): *Michael Johannes Jorge* de Zathor 1430 AS I s. 74;
Jakub **Tadej** (imię chrześc. pochodzenia aramejskiego; MCh 329): *Iacobus Thaday* de Ornathowicz 1430 Inscr 1611;
Jan **Feliks** (MCh 215): *Johannes Felix* ... de Tarnow 1437 Hel II 2717;
Maciej **Łodwik** (MCh 272): *Mathiam Lodwig* de Wschowa ... Lodwicus 1440 ARP I 195;
Piotr **Gawrzyjał** (MCh 222): *Cum ... Petro Gawrzial* 1443 Hel II 3167;
Jan **Pabijan** (MCh 301): *Ortulan(us) ... Iohannes Pabyan* 1443 Tmk s. 65;
Piotr **Balcar(z)** (= Baltazar; MCh 193): *Petrus Balczar* de Strzelczicze 1444 AGZ XIII 2197;
Piotr **Donat** (MCh 208): *Contra Petrum alias Donath* de Zabyerzow 1445 AGZ XIII 2583;
Piotr **Łuka** (cerk. Sr; Łukasz; MCh 273): *Dominus Petrus Luka*, canonicus Plocensis 1445 AC II 417;
Parzysz **Marcin** (MCh 279): *Nobilis Paris* de Czayanczicze *alias Martinus* 1445 Inscr 826;
Adam **Ambroży** (MCh 181): *Adam Ambrosy* de Legenicz 1450 AS I s. 127.
2. poł. XV w.
Jakub **Rafał** (MCh 315): *Generosi domini Johannes, Spitek et Iacobus dicitus Raphael* et Beata, fratres et soror germani, heredes de Jarosław 1451 Hel II 3456;
Piotr **Greger** (z niem. = Grzegorz; MCh 229): *Petrus Johannes Greger* de Wratislavia 1454 AS I s. 139;
Pietyr **Łukasz** (MCh 273): *Petir Lukasz* ... czu Poznaw 1460 ARP I 859;
Jan **Maurycy** (MCh 282): *Johannes Mauricy* de Wladislauia 1462 AS I s. 169;
Gabriel **Joachim** (MCh 254): *Gabriel Joachim* de Boxen diocesis Warmiensis 1464 AS I s. 177;
Niklosz **Filip** (MCh 216): *Nyklos Philip* 1470-1480 DłBen I s. 649 (Niklosz = Mikołaj; MCh 286);

Jan Nieścior (= Nestor; MCh 294): Laborios(us) ... *Iohannes Nyestor* 1471 AGZ XV 3635;

Mikołaj Baruch (imię chrześc. pochodzenia hebrajskiego; MCh 196): Kmetho de Crosnova ... *Nicolaus Baruch* 1473 AC II 905;

Jan Ożep (= Jozef; MCh 300): *Johannes Jozeph* de Wyelwn 1473 AS I s. 212;

Mikołaj Konstantyn (MCh 264): *Nicolaus Constantin* ... altarist(a) sancte Marie Virginis in circulo Cracouiensi 1474 ARec 341;

Marcin Demijan (wschł. < cerk Damian Sr = Damijan; MCh 206): Civ(i) Drohobiciens(i) ... *Martino Demyan* 1478 AGZ XVII 1503;

Grzegorz Barnaba (imię chrześc. pochodzenia aramejskiego; MCh 194): *Barnaba* ... venerabilis dominus *Gregorius Barnaba*, canonicus ecclesie Leopoliensis, heres de Pykulowicze 1483 AGZ XV 4140;

Andrzej Borys (MCh 201): *Andream Borysz* 1486 U 6058;

Baltazar Melchiar (= Melchior; MCh 282): *Baltasar Malchiar* de Nyssa 1488 AS I s. 285;

Andrzej Barnat (= Biernat; MCh 199): Jakom ya thobye za wyna omylna za mlynarza *Andrzeya Barnath(a)*, na kthorasz dowyothl, dossycz wdzelal 1490 Warsz 1646;

Andrzej Zygmunt (MCh 347): Kmetho ... *Andreas Sigmuth* 1492 AGZ XVI 2052;

Jan Dyjonizy (MCh 209): *Johannes Dionisius Sigismundi* de Kazimiria diocesis Cracouiensis 1494 AS II s. 32;

Szymon Marek (MCh 280): *Szimon Marek* de Sandecz ... senior Judeorum (Casimiriensum) 1494 KmK 349;

Mikołaj Johan (niem. = Jan, MCh 243): Cum ... scabin(o) iurat(o), videlicet *Nicolao Iohan* 1496 Gol 1213;

Maciej Biedrzych (= Frydrych; MCh 219): *Mathias Byedrzych* de Galky 1497 ZHer 771.

2.1.3. Imię chrześcijańskie w formie derywowanej + inne imię chrześcijańskie w formie derywowanej – Szymek Pietrek

Typ imię chrześcijańskie w formie derywowanej + inne imię chrześcijańskie w formie derywowanej (*Szymek Pietrek*) pojawił się w polskim systemie antropimicznym w 1. poł. XIV w., a do końca XV w. wystąpił 133 razy. W 1. poł. XIV w. zanotowano 6 takich zestawień. W 2. poł. XIV w. ich liczba wzrosła do 27, a więc prawie pięciokrotnie i nadal rosła, choć nie tak znacznie, w 1. poł. XV w. – do 51. Natomiast w 2. poł. XV w. widać w badanych dokumentach nieznaczny spadek liczby zestawień typu *Szymek Pietrek*, wystąpiło ich wówczas 49.

Prezentacja materiału (wybrane przykłady):

1. poł. XIV w.

Hanek Romaniec (< Roman; MCh 319): *Coram aduocato Hancone dicto Romanecz, tunc consule existente* 1338 RmK I 1253 (*Hanek* < Jan; MCh 247);
Pieszek Jandro (< Andrzej lub ap. jądro; MCh 185): *Pesconi Iandro* 1339 RmK I 1303 (*Pieszek* < Piotr; MCh 309).

2. poł. XIV w.

Tomlin Romaniec (< Roman; MCh 319): *Pro Jzac, filio olim Thomlini Roma(n)cz* 1371 Łk 568 (*Tomlin* < Tomasz; MCh 333);

Nikiel Wiernusz (< Wiernierz; MCh 341): *Nickel Wernusch* 1383 Tor 105 (*Nikiel* < Mikołaj; MCh 288);

Janko Wawrzek (< Wawrzyniec; MCh 339): *Janco dictus Wav(o)rzek de Poborouicz* 1385 Krak 3085 (*Janko* < Jan; MCh 244);

Jakusz Charz (< Charyton, Charlanty, Zacharyjasz; MCh 203, 346): *Contra Jacussium dictum Charz de Malsicz* 1387 Krak 4331 (*Jakusz* < Jakub; MCh 241);

Hanko Kunczatko (< Konrad; MCh 263): *Hanco Cuntschatko* 1387 CdSil III s. 122 (*Hanko* < Jan; MCh 246);

Paszko Ławr(z)yn (< Wawrzyniec; MCh 339): *Paschco Laurinus* 1389 Biecz 221 (*Paszko* < Paweł; MCh 304);

Tomko Ostapiec (wschł. Ostap < cerk. Jewstafij Sr; Awstacy; MCh 191): *Stanislaus et Thomko dictus Ostapecz, heredes in Chvarstnicza* 1391 Lek I 897 (*Tomko* < Tomasz; MCh 333);

Hano Wilusz (< Wilhelm; MCh 344): *Hano Willusch de Sator* 1392 Łk 1492 (*Hano* < Jan; MCh 246);

Piech Mrożek (< Ambroży lub ap. mroz; MCh 182): *Pech Mrozec* 1394 Kacz 348 (*Piech* < Piotr; MCh 308);

Jakusz Janczy (< Jan; MCh 244): *Jacussius dictus Janczi de Wilzczouicz* 1395 KSKr I 12 (*Jakusz* < Jakub; MCh 241);

Kłosz Ławr(z)yn (< Wawrzyniec; MCh 339): *Clos Laurin suo fratri Casparo suam partem domus medie resignavit* 1396 Biecz 468 (*Kłosz* < Mikołaj; MCh 291);

Pietrasz Brzyk (< Brzykc(z)y, Jałbrzyk; MCh 202): *Testis ... Petrassius de Potrowicze Brick ... Johannes de Potrowicze Brickzewicz* 1398 Lek II 676 (*Pietrasz* < Piotr; MCh 307);

Maćko Rubin (< Robert, por. też ap. rubin; MCh 317): *Macko Rubin* 1398 Biecz 11 (*Maćko* < Maciej; MCh 276);

Jakusz Abdaniec (< Awdan, imię pochodzenia starowysokoniemieckiego; MCh 190): *Offemia, relicta olim Iacussi alias Abdanecz* 1399 Lek I 2965 (*Jakusz* < Jakub; MCh 241);

Bieniek Koncek (< Konrad; MCh 262): *Byenyek Conczek ...* de Maiori Czapple 1400 CdUC I 18 (*Bieniek* < Benedykt; MCh 197).

1. poł. XV w.

Janusz Damko (< Damijan; MCh 205): *Janusch Damko* 1401 CdSil IV s. 222 (*Janusz* < Jan; MCh 245);

Hanusz Krzys(z)tan (< Krzysztofor, Krzys(z)tyn, Krzys(z)pin; MCh 266): *Hannus Cristan ...* de Lanczhuth ... ius civile (Leopoliense) est acceptus 1410 PdLw II s. 89 (*Hanusz* < Jan; MCh 246);

Fryc(z) Jakusz (< Jakub; MCh 241) // *Jakusz Fryc(z)* (< Frydrych; MCh 220): *Contra Fricz Iacussium ...* Iaco przede mną *Iacusz Fricz* podał szą Borzislou, isz mą (mu) mal kon wszancz sz yego domu 1415 Kal 655;

Paszko Hinatek (< Inac//Jinac /Iac. Ignatius/; MCh 238): *Pasco Hynateg* 1416 Łp I 782 (*Paszko* < Paweł; MCh 304);

Jakusz Kuc(z)ek (< Konrad; MCh 263): *Jacussius Kuczka* in suburbio Brestensi 1419 Koch 969 (*Jakusz* < Jakub; MCh 241);

Hanosz Miko (< Mikołaj; MCh 287): *Hannos Myko* von der Neysse 1422 Kacz 3491 (*Hanosz* < Jan; MCh 246);

Hanusz Bartak (< Bartłomiej; MCh 194): *Hanus Bartak* de Krosenko 1426 U 1238 (*Hanusz* < Jan; MCh 246);

Hanusz Piesz (< Piotr; MCh 309): *Hanus Pesch* 1426 AGZ XI 196 (*Hanusz* < Jan; MCh 246);

Andrzysz Stećko (wschł.< Stepan < cerk. St'efan Sr; Szczepan; MCh 326): *Andris Steyczke*, pistor 1430 Kacz 4257 (*Andrzysz* < Andrzej; MCh 184);

Paszko Piec(z)ka (< Piotr; MCh 309): *Paschko Peczka* cum Petro filio 1437 Łp I 1931 (*Paszko* < Paweł; MCh 304);

Maciek Koncek (< Konrad; MCh 262): *Veniens Macziek Koncziek* ex parte Pauli Jassenski 1439 AGZ XI 1209 (*Maciek* < Maciej; MCh 276);

Maciek Daniek (< Danijel; MCh 206): *Maczek Danyek*, civ(is) noster 1441 ARP I 202 (*Maciek* < Maciej; MCh 276);

Mikułek Janek (< Jan; MCh 244): *Aput Miculka Janka ...* dictus Ianek 1442 Łp I 3176 (*Mikułek* < Mikołaj; MCh 287);

Jurzec Andrzejko (< Andrzej; MCh 184): *Super nobi(lem) ... Iurzec Andreyko ...* in Vyethvycza 1446 AGZ XIX 2702 (*Jurzec* < Jerzy; MCh 253);

Bartosz Hynak (< Henryk; MCh 234): *Nobilis Barthossius Hynak* 1448 KoZap 34 (*Bartosz* < Bartłomiej; MCh 194).

2. poł. XV w.

Pieszek Michatek (< Michał; MCh 284): *Hom(o) ... Pyesko Michalco* 1451 AGZ XII 2386 (*Pieszek* < Piotr; MCh 309);

Janek **Bieniesz** (< Benedykt; MCh 197): *Janeck Benesz* 1452 Łw 1417 (*Janek* < Jan; MCh 244);

Janusz **Jakszan** (< Jakub; MCh 241): *Ianussius Iaxan* de Rzessow 1454 AGZ XIII 4387 (*Janusz* < Jan; MCh 244);

Maciek **Kołaszek** (< Mikołaj lub ap. koło, kołek; MCh 290): *Maczek Kolaszek* de Chrzanow 1460 Kacz 6522 (*Maciek* < Maciej; MCh 276);

Nikil//Nikiel **Barnasz** (< Biernat; MCh 199): *Veniens laboriosus Nykyel, filius Michaelis pie memorie Crawsz, legavit alias wsdal suo avunculo (! pro avunculo) Nikyl Barnasz ... pecuniam ... ipse Nikyel Barnasz* 1470 U 2456 (*Nikil* < Mikołaj; MCh 287);

Tomek **Kunek** (< Konrad; MCh 263): *Thomek Kunek* 1470 Kacz 7254 (*Tomek* < Tomasz; MCh 333);

Marcisz **Mikulec** (< Mikołaj; MCh 287): *Circa nobilem Marcissium Mykvlecz* de Pella 1470 AGZ XVI 680 (*Marcisz* < Marcin; MCh 279);

Bartosz **Kłoszek//Kłoszek** (< Mikołaj; MCh 291): *Provid(us) ... Bartosius Clozek ... de Drohobicz* 1477 AGZ XVII 1396 (*Bartosz* < Bartłomiej; MCh 194);

Hanusz **Kunisz** (< Konrad; MCh 263): *Pellifex Hanus Kwnisz* 1480 PtCr 752 (*Hanusz* < Jan; MCh 246);

Szymek **Pietrek** (< Piotr; MCh 307): *Symek Druhy, Symek Petrek, spulu me-skaycze we wssy Dziedziczach* 1480 Mus s. 340 (*Szymek* < Szymon; MCh 327);

Nikiel **Błazek** (< Błażej; MCh 200): *Nikel Blaschke* de Kazimiria 1485 PtCr 895 (*Nikiel* < Mikołaj; MCh 288);

Bernasz **Politko** (< Hipolit; MCh 235): *Bernasch Politko, antiqu(us) carnifex* 1487 ARP II 1481 (*Bernasz* < Bernardyn, Biernat; MCh 198-9);

Izaczek **Tymka** (< Tymoteusz; MCh 335): *Isaczek Tymka* 1497 AGZ XV 2575 (*Izaczek* < Izak; MCh 239);

Jakiel **Hanusz** (< Jan; MCh 246): *Famatus Iakyel alias Hanusz viceadvocatus* de Czesky 1500 AGZ XIX 2590 (*Jakiel* < Jakub; MCh 241);

Hanusz **Kłosz//Kłosz** (< Mikołaj; MCh 291): *Hannus Klosz, weisgerbir* de Awsswitz 1500 Kacz 9032 (*Hanusz* < Jan; MCh 246).

2.1.4. *Imię chrześcijańskie w formie derywowanej + inne imię chrześcijańskie w formie podstawowej – Hanusz Zygmunt*

Typ *imię chrześcijańskie w formie derywowanej + inne imię chrześcijańskie w formie podstawowej (Hanusz Zygmunt)* przez cały badany okres był niezbyt liczny. Od 2. poł. XIII w. do końca XV w. wystąpiło 67 zestawień. W 2. poł. XIII w. typ ten wystąpił jeden raz, a w 1. poł. XIV w. –

dwa razy. 2. poł. XIV w. przyniosła wzrost liczby takich zestawień do 16. W 1. poł. XV w. ich liczba wzrosła prawie dwukrotnie w stosunku do poprzedniego półwiecza – do 29, natomiast w 2. poł. XV w. nastąpił spadek liczby zestawień typu *Hanusz Zygmunt* – do 19.

Prezentacja materiału (wybrane przykłady):

2. poł. XIII w.:

Pietrzyk Szyman (= Szymon; MCh 326): *Petricus Symanus* de Dambno 1296 KW 745 (*Pietrzyk* < Piotr; MCh 308).

1. p. XIV w.

Hanko Moryc (zniem.= Maurycy; MCh 282): *Katherina et Margeretha, filie Hanconis Moricz* 1339 RmK I 1337 (*Hanko* < Jan; MCh 246);

Fryczko Leon (MCh 270): *Present(e) ... domin(o) ... Friczscone Leone* XVII (1303) CdSil X 79 (*Fryczko* < Frydrych; MCh 220).

2. poł. XIV w.

Hanko Rejnolt (MCh 316): *Hanco Reynolt* (de Scavina) 1373 Łk 886 (*Hanko* < Jan; MCh 246);

Hanko G(i)erlach (imię pochodzenia starowysokoniemieckiego; MCh 225): *Present(e) provid(o) vir(o) Hankone Gerlach* 1377 KIJ 8 (*Hanko* < Jan; MCh 246);

Niczko Lambrecht (= Lambert, imię pochodzenia starowysokoniemieckiego; MCh 268): *Ratsherr ... Niczko Lampracht* 1380 KsMP s. 3 (*Niczko* < Mikołaj; MCh 289);

Nicze Gumprecht (= Gumbert, imię pochodzenia starowysokoniemieckiego; MCh 230): *Una cum consul(e) et iurat(o) Gore civitatis ... Niczcze Gumprecht* 1384 KW 1823 (*Nicze* < Mikołaj; MCh 289);

Jaszko Donat (MCh 208): *Jasco dictus Donat* de Jankouicz 1388 Krak LXXIII (*Jaszko* < Jan; MCh 248);

Miczko Gawal (= Gawel; MCh 222): *Miczko Gawal* 1393 Kacz 141 (*Miczko* < Mikołaj; MCh 288);

Janusz Jordan (imię motywowane symbolicznie wydarzeniem biblijnym, chrztem Chrystusa w Jordanie, rozpowszechnione w Europie w okresie wypraw krzyżowych; MCh 256): ... pro ... *Janusszio Jordan* 1394 Łk 1949 (*Janusz* < Jan; MCh 245);

Niecz Maciej (MCh 276): *Neczche Mathias, civis Poznaniensis* 1396 Lek I 2127 (*Niecz* < Mikołaj; MCh 289);

Jaszek Otmar (imię chrześc. pochodzenia starowysokoniemieckiego; MCh 300): *Jaszek Othmar* de Szlachczino 1397 Lek II 564 (*Jaszek* < Jan; MCh 248);

Jaszko Brun (= Bruno; MCh 201): *Jaschconi Brun, heredi* de Praskouicze 1398 Krak 6489 (*Jaszko* < Jan; MCh 248).

1. poł. XV w.

Jakusz Oldrzych (imię chrześc. pochodzenia starowysokoniemieckiego; MCh 298): Present(e) domin(o) ... *Iacussio Oldrzych* vice subiudicis 1401 Piek 230 (*Jakusz* < *Jakub*; MCh 241);

Tomiec Jan (MCh 243): Iurat(us) ... de Clementhow ... *Thomecz Jan* 1403 PNZK 1297 (*Tomiec* < *Tomasz*; MCh 332);

Niczko Sydor (wschł. < cerk. Isidor Sr, Izydor; MCh 239): *Niczko Sydor* 1405 Łp I 133 (*Niczko* < *Mikołaj*; MCh 289);

Hanusz Kilijan (MCh 259): *Hannus Kylian* 1407 Kacz 1877 (*Hanusz* < *Jan*; MCh 246);

Paszko Frydrych (MCh 219): *Pasco Fridrich* ... consul civitatis Bochnensis 1415 PNZK 3729 (*Paszko* < *Paweł*; MCh 304);

Hanusz Olbrecht (= Olbracht = Albert; MCh 176): *Hannus Olbrecht* fideiubit ... quod ager sit liber 1417 U 1069 (*Hanusz* < *Jan*; MCh 246);

Piesz B(i)ertolt (MCh 195): In Croschenko ... elect(o)... scabin(o)... *Pesch Bertold* 1420 U 1105 (*Piesz* < *Piotr*; MCh 309);

Hanusz Arnolt (MCh 188): *Hannus Arnolt* 1427 Łp I 1924 (*Hanusz* < *Jan*; MCh 246);

Nikiel Dzierzych (K 34): Gegen *Nickel Dittrich* 1432 CdSil IV 84 s. 49 (*Nikiel* < *Mikołaj*; MCh 288);

Klosz Lenart (MCh 269): *Nicolaus Dyablowycz* resignavit medium laneum ... *Cloz Lenarth*. Solido *Cloz Lenerth* confirmato 1437 Łp I 2712 (*Klosz* < *Mikołaj*; MCh 291);

Wawrzek Chodur (wschł. F'odor < cerk. Feodor Sr; Teodor, MCh 331): *Wawrzek Chodur*, balneator Wisle 1441 Kacz 5162 (*Wawrzek* < *Wawrzyniec*; MCh 339);

Jakszon Jan (MCh 243): *Jaxon alias Johannes* de Zeleżna 1441 Hel II 2911 (*Jakszon* < *Jakub*; MCh 241);

Hanczko Mikołaj (MCh 285): *Dominus Hanczko Nicolaus* 1444 ARP I 277 (*Hanczko* < *Jan*; MCh 246);

Hanusz Filip (MCh 216): *Hannus Phelip* (!), der becke 1447 PdLw IV 2345 (*Hanusz* < *Jan*; MCh 246).

2. poł. XV w.

Ilko Jakub (MCh 240): Presente *Ilkone alias Iacobo* de Czaykow 1457 AGZ XV 196 (*Ilko* < *Idzi* lub *Hilarius*; MCh 234, 237);

Hanusz Filip (MCh 216): *Hanus Philip*, cuius de platea Slawkowska de Craco-ua 1464 Hel II 3766 (*Hanusz* < *Jan*; MCh 246);

Maciek Łuka (cerk. Sr; Łukasz; MCh 273): *Maczeg Luca* de Konyn 1464 Kacz 6832 (*Maciek* < *Maciej*; MCh 276);

Jaszko Baruch (imię chrześc. pochodzenia hebrajskiego; MCh 196): Pro ... *Iascone Baruch* totaque communitate Leopoliensi Judeorum 1466 AGZ XIX 2829 (*Jaszko* < *Jan*; MCh 248);

Fiedko Feliks (MCh 215): *Generosus Fedko alias Felix* de Cuthyszcza ... filio suo Felix... ipsum Felix 1466 AGZ XII 3318b (*Fiedko* < *Fiedor*, wschł. F'odor < *cerk. Feodor Sr; Teodor*, MCh 331);

Marcisz Mikuła (wschł. Mikuła, *cerk. Nikołaj Sr; Mikołaj*; MCh 286): *Circa nobilem Marcissium Mykula* de Pella 1470 AGZ XVI 731 (*Marcisz* < *Marcin*; MCh 279);

Iwaszko Protazy (MCh 314): *Iwaszko alias Prothasszy* de Borthniki 1475 AGZ XII 3856 (*Iwaszko* wschł. < *Iwan* = *Jan*, MCh 244);

Hanusz Lenart (MCh 269): *Carnifex ... Hannus Lenart* 1476 PtCr 643 (*Hanusz* < *Jan*; MCh 246);

Hanusz Rudolf (K 210): *Hannus Rudolf* de Prochnikj, sutor 1483 Kacz 8056 (*Hanusz* < *Jan*; MCh 246);

Hanusz Zygmunt (MCh 347): *Hannus Sigmund ... alb(us) cerd(o)* 1485 ARP II 1438 (*Hanusz* < *Jan*; MCh 246);

Nikiel Karl (= *Karol*; MCh 258): *In platea Fratrum prope Nykyel Karl* 1493 ARec 1550 (*Nikiel* < *Mikołaj*; MCh 288);

Kun Jan (MCh 243): *Kunowy Johanni* 1494/1495 KsMP s. 392 (*Kun* < *Konrad*; MCh 262);

Nikil Bartołt (MCh 195): *Nikil Bartolt* von Kamper, eyn ferbir 1495 Kacz 8748 (*Nikil* < *Mikołaj*; MCh 288).

2.2. Dwa różne imiona chrześcijańskie (w różnych formach) w XVI w.

Dominujący w średniowieczu typ *imię chrześcijańskie w formie podstawowej + inne imię chrześcijańskie w formie derywowanej*, np. *Jan Marcinek* występował także dość licznie w XVI w. – ogółem 334 zestawienia. W 1. poł. XVI w. pojawiło się 100 takich zestawień, a w 2. poł. XVI w. w badanych dokumentach było ich 234.

Prezentacja materiału (wybrane przykłady):

1. poł. XVI w.

Jan Mikułka (< wschł. Mikuła < *cerk. Nikołaj Sr; Mikołaj*; MCh 287, 289): *Janykowycze (...)* *Johannes Mykulka* 1508 PM 482;

*Piotr **Bartosz*** (< Bartłomiej; MCh 194): *Peter Bartosch* 1510 EML 20;
*Maciej **Jurek*** (< Jerzy; MCh 252): *Mathias Jurek de Lanczkorona* 1510 KPK 186;
*Marcin **Bieniasz*** (< Benedykt; MCh 197): *Martinus Byeniasch* 1513
 KPW 87;
*Jakub **Janik*** (< Jan; MCh 244): *Dedit Jacub Janyk ...* 1514 NSP 173;
*Marcin **Kunisz*** (< Konrad; MCh 263): *Dedit Martzyn Kunysch ...* 1514 NSP 198;
*Piotr **Janek*** (< Jan; MCh 244): *Petrus Janek pistor* 1517 KPW 173;
*Sebastian **Kunc*** (< Konrad; MCh 263): *Sebastian Kuncz von Brige* 1519
 KPK 682;
*Jan **Klimek*** (< Klemens; MCh 260): *Johannes Climek de Myedziliessye* 1520
 ACV 81/II;
*Jan **Pieszal*** (< Piotr; MCh 309): ... *Johannes Pesschell* 1523 ŁCh 241;
*Marcin **Hanko*** (< Jan; MCh 246): *Martinus Hanko de Nissa oriundus lanius*
 1524 KPK 1367;
*Maciej **Hanusz*** (< Jan; MCh 246): *Mathias Hanusch de Bolechowitze reven-*
ditor 1524 KPK 1338;
*Jan **Błażek*** (< Błażej; MCh 200): *Johannes Blazek de Tharczin* 1530
 KPW 467;
*Andr(zej) **Grzegorzek*** (< Grzegorz; MCh 229): *Ostrow (...)* *Andr. Grzego-*
rzek 1531 PM 362;
*Jan **Michalek*** (< Michał; MCh 284): *Chmielnik (...)* *Joannes Michalek* 1531
 PM 371;
*Szymon **Niczko*** (< Mikołaj; MCh 289): ... *Simon Nicko mitsampt seiner*
ehefrawen Barbara 1539 ŁCh 313;
*Jakub **Janiczek*** (*Janieczek* < Jan; MCh 244): *Joannes ex pater Jacobo Jany-*
zek et matre Dorothea de Makowicze, i. c. s. 1541 KPB 217;
*Jakub **Piech*** (< Piotr; MCh 309): ... *Iacobo Piech ...* 1541 KGK 2694;
*Paweł **Klimasz*** (< Klemens; MCh 260): *Paulus Klymasz i. civit. h.* 1549
 KPK 2601;
*Antoni **Pach*** (< Paweł; MCh 304): *Antonius Pach pistor i. h. civit.* 1549
 KPK 2571.

2. poł. XVI w.

*Ambroży **Biernatek*** (< Biernat; MCh 199): *Ambrosius Byernateck revendi-*
tor i. civit. h. 1556 KPK 3040;
*Jan **Gabrielek*** (< Gabryjel = Gawrzyjał; MCh 222): ... *ft. Joannes Gabrielek*
 1557 KPW 1116;
*Andrzej **Mikosz*** (< Mikołaj; MCh 287): ... *hoc molendinum ab Andrea My-*
kosz redemit et redemptum 1564 LWS 23;

Maciej Pawełek (< Paweł; MCh 304): *Mathias Pawelek* 1564 PW1 297;
Iwan Klisz (< Klemens; MCh 260): ... *Iwan Klisz* ... 1567 KSW 256 (*Iwan*
 wschł. = Jan; MCh 244);
Walenty Januszek (< Jan; MCh 245): *Valentinus Januszek* de Przedborsz,
 ringmacher 1568 KPK 3779;
Marcin Jędrzek (< Andrzej; MCh 185): ... ogrodnik *Marcin Jędrzek* 1569
 IKal 22;
Jakub Pieszek (< Piotr; MCh 309): ... *cessit Iacobo Pieszek* ... 1571
 KWKr 87;
Mikołaj Franek (< Franciszek; MCh 219): *Nicolaus Franek* de Krossno bar-
 chanarius i. c. susc. 1578 KPK2 409;
Piotr Fryc(z) (< Frydrych; MCh 220): *Andreas olim Petri Frycz* 1578
 PMaz 12;
Kasper Michno (< Mikołaj; MCh 289): *Casper Michno* 1578 PMaz 12;
Maciej Piech (< Piotr; MCh 309): ... *Maczei Piech* ... 1581 KGK 2748;
Maciej Łukaszek (< Łukasz; MCh 273): *Matthias Lucaszek* i. civit. susc.
 1585 KPK2 1116;
Maciej Szczeppek (< Szczepan; MCh 325): *Matias Szczeppek sutor* 1595
 KPK2 1572;
Andrzej Filippek (< Filip; MCh 216): *Andreas Philippek* negociator i. civit.
 susc. 1597 KPK2 1806;
Jan Kucz (< Konrad; MCh 263): *Joannes Kucz* 1598 IBW 128;
Jakub Marciniec (< Marcin; MCh 279): *Jacobus Marcziniecz* 1598 IBW 137;
Marcin Szczeppek (< Szczepan; MCh 326): *Martinus Szczepek* 1598 IBW 130;
Paweł Tomal (< Tomasz; MCh 332): *Paulus Tomal* 1598 IBW 27;
Marcin Urbanek (< Urban; MCh 336): ... na *Marcina Urbanka* 1599 AZ 12.

Kolejny typ – imię chrześcijańskie w formie podstawowej + inne imię
 chrześcijańskie w formie podstawowej, np. *Jakub Rafał* był również obecny
 w dokumentach w XVI w., ale mniej liczny – 180 zestawień. W 1. poł. XVI
 w. zanotowano go 69 razy, a w 2. poł. XVI w. – 111 razy.

Prezentacja materiału (wybrane przykłady):

1. poł. XVI w.

Michał Fredrych (= Frydrych; MCh 219): *Michel Fredrich* 1510 EML 35;
Benedykt Łodwik (MCh 272): *Benedictus Loduik* 1510 EML 7;
Gawrzyjał Wilhelm (MCh 343): *Gabriel Wilhelm* 1510 EML 12;
Mikołaj Dawid (MCh 207): *Nicolaus dictus David*, acufex civis Warsovien-
 sis 1513 KPW 85;

Maciej Marzyjan (MCh 281): *Dedit Matzey Marzyjan ...*1514 NSP 218;
Biernat Zygmunt (MCh 347): *Dedit Bernard Sigmunt ...*1514 NSP 212;
Mikołaj Rudolf (K 210): *Nicolaus Rudolff* sutor 1516 KPK 498;
Szymon Rafał (MCh 315): *Simon Rafael* rotgerber 1517 KPK 633;
Hans Szczepan (MCh 325): ... *Hans Steffan* 1519 ŁCh 228 (*Hans* niem. = Jan, MCh 243);
Jan Walentyn (MCh 338): ... *Johanne Valantino ...* 1520 KSW 187;
Jerzy Maciej (MCh 274): *Georgius Maczyey* 1525 KPW 346;
Michał Dominik (MCh 208): *Michael Dominyk* 1525 KPW 358;
Jan Zacharyjasz (MCh 346): *Joannes Zacharias* civis Warsowiensis 1526 KPW 384;
Maciej Konstanty (MCh 264): *Mathias Constanti* pileator de Mizlina 1532 KPK 1744;
Kasper Szymon (MCh 326): *Caspar Simon* de Sobinow murator 1532 KPK 1524;
Maciej Gawel (MCh 222): *Mathias Gawell* de Przewodawycz cocus i. h. civit. 1548 KPK 2519;
Paweł Roman (MCh 318): *Paulus Roman* pistor i. civit. h. 1549 KPK 2627;
Benedykt Lorenc (niem. = Wawrzyniec; MCh 339): ... *Benedict Lorentcz* 1533 ŁCh 288;
Jan Otto (= Odo, Oddo; MCh 296): ... *Johannes Ottho* 1541 ŁCh 326;
Maciej Marek (MCh 280): ... *Mathiam Marek ...* 1543 KGK 2698.
2. poł. XVI w.
Jakub Mikula (= Mikołaj; MCh 286): *Jacobus Mykula* lanio i. h. civit. 1551 KPK 2642;
Jan Abraham (MCh 175): *Johannes Abraham* figullus i. civit. h. 1551 KPK 2745;
Andrzej Konrad (MCh 261): *Andreas Kondradt* albicerdo i. civit. h. 1553 KPK 2804;
Jan Marek (MCh 280): ... *Ian Marek ...* 1554 KGK 2718;
Jan Wiktor (MCh 343): *Joannes Victor* exhibitis suae leg. genealogiae 1557 KPK 3248;
Marcin Urban (MCh 336): *Martinus Vrban* albicerdo i. civit. susc. 1561 KPK 3386;
Maciej Chrzczon (= Kr(z)ys(z)tyjan, MCh 265): *Mathias Chrzczon* 1564 PW1 305;
Szymon Roch (MCh 318): *Simon Roch* 1564 PW1 332;
Piotr Jędrzej (= Andrzej; MCh 184): *Piotr Jędrzej* 1565 LM2 191;

Piotr Zygmunt (MCh 347): ... potomków *Piotra Sigmunta* białoskórnik ... 1569 KWKr 35;
Wolfgang Adam (MCh 177): Podział spadku po kuśnierzu *Wolfgangu Adamie* 1576 IMP 173;
Jakub Olbracht (= Albert; MCh 176): *Jacobus Olbracht* 1578 PMaz 23;
Marcin Gawrzyjał (MCh 222): *Martinus Gawrial* 1578 PMaz 32;
Adam Gawel (MCh 222): ... pars *Adami Gawel* 1579 PMaz 208;
Andrzej Prokop (MCh 313): ... sprzitomnym *Andrzejem Prokopem* ... 1588 AMTG 213;
Serafin Ambroży (MCh 182): Item *Serafin Ambroży* w Dębnie ... 1589 J 7;
Filip Jan (MCh 243): ... *Filip Jan* ... 1595 KSI 227;
Adam Kilijan (MCh 259): ... przy *Adamv Kilianv* ... 1597 AMTG 36;
Franciszek Marek (MCh 280): *Franciscus Marek* 1598 IBW 14;
Maciej Barnat (= Biernat; MCh 199): *Mathias Barnath* 1598 IBW 137.

Trzeci typ – imię chrześcijańskie w formie derywowanej + inne imię chrześcijańskie w formie derywowanej, np. *Szymek Pietrek*, występował w XVI w. nielicznie – tylko 18 razy. W 1. poł. XVI w. użyto 4 takich zestawień, a w 2. poł. XVI w. wystąpiło ich 14.

Prezentacja materiału (wybrane przykłady):

1. poł. XVI w.

Andrzysz Bieniaszek (< Benedykt; MCh 197): *Dedit Andris Byenyaschegk* ... 1514 NSP 206 (*Andrzysz* < *Andrzej*; MCh 184);

Hanusz Cerwo (< Serwacy; MCh 322): *Dedit Hanus Czerwo* ... 1514 NSP 173 (*Hanusz* < *Jan*; MCh 246);

Wanik Maciejca (*Maciej-* < *Maciej*; MCh 275): ... *Vanyk Maczyeycza* ... 1517 KSW 171 (*Wanik* wschł. < *Iwan* = *Jan*, MCh 249);

Andrzysz Niczk (< Mikołaj; MCh 289): ... *Andris Niczk* 1537 ŁCh 302 (*Andrzysz* < *Andrzej*; MCh 184).

2. poł. XVI w.

Jaszek Szymek (< Szymon; MCh 327): ... *Iassek Symek* ... 1554 KGK 2726 (*Jaszek* < *Jan*; MCh 248);

Jurko Janasz (< *Jan*; MCh 244): ... *Iurko Yanasz* ... 1556 KSW 241 (*Jurko* < *Jerzy*; MCh 252);

Tomek Piech (< *Piotr*; MCh 309): ... *Tomka Piecha* ... 1565 KGK 2739 (*Tomek* < *Tomasz*; MCh 332);

Jurek Florianek (< *Floryjan*; MCh 217): *Jurek Florianek* ... 1580 AMTG 207 (*Jurek* < *Jerzy*; MCh 252);

Bartek **Jaszek** (< Jan; MCh 248): ... u *Bartka Iaska* ... 1581 KGK 2745 (*Bartek* < Bartłomiej; MCh 194);
Wawrzyn **Szczepanik** (< Szczepan; MCh 325): ... *Wawrzyn Szczepanik* ... 1591 AMTG 218 (*Wawrzyn* < Wawrzyniec; MCh 339);
Tomko **Klisz** (< Klemens; MCh 260): ... *Tomko Klisz* ... 1592 KSW 294 (*Tomko* < Tomasz; MCh 332);
Jaczko **Klisz** (< Klemens; MCh 260): ... przysiecznik *Jacko Klys* ... 1600 KSW 321 (*Jaczko* < Jakub; MCh 241).

Ostatni typ – *imię chrześcijańskie w formie derywowanej + inne imię chrześcijańskie w formie podstawowej*, np. *Hanusz Zygmunt* w XVI w. był najrzadziej używany. W 1. poł. XVI w. wystąpiło 7 takich zestawień, a w 2. poł. XVI w. – tylko 6.

Prezentacja materiału (wybrane przykłady):

1. poł. XVI w.

Nikiel **Adam** (MCh 177): *Nikel Adam* 1510 EML 12 (*Nikiel* < Mikołaj; MCh 288);

Nikiel **Greger** (z niem. = Grzegorz; MCh 228): *Nickel Greger* 1510 EML 20 (*Nikiel* < Mikołaj; MCh 288);

Nikiel **Szczepan** (MCh 325): *Nikiel Stephan* 1510 EML 14 (*Nikiel* < Mikołaj; MCh 288);

Niklosz **Lorenc** (niem. = Wawrzyniec; MCh 339): *Nicklos Lorentz* 1510 EML 8 (*Niklosz* < Mikołaj; MCh 286);

Miszo **Jan** (MCh 243): *Dedit Myscho Jan* ... 1514 NSP 199 (*Miszo* < Mikołaj; MCh 289);

Bartel **Konrad** (MCh 261): *Bartel Konrad vom Jawer* 1516 KPK 484 (*Bartel* < Bartłomiej; MCh 194);

Jurek **Konrad** (MCh 261): *Jureck Conrardt rotgerber hinc oriundus* 1532 KPK 1587 (*Jurek* < Jerzy; MCh 252).

2. poł. XVI w.

Piotral **Jan** (MCh 243): *Piotral Jan* 1565 LM2 191 (*Piotral* < Piotr; MCh 307);

Andrzysz **Konrat** (MCh 261): *U Andrysa Konrata dom zgorzał* 1590 LOP 36 (*Andrzysz* < Andrzej; MCh 184);

Hanusz **Maurycy** (MCh 282): *U Hanusza Maurycyego kamienica, wszystko zgorzało* 1590 LOP 35 (*Hanusz* < Jan; MCh 246);

Jurek **Aleksander** (MCh 180): ... w przitomnośćj (...) *Jurka Alexandra* ... 1597 AMTG 38 (*Jurek* < Jerzy; MCh 252);

Miszko **Łukacz** (= Łukasz; MCh 273): ... *Misko Lukacz* ... 1598 KSW 313 (*Miszko* < Mikołaj; MCh 289).

2.3. Frekwencja zestawień dwóch różnych imion chrześcijańskich w kolejnych półwieczach od XIII do XVI w.

Zestawienie dwóch różnych imion chrześcijańskich było jednym z dwóch najbardziej popularnych rodzajów zestawień – w badanym materiale wystąpiło ich 1848, w tym 1303 w okresie od 1. poł. XIII w. do 2. poł. XV w. i 545 w XVI w.

Występowanie poszczególnych typów takich zestawień było zróżnicowane ilościowo.

W 1. poł. XIII w. pojawiło się tylko jedno zestawienie typu *imię chrześcijańskie w formie podstawowej + inne imię chrześcijańskie w formie podstawowej* (*Jakub Rafał*).

W 2. poł. XIII w. wystąpiło po jednym zestawieniu trzech typów: *imię chrześcijańskie w formie podstawowej + inne imię chrześcijańskie w formie derywowanej* (*Jan Marcinek*), *imię chrześcijańskie w formie podstawowej + inne imię chrześcijańskie w formie podstawowej* (*Jakub Rafał*) i *imię chrześcijańskie w formie derywowanej + inne imię chrześcijańskie w formie podstawowej* (*Hanusz Zygmunt*).

W XIV w. uwidacznia się dominacja typu *imię chrześcijańskie w formie podstawowej + inne imię chrześcijańskie w formie derywowanej* (*Jan Marcinek*).

W 1. poł. XIV w. spośród wszystkich zestawień dwóch różnych imion chrześcijańskich typ ten stanowi 50% (18 z 36 zestawień). Na drugim miejscu jest typ *imię chrześcijańskie w formie podstawowej + inne imię chrześcijańskie w formie podstawowej* (*Jakub Rafał*) – 28% (10 zestawień). Po raz pierwszy w tym półwieczu wystąpiło zestawienie dwóch różnych imion chrześcijańskich derywowanych (typ *Szymek Pietrek*) – pod względem częstotliwości znajduje się ono na trzecim miejscu i stanowi 16,5% (6 zestawień). Ostatni typ – *imię chrześcijańskie w formie derywowanej + inne imię chrześcijańskie w formie podstawowej* (*Hanusz Zygmunt*) – wystąpił nielicznie – tylko 5,5% (2 zestawienia). Powyższe dane pokazuje tabela 6.

W 2. poł. XIV w. udział procentowy poszczególnych typów utrzymuje się na poziomie zbliżonym do poprzedniego półwiecza. Typ najczęstszy – *imię chrześcijańskie w formie podstawowej + inne imię chrześcijańskie w formie derywowanej* (*Jan Marcinek*) stanowi 51% (94 ze 185 zestawień wszystkich typów). Typ *imię chrześcijańskie w formie podstawowej + inne imię chrześcijańskie w formie podstawowej* (*Jakub Rafał*) stanowi 25,9% (48 ze-

stawień). Pozostałe typy są znacznie mniej liczne – 14,5% (27) zestawień typu *imię chrześcijańskie w formie derywowanej + inne imię chrześcijańskie w formie derywowanej* (Szymek Pietrek) i 8,6% (16) zestawień typu *imię chrześcijańskie w formie derywowanej + inne imię chrześcijańskie w formie podstawowej* (Hanusz Zygmunt). Pokazuje to tabela 7.

Tabela 6. – Zestawienia dwóch różnych imion chrześcijańskich w 1. poł. XIV w.

typ zestawienia dwóch różnych imion chrześc.	liczba zestawień	procent danego typu w półwieczu	liczba nosicieli
i. chrz. w formie podst. + inne i. chrz. w formie deryw., np. <i>Jan Marcinek</i>	18	50%	17
i. chrz. w formie podst. + inne i. chrz. w formie podst., np. <i>Jakub Rafał</i>	10	28%	9
i. chrz. w formie deryw. + inne i. chrz. w formie deryw., np. <i>Szymek Pietrek</i>	6	16,5%	5
i. chrz. w formie deryw. + inne i. chrz. w formie podst., np. <i>Hanusz Zygmunt</i>	2	5,5 %	2
Razem:	36	100%	33

Tabela 7. – Zestawienia dwóch różnych imion chrześcijańskich w 2. poł. XIV w.

typ zestawienia dwóch różnych imion chrześc.	liczba zestawień	procent danego typu w półwieczu	liczba nosicieli
i. chrz. w formie podst. + inne i. chrz. w formie deryw., np. <i>Jan Marcinek</i>	94	51%	93
i. chrz. w formie podst. + inne i. chrz. w formie podst., np. <i>Jakub Rafał</i>	48	25,9%	49
i. chrz. w formie deryw. + inne i. chrz. w formie deryw., np. <i>Szymek Pietrek</i>	27	14,5%	27
i. chrz. w formie deryw. + inne i. chrz. w formie podst., np. <i>Hanusz Zygmunt</i>	16	8,6%	16
Razem:	185	100%	185

W 1. poł. XV w. nadal dominuje typ *imię chrześcijańskie w formie podstawowej + inne imię chrześcijańskie w formie derywowanej* (*Jan Marcinek*). Jego udział procentowy wzrasta do 60% – 275 zestawień z ogólnej liczby 458. Typ *imię chrześcijańskie w formie podstawowej + inne imię chrześcijańskie w formie podstawowej* (*Jakub Rafał*) stanowi 22,5% (103 zestawienia), typ *imię chrześcijańskie w formie derywowanej + inne imię chrześcijańskie w formie derywowanej* (*Szymek Pietrek*) – 11,1% (51 zestawień). Nadal na ostatnim miejscu z niskim procentem pozostaje typ *imię chrześcijańskie w formie derywowanej + inne imię chrześcijańskie w formie podstawowej* (*Hanusz Zygmunt*) – 6,4% (29 zestawień):

Tabela 8. – Zestawienia dwóch różnych imion chrześcijańskich w 1. poł. XV w.

typ zestawienia dwóch różnych imion chrześc.	liczba zestawień	procent danego typu w półwieczu	liczba nosicieli
i. chrz. w formie podst. + inne i. chrz. w formie deryw., np. <i>Jan Marcinek</i>	275	60%	289
i. chrz. w formie podst. + inne i. chrz. w formie podst., np. <i>Jakub Rafał</i>	103	22,5%	110
i. chrz. w formie deryw. + inne i. chrz. w formie deryw., np. <i>Szymek Pietrek</i>	51	11,1%	52
i. chrz. w formie deryw. + inne i. chrz. w formie podst., np. <i>Hanusz Zygmunt</i>	29	6,4%	29
Razem:	458	100%	480

W 2. poł. XV w. utrzymuje się dominacja typu *imię chrześcijańskie w formie podstawowej + inne imię chrześcijańskie w formie derywowanej* (*Jan Marcinek*) z jeszcze większym niż wcześniej udziałem procentowym – 65,8% (408 z 620 zestawień wszystkich typów). Nie zmienia się kolejność dalszych typów ustalona w poprzednich półwieczach. Typ *imię chrześcijańskie w formie podstawowej + inne imię chrześcijańskie w formie podstawowej* (*Jakub Rafał*) w zasadzie utrzymuje swój udział procentowy – 23,3% (144 zestawienia). Dwa pozostałe typy wykazują tendencję spadkową – typ *imię chrześcijańskie w formie derywowanej + inne imię chrześcijańskie w formie derywowanej* (*Szymek Pietrek*) – 7,9% (49 zestawień) i typ *imię chrześcijańskie w formie derywowanej + inne imię chrześcijańskie w formie podstawowej* (*Hanusz Zygmunt*) – 3% (19 zestawień), zatem wystąpiły nielicznie.

Tabela 9. – Zestawienia dwóch różnych imion chrześcijańskich w 2. poł. XV w.

typ zestawienia dwóch różnych imion chrześc.	liczba zestawień	procent danego typu w półwieczu	liczba nosicieli
i. chrz. w formie podst. + inne i. chrz. w formie deryw., np. <i>Jan Marcinek</i>	408	65,8%	396
i. chrz. w formie podst. + inne i. chrz. w formie podst., np. <i>Jakub Rafał</i>	144	23,3%	149
i. chrz. w formie deryw. + inne i. chrz. w formie deryw., np. <i>Szymek Pietrek</i>	49	7,9%	48
i. chrz. w formie deryw. + inne i. chrz. w formie podst., np. <i>Hanusz Zygmunt</i>	19	3%	19
Razem:	620	100%	612

Wszystkie typy zestawień dwóch różnych imion chrześcijańskich znane ze średniowiecza wystąpiły w badanych dokumentach w XVI w., a dominacja dwóch częstszych typów zaznaczyła się jeszcze wyraźniej. Typ *imię*

Tabela 10. – Zestawienie *imię chrześcijańskie* + *inne imię chrześcijańskie* w XVI w.

typ zestawienia dwóch różnych imion chrześcij.	Liczba zestawień w 1. poł. XVI w.	Liczba zestawień w 2. poł. XVI w.	Razem – liczba zest. w XVI w.	procent danego typu w XVI w.
i. chrz. w formie podst. + inne i. chrz. w formie deryw., np. <i>Jan Marcinek</i>	100	234	334	62%
i. chrz. w formie podst. + inne i. chrz. w formie podst., np. <i>Jakub Rafał</i>	69	111	180	33%
i. chrz. w formie deryw. + inne i. chrz. w formie deryw., np. <i>Szymek Pietrek</i>	4	14	18	3%
i. chrz. w formie deryw. + inne i. chrz. w formie podst., np. <i>Hanusz Zygmunt</i>	7	6	13	2%
Razem:	180	365	545	100%

chrześcijańskie w formie podstawowej + inne imię chrześcijańskie w formie derywowanej (Jan Marcinek) w XVI w. stanowił 62% zestawień dwóch różnych imion chrześcijańskich (334 zestawienia z ogólnej liczby 545 – 100 w 1. poł. XVI w. i 234 – w 2. poł. XVI w.). Typ *imię chrześcijańskie w formie podstawowej + inne imię chrześcijańskie w formie podstawowej (Jakub Rafał)* pozostał na drugiej pozycji ze wzmocnieniem udziału procentowego do 33% (180 zestawień – 69 w 1. poł. XVI w. i 111 w 2. poł. XVI w.). Dalsze typy były rzadkie i wycofywały się z użycia. W XVI w. typ *Szymek Pietrek* stanowił 3% (18 zestawień, w tym 4 w 1. poł. XVI w. i 14 w 2. poł. XVI w.), a typ *Hanusz Zygmunt* – jedynie 2% (13 zestawień, w tym 7 w 1. poł. XVI w. i 6 w 2. poł. XVI w.). Pokazuje to tabela 10.

Podsumowanie. Spośród zestawień dwóch różnych imion chrześcijańskich w całym badanym okresie najczęściej występował typ *imię chrześcijańskie w formie podstawowej + inne imię chrześcijańskie w formie derywowanej (Jan Marcinek)*. Liczba zestawień tego typu rosła systematycznie i znacznie w każdym kolejnym półwieczu do końca XV w. Jego dominacja zaznaczyła się już w 1. poł. XIV w., wówczas stanowił 50% zestawień dwóch różnych imion chrześcijańskich, a w następnych półwieczach wzrosła do ponad 65% w 2. poł. XV w. W XVI w. typ ten stanowił 62% wszystkich zestawień tego rodzaju, można zatem uważać, że utrzymał swój udział procentowy.

Drugi pod względem częstotliwości jest typ *imię chrześcijańskie w formie podstawowej + inne imię chrześcijańskie w formie podstawowej (Jakub Rafał)*. Od 1. poł. XIV w. liczba zestawień tego typu rosła, natomiast jego udział procentowy utrzymywał się nieco poniżej 25% do końca XV w. Typ ten nie tylko zachował produktywność w XVI w., ale wzmocnił swój udział procentowy do 33% kosztem pozostałych dwóch typów.

Typ *imię chrześcijańskie w formie derywowanej + inne imię chrześcijańskie w formie derywowanej (Szymek Pietrek)* stanowił około 9% od 1. poł. XIV w. do końca XV w., a w 2. poł. XV w. zarówno liczba zestawień, jak i jego udział procentowy malały. W XVI w. udział procentowy tego typu spadł do zaledwie 3%.

Typ *imię chrześcijańskie w formie derywowanej + inne imię chrześcijańskie w formie podstawowej (Hanusz Zygmunt)* przez cały badany okres był najmniej liczny. W średniowieczu stanowił ok. 5% wszystkich zestawień, ale już w 2. poł. XV w. jego liczba spadła i można ją uznać za śladową. W XVI w. stanowił zaledwie 2% zestawień dwóch różnych imion chrześcijańskich.

Wycofywanie się z użycia od 2. poł. XV w. dwóch ostatnich typów uwypukliło dominację typu *imię chrześcijańskie w formie podstawowej + inne imię chrześcijańskie w formie derywowanej*, przy równoczesnym utrzymaniu drugiej pozycji przez typ *imię chrześcijańskie w formie podstawowej + inne imię chrześcijańskie w formie podstawowej*.

II. Imię słowiańskie + imię chrześcijańskie

W zestawieniach *imię słowiańskie + imię chrześcijańskie* widać zróżnicowane pod względem form imion i ich pozycji w zestawieniach. Wystąpiły cztery podtypy:

- (1) *imię słowiańskie w formie podstawowej + imię chrześcijańskie w formie derywowanej*, np. Stanisław Hanek;
- (2) *imię słowiańskie w formie podstawowej + imię chrześcijańskie w formie podstawowej*, np. Stanisław Roman;
- (3) *imię słowiańskie w formie derywowanej + imię chrześcijańskie w formie derywowanej*, np. Staszko Kołaczko;
- (4) *imię słowiańskie w formie derywowanej + imię chrześcijańskie w formie podstawowej*, np. Staszak Grzegorz.

1. Imię słowiańskie + imię chrześcijańskie w XIII – XV w.

1.1. *Imię słowiańskie w formie podstawowej + imię chrześcijańskie w formie derywowanej* – Stanisław Hanek

Pośród zestawień imienia słowiańskiego z imieniem chrześcijańskim najczęściej używano typu *imię słowiańskie w formie podstawowej + imię chrześcijańskie w formie derywowanej* (Stanisław Hanek). Od 1. poł. XIII w. do końca XV w. zastosowano go 93 razy do identyfikacji 96 osób w badanych dokumentach. Od 2. poł. XIV w. liczba zestawień typu *Stanisław Hanek* rosła systematycznie w każdym półwieczu. Typ ten występował pojedynczo w każdym półwieczu od 1. poł. XIII w. do 1. poł. XIV w. W 2. poł. XIV w. zanotowano 9 zestawień typu *Stanisław Hanek*. W 1. poł. XV w. ich liczba wzrosła do 30, tj. ponad trzykrotnie. W 2. poł. XV w. wystąpiło 51 zestawień, widać zatem dalszy wzrost ich liczby, ale w mniejszym stopniu niż w poprzednim półwieczu.

Prezentacja materiału (wybrane przykłady):

1. poł. XIII w.:

Świętosław **Kuba** (< Jakub; MCh 242): Boguslaus, filius Swanthoslai Cuba XVI (1244) Kuj 4 s. 153.

2. poł. XIII w.

Dzirżysław **Koło** (< Mikołaj lub ap. koło; MCh 291): *Dirislaus Kolo* (1255) PrUr I 306.

1. poł. XIV w.

Nasięgniew **Kołaczek** (< Mikołaj lub ap. kołacz; MCh 290): Present(e) discret(o) vir(o) ... *Nasengneuo dicto Colaczek*, Brestensi judic(e) 1339 CdP II/1 269.

2. poł. XIV w.

Stanisław **Zacharz** (< Zacharyjasz; MCh 346): *Stanislaus Zacharz* ... de Glowaczaw 1386 Chm s. 169;

Czesław **Bonin** (< Bonifacy [suf.-in może mieć funkcję patronimiczną]; MCh 201): *Czeslaus Bonin*, heres de Gelen, capitaneus Naklensis 1391 KW 190;

Dzirsław **Panek** (< Pankrac, Pantele(j)mon, Opanas lub ap. pan): *Testis Derslai Panec* 1393 Łęcz I 2776;

Tomisław **Bryl** (< Gabryjel = Gawrzyjał; MCh 222): *Thomislaf Bril* 1396 Lek I 2157;

Stanisław **Kuc(z)ek** (< Konrad; MCh 263): *Stanislaus dictus Kuczek*, de Brzostek kmeto 1397 Krak 6172;

Więclaw **Mrożek** (< Ambroży lub ap. mroz, mrozek; MCh 182): *Wenczlaw Mrozek* 1397 RmK II s. 163;

Tomisław **Lech** (< Lenart; MCh 269; także od rodzimych imion z początkowym *Le-*; MSs 24): *Thomislaus dictus Lech* de Zadori 1398 Lek II 2243.

1. poł. XV w.

Stanisław **Hencel** (< Jan, forma z podstawą Hans utworzona na gruncie niemieckim, częściowo spolonizowana; MCh 247): *Stanislaus Henczel* 1402 – 1405 Łp I 5;

Stanisław **Gaszek** (< Gajus, Gaudentius, Gawel, Gawrzyjał; MCh 221): *Contra Stanislaum dictum Gaszek*, de Florencia alias de Cleparz 1407 PNZK 1959;

Stanisław **Albasz** (< Albanus, Albin, Albert; MCh 179): *Stanislaus Albas* 1408 Kacz 1964;

Mirosław **Kołaczek** (< Mikołaj lub ap. kołacz; MCh 290): *Miroslaw Kolaczec* 1411 Kacz 2146;

Stanisław Kołczek (< Mikołaj lub ap. kołek; MCh 290): Present(e) ... *Stanislao dicto Kolczek de Lasszochow* 1412 Sand 532;
Sędziwoj Michalec (< Michał; MCh 284): *Sandiuogius Michalecz* 1418 RWlkp II 522;
Stanisław Idzik (< Idzi; MCh 237): Inter *Stanislaum dictum Idzigk* ... et Nicolaum Schryb 1419 Kkk 589;
Stanisław Jurzyk (< Jerzy; MCh 253): *Stanislaum Iurzyk* 1422 KmK s. 535;
Stanisław Brzyszek (< Brzykcy lub Jałbrzyk; MCh 202): *Stanislaus Brisszek* ... oppidanus in Zarnowecz 1426 KMłp 1241;
Stanisław Krzyszka (< Krzysztofor, Krzys(z)tyn, Krzys(z)pin; MCh 267): *Stanislao Kryszka* (dat) 1432 Krzyż s. 449;
Stanisław Krzys(z)tek (< Krzysztofor, Krzys(z)tyn, Krzys(z)pin; MCh 266): *Kmetho* (de ville Myrzewo) ... *Stanislaus Krzistek* 1436 KW V 578;
Stanisław Klawek (< Mikołaj; MCh 291): *Stanislaus Clavek* ... *kmetho* in Lublino 1445 AC I 316;
Stanisław Piec(z)ysz (< Piotr; MCh 309): *Stanislaus Pyeczysz*, *scultet(us)* de Szyboczyn (!) ... *Stanislaus Pyeczisz* 1445 CdP II/2 396;
Stanisław Kuc(z) (< Konrad; MCh 263): In presencia ... *Stanislai Cucz* 1446 AGZ XIV, DCXI;
Stanisław Basz (< Bartłomiej; MCh 192): *Stanislaus alias Bass Bartholomei* de Vnyeow 1450 AGZ VII 49.

2. poł. XV w.

Stanisław Marsz (< Marcin, Marek, Marzyjan; MCh 278): *Stanislaum Marsch*, laicum de Glambokye 1452 UPrak 52;
Stanisław Baszunka (< Bartłomiej, Baltazar lub Baldwin; MCh 192): Presente *Stanislao Basszunka* 1455 U 4835;
Stanisław Niecz//Nieć (< Mikołaj; MCh 289): *Stanislaus Nyecz* 1461 Kacz 6588;
Stanisław Frasz (< Franciszek; MCh 219): *Stanislaus Frasz* 1466 Kacz 6951;
Stanisław Kościeszka (< Konstanty lub ap. kość; MCh 264): *Ipsi* ... *nobili Stanislao Cosczescha* 1470 KoZap 54;
Stanisław Fiebronek (< Fiebron; MCh 216): *Borkow, villa* ... *cuius haere(s)* ... *Stanislaus Fyebronek* 1470-1480 DłBen III s. 338;
Pomścibor Tyszka (< Tymoteusz; MCh 335): *Nobilis Stanislaus, filius Pomstiborii Thyscze*, *opidanus Lomzensis* 1472 Tym s. 116;
Stanisław Bertke (Bert- < Bartłomiej; MCh 195): *Pellifex Stanislaus Bertke* 1473 ARP II 1228;

Stanisław Hanek (< Jan; MCh 246): Honorabilem *Stanislaum Hanek* de Chelm, plebanum de Ponycz et ... prebendarium sancti Martini in Cracouia ... cum ipso domino Hanek 1477 Inscr 1452;

Stanisław Ropek (< Robert; MCh 317): *Stanislaus Ropek* de Nova Villa diocesis Cracoviensis ... *Stanislaw Ropek* (dat) 1482 ACL I 10;

Stanisław Sysz//Szysz (< Sylwan, Sylwester, Szymon lub Zygmunt; MCh 323): Kmethon(em) ... in Dlugye, videlicet ... *Stanislaum Zys* 1483 AGZ XVI 1627;

Stanisław Mikut (< Mikołaj; MCh 288): Scabin(um) (in villa Lumpcza) ... *Stanislaus Mykuth* 1487 U 6060;

Stanisław Hryńko (wschśł. < Hryhoryj < cerk. Grigorij Sr = Grzegorz; MCh 229): Present(e) generos(o) et nobil(i) domin(o) ... *Stanislaw Hrinko* de Lendancze 1489 AGZ XV, DCCXV;

Stanisław Łuczak (< Łukasz; MCh 273): Ffaber ... *Stanislaus Luczag* 1490 PtCr 1034;

Stanisław Kuszec (< Jakub; MCh 242): In domo cuiusdam *Stanislai Cuszecz* in Ierusel 1491 AC II 1882;

Stanisław Pasz (< Paweł; MCh 304): *Stanislaum Pasz*, institorem de Leopoli 1493 ACL II 971;

Tatumir Andrzejko (< Andrzej; MCh 184): Super nobilem *Tatumir Andreyko* 1494 AGZ XVIII 2387;

Stanisław G(i)erak (< Gerhard): Bona ... *Stanislai Gerak* ... in Cracoviensi district(u) 1497 Matr II 872;

Stanisław Wanek//Waniek (wschśł. < Iwan = Jan, MCh 248): *Stanislaus Wanyek*, figulus hic oriundus 1497 Kacz 8853;

Stanisław Hanel (< Jan; MCh 246): Famato *Stanislaw Hanel*, consuli Buscensi, *Stanislaus Hanel* 1499 AGZ XIX 2525.

1.2. *Imię słowiańskie w formie podstawowej + imię chrześcijańskie w formie podstawowej – Stanisław Roman*

Typ *imię słowiańskie w formie podstawowej + imię chrześcijańskie w formie podstawowej* (*Stanisław Roman*) pojawił się po raz pierwszy w 2. poł. XIV w. Do końca XV w. wystąpiło 31 takich zestawień, a ich liczba nieznacznie rosła przez cały badany okres. W 2. poł. XIV w. wystąpiły 4 zestawienia, w 1. poł. XV w. – 11, a w 2. poł. XV w. zanotowano w badanych dokumentach 16 zestawień tego typu.

Prezentacja materiału (wybrane przykłady):

2. poł. XIV w.

Bogusław Łazar (imię chrześc. pochodzenia hebrajskiego; MCh 272): *Boguslao Iohannis* de Chorzewo dicto *Lazarus*, canonico Plocensi 1389 MVZ VIII/1 77;

Przedbor Mikuła (= Mikołaj; MCh 286): *Testes Przedborij Micula* de Idzi-couice 1392 Łęcz I 2401;

Stanisław Baruch (imię chrześc. pochodzenia hebrajskiego; MCh 196): *Stanislaus Baruch* de Blone 1393 Łęcz II 4528.

1. poł. XV w.

Stanisław Roman (MCh 318): *Tempore ... fratris Stanislai Roman*, procuratoris in Szydłowo 1405 MPH V s. 971;

Jarosław Ruland (= Roland; MCh 318): *Des Jaroslaus Ruland* in Jordansmöl 1406 Lieg 423;

Stanisław G(i)erlach (imię pochodzenia starowysokoniemieckiego; MCh 225): *Stanislaus Girlach* 1407 Łp I 229;

Stanisław Iwan (wschł. = Jan, MCh 244): *Present(e) ... Stanislao dicto Iwan*, sculteto ... in Wyrzenicza 1407 KW V 115;

Stanisław Taras(z) (wschł. < cerk. Tarasij Sr, imię pochodzenia greckiego; MCh 329): *Stanislaus Tarass ... iurat(us) ville Crzesnowe* 1420 Trz 8;

Wielisław Rachał (= Rafał; MCh 315): *Welislaw Rachal* 1424 Zakr I 151;

Stanisław Madaj (= Maciej; MCh 276): *Super orto ... inter Stanislai Maday et Andree alias Andrzey Nadalnego ortos situatos* 1434 (1433) KmK 416;

Stanisław Lew (Lew – wschł. odpowiednik semant. imienia Leon, por. też ap. lew; MCh 270): *Stanislaw Lew ... hic (in Cracovia) natus* 1445 Kacz 5604;

Stanisław Salomon (MCh 320): *Stanislaw Salomon* de Szedlnicza 1446 Hub s. 22.

2. poł. XV w.

Stojgniew Jan (MCh 243): *Contra Stogneum alias Iohannem* 1453 AGZ XIII 4353;

Stanisław Roman (MCh 318): *Andreas alias Tochacz satisfecit ... Stanislao Roman* pro pecuniis 1455 ŁNW 380;

Stanisław Achym (= Joachym; MCh 254): *Stanislaus Achim* de Miroshowicze diocesis Gneznensis 1464 AS I s. 177;

Świętosław Kunat//Kunad (= Konrad; MCh 262): *Kmethon(em) de Galowicze ... Swanthoslaum Kunath* 1464 AC II 836;

Stanisław Pielgrzym (imię chrześc. pochodzenia łacińskiego lub ap. pielgrzym; MCh 305): *Una cum ... scabin(o) villae praedictae* (Prandnyk) ... *Stanislaio Pyelgrzym* 1467 CdUC II 217 s. 251;
Stanisław Wilam (= Wilhelm; MCh 343): *Chodynycze, villa ... cuius haeres Stanislaus Wylam de armis Trium Tubarum* 1470-1480 DłBen II s. 127;
Stanisław Rajnołt (= Rejnołt; MCh 316): *Nobilis Stanislaus Ragnolth* (de Schobyeschyan) 1484 LKP s. 97;
Stanisław Jarant (= Arnołt; MCh 188): *A venerabili Stanislaio Jarando, tenentario Radzeowyensi* 1485 Paw s. 32;
Stanisław Krzys(z)tyjan (MCh 266): *Stanislaum Christianum, opidanum de Colaczice* 1494 Gol 1091;
Stanisław Parzysz (MCh 303): *Stanislaum Parzysz, consul(em) ... civitatis Costinensis* 1494 AC II 1491;
*Stanisław Roch*⁷ (MCh 318): *Inter nobilem Johannem Wyelkouciz de Wyrzuchowo ... ex una de armis Pyrzchali et Stanislaum Roch ... de eiusdem armis ex altera* 1497 ZHer 539;
Stanisław Urban (MCh 336): *Bona ... Stanislai Urban in Miakowo in districtu Plocensi* 1497 Matr II 985.

1.3. Imię słowiańskie w formie derywowanej + imię chrześcijańskie w formie derywowanej – Staszko Kołaczko

Typ imię słowiańskie w formie derywowanej + imię chrześcijańskie w formie derywowanej (*Staszko Kołaczko*) wystąpił do końca XV w. nielicznie – 24 razy. Pojawił się w 2. poł. XIV w. i był wówczas najliczniejszy spośród zestawień imienia słowiańskiego z chrześcijańskim – 10 zestawień. W 1. poł. XV w. liczba takich zestawień minimalnie spadła – do 9 i spadała nadal w 2. poł. XV w. – do 5 zestawień w badanym materiale.

Prezentacja materiału (wybrane przykłady):

2. poł. XIV w.

Bodzęta Kłoszek//Kłoszek (< Mikołaj; MCh 291): *Present(e) Bodzatha Klossek* 1361 CdP III 128 (*Bodzęta* < *Bodzeopor*; MSs 65);

Staszko Ostasz (< Awstacy; MCh 191): *Stasco dictus Ostas de Dobracow* 1376 Krak 268 (*Staszko* < *Stanisław*; MSs 26);

⁷ Zapis ten M. Malec (1994, 318) cytuje pod *Roch* – imię chrześcijańskie, natomiast wcześniej, sprzed roku 1448, uważa za derywaty od imion poch. rodzimego: *Rościgniew*, *Rościśław*.

Staszko Kołaczko (< Mikołaj lub ap. kołacz; MCh 290): *Staszco Kolaczco* 1380 RmK II s. 48 (*Staszko* < Stanisław; MSs 26);

Spytko Kołczek (< Mikołaj lub ap. kołek, kołacz; MCh 290): *Spitco Colczek* de Zakrzow, subpincerna Sandomiriensis 1389-1399 Fed s. 206 (*Spytko* < Spycimir, Spycigniew; MSs 74);

Dobko Nikiel (< Mikołaj; MCh 288): *Sicut non dedit Dobco Niclo non dedit seruare sex grossos* 1393 Łęcz II 4629 (*Dobko* < Dobiegniew; MSs 67);

Świąszek Kolisz (< Mikołaj; MCh 290): *In Swaszcone Colysz*, ciue de Brzezi-
ni 1399 Łęcz II 2171 (*Świąszek* < Świętosław, Święto-; MSs 26).

1. poł. XV w.

Świąch Bienięda (< Benedykt; MCh 197): *Contra Swenchonem Benandze* (de Radwanouicz) 1403 Inscr 149 (*Świąch* < Świętosław, Światopełk; MSs 75);

Wojtak Żyszka (< Zygmunt; MCh 348): *Woytak Schischka* 1409 Kacz 1993 (*Wojtak* < Wojciech; MSs 78);

Wojtko Kołaczko (< Mikołaj lub ap. kołacz; MCh 290): *Woytco Colaczco* de Wola 1410/1411 Boch s. 174 (*Wojtko* < Wojciech; MSs 78);

Spytko Kołeczko (< Mikołaj lub ap. kołek; MCh 290): *Domina Heduigis, relicta domini Spitkonis Coleczkonis* de Byrcow 1411 PNZK 2857 (*Spytko* < Spycimir, Spycigniew; MSs 74);

Stanik Ambrożyk (< Ambroży; MCh 181): *Stanig Ambrożyk* de Clepars 1426 Kacz 3915 (*Stanik* < Stanisław; MCh 74⁸);

Staszek Orlik (< Oldrzych – imię chrześc. pochodzenia starowysokoniemieckiego lub ap. orzeł, orlik; MCh 298): *Stassek Orlyk ... den irbern Stassen Orlig* 1426 KsMP 463 s. 160 (*Staszek* < Stanisław; MSs 26).

2. poł. XV w.

Sztencyl Bieszcz (< Sobieszcz = Sebastyan, MCh 322): *Stenczil Byesch* von Jankowicz, sartor 1477 Kacz 7720 (*Sztencyl*⁹, *Sztencel* < Stanisław);

Przybek Wilik (< Wilhelm; MCh 344): *Laboriosus Przybek Villico*, kmeto ville prefate Strzeboga 1486 AC II 672 (*Przybek* < Przybysław, Przybywuj, Przybor, MSs 72);

Grosz Klim (< Klemens; MCh 260): *Grosz Clim* de Mokrothin ... 1488 AGZ XV 1926 (*Grosz* < Grodzisław, Gromisław, -grod lub ap. grosz; MSs 23).

⁸ Imiona z podstawą *Stan-* mogą pochodzić także od imienia *Stanimir*, było ono jednak rzadkie w średniowiecznej Polsce, więc najprawdopodobniej pochodzą od *Stanisław*.

⁹ W SSNO pod hasłem *S(z)tancel*, *S(z)tancyl*, *S(z)tencel*, *S(z)tencyl* znajduje się odsyłacz do imienia *Stanisław*. Szerzej na temat formy *S(z)tencyl* por. B. Raszewska-Żurek, 2003, s. 69.

1.4. *Imię słowiańskie w formie derywowanej + imię chrześcijańskie w formie podstawowej – Staszak Grzegorz*

Typ *imię słowiańskie w formie derywowanej + imię chrześcijańskie w formie podstawowej* (Staszak Grzegorz) wystąpił 17 razy, czyli bardzo nie-licznie, od 2. poł. XIV w. do końca XV w. W 2. poł. XIV w. i 1. poł. XV w. wystąpiło po 6 takich zestawień, a w 2. poł. XV w. ich liczba nieznacznie spadła – do 5.

Prezentacja materiału (wybrane przykłady):

2. poł. XIV w.

Staszak **Grzegorz** (MCh 228): *Staszak Gregorius* 1369 Chm s. 11 (*Staszak* < Stanisław; MSs 26);

Sławęta **Jakim** (= Joachym; MCh 254): *Sławanta Jakim* 1395 Łęcz I 3685 (*Sławęta* < Sławomir, -sław; MSs 74);

Stasza **Jakub** (MCh 240): *Super Stassam Jacobum* 1399 Lek II 848 (*Stasza* < Stanisław; MSs 26);

Święch **Goczatek** (imię chrześc. pochodzenia starowysokoniemieckiego; MCh 227): *Swanchonem dictum Goczatek* de Zrzanczicze Podolani 1400 Krak 10306 (*Święch* < Świętosław, Świetopełk; MSs 75);

Sieczek **Michał** (MCh 284): *Szczek de Wronczino dictus Michael* 1400 RWlkp I 479 (*Sieczek* < Sieciech, Sieciesław; MSs 73).

1. poł. XV w.

Staszek **Koźma** (MCh 265): *Staszek Coszma* 1414 Kal 607 (*Staszek* < Stanisław; MSs 26);

Tola **Maciej** (MCh 274): *Dominus Vigandus debet se inligare in Tholam dictum Mathiam* 1418 Czer 1018 (*Tola* < Toligniew; MSs 76);

Wojtek **Wasył** (wschśl. < cerk. Vasilii Sr = Bazyli, MCh 196): *Provid(us) et honest(us) vir ... Woytek Waszylo* 1429 KsMP 508 s. 181 (*Wojtek* < Wojciech; MSs 78);

Siejka **Mikołaj** (MCh 285): *Per domin(um) ... Scheyka Nicolaum* (loco) subcamerarii (Poznaniensis) 1430 Ua ante 185 (*Siejka* < Siedlewit, Siemi-sław, Siestrzeził; MSs 25);

Wich//Wych **Mikołaj** (MCh 285): *Nicolaus Miculka resignauit ortum Wich Nicolao* 1449 Łp II 540 (*Wich//Wych* < Wirzchosław, Witosław, Wisław; MSs 27).

2. poł. XV w.

Święcek **Mikołaj** (MCh 285): *Swancek Nicolaus*, sutor (de Kolno) 1452 Ty s. 80 (*Święcek* < Świętosław, Świetopełk; MSs 75);

Włodek **Mikita** (wschł. < cerk. Nikita Sr; imię chrześc. pochodzenia greckiego; MCh 285): Stanislaus Rogozowsky *Wlothkowy Mykytha* mediam hereditatem Kubra ... pro XIV sexagenis ... obligavit 1459 Tmk s. 56 (*Włodek* < Włodzimierz, Włodzisław; MSs 77);

Łękosz **Marcin** (MCh 279): Cerd(o) ruff(us) *Lankosz Martinus* 1491 ARP II 1543 (*Łękosz* < Łękomir, Łukomir; MSs 70).

2. Imię słowiańskie + imię chrześcijańskie w XVI w.

Najczęstszy w średniowieczu typ *imię słowiańskie w formie podstawowej + imię chrześcijańskie w formie derywowanej*, np. *Stanisław Hanek* pozostał obecny w polskim systemie antroponimicznym w XVI w., ale występował niezbyt licznie – ogółem 39 razy. W 1. poł. XVI w. zanotowano w badanych dokumentach 6 takich zestawień, a w 2. poł. XVI w. – 33.

Prezentacja materiału (wybrane przykłady):

1. poł. XVI w.

Stanisław Hanuszek (< Jan; MCh 246): *Stanislaus Hanussek* de Sandecz 1514 KPK 415;

Stanisław Mikulec (< Mikołaj; MCh 287): *Stanislaus Mykuliecz* sartor de Kopany 1515 KPK 458;

Stan(isław) Hynek (< Henryk; MCh 234): Sobieszczian (...) *Stan. Hinek* 1531 PM 364;

Stanisław Jędrzyczka (< Andrzej; MCh 185): *Stanislaus Jendrziczka* i.h.civit. 1538 KPK 1933;

Stanisław Klimek (< Klemens; MCh 260): ... *Stanislai Klimek* de Frączki seu Gloskovo 1543 KPW 821;

Stanisław Bartek (< Bartłomiej; MCh 194): ... *Stanislai Bartheke* de Volicza villa d. Nadarzinski 1544 KPW 783.

2. poł. XVI w.

Stanisław Krzysztan (< Krzysztofor; MCh 266): *Stanislaus Krzistan* de Radlow 1556 KPB 444;

Stanisław Kunc (< Konrad; MCh 262): *Stanislaus Kuncz* i. h. civit. 1556 KPK 3050;

Stanisław Adamek (< Adam; MCh 178): *Stanislaus Jadamek* 1564 PW1 325;

Stanisław Klimek (< Klemens; MCh 260): *Stanislaus Klimek* 1564 PW1 332;

Stanisław Mik (< Mikołaj; MCh 287): ... *Stanislai Myk* de Ozarow filius 1566 KPW 1311;
Stanisław Hanuszek (< Jan; MCh 246): *Stanislaus Hannussek* carpentarius 1568 KPK 3811;
Więcesław Maćko (< Maciej; MCh 276): *Venceslaus Maczko* de Glogowek 1572 KPB 616;
Stanisław Szymek (< Szymon; MCh 327): ... ex *Stanislao Szymek* patre 1573 KPK2 74;
Stanisław Pietrzyk (< Piotr; MCh 307): *Stanislaus Pietrzyk* 1578 PMaz 93;
Więcesław Tobiak (Tobiasz; MCh 332): Pars *Venceslai Tobiak* 1579 PMaz 208;
Stanisław Jambrozek (Ambrożek, Jambr- < Ambroży; MCh 181-2): Dobro-ciesz (...). Sors *Stanisław Jambrozek* 1581 PM 139;
Stanisław Janawa (< Jan; MCh 244): Acta *Stanislai Janawa* 1581 KSI 2;
Stanisław Marciszek (< Marcin; MCh 278): Kuznica, *Stanisław Marciszek* ... 1581 PM 73;
Stanisław Jasiek (< Jan; MCh 248): ... septem scabini, videlicet *Stanislaus Jasiek* ... 1582 KSI 3;
Stanisław Piech (< Piotr; MCh 309): ... septem scabini, videlicet *Stanislaus Piech* ... 1582 KSI 3;
Stanisław Jędrek (< Andrzej; MCh 185): ... *Stanislao Jędrek* patre 1586 KPB 778;
Stanisław Szczepanek (< Szczepan; MCh 325): *Stanislaus Szczepanek* tabernator i. civit. susc. 1589 KPK2 1080;
Wojciech Hanusik (Hanusz < Jan; MCh 246): W tyłku p. *Wojciecha Hanusika* 1593 LOP 39;
Stanisław Nicz (< Mikołaj; MCh 288): ... na żądanie uczciwego młodzieńca *Stanisława Nycza*, mistrza nauk wyzwolonych 1596 KWKr 620;
Więcesław Jakubik (< Jakub; MCh 240): *Venceslaus Jakubik* 1598 IBW 41.

Kolejny typ – imię słowiańskie w formie podstawowej + imię chrześcijańskie w formie podstawowej, np. *Stanisław Roman* wystąpił w 1. poł. XVI w. 4 razy, a w 2. poł. XVI w. pojawiło się w badanych dokumentach 14 zestawień.

Prezentacja materiału (wybrane przykłady):

1. poł. XVI w.

Stanisław Konstantyn (MCh 264): *Stanislaus Constantin* de Szebrcy pileator 1520 KPK 733;

Stanisław **Andrzej** (MCh 184): *Stanislaus Andreas* de Varschouia acufex 1524 KPK 1188;

Stanisław **Czuręto** (wschł. < cerk. Kirył Sr; Cyryl, MCh 205): *Stanislaus Czurilo* de Syrocza Mazouię oppido revenditor 1532 KPK 1726;

Stanisław **Augustyn** (MCh 189): *Stanislaus Augustin* (...) consules civitatis Bidgostiensis ... 1533 CB 19.

2. poł. XVI w.

Stanisław **Dominik** (MCh 208): *Stanislaus Dominick* i. civit. h. 1557 KPK 3097;

Stanisław **Daniło** (wschł. = Danijel; MCh 206): ... *Stanislai Danilo* de Pre-diis 1558 KPW 1135;

Stanisław **Parzysz** (MCh 303): ... gen. *Stanislaus Parys* capit. Czarn. 1576 PMaz 213;

Stanisław **Biedrzych** (= Frydrych; MCh 219): *Stanislaus Biedrzych* 1578 PMaz 31;

Stanisław **Konrat** (MCh 261): Sors *Stanislai Condrat* consulis Cracoviensis ... 1580 KWKr 255;

Stanisław **Mikłusz** (= Mikołaj; MCh 286): Krasusza Mikłuse (...) p. *Stanisław Mikłus* 1580 PM 421;

Stanisław **Jordan** (imię motywowane symbolicznie wydarzeniem biblijnym, chrztem Chrystusa w Jordanie, rozpowszechnione w Europie w okresie wypraw krzyżowych; MCh 256): Sziepraw, *Stanisław Jordan* ... 1581 PM 43-45;

Stanisław **Roch** (MCh 318): ... *Stanislai Roch* de Klodno 1586 KPW 1727;

Stanisław **Hipolit** (MCh 235): Famatus *Stanislaus Hippolit* pannicida 1593 KPK2 1383;

Stanisław **Filip** (MCh 216): ... od *Stanisława Filipa* ... 1597 KSI 242;

Stanisław **Rafał** (MCh 315): *Stanislaus Rafał* 1598 IBW 47;

Stanisław **Szczęsny** (polski odpowiednik semantyczny imienia Feliks; MCh 215): ... *Stanislaus Szczesny* 1598 IBW 134.

Dwóch kolejnych typów zestawień imienia słowiańskiego z chrześcijańskim używano w XVI w. sporadycznie.

Typ *imię słowiańskie w formie derywowanej + imię chrześcijańskie w formie derywowanej*, np. *Staszko Kołaczko* wystąpił po dwa razy w obu półwieczach XVI w.

Prezentacja materiału:

1. poł. XVI w.

Wojtek Kunca (< Konrad; MCh 263): *Woitek Kuncza* de Bithom lanius 1521 KPK 892 (*Wojtek* < Wojciech; MSs 78);

Sztencel Bartosz (< Bartłomiej; MCh 194): *Stenczel Bartosch* weizgerber, hic oriundus 1524 KPK 1417 (*Sztencel* < Stanisław, por. przyp. 9).

2. poł. XVI w.

Wojtek Kucz (< Konrad; MCh 263): ... kmiecie osiedli: (...) *Wojtek Kucz* 1569 IKal 22 (*Wojtek* < Wojciech; MSs 78);

Staszek Bartek (< Bartłomiej; MCh 194): ... *Stasska Bartka* ... 1554 KGK 2726 (*Staszek* < Stanisław; MSs 26).

Ostatni typ – *imię słowiańskie w formie derywowanej + imię chrześcijańskie w formie podstawowej* wystąpił w 1. poł. XVI w. trzy razy, a w 2. poł. XVI w. tylko raz.

Prezentacja materiału:

1. poł. XVI w.

Sztencel Herman (K 100): *Stenczel Herman* albicerdo 1511 KPK 274 (*Sztencel* < Stanisław);

Sztencel Ulr(z)ych (= Oldrzych; MCh 298): *Stenczel Vlrich* vom Zathor carnifex 1513 KPK 370;

Sztencel Zygmunt (MCh 347): *Stenczel Sigmunt* weisgerber 1521 KPK 856.

2. poł. XVI w.

Spytek Jordan (imię motywowane symbolicznie wydarzeniem biblijnym, chrztem Chrystusa w Jordanie, rozpowszechnione w Europie w okresie wypraw krzyżowych; MCh 256): *Biskupice, Spytek Jordan*, kaszt. krak. 1581 PM 141 (*Spytek* < Spycigniew, Spycimir; MSs 74).

3. Frekwencja zestawień *imię słowiańskie + imię chrześcijańskie* w kolejnych półwieczach od XIII do XVI w.

Zestawienia imienia słowiańskiego z imieniem chrześcijańskim występowały w badanym materiale dość rzadko – 230 razy, w tym 165 od 1. poł. XIII w. do 2. poł. XV w. i 65 w XVI w.

Widać pośród nich zróżnicowanie ilościowe poszczególnych typów.

Od 1. poł. XIII w. do 1. poł. XIV w. w każdym półwieczu pojedynczo wystąpiły zestawienia tylko jednego typu – *imię słowiańskie w formie podstawowej + imię chrześcijańskie w formie derywowanej* (Stanisław Hanek).

W 2. poł. XIV w. po raz pierwszy wystąpiły wszystkie cztery typy zestawień imienia słowiańskiego z chrześcijańskim. Najliczniejszy w tym półwieczu był typ *imię słowiańskie w formie derywowanej + imię chrześcijańskie w formie derywowanej* (Staszko Kołaczko). Stanowił 34,5% wszystkich zestawień (10). Typ *imię słowiańskie w formie podstawowej + imię chrześcijańskie w formie derywowanej* (Stanisław Hanek) stanowił 31% (9 zestawień). Typ *imię słowiańskie w formie derywowanej + imię chrześcijańskie w formie podstawowej* (Staszak Grzegorz) to 20,5% (6 zestawień), a typ *imię słowiańskie w formie podstawowej + imię chrześcijańskie w formie podstawowej* (Stanisław Roman) – 14% (4 zestawienia). Wiadac to w tabeli 11.

Tabela 11. – Zestawienie *imię słowiańskie + imię chrześcijańskie* w 2. poł. XIV w.

typ zestawienia imienia słowiań. z chrześc.	liczba zestawień	procent danego typu w półwieczu	liczba nosicielei
i. słow. w formie podst. + i. chrz. w formie deryw., np. <i>Stanisław Hanek</i>	9	31%	9
i. słow. w formie podst. + i. chrz. w formie podst., np. <i>Stanisław Roman</i> ;	4	14%	4
i. słow. w formie deryw. + i. chrz. w formie deryw., np. <i>Staszko Kołaczko</i>	10	34,5%	10
i. słow. w formie deryw. + i. chrz. w formie podst. np. <i>Staszak Grzegorz</i>	6	20,5%	6
Razem:	29	100%	29

W 1. poł. XV w. dominował typ *imię słowiańskie w formie podstawowej + imię chrześcijańskie w formie derywowanej* (Stanisław Hanek) – stanowił on ponad 53,5% (30 zestawień) wszystkich zestawień imienia słowiańskiego z chrześcijańskim. Nieco wzrósł udział procentowy typu *imię słowiańskie w formie podstawowej + imię chrześcijańskie w formie podstawowej* (Stanisław Roman) – 19,5% (11 zestawień). Udział procentowy pozostałych typów spadł. Typ *imię słowiańskie w formie derywowanej + imię chrześcijańskie w formie derywowanej* (Staszko Kołaczko) stanowił 16% (9 zestawień), a typ *imię słowiańskie w formie derywowanej + imię chrześcijańskie w formie podstawowej* (Staszak Grzegorz) – 11% (6 zestawień, tabela 12.).

Tabela 12. – Zestawienie *imię słowiańskie* + *imię chrześcijańskie* w 1. poł. XV w.

typ zestawienia imienia słowiań. z chrześc.	liczba zestawień	procent danego typu w półwieczu	liczba nosicieli
i. słow. w formie podst. + i. chrz. w formie deryw., np. <i>Stanisław Hanek</i>	30	53,5%	33
i. słow. w formie podst. + i. chrz. w formie podst., np. <i>Stanisław Roman</i> ;	11	19,5%	11
i. słow. w formie deryw. + i. chrz. w formie deryw., np. <i>Staszko Kołaczko</i>	9	16%	9
i. słow. w formie deryw. + i. chrz. w formie podst., np. <i>Staszak Grzegorz</i>	6	11%	6
Razem:	56	100%	59

W 2. poł. XV w. utrzymuje się dominacja typu *imię słowiańskie* w formie podstawowej + *imię chrześcijańskie* w formie derywowanej (*Stanisław Hanek*) z większym niż w poprzednim półwieczu udziałem procentowym – 66% (51 zestawień). Udział typu *imię słowiańskie* w formie podstawowej + *imię chrześcijańskie* w formie podstawowej (*Stanisław Roman*) nieznacznie wzrósł – do 21% (16 zestawień). Dwa pozostałe typy wystąpiły nielicznie, widać dalszy spadek ich udziału procentowego – do 6,5%, tj. po 5 zestawień typu *imię słowiańskie* w formie derywowanej + *imię chrześcijańskie* w formie podstawowej (*Staszak Grzegorz*) i typu *imię słowiańskie* w formie derywowanej + *imię chrześcijańskie* w formie derywowanej (*Staszko Kołaczko*).

Tabela 13. – Zestawienie *imię słowiańskie* + *imię chrześcijańskie* w 2. poł. XV w.

typ zestawienia imienia słowiań. z chrześc.	liczba zestawień	procent danego typu w półwieczu	liczba nosicieli
i. słow. w formie podst. + i. chrz. w formie deryw., np. <i>Stanisław Hanek</i>	51	66%	51
i. słow. w formie podst. + i. chrz. w formie podst., np. <i>Stanisław Roman</i> ;	16	21%	19
i. słow. w formie deryw. + i. chrz. w formie deryw., np. <i>Staszko Kołaczko</i>	5	6,5%	4
i. słow. w formie deryw. + i. chrz. w formie podst., np. <i>Staszak Grzegorz</i>	5	6,5%	5
Razem:	77	100%	79

W XVI w. w badanych dokumentach wystąpiły wszystkie typy zestawienia imienia słowiańskiego z chrześcijańskim, ale tylko dwa były reprezentowane większą liczbą zapisów. Najczęściej używany był typ *imię słowiańskie w formie podstawowej + imię chrześcijańskie w formie derywowanej* (Stanisław Hanek) – stanowił on 60%, tj. 39 zestawień (6 w 1. poł. XVI w. i 33 w 2. poł. XVI w.). Do typu *imię słowiańskie w formie podstawowej + imię chrześcijańskie w formie podstawowej* (Stanisław Roman) należało 28%, tj. 18 zestawień (4 w 1. poł. XVI w. i 14 w 2. poł. XVI w.). Dwa pozostałe typy – *imię słowiańskie w formie derywowanej + imię chrześcijańskie w formie derywowanej* (Staszko Kołaczko) i *imię słowiańskie w formie derywowanej + imię chrześcijańskie w formie podstawowej* (Staszak Grzegorz) – wystąpiły śladowo, tzn. po 4 zapisy w XVI w. (tj. po 6%). Pokazuje to tabela 14.

Tabela 14. – Zestawienie *imię słowiańskie + imię chrześcijańskie* w XVI w.

typ zestawienia imienia słowiań. z chrześc.	liczba zestawień w 1. poł. XVI w.	Liczba zestawień w 2. poł. XVI w.	Razem – liczba zest. w XVI w.	procent danego typu w XVI w.
i. słow. w formie podst. + i. chrz. w formie deryw., np. <i>Stanisław Hanek</i>	6	33	39	60%
i. słow. w formie podst. + i. chrz. w formie podst., np. <i>Stanisław Roman</i> ;	4	14	18	28%
i. słow. w formie deryw. + i. chrz. w formie deryw., np. <i>Staszko Kołaczko</i>	2	2	4	6%
i. słow. w formie deryw. + i. chrz. w formie podst., np. <i>Staszak Grzegorz</i>	3	1	4	6%
Razem:	15	50	65	100%

Podsumowanie. Pośród nielicznych zestawień imienia słowiańskiego z imieniem chrześcijańskim od 1. poł. XIII w. do 2. poł. XV w. najczęściej występował typ *imię słowiańskie w formie podstawowej + imię chrześcijańskie w formie derywowanej* (Stanisław Hanek). Jego przewaga zaznaczyła się w XV w., kiedy stanowił ok. 56% wszystkich zestawień imienia słowiańskiego z chrześcijańskim. W XVI w. jego udział nieco wzrósł – do 60%.

Inne typy były znacznie mniej liczne, a dwa z nich wycofywały się z użycia już w 2. poł. XV w.

Drugi pod względem częstotliwości był typ *imię słowiańskie w formie podstawowej + imię chrześcijańskie w formie podstawowej* (Stanisław Roman), którego udział procentowy wynosił do końca XVw. około 20%. Liczba zestawień tego typu, a także jego udział procentowy rosły od 2. poł. XIV w., ale w małym stopniu. W XVI w. osiągnął on 28%, co wynikało z zaniku pozostałych dwóch typów.

Typ *imię słowiańskie w formie derywowanej + imię chrześcijańskie w formie derywowanej* (Staszko Kołaczko) w 2. poł. XIV w. był najliczniejszy i stanowił ponad 34%, a w 2. poł. XV w. spadł do zaledwie 6,5%. W XVI w. reprezentowany był tylko 4 zapisami.

Typ *imię słowiańskie w formie derywowanej + imię chrześcijańskie w formie podstawowej* (Staszak Grzegorz) był najmniej liczny. W 2. poł. XIV w. stanowił ponad 20% ogólnej liczby zestawień, później jego udział procentowy spadł do 6,5%, a w XVI w., podobnie jak poprzedni typ, wystąpił zaledwie 4 razy.

Zestawienie z imieniem słowiańskim w drugiej pozycji

I. Imię słowiańskie + imię słowiańskie

Zestawienia dwóch imion słowiańskich podzieliłam na dwie podstawowe grupy. Pierwszą tworzą zestawienia złożone z dwóch różnych form tego samego imienia słowiańskiego, np. *Stanisław Stasz*.

Druga grupa to zestawienia dwóch różnych imion słowiańskich, np. *Stanisław Miroszek*. Imiona w zestawieniach obydwóch grup występują w różnych formach (pełnych i derywowanych) i konfiguracjach.

1. Dwie różne formy tego samego imienia słowiańskiego

Zestawienie antroponimiczne dwóch różnych form tego samego imienia słowiańskiego występowało w średniowieczu w różnych odmianach. Ze względu na rodzaj form w zestawieniach zostały one podzielone na trzy typy:

- (1) *forma podstawowa imienia słowiańskiego + forma derywowana tego samego imienia*, np. Stanisław Stasz;
- (2) *forma derywowana imienia słowiańskiego + inna forma derywowana tego samego imienia*, np. Staszko Stachura;
- (3) *forma podstawowa imienia słowiańskiego + inna forma podstawowa tego samego imienia*, np. Więcesław Waclaw.

1.1. Dwie różne formy tego samego imienia słowiańskiego w XIV – XV w.

1.1.1. *Forma podstawowa imienia słowiańskiego + forma derywowana tego samego imienia* – Stanisław Stasz

Spośród zestawień dwóch różnych form tego samego imienia słowiańskiego najczęściej w średniowiecznej Polsce występował typ *forma podstawowa imienia słowiańskiego + forma derywowana tego samego imienia* (Stanisław Stasz).

Od 1. poł. XIV w., do końca XV w. zanotowano 58 takich zestawień, a ich liczba rosła w każdym kolejnym półwieczu. W 1. poł. XIV w. wystąpiło jedno zestawienie, a w 2. poł. XIV w. – 5. W 1. poł. XV w. liczba zestawień wzrosła do 21 i dalej – do 31 w 2. poł. XV w.

Prezentacja materiału (wybrane przykłady):

1. poł. XIV w.

Sędziwuj **Sęczek** (MSs 25): *A Sandiwoy dicto Sanczek*, opidan(o) de Kleczk 1339 Cruc I s. 117.

2. poł. XIV w.

Stanislaus **Staszek** (MSs 26): *Stanislaum dictum Stassek*, gerentem se pro rectore ecclesie parochialis in Chelm diocesis Cracouiensis 1380 KMłp 914;

Tomislaus **Tomasz** (MSs 74): *Super Thomislao vel Thomassio* de Popovo 1390 Lek I 793;

Venceslaus **Więch** (MSs 77): *Per nobilem virum Wenczeslaum dictum Wynth* (! pro Wynch) 1399 KW 2016.

1. poł. XV w.

Stanislaus **Stanek** (MSs 74): *Magister figulorum: Stanislaus Stanek* 1406 PtCr 153;

Stanislaus **Stano** (MSs 74): *Stanislaus alias Stano*, scultetus de Przegina 1411 PNZK 2702;

Cziborius **Czciik** (MSs 23): *Cziborius alias Czciik* de Kaliscoucicze 1413 Kal 419;

Boguslaus Boguta (MSs 65): Honorabilis viri *Boguslai alias Bogute*, canonici Vneouiensis ... prenominato ... Bogute 1414 KW V 229;

Miroslaus Mirek (MSs 71): Cum ... *Mirosloao Mirek*, rustic(o) de Noua Ceraucz 1430 AC I 32;

Stanislaus Stanusz (MSs 74): *Stanislaus alias Stanusch* cum filio suo Venceslao, opidanus de Velopolye 1432 Sand 919;

Venceslaus Więczyk (MSs 77): Contra *Venceslaum alias Węczechski(k)* de Vichorowo 1435 Zakr II 1354;

Stanislaus Stasz (MSs 26): Pro *Stanislaao alias Sthasz* (de Prandnik) 1439 Hel II 2797;

Stanislaus Stacher (MSs 26): *Stacher Stanislaus ... Stanislaus alias Stacher* de Syroky 1442 AGZ XIV 343;

Stanislaus Stachyra (MSs 26): Present(e) generos(o) *Stanislaao Stachira*, woyewoda Leopoliensi 1445 AGZ XIV 1561;

Przybyslaus Przybko (MSs 72): *Przibislaus alias Przibko*, de Przibislauicze here(s) 1445 (1435) KMłp 1319;

Jaroslaus Jaroszko (MSs 69): Nobilis *Iaroslaus alias Iaroszco* de Crzyenecz 1449 AGZ XIII 3954;

Venceslaus Więch (MSs 77): *Wenceslaus alias Wanch* 1449 Łp II 602.

2. poł. XV w.

Venceslaus Więczyk (MSs 77): *Wenceslaum alias Wyanczszik* et Gyemzam de clenodio Bzuri 1451 Semk 130;

Stanislaus Stanioł (MSs 74): *Stanislaus Stanyol* de Zakrzow 1453 Kacz 6134;

Stanislaus Stachyra (MSs 26): Coram ... *Stanislaao alias Sthachira*, vicecapitaneo ... castri Leopoliensis 1453 AGZ XIV, MLXXXVIII;

Sandivogius Sędek (MSs 73): Magister Studii Cracoviensis *Sandivogius alias Sandek*, theologiae doctor Parisiensis, canonicus Gnesnensis, Polonus natione, nobilis genere et familia et domo Koraborum (1455-1480; sub a. 1454) DłOp XI s. 293;

Stanislaus Stańczul (MSs 74): Nobilis *Stanislaus alias Stanczvl* de Zagoszde 1461 AGZ XII 2983;

Derslaus Dziech (MSs 23): Post olim nobilem Przedwogium, filium *Derslai alias Dzyech* (de Kochanow) 1469 PrF I s.209;

Stanislaus Stano (MSs 74): *Stanislaus alias Stano*, scolasticus olim Visliciensis ... praefati Stano, scolastici 1470-1480 DłBen I s. 432;

Wladislaus Włodek (MSs 77): Szulkowicze, villa ... cuius proprietas et dominium pertinet ad *Vladislaum alias Włodek* nobilem de domo Lodza 1470-1480 DłBen I s. 73;

Venceslaus **Więch** (MSs 77): Contra laboriosum Wenceslaum alias Wyanch de Domanyovicze 1471 AC II 894;
Stanislaus **Stanosz** (MSs 74): Stanislaus dictus Stanosch, de Grodek civis 1484 ACL I 641;
Stanislaus **Stanoszek** (MSs 74): (In villa Lubcza) Stanislaus Stanoszek alias opyekun et Mathias Warząszycz et Iohannes, filius Warzącha 1486 U 6058;
Stanislaus **Stasz** (MSs 26): Nobil(em) Stanislaum alias Stas ... hered(em) de Tesarow 1486 AGZ XVIII 3869;
Stanislaus **Staszeczko** (MSs 26): Stanislaum Staszeczko 1487 U 536;
Vlodislaus **Włodek** (MSs 77): Nobilis Vlodislai alias Vlodek de Byelka 1489 ACL I 2745;
Stanislaus **Stańczyk** (MSs 74): Pro generoso Stanislao alias Stanyczyk, tennario de Dyakonow, castellano olim Plocensi ... pro predicto Stanislao alias Stanyczyk, castellano Polanicensi 1491 AGZ XIX 2202;
Derslaus **Dzierżek** (MSs 68): Pro ... nobili Derslao Dzyerzek de Maiori Zuroczye 1494 AGZ XVIII 2439.

1.1.2. *Forma derywowana imienia słowiańskiego + inna forma derywowana tego samego imienia – Staszko Stachura*

Typ *forma derywowana imienia słowiańskiego + inna forma derywowana tego samego imienia (Staszko Stachura)* wystąpił w okresie od 2. poł. XIV w. do końca XV w. śladowo – ogółem 5 razy. W 2. poł. XIV w. pojawił się jednorazowo. W 1. i 2. poł. XV w. wystąpiły po dwa takie zestawienia. Prezentacja materiału:

2. poł. XIV w.

Staszko **Stachura** (< Stanisław; MSs 26): Jascho de Polaninouicz cum ... Stasszcone Stachura dicto ... kmethon(e) de Marszouicz 1399 Krak 8055.

1. poł. XV w.

Staszek **Stanek** (< Stanisław; MSs 26, 74): Senior ... lutifigulorum Staschek alias Stanek 1422 PtCr 226;

Wojtek **Wojasz** (< Wojciech; MSs 78): Testes ... pro parte Alberti Woyasch (!) contra Martinum de Rzeplin ... Sicut scimus et testamur, jze Woytek Woyasz (!) nye wyeszal dlownye (! pro glownye) na Marczina s Rzeplina 1441 Hel II 2970.

2. poł. XV w.

Wojtek **Wocieszek** (< Wojciech; MSs 78): Woyteg Woczescheg de Schidlow 1464 Kacz 6791;

Stan Stanko (< Stanisław; MSs 74): Super nobil(em) ... *Stan*, alias *Stanyko*, hered(em) de Szolczow 1497 AGZ XIX 1483.

1.1.3. *Forma podstawowa imienia słowiańskiego + inna forma podstawowa tego samego imienia* – *Więcesław Waclaw*

Typ zestawienia *forma podstawowa imienia słowiańskiego + inna forma podstawowa tego samego imienia* (*Więcesław Waclaw*) wystąpił tylko raz w całym badanym okresie – w 2. poł. XV w.:

Venceslaus Waclaw (MCh 337, MSp 123): Circumspectus *Venceslaus alias Waczlaw*, opidanus Wyelyepoliensis 1500 AGZ XVI 2662.

1.2. *Dwie różne formy tego samego imienia słowiańskiego w XVI w.*

Jedyną nielicznie kontynuowaną w XVI w. odmianą zestawienia dwóch form tego samego imienia słowiańskiego był typ *forma podstawowa imienia słowiańskiego + forma derywowana tego samego imienia* (*Stanisław Stasz*). Jednak występował on sporadycznie. Z 1. poł. XVI w. pochodzi jedno takie zestawienie, a pozostałe cztery – z 2. poł. XVI w.

Prezentacja materiału:

1. poł. XVI w.

Stanislaus Stanko (MSs 74): *Stanislaus Stancko* caldeator 1544 KPK 2209.

2. poł. XVI w.

Stanislaus Stach (MSs 26): *Stanislaus Stach* barbitonsor i. civit. h. 1551 KPK 2686;

Stanislaus Stasiota (Stach-, Stasz- < Stanisław; MSs 26): *Stanislaus Stassiotha* de Wola Struskawska 1556 KPW 1119;

Stanislaus Stanisławek (Stanisław; MSs 74): *Stanislaus Stanislauek* nacione ex Usczie 1557 KPB 476;

Stanislaus Stachaczek (Stach- < Stanisław; MSs 26): ... ex *Stanislao Stachaczek* patre 1587 KPB 790.

Inne typy zestawień dwóch różnych form tego samego imienia słowiańskiego nie były kontynuowane w polskim systemie antropimicznym w XVI w.

1.3. Frekwencja zestawień dwóch różnych form tego samego imienia słowiańskiego w kolejnych półwieczach od XIV do XVI w.

Zestawienie dwóch różnych form tego samego imienia słowiańskiego było w średniowieczu najrzadsze spośród zestawień *imię + imię* – do końca XVI w. użyto 69 takich zestawień, w tym 64 od 1. poł. XIV w. do końca XV w. i tylko 5 w XVI w.

Typ *forma podstawowa imienia słowiańskiego + forma derywowana tego samego imienia* (Stanisław Stasz) – jedyny liczniej reprezentowany, pojawił się pojedynczo w 1. poł. XIV w., kiedy inne typy nie wystąpiły w ogóle.

W 2. poł. XIV w. typ *Stanisław Stasz* wystąpił 5 razy. W tym półwieczu zanotowano też jedno zestawienie typu *forma derywowana imienia słowiańskiego + inna forma derywowana tego samego imienia* (Staszko Stachura).

W 1. poł. XV w. liczba zestawień typu *Stanisław Stasz* wzrosła do 21, a więc czterokrotnie, natomiast typ *Staszko Stachura* wystąpił dwa razy.

W 2. poł. XV w. liczba zestawień typu *forma podstawowa imienia słowiańskiego + forma derywowana tego samego imienia* wzrosła, ale w mniejszym stopniu – do 31. Typ *forma derywowana imienia słowiańskiego + inna forma derywowana tego samego imienia* (Staszko Stachura) zanotowano dwa razy. Pojawiło się także jedyne zestawienie typu *forma podstawowa imienia słowiańskiego + inna forma podstawowa tego samego imienia* (Więcesław Waclaw). Pokazuje to poniższa tabela:

Tabela 15. – Zestawienia dwóch różnych form tego samego imienia słowiańskiego w 2. poł. XVw.

typ zestawienia dwóch różnych form tego samego imienia słowiań.	liczba zestawień	procent danego typu w półwieczu	liczba nosicieli
f. podst. i. słow. + f. der. tego samego i. słow., np. <i>Stanisław Stasz</i>	31	91,2%	31
f. der. i. słow. + inna f. der. tego samego i. słow., np. <i>Staszko Stachura</i>	2	5,9%	2
f. podst. i. słow. + inna f. podst. tego samego i. słow., np. <i>Więcesław Waclaw</i>	1	2,9%	1
Razem:	34	100%	34

W XVI w. spośród zestawień dwóch różnych form tego samego imienia słowiańskiego wystąpił tylko typ dominujący *forma podstawowa imie-*

nia słowiańskiego + forma derywowana tego samego imienia, Stanisław Stasz, ale był reprezentowany tylko 5 zapisami.

Pozostałe dwa typy, sporadycznie występujące do końca XVw., tj. *forma derywowana imienia słowiańskiego + inna forma derywowana tego samego imienia* (Staszko Stachura) i *forma podstawowa imienia słowiańskiego + inna forma podstawowa tego samego imienia* (Więcesław Waclaw) nie pojawiły się w badanych dokumentach w XVI w.

Podsumowanie. Wśród zestawień dwóch różnych form tego samego imienia słowiańskiego tylko jeden typ – *forma podstawowa imienia słowiańskiego + forma derywowana tego samego imienia* (Stanisław Stasz) wystąpił w badanym materiale w większej liczbie – 58 zestawień. W 2. poł. XV w. stanowił on ponad 90% zestawień. Jego obecność zaznaczyła się w XVI w., ale w śladowej liczbie.

W zestawieniach z XVI w. wystąpiło tylko imię *Stanisław* z derywatami, czyli imię świętego, które, z pochodzenia słowiańskie, weszło do kanonu imion chrześcijańskich. Inne imiona słowiańskie nie tworzyły już w XVI w. takich zestawień¹⁰. Można zatem uznać, że zestawienia dwóch różnych form tego samego imienia słowiańskiego wycofały się z użycia po XV w.

2. Dwa różne imiona słowiańskie (w różnych formach)

Zestawienia antroponimiczne dwóch różnych imion słowiańskich składają się z różnych form tych imion – podstawowych i derywowanych. Każda z form może występować zarówno w pierwszej, jak i w drugiej pozycji zestawienia. Ze względu na pozycje form w zestawieniu zostały one podzielone na cztery typy:

- (1) *imię słowiańskie w formie podstawowej + inne imię słowiańskie w formie derywowanej*, np. *Stanisław Miroszek*;
- (2) *imię słowiańskie w formie derywowanej + inne imię słowiańskie w formie derywowanej*, np. *Staszek Gromek*;
- (3) *imię słowiańskie w formie podstawowej + inne imię słowiańskie w formie podstawowej*, np. *Stanisław Bogdan*;

¹⁰ J. Bubak (1986, 182-188) podaje niewielką liczbę zestawień dwóch form tego samego imienia słowiańskiego (ponad 10) z XVI i XVII w., dotyczą najczęściej imienia *Stanisław*, np. *Stanislaus Stanek* 1501, *Stanisław Stasik* 1608, *Stanisław Stańczyk* 1607. Są one znacznie rzadsze niż zestawienia dwóch form tego samego imienia chrześcijańskiego.

(4) *imię słowiańskie w formie derywowanej + inne imię słowiańskie w formie podstawowej*, np. Staszko Włościwoj.

2.1. Dwa różne imiona słowiańskie (w różnych formach) w XIII – XV w.

2.1.1. *Imię słowiańskie w formie podstawowej + inne imię słowiańskie w formie derywowanej* – Stanisław Miroszek

Typ *imię słowiańskie w formie podstawowej + inne imię słowiańskie w formie derywowanej*, np. Stanisław Miroszek wystąpił w badanych dokumentach od 2. poł. XIII w. do końca XV w. 178 razy. W 2. poł. XIII w. zestawienie takie pojawiło się jeden raz, a w 1. poł. XIV w. – trzy razy. W kolejnych półwieczach liczba zestawień wzrastała systematycznie. 2. poł. XIV w. przyniosła największy, prawie ośmiokrotny, wzrost – do 27 zestawień. W 1. poł. XV w. liczba zestawień wzrosła ponad dwukrotnie w stosunku do poprzedniego półwiecza – do 64 i w 2. poł. XV w. nadal rosła, choć w mniejszym stopniu – do 83.

Prezentacja materiału (wybrane przykłady):

2. poł. XIII w.

Bogdan **Strzeszka**//**Strzeżka**¹¹ (< Strzeżywoj, Strzeżysław; MSs 75): Coram ... *Bogdano Strezca* XV p.post. (1272) Bre 50.

W 1. poł. XIV w.

Więcesław **Budka** (< Budziwoj, Zdziebud; MSs 66): *Presente Vencezlaio dicto Butka* 1304 Perl 630;

Jarosław **Sędka** (< Sędziwoj, Sędzimir, Krzywosąd; MSs 73): Sub ... testimonio ... *Iaroslav dicti Zadca* 1311 CdSil II 8 s. 85.

2. poł. XIV w.

Stanisław **Bogiel** (< Bogodar, Boguchwał, Bogdan, Chwalibog; MSs 65): Present(e) ... domin(o) ... *Stanislao Bogel* ... canonic(o) ecclesie Plocensis 1358 KkM 80;

Stanisław **Racel**//**Recel** (< Racibor, Racisław, Racsław; MSs 72): *Cerdo, filia-ster Stanislai Reczlonis* 1366 RmK II s. 11;

Stanisław **Smyk** (< Smysł, Smysław; MSs 26): *Honesto viro Stanislao dicto Smyk, ciui de Kesskouciz* 1386 Kkk 336;

Stanisław **Gardzina** (< Gardomir; MSs 68): *Stanislaus Gordzina* (! pro *Gar-dzina*) 1387 Łęcz I 1654;

¹¹ Przy imionach słowiańskich derywowanych nie podaję możliwej motywacji przez wyrazy pospolite, ponieważ, jak już pisałam, apelatyw tkwi w podstawie imienia pełnego, taka motywacja jest również możliwa w większości derywatów.

Stanisław Włoszko (< Włodzimir, Włodzisław, Włoszibor; MSs 27): *Strenuus miles Stanislaus dictus Wloszco*, heres de Golena 1391 MPH II s. 919;

Przybygniew Siećko (< Sieciech, Sieciesław; MSs 73): *Contra Przibigneum Seczko de Wargaua* 1392 Łęcz I 2561;

Więcesław Lelak (< Lelistryj; MSs 70): *Wenczeslaus Lelak* 1393 RmK II s. 101;

Lutogniew Samek (< Samosąd, Sambor; MSs 73): *Luthognew Szamek* 1397 RWlkp II 46;

Stanisław Radko (< Radosław, Radomir, Radogost, Radociech, Radowuj; MSs 73): *Stanislaum, dictum Radko* 1398 Lek II 2179;

Stanisław Sęczek (< Sędzimir, Sędziwoj, -sąd; MSs 25): *Stanislaus de Sborczicz Sanczek* 1398 Krak 6984;

Świętosław Warcek (< Warcisław, Warcsław; MSs 77): *Detrich mansit Swentoslaow Varczkovi octo decem grossos* 1398 Łęcz II 509;

Woczech Zawisza (< Zawist; MSs 78): *Yaco swathcze, esze Jan Woczechowi Zawiszy za Yandrzeya ne zaplaczil racoyemstwa* 1398 Hu s. 211;

Sędziwoj Sławka (< Sławomir, -sław; MSs 74): *Zandzivogius dictus Slavka* 1399 Lek II 1266;

Stanisław Stojan (< Stojgniew, Domastoj; MSs 75): *Machna, uxor Stanislai Stoyan de Czudzinouicze* 1399 Krak 8100;

Przedśław Strzedz (< Strzedziwoj; MSs 75): *Przeczslaus, filius Floriani dicti Nedoma dictus Strzecz de Boczcoucicze ... de proclamacione Lelywa* 1399 Krak 8506.

1. poł. XV w.

Stanisław Radak (< Radosław, Radomir, Radogost, Radociech, Radowuj; MSs 73): *Stanislaus Radak, advocatus de Byecz* 1407 PNZK 1993;

Stanisław Cieszęta (< Cieszymir, Cieszymysł, Radociech; MSs 67): *Stanislaum dictum Czyeszotha*, kmetonem de Bedlno 1409 Łęcz II 1789;

Świętosław Przybyło (< Przybysław, Przybywuj, Przybor, MSs 72): *Swanthoslaus Przibilo de Wlosana* 1413 PNZK 3132;

Stanisław Sulek (< Sulisław, Sulimir, Sulistryj, Sulistrach; MSs 75): *Cum Stanislao dicto Sulek ... antiqu(o) conul(e) de Cosszicze* 1414 PNZK 3501;

Stanisław Borzysz (< Borzysław, Borzygniew, Borzymir, Borzywuj; MSs 65): *Stanislaus Borzisch* 1419 KsMP 310 s. 111;

Stanisław Boguta (< Bogodar, Boguchwał, Bogdan, Chwalibog; MSs 65): *Stanislaw Bogutha de Balicze* 1420 Kacz 3266;

Stanisław Pełka (< Świętopełk; MSs 72): *Stanislaus Pelka Pauli de Yeszow* 1420 AS I s. 49;

Stanisław Luj (< Lubomir, Lubogost, Lutogniew, Lutomir, Ludomir, Ludzimir, -lud; MSs 24): *Stanislaus Luy* de Czybulino, canonicus Warschouiensis 1428 MkM I 734;

Stanisław Sobiej (< Sobiesław, Sobieżyr; MSs 74): Bona ... *Stanislai Sobey* in Camienie et Jassienie 1428 Matr II 1195;

Stanisław Ciechoń (< Cieszimir, Cieszymysł, Radociech; MSs 67): Contra nobilem *Stanislaum Czechon* 1431 Inscr 602;

Stanisław Bożej (< Bogodar, Boguchwał, Bogdan, Chwalibog; MSs 65): *Stanislaus Bozey* 1432 MkM II 382;

Stanisław Goszcz (< Gościmir, Gościwuj, Dobrogost; MSs 69): *Stanislaos Gosc* (dat) 1434 AC II 296;

Przedbor Chocz (< Choci(e)mir, Chocisław; MSs 66): *Przedborius Hocz* 1435 Kacz 4645;

Sulisław Cziej (< Czcibor; MSs 67): Apud *Sulislaum Czczey* (de Gorki) 1435 Zakr II 940;

Stanisław Chwalisz (< Chwalibog, Chwalimir, Boguchwał; MSs 66): *Stanislaus Chwalis* 1436 Hel II 2636;

Stanisław Niemsta¹² (< Mścibor, Mścisław; MSs 182): *Stanislaus Nemsta* de Crozanczicze 1438 Hel II 2729;

Stanisław Wielisz (< Wielebor, Wielemir, Wielisław; MSs 77): *Stanislaus Mathie Welisch* de Leopoli 1445 AS I s. 110;

Stanisław Zbroszek (< Zbrosław; MSs 27): Nobili *Stanislaos Sbrozek*, seratori domini episcopi Premisliensis 1446 AGZ XIII 2753;

Stanisław Suchta (< Sulisław, Sulistryj -suł; MSs 26): Present(e) proud(o) vir(o), domin(o) ... *Stanislaos Suchta* ... ciu(e) in Clodoua 1448 CdP II/2 401;

Krzysztof Wojszek (< Wojsław, Budziwoj; MSs 78): *Crzeslaus Voyszek* de Voycza 1450 KoZap 47.

2. poł. XV w.

Stanisław Lubek (< Lubomir, Lubogost; MSs 70): Nobil(em) ... *Stanislaum Lubek* de Chmelik 1459 Inscr 1624;

Stanisław Miroszek (< Mirosław, Mironieg; MSs 71): *Stanislaus Myroschek* 1460 Kacz 6542;

¹² Negacja *nie-*, jak w występujących w prezentowanym materiale imionach *Nieprosz*, *Niebor*, *Niemsta*, pełni funkcję strukturalnych wykładników derywacji i stylistycznych wykładników ochronnego, magicznego charakteru imion (Malec, 1975, 301, tam też szerzej na ten temat).

Stanisław Chwałęta (< Chwalibog, Chwalimir, Boguchwał; MSs 66): *Stanislaus Falenta* de Sochaczew 1463 AS I s. 172;

Stanisław Gniewko (< Gniewomir, Borzygniew; MSs 68): *Stanislaus Gneffko*, thumherre zu Othmuchow, unser hoferichter zur Neisse 1464 GrMark II s. 278;

Stanisław Gniewosz (< Gniewomir, Borzygniew; MSs 68): Pyotrkow, villa ... cuius haeres *Stanislaus Gnywosz* (!) de domo Zgraya 1470-1480 DłBen III s. 252;

Stanisław Łękosz (< Łękomir, Łukomir; MSs 70): *Stanislaus Lankos* 1471 Kacz 7335;

Stanisław Siema (Siemirad, Siemomysł, Siemowit; MSs 73): *Stanislaum Zema*, advocatum in Urzandow 1473 Matr I 1095;

Stanisław Borzym (< Borzygniew, Borzymir, Borzywuj, Bolebor; MSs 65): Yaco *Stanislaw Borzim*, oczyciecz moyh nye wzył troyga skotha 1474 Warsz 1373;

Więcesław Bożek (< Bogodar, Boguchwał, Bogdan, Chwalibog; MSs 65): *Venceslao Bozek* ... villam ipsius Krzeslavice ... obligavit ... tenere modo obligatorio 1476 Kniaz 42;

Stanisław Zdziech (< Zdziebor, Zdziesław; MSs 27): Anne, consorti *Stanislai Sdzech* (de Banthkoucize) 1476 Hel II 4176;

Świętosław Wyszka//Wiszka (< Wyszemir, Wyszesał; MSs 78): In terra Sandomiriensi in villa Brescze, in quibus sedent ... kmethones videlicet Jacobus Duk et *Swanthoslaus Wyszka* 1480 Hel II 4231a;

Stanisław Radziej (< Radosław, Radomir, Radogost, Radociech, Radowuj; MSs 73): A provid(o) *Stanislao Radzey* 1486 ACL II 2082;

Stanisław Borzuj (< Borzygniew, Borzymir, Borzywuj, Bolebor; MSs 65): *Stanislaum Borzny* (*Borzuy*) ... heredem de Gyackow 1491 AC II 857;

Stanisław Święch (< Świętosław, Świetopełk; MSs 75): Scabin(us) (Poznańskiens) ... *Stanislaus Swyanch* 1493 ARP II 1573;

Stanisław Dobczyk (< Dobięgniew; MSs 67): Bona ... *Stanislai Dopczik* (de Piczkovicze) 1497 Matr II 1027;

Stanisław Męcioszek (< Męcimir, Przemąt; MSs 71): Laborios(us) *Stanislaus* (de oppidi dicto Myasteczko) *Mączyoszek* 1497 Bob 181;

Stanisław Rostek (< Rościgniew; MSs 73): *Stanislaus Rosthek* de Gyllowo 1497 Bar 36;

Stanisław Spyt (< Spycigniew, Spycimir; MSs 74): Bona ... *Stanislai Spyth*, Petri, fratris ipsius ... et *Iohannis Spith* de Crzywkowy ... in districtu Srzeniensi 1497 Matr II 815;

Stanisław **Ciechoń** (< Cieszymir, Cieszymysł, Radociech; MSs 67): Contra nobil(em) ... *Stanislaum Czechon* ... de Banthkovicze hered(em) 1498 Ku 379;

Stanisław **Zbygień** (< Zbygnew; MSs 78): *Stanislaus Sbygyen* 1498 Trz 468.

2.1.2. *Imię słowiańskie w formie derywowanej + inne imię słowiańskie w formie derywowanej* – Staszek Gromek

Typ *imię słowiańskie w formie derywowanej + inne imię słowiańskie w formie derywowanej* – Staszek Gromek wystąpił od 2. poł. XIII w. do końca XV w. nielicznie – 46 razy. W 2. poł. XIII w. i w 1. poł. XIV w. pojawił się pojedynczo. W 2. poł. XIV w. zanotowano najwięcej – 20 takich zestawień. Od 1. poł. XV w. ich liczba zaczęła spadać do 13 w tym półwieczu i do 11 w 2. poł. XV w.

Prezentacja materiału (wybrane przykłady):

2. poł. XIII w.

Miłota Sława (< Sławomir, -sław; MSs 74): Inter abbatem ... monasterii Dargunensis ... et quendam *Slauum Milotam* nomine, filium Radossu ... eidem Milote 1296 PUr III 1751 (*Miłota* < Miłosław, Miłostryj, Miłogost; MSs 71).

1. poł. XIV w.

Pełka Święk (< Świętosław, Święto-; MSs 26): *Pelca dictus Swank* (capitaneus Dobrinensis) 1339 Cruc I s. 302 (*Pełka* < Światopełk; MSs 72).

2. poł. XIV w.

Pęczko Radak (< Radosław, Radomir, Radogost, Radociech, Radowuj; MSs 73): Present(e) strennu(o) domin(o) ... *Panczcone Radag* 1354 CdSil IV 25 s. 20 (*Pęczko* < Pękosław; MSs 72);

Stano Wojcien//Wojcień (< Wojciech; MSs 78): Per manus ... *Stano Woyczen*, merctoris de Cracovia 1371-1374 MVat II 278 s. 480 (*Stano* < Stanisław; MSs 74);

Święszek *Dalik* (< Dalebor, Dalemir, Dalestryj; MSs 67): *Swasconem*, capellanum dictum *Dalikonem* de Scarbimiria 1383 Krak 2071 (*Święszek* < Świętosław, Święto-; MSs 26);

Staszko Sędek (< Sędziwoj, Sędzimir, Krzywosąd; MSs 73): *Kmetho* de Czrzozol (!) ... *Stasco dictus Zudec* (!) 1382 Krak 1799 (*Staszko* < Stanisław; MSs 26);

Staszko Prochno (< Prosimir; MSs 25): *Stasko Prochno* 1384 Krak 2588 (*Staszko* < Stanisław; MSs 26);

Sobko Raj (< Racibor, Radosław, Radomir, Radogost, Radociech, Radowuj, -rad; MSs 25): *Sobconem dictum Rag* ... *kmethod(em)* ... in Przeseki 1384 Sng II 55 (*Sobko* < Sobiesław, Sobieźyr; MSs 74);

Dzierżko Godula (< Godzisław, Zdziegod; MSs 68): Test(is) ... *Dersko Godula* 1386 Krak 4243 (*Dzierżko* < Dzirżysław, Dzirżykraj; MSs 68);

Borko Gosz (< Godzimir, Gorzimir, Gorzysław, Gościsław, -god, -gor, -gost; MSs 23): Contra *Borconem dictum Gosz* 1386 Krak 4226 (*Borko* < Borzygniew, Borzimir, Borzywuj, Bolebor; MSs 68);

Staszek Zduj (< Zdziebor, Zdzisław, Zdzistryj; MSs 78): Test(is) ... *kmetho Stasszek Sdwy* de Socolniki 1389 Łęcz I 1453 (*Staszek* < Stanisław; MSs 26);

Staszek Gromek (< Gromisław; MSs 69): *Stassec Gromec* 1393 Kacz 108 (*Staszek* < Stanisław; MSs 26);

Staszko Święcik (< Świętosław, Świetopełk; MSs 75): Per ... *Stasconem dictum Swenczig*, advocatum provincialem ... *Novae Sandecz* 1396 AGZ IX 133 (*Staszko* < Stanisław; MSs 26);

Święszek Krzek (< Krzesimir, Krzesisław; MSs 24): *Swanschco*, ciuis de Proschouicz *dictus Crzek* 1398 Krak 6720 (*Święszek* < Świętosław, święto-; MSs 26);

Niedoma Strzedz (< Strzedziwoj; MSs 75): Cum *Nedoma Strzedz* de Boczcouicz 1398 Krak 7184 (*Niedoma* < Niedomysł; MSs 72);

Jarota Wyszach//Wiszach (< Wyszemir, Wyszesaław; MSs 78): Present(e) ... *Jarotha Vissach*, abbate de Lubin 1399 Lek II 2433 (*Jarota* < Jarosław; MSs 69).

1. poł. XV w.

Wojtko Skorán (< Skorogost; MSs 74): *Woytko Skorán* 1404 Kacz 1532 (*Wojtko* < Wojciech; MSs 78);

Staszek Częstek (< Częstobor; MSs 67): *Stassek Czonestek* (!) 1406 Kacz 1782 (*Staszek* < Stanisław; MSs 26);

Stoszek Bronisz (< Bronisław; MSs 66): *Stoszek Bronissius* de Lubosini 1408 RWlkp I 651 (*Stoszek* < Stojigniew, -stoj; MSs 26);

Stano Radak (< Radosław, Radomir, Radogost, Radociecz, Radowuj; MSs 73): Elizabeth, relicta olim *Stano Radak*, advocati de Byecz 1408 PNZK 2313 (*Stano* < Stanisław; MSs 74);

Święch Przemek (< Przemysł, Przemysław; MSs 72): *Swanch Przemek* 1414 Kacz 2668 (*Święch* < Świętosław, Świetopełk; MSs 75);

Wojtek Dworka (< Przedwor; MSs 68): De ... clenodio Ostoya *Woytconem Dworca* de Modrzewe 1419 Inscr 320 (*Wojtek* < Wojciech; MSs 78);

Staszek Mysłek (< Myślbor, Myślimir, Siemomysł; MSs 71): *Stasszek incola dictus Miszlek* 1424 Zakr I 377 (*Staszek* < Stanisław; MSs 26);

Wojtek Stańczek (< Stanisław; MSs 74): *Quidem Voytek alias Stanczek* 1443 AGZ IV 83 (*Wojtek* < Wojciech; MSs 78);

Dobko Radwan (< Radosław, Radomir, Radogost, Radociech, Radowuj; MSs 73): Generos(us) ... *Dobco Radwan* de Brzesinicza 1445 Hel II 3233 (*Dobko* < *Dobiegniew*; MSs 67).

2. poł. XV w.

Stano Łękosz (< Łękomir, Łukomir; MSs 70): *Stano Lankosch* 1452 Kacz 6058 (*Stano* < *Stanisław*; MSs 74);

Stanko Suchto (< Sulimir, Sulisław, -suł; MSs 26): Laborios(us) Kuszma Pyotr ... fideiuss(it) *Stankonem Suchto* 1453 AGZ XI 3178 (*Stanko* < *Stanisław*; MSs 74);

Wojtek Męcina (< Męcimir, Przemąt; MSs 71): Coram ... scabin(o) ... *Woytek Mączyna* 1459 Trz 162 (*Wojtek* < *Wojciech*; MSs 78);

Święszek Bratek (< Bratomiał; MSs 66): *Swenscheg Brateg*, rotifex 1464 Kacz 6807 (*Święszek* < *Świętosław*, *święto-*; MSs 26);

Sztencyl Gniewek (< Gniewomir, Borzygniew; MSs 68): Vor hern *Stenczil Gneffke* hoferichter 1471 CdSil X 36 (*Sztencyl* < *Stanisław*, por. przyp. 9);

Wojtek Niega (< Niegosław, Niegowoj, Mironieg; MSs 72): *Woytek Nega* 1478 PtCr 708 (*Wojtek* < *Wojciech*; MSs 78);

Święsz Przybyk (< Przybysław, Przybywuj, Przybor, MSs 72): Octo ulnas panni Machaliensis ... quem pannum dedi Noszek, familiari domini Swass *Przybyk* 1478 RachKról s. 177 (*Święsz* < *Świętosław*, *święto-*; MSs 26).

2.1.3. *Imię słowiańskie w formie podstawowej + inne imię słowiańskie w formie podstawowej – Stanisław Bogdan*

Typ *imię słowiańskie w formie podstawowej + inne imię słowiańskie w formie podstawowej* (*Stanisław Bogdan*) reprezentowany był od 1. poł. XIV w. do końca XV w. nielicznie – ogółem 17 zestawień. W 1. poł. XIV w. wystąpiło jedno zestawienie, a w 2. poł. XIV w. – 4. W 1. i 2. poł. XV w. w badanych dokumentach zanotowano po 6 takich zestawień.

Prezentacja materiału (wybrane przykłady):

1. poł. XIV w.

Bronisław Budziwoj (MSp 71): Presente ... *Bromzlaow (Bronislaow) Budewoy* 1310 Lieg 30.

2. poł. XIV w.

Stanisław Brasław (czes. Braslav, pol. Brośław; bro- – forma pochodzenia wtórnego bro- < zbro- lub bro < broni-, lub bro < brodzi; MSp 70): *Stanislaus Braslaw* recepit ius (civile Cazimiriense) 1387 Chm s. 190;

Bogusław Niemir (MSp 100): Testis *Boguslai Nemir* de Crosnoucze 1387 Łęcz I 500;

Borzysław **Siesław** (= Wszesław; MSp 128): Pro fratre ipsius *Borzislai Szczeslao dicto, quod dicto Borzislao predictus Szeslaf* resignare debuit quartam partem hereditatis Strzeszino 1396 Lek I 2180.

1. poł. XV w.

Bogusław **Smysł** (MSp 108): Dominus *Boguslaw Szmiszl* 1417 Czer 953;
Więcesław **Sambor** (MSp 108): *Venceslao* (dat) *alias Szambor* de Wysna 1428 MkM I 605;

Stanisław **Przybor** (MSp 105): *Contra Stanislaum Prziboro* 1434 Zakr II 626;
Stanisław **Rozmysł** (MSp 108): *Stanislai dicti Roszmisl* de Colochouicze 1447 Hel II 3304.

2. poł. XV w.

Sędziwuj **Kanimir** (MSp 90): *Wolya Kanymyry, villa ... cuius haeres Sandziwogius Kanimir* de armis Zgraya 1470-1480 DłBen I s. 307;

Stanisław **Sędziwoj** (MSp 109): *Stanislaus Sandiwoy* de Coprzywna 1474 AS I s. 219;

Stanisław **Bogdan** (MSp 66): *Contra discretum Stanislaum Bogdan, olim rectorem scholarum ad sanctam Mariam in Lowicz* 1480 AC II 929;

Więcesław **Świętopelk** (MSp 117): *Nobilis Venceslaus Svyathopelk* de Zawada 1496 Hel II 4452;

Stanisław **Przedbor** (MSp 104): Present(e) magnific(o) et generos(o) ... *Stanislao Przedbor* de Conyeczpolye 1497 AGZ XV, CMXXX.

2.1.4. Imię słowiańskie w formie derywowanej + inne imię słowiańskie w formie podstawowej – Staszko Włościwoj

Typ imię słowiańskie w formie derywowanej + inne imię słowiańskie w formie podstawowej (*Staszko Włościwoj*) występował śladowo od 2. poł. XIV w., kiedy zanotowano trzy takie zestawienia, do 1. poł. XV w., kiedy był reprezentowany tylko jednym przykładem. W 2. poł. XV w. uległ on zanikowi.

Prezentacja materiału (wybrane przykłady):

2. poł. XIV w.

Staszko **Włościwoj** (MSp 125): *Stasco Wlosziwoy* (de Potok) ... *Wlosziborius ... de ibidem* 1386 Krak 4038 (*Staszko* < Stanisław; MSs 26);

Strach **Bogusław** (MSp 66): *Strach Boguslaus* de Bucovecz 1399 Lek II 2250 (*Strach* < Strachomir, Bolestrach, Sulistrach; MSs 75).

1. poł. XV w.

Sztencyl **Każmier** (MSp 90): *Sutor ... Stenczil Kazmer* 1425 PtCr 247 (*Sztencyl* < Stanisław, por. przyp. 9).

2.2. Dwa różne imiona słowiańskie (w różnych formach) w XVI w.

W XVI w. wśród zestawień dwóch różnych imion słowiańskich dominuje typ *imię słowiańskie w formie podstawowej + inne imię słowiańskie w formie derywowanej*, np. *Stanisław Miroszek* – ogółem 44 zestawienia. W 1. poł. XVI w. wystąpił w badanym materiale 13 razy, a w 2. poł. XVI w. pojawiło się 31 zestawień tego typu.

Prezentacja materiału (wybrane przykłady):

1. poł. XVI w.

Stanisław Mirosz (< Mirosław, Mironieg; MSs 71): Cząstkwow, n. *Stanislaus Mirosch* 1508 PM 484;

Przedśław Wojszek (< Wojsław, Budziwoj; MSs 78): Gnoyno, (...) n. *Preczlaus Woyszek* 1508 PM 489;

Stanisław Cichosz (< Cichorad; MSs 66): *Stanislaus Czichos* de Tarnow 1509 KPK 80;

Stanisław Strzeżek (< Strzeżywoj, Strzeżysław; MSs 75): Regestrum exactio-num censuum ducalium (...) – Świetomarskie (...) Circulus: *Stanislaus Strzeszek* 1510 ZW 24;

Stanisław Więzek (< Więcesław; MSs 77): *Stanislaus Wyanczek* 1510 KPK 229;

Stanisław Świątek (< Świątosław, Świetopełk; MSs 75): *Stanislaus Swąthek faber* 1517 KPW 164;

Stan(isław) Borsza (< Borzygniew, Borzymir, Borzywuj, Bolebor; MSs 65): Drzewcza (...) *Stan. Borssa*, lan 1531 PM 369;

Stan(isław) Sławek (< Sławomir, -sław; MSs 74): Strzelcze (...) *Stan. Slavek* 1531 PM 368;

Stan(isław) Zbrostek (< Zbrośław; MSs 27): Piotrowicze, *Stan. Zbrosek* 1531 PM 364;

Stan(isław) Zdziech (< Zdziebor, Zdziesław; MSs 27): Rzeczcza, *Stan. Sdzyech* 1531 PM 373;

Stanisław Siczko (< Sieciech, Sieciesław; MSs 73): *Stanislaus Szieczko* de Cazimiria mercator 1532 KPK 1537;

Stanisław Chwałek (< Chwalibog, Chwalimir, Boguchwał; MSs 66): *Stanislaus Falek* civis Varsoviensis 1533 KPW 541;

Stanisław Boruta (< Borzygniew, Borzymir, Borzywuj, Bolebor; MSs 65): *Stanislaus Boruta*, i. c. s. 1547 KPB 322.

2. poł. XVI w.

Stanisław Boguta (< Bogodar, Boguchwał, Bogdan, Chwalibog; MSs 65): ... filius *Stanislai Boguta* 1551 KPW 970;

Stanisław Bodzęta (< Bodzopor; MSs 65): *Stanislaus Bodzenta* pultarius hic oriundus i. civit. h. 1554 KPK 2882;

Stanisław Gniewosz (< Gniewomir, Borzygniew; MSs 68): ... moderni arendatores (...) *Stanisław Gniewosz* 1564 LLub 75;

Wacław Grzymala (< Grzymisław; MSs 69): *Wacław Grzimala* wójt 1564 LLub 78;

Stanisław Mirek (< Mirosław, Mironieg; MSs 71): *Stanisławowi Mirkowi* mieszczaninowi lubelskiemu 1564 LLub 33;

Stanisław Tworek (< Tworzymir; MSs 76): *Stanisław Tworek* (...) rajce miasta bydgoskiego ... 1569 CB 36;

Stan(isław) Borsza (< Borzygniew, Borzymir, Borzywuj, Bolebor; MSs 65): In parte *Stan. Borssa* filii ol. Petri 1576 PW2 102;

Stanisław Zawisza (< Zawist; MSs 78): ... *Stanislaus Zawisza* 1576 PMaz 244;

Stan(isław) Zbrozek (< Zbrosław; MSs 27): *Stan. Zbrozek*, filius *Andreae* 1576 PW2 142;

Stanisław Pełka (< Światopełk; MSs 72): Pars *Stanislai Pelka* 1579 PMaz 156;

Stanisław Strasz (< Strachomir, Bolestrach, Sulistrach; MSs 75): Pars *Stanislai Strasz* 1579 PMaz 151;

Więcesław Bronisz (< Bronisław; MSs 66): ... sors n. *Venceslai Bronisz* 1580 PW1 152;

Stanisław Gniewek (< Gniewomir, Borzygniew; MSs 68): Sors *Stanisław Gniewek* 1581 PM 101;

Stanisław Gościej (< Gościmir, Gościwuj, Dobrogost; MSs 69): ... *Stanislaw Gosczy* ... 1587 KGK 2762;

Stanisław Mieroszek (< Mirosław, Mironieg; MSs 71): ... miedzi ucztwym panem *Stanislawem Mieroskiem* ... 1588 AMTG 211;

Stanisław Włach (< Władysław; czes. vladi-; pol. włodzi-; MSs 27): *Stanislaus Wlach* tabernator i. civit. susc. 1589 KPK2 1077;

Stanisław Włodek (< Włodzimir, Włodzisław; MSs 77): ... ex *Stanislaio Wlodek* patre 1591 KPB 866;

Stanisław Mirosz (< Mirosław, Mironieg; MSs 71): ... olim *Stanislai Mirosz* et *Anastasiae* coniugium legitimorum 1594 KPK2 1479;

Stanisław **Przybyło** (< Przybysław, Przybywuj, Przybor, MSs 72): ... *Stanisława Przybyły* ... 1594 KSI 208;
Stanisław **Świętek** (< Świętosław, Świetopełk; MSs 75): *Stanislaus Świętek* 1598 IBW 136.

Typ *imię słowiańskie w formie podstawowej + inne imię słowiańskie w formie podstawowej*, np. *Stanisław Bogdan* w XVI w. wystąpił nielicznie. W 1. poł. XVI w. były to 4 zestawienia, a w 2. poł. XVI w. – tylko jedno.

Prezentacja materiału:

1. poł. XVI w.

Stanisław **Zbylut** (MSp 73): *Regestrum exactionum censuum ducalium (...)* – Świetomarskie (...) *Platea Collateralis Zacrocimensis: Stanislaus Sbiluth* 1510 ZW 28;

Stan(isław) Stojgniew (MSp 115): (Piczkowicze) *Stan. Stognyew* 1531 PM 367;

Stanisław **Bogdan** (MSp 66): ... *Stanislai Bogdan de Czeczischew* 1543 KPW 824;

Stanisław **Jarosław** (MSp 89): *Stanislaus Jaroslaw i. civit. h.* 1548 KPK 2550.

2. poł. XVI w.

Stanisław **Lubomir** (MSp 93): *Inwentarz pośmiertny Stanisława Lubomira* 1565 IMP 84.

Typ *imię słowiańskie w formie derywowanej + inne imię słowiańskie w formie derywowanej*, np. *Staszek Gromek* pojawił się jednorazowo w 2. poł. XVI w.: *Stach Cieszka* (< Cieszymir, Cieszymysł, Radociecz; MSs 67): *Kmiecie: (...)* *Stach Cieszka* 1565 IKal 15 (*Stach* < Stanisław; MSs 26).

Ostatni typ *imię słowiańskie w formie derywowanej + inne imię słowiańskie w formie podstawowej*, np. *Staszko Włościwoj* nie wystąpił w XVI w.

2.3. Frekwencja zestawień dwóch różnych imion słowiańskich w kolejnych półwieczach od XIII do XVI w.

Zestawienie dwóch różnych imion słowiańskich wystąpiło w badanym materiale niezbyt licznie – 295 razy, w tym 245 razy od 2. poł. XIII w. do końca XV w. i 50 razy w XVI w.

W całym badanym okresie poszczególne typy zestawień występowały w różnej liczbie.

W 2. poł. XIII w. pojedynczo wystąpiły dwa typy: *imię słowiańskie w formie podstawowej + inne imię słowiańskie w formie derywowanej*, np.

Stanisław Miroszek i *imię słowiańskie w formie derywowanej* + *inne imię słowiańskie w formie derywowanej*, np. *Staszek Gromek*.

W 1. poł. XIV w. typ *Stanisław Miroszek* pojawił się trzykrotnie, a typ *Staszek Gromek* – jeden raz. W tym półwieczu pojawił się także jednorazowo typ *imię słowiańskie w formie podstawowej* + *inne imię słowiańskie w formie podstawowej* – *Stanisław Bogdan*.

Od 2. poł. XIV w. rozpoczyna się dominacja typu *imię słowiańskie w formie podstawowej* + *inne imię słowiańskie w formie derywowanej* – w tym półwieczu zestawienia te stanowiły 50% (27 zestawień) ogólnej liczby zestawień dwóch różnych imion słowiańskich. Typ *imię słowiańskie w formie derywowanej* + *inne imię słowiańskie w formie derywowanej* stanowił 37% (20 zestawień), a typ *imię słowiańskie w formie podstawowej* + *inne imię słowiańskie w formie podstawowej* (*Stanisław Bogdan*) to 7,5% (4 zestawienia). W tym półwieczu wystąpił po raz pierwszy ostatni typ – *imię słowiańskie w formie derywowanej* + *inne imię słowiańskie w formie podstawowej* (*Staszko Włościwoj*) – 5,5% (3 zestawienia). Widać to w tabeli 16:

Tabela 16. – Zestawienia dwóch różnych imion słowiańskich w 2. poł. XIV w.

typ zestawienia dwóch różnych imion słowiań.	liczba zestawień	procent danego typu w półwieczu	liczba nosicieli
i. słow. w formie podst. + inne i. słow. w formie deryw., np. <i>Stanisław Miroszek</i>	27	50%	27
i. słow. w formie deryw. + inne i. słow. w formie deryw., np. <i>Staszek Gromek</i>	20	37%	20
i. słow. w formie podst. + inne i. słow. w formie podst., np. <i>Stanisław Bogdan</i>	4	7,5%	4
i. słow. w formie deryw. + inne i. słow. w formie podst., np. <i>Staszko Włościwoj</i>	3	5,5%	3
Razem:	54	100%	54

W 1. poł. XV w. udział procentowy typu *imię słowiańskie w formie podstawowej* + *inne imię słowiańskie w formie derywowanej* (*Stanisław Miroszek*) wzrósł do 76,3% (64 zestawienia). Liczba zestawień typu *imię słowiańskie w formie derywowanej* + *inne imię słowiańskie w formie derywowanej* (*Staszek Gromek*) spadła – 15,5% (13 zestawień). Dwa pozostałe typy miały nikły udział procentowy – typ *imię słowiańskie w formie podstawowej* + *inne imię słowiańskie w formie podstawowej* (*Stanisław Bogdan*) – 7,1% (6 zestawień), a typ *imię słowiańskie w formie derywowanej*

+ *inne imię słowiańskie w formie podstawowej (Staszko Włościwoj)* 1,1% (1 zestawienie):

Tabela 17. – Zestawienia dwóch różnych imion słowiańskich w 1. poł. XV w.

typ zestawienia dwóch różnych imion słowiań.	liczba zestawień	procent danego typu w półwieczu	liczba nosicieli
i. słow. w formie podst. + inne i. słow. w formie deryw., np. <i>Stanisław Miroszek</i>	64	76,3%	64
i. słow. w formie deryw. + inne i. słow. w formie deryw., np. <i>Staszek Gromek</i>	13	15,5%	13
i. słow. w formie podst. + inne i. słow. w formie podst., np. <i>Stanisław Bogdan</i>	6	7,1%	6
i. słow. w formie deryw. + inne i. słow. w formie podst., np. <i>Staszko Włościwoj</i>	1	1,1%	1
Razem:	84	100%	84

W 2. poł. XV w. typ *imię słowiańskie w formie podstawowej + inne imię słowiańskie w formie derywowanej (Stanisław Miroszek)* stanowił 83% wszystkich zestawień (83 zestawienia). Dwa kolejne typy są nieliczne – *imię słowiańskie w formie derywowanej + inne imię słowiańskie w formie derywowanej (Staszek Gromek)* – 11% (11 zestawień) – widać zatem dalszy spadek liczby zestawień tego typu. Typ *imię słowiańskie w formie podstawowej + inne imię słowiańskie w formie podstawowej (Stanisław Bogdan)* stanowił 6% (6 zestawień), a typ *imię słowiańskie w formie derywowanej + inne imię słowiańskie w formie podstawowej* nie wystąpił w 2. poł. XV w. w ogóle:

Tabela 18. – Zestawienia dwóch różnych imion słowiańskich w 2. poł. XV w.

typ zestawienia dwóch różnych imion słowiań.	liczba zestawień	procent danego typu w półwieczu	liczba nosicieli
i. słow. w formie podst. + inne i. słow. w formie deryw., np. <i>Stanisław Miroszek</i>	83	83%	83
i. słow. w formie deryw. + inne i. słow. w formie deryw., np. <i>Staszek Gromek</i>	11	11%	11
i. słow. w formie podst. + inne i. słow. w formie podst., np. <i>Stanisław Bogdan</i>	6	6%	6
i. słow. w formie deryw. + inne i. słow. w formie podst., np. <i>Staszko Włościwoj</i>	0	0%	0
Razem:	100	100%	100

W XVI w. w badanych dokumentach zanotowano trzy typy zestawienia dwóch różnych imion słowiańskich, ale tylko jeden – *imię słowiańskie w formie podstawowej + inne imię słowiańskie w formie derywowanej* (Stanisław Miroszek) był reprezentowany większą liczbą. Stanowił on 88%, tj. 44 zestawienia (13 w 1. poł. XVI w. i 31 w 2. poł. XVI w.) z ogólnej liczby 50. Pozostałe typy występowały śladowo. Typ *imię słowiańskie w formie podstawowej + inne imię słowiańskie w formie podstawowej* (Stanisław Bogdan) pojawił się 5 razy (4 w 1. poł. XVI w. i raz w 2. poł. XVI w.), a typ *imię słowiańskie w formie derywowanej + inne imię słowiańskie w formie derywowanej* (Staszek Gromek) tylko raz w 2. poł. XVI w. Obrazuje to poniższa tabela:

Tabela 19. – Zestawienie *imię chrześcijańskie + imię słowiańskie* w XVI w.

typ zestawienia dwóch różnych imion słowiań.	liczba zestawień w 1. poł. XVI w.	liczba zestawień w 2. poł. XVI w.	Razem – liczba zest. w XVI w.	procent danego typu w XVI w.
i. słow. w formie podst. + inne i. słow. w formie deryw., np. <i>Stanisław Miroszek</i>	13	31	44	88%
i. słow. w formie podst. + inne i. słow. w formie podst., np. <i>Stanisław Bogdan</i>	4	1	5	10%
i. słow. w formie deryw. + inne i. słow. w formie deryw., np. <i>Staszek Gromek</i>	0	1	1	2%
Razem:	17	33	50	100%

Podsumowanie. Pośród zestawień dwóch różnych imion słowiańskich dominował typ *imię słowiańskie w formie podstawowej + inne imię słowiańskie w formie derywowanej* (Stanisław Miroszek). Jego przewaga zaznaczyła się od 2. poł. XIV w., średnio stanowił 72% wszystkich zestawień. W XVI w. jego udział procentowy wzrósł do 88%.

Dominacja tego typu jest wyraźniejsza przez to, że drugi pod względem liczebności typ – *imię słowiańskie w formie derywowanej + inne imię słowiańskie w formie derywowanej* (Staszek Gromek) wycofywał się z użycia od 1. poł. XV w., jego udział procentowy spadał konsekwentnie, do zaledwie 2% w XVI w.

Typ *imię słowiańskie w formie podstawowej + inne imię słowiańskie w formie podstawowej* (Stanisław Bogdan) stanowił do końca XV w. ok. 6,5%, a w XVI w. pojawił się zaledwie 5 razy.

Ostatni typ – *imię słowiańskie w formie derywowanej + inne imię słowiańskie w formie podstawowej* w średniowieczu występował sporadycznie i wyszedł z użycia już w 2. poł. XV w.

II. Imię chrześcijańskie + imię słowiańskie

Imiona chrześcijańskie i słowiańskie w zestawieniach występują w różnych formach, tj. podstawowej lub derywowanej i w różnych konfiguracjach. Wśród zestawień *imię chrześcijańskie + imię słowiańskie* wyróżniłam cztery podtypy:

- (1) *imię chrześcijańskie w formie podstawowej + imię słowiańskie w formie derywowanej*, np. *Piotr Sławek*;
- (2) *imię chrześcijańskie w formie podstawowej + imię słowiańskie w formie podstawowej*, np. *Mikołaj Bogdan*;
- (3) *imię chrześcijańskie w formie derywowanej + imię słowiańskie w formie derywowanej*, np. *Hanosz Stach*;
- (4) *imię chrześcijańskie w formie derywowanej + imię słowiańskie w formie podstawowej*, np. *Bartko Cieszymir*.

1. Imię chrześcijańskie + imię słowiańskie w XIII – XV w.

1.1. *Imię chrześcijańskie w formie podstawowej + imię słowiańskie w formie derywowanej – Piotr Sławek*

Typ *imię chrześcijańskie w formie podstawowej + imię słowiańskie w formie derywowanej* (*Piotr Sławek*) wystąpił w okresie od 1. poł. XIII w. do 2. poł. XV w. bardzo licznie – ogółem 1169 zestawień, które identyfikowały około 1231 osób. Był on najliczniejszy spośród wszystkich zestawień dwóch imion. Liczba zestawień tego typu wzrastała konsekwentnie w kolejnych półwieczach. W 1. poł. XIII w. typ *Piotr Sławek* reprezentowany był 9 zestawieniami, a w 2. poł. XIII w. wystąpiło 10 takich zapisów. W 1. poł. XIV w. liczba zestawień wzrosła do 44, a 2. poł. XIV w. przyniosła dalszy, prawie czterokrotny, wzrost liczby zestawień *Piotr Sławek* – do 172. W 1. poł. XV w. liczba zestawień wzrosła do 408, tj. ponad dwukrotnie w stosunku do poprzedniego półwiecza i rosła nadal w 2. poł. XV w., choć nie tak znacznie, jak w poprzednich półwieczach – do 526.

Prezentacja materiału (wybrane przykłady):

1. poł. XIII w.

Idzi Przysz (< Przyboj, Przybor, Przybygniew, Przybygost, Przybylut, Przybyrad, Przybysław; MSs 25): Test(is) ... *Egidius Prisch* 1224 AP V w. 25;

Jan Nieprosz (< Prosimir; MSs 179): *Iohannes Nyep(r)ozch* 1231 FG 67 w. 22;

Piotr Bliz (< Blizbor; MSs 65): Testis magister *Petrus Blis* 1235 VPr I 45;

Jan Pękoszka (< Pękosław; MSs 72): *Johannes Pucosca* 1247 Kuj 11 s.183;

Frydrych Miodek//Modek (< Modlibog; MSs 71): Present(e) ... *Friderico Modek* 1249 DkL 79;

Mikołaj Godula (< Godziszław, Zdziegod; MSs 68): Comes *Nicolaus Godula*, magnus iudex curiae Cracoviensis 1250 FG 82 w. 11 (= Mog 22).

2. poł. XIII w.

Szczepan Sieciej (< Sieciech, Sieciesław; MSs 73): *Stephanus Sethey* ... capellan(us) curiae (Bolezlai, ducis Cracoviae et Sandomiriae) 1258 KTn 20;

Albert Twardawa (< Twardosław, Twardostoj; MSs 76): Praesent(e) ... canonico Wratislaviensi *Alberto Twardawa* 1265 Hae 75;

Herman Wysz//Wis (< Wyszemir, Wyszesaław; MSs 78): Test(is) ... *Hermannus Vyz* 1270 PUr II 921;

Teodor Stanko (< Stanisław; MSs 74): *Theodoricus miles, dictus Stango* ... preposito et canonicis (Pomezaniensis ecclesiae) opcionem relinquimus ... quinquaginta mansos in Rodowe et Dachowe, mensurando versus Stangenberch 1285 VPr II 8;

Mikołaj Wojszek (< Wojsław, Budziwoj; MSs 78): A *Nicolao Woyscone* 1292 Perl 484;

Mikołaj B(i)ezczta (< Czcibor; MSs 182): Presente *Nicolao Bezcta*, villico de Blotnitz 1293 CdSil X 54;

Henryk Borusz (< Borzygniew, Borzymir, Borzywuj, Bolebor; MSs 65): Presente *Henrico Borusone* 1293 KMłp 123.

1. poł. XIV w.

Henryk Malinka (< Małomir, Małostryj, Małogost, Małociech; MSs 70): Presentibus dominis ... *Jacobo, Henrico Malynka* 1301 CdSil X 74;

Jan Model (< Modlibog; MSs 71): Hern *Jan Model* (dat) 1309 RmK I 67;

Danijel Boro (< Borzysław; MSs 65): *Danieli Boro* de Polonia, presbitero Wratislaviensis diocesis 1317 MVat III 142;

Jan Dobrzyn (< Dobrosław, Dobromir, Dobrogost; MSs 68): Test(is) ... *Johannes Dobrin* ... Datum Vrowenburch 1317 Wrm I 181 s. 314;

Piotr Święc (< Świętosław, Świetopełk; MSs 75): Dominus rex Wladislaus ... capti[ta]vit *Petrum Svencz* et opida munivit ... 1320 Cruc I s. 29;

Mikołaj Borusza (< Borzygniew, Borzymir, Borzywuj, Bolebor; MSs 65): *Nicolaus Borussa* 1323 RmK I 678;

Kunad Wysz//Wisz (< Wyszemir, Wyszesaław; MSs 78): Sartor Michael mediam curiam genero suo *Chunado* (dat) *dicto Wis* ... resignavit 1324 RmK I 894;

Frydrych Stanisz (< Stanisław; MSs 74): In presencia ... *Frederico Stanis* (fidelis Bolkonis, ducis Slesiae et domini Opoliensis) 1327 GUS 132;

Mikołaj Ostro (< Ostrobod; MSs 72): *Nicolaus Ostro* 1336 RmK I 1192;

Szczepan Modlo (< Modlibog; MSs 71): *Stephanus Modlo* 1340 – 1342 MVat I 204;

Marcin Radak (< Radosław, Radomir, Radogost, Radociech, Radowuj; MSs 73): *Martinus Radac* 1346 CdSil IV 9 s. 202;

Mikołaj Gardzinka (< Gardomir; MSs 68): Nos Iohannes ... episcopus Cracoviensis siluam ... que Guthanow ... nuncupatur ... *Nicolao dicto Gardzinka* dedimus 1347 Kkk 183;

Piotr Pral (< Wszepraw, Pra-, np. czes. Prasław, Prawod; MSs 25): (Civis Brunsbergensis) *Petrus Pral*, rasor 1347 Wrm II 305 s. 304;

Jakub Sęk (< Sędzimir, Sędziwoj, -sąd, por. też ap. sęk; MSs 25): Present(e) ... *Jacobo*, rectore ecclesie de Conemloth *dicto Sank* 1348 CdP III 100.

2. poł. XIV w.

Piotr Miłosz (< Miłosław, Miłostryj, Miłogost; MSs 71): *Petrus dictus Milosz* (de altari sancti Wincencii), scolasticus Cracoviensis 1355 MPH II s.937;

Jan Stojan (< Stojgniew, Domastoj; MSs 75): Civ(i) Sandecens(i) ... *Iohanni dicto Stoyan* ... eisdem *Iohanni dicto Stoyan* ad *Iohannem dictum Stoyan* 1353 Proch 2;

Jan Straszko (< Strachomir, Bolestrach, Sulistrach; MSs 75): Domine ... quorum tutor fuit *Johannes Strasco* 1368 Łk 257;

Jan Malich (< Małomir, Małostryj, Małogost, Małociech; MSs 70): Fratrem *Johannem Malich* 1373-1375 Dom 116;

Mikołaj Krzesz (< Krzesimir, Krzesisław; MSs 24): Present(e) ... *Nicolao Cres*, canonic(o) ... Plocens(i) 1380 KkM 101;

Jan Łękus (< Łękomir, Łukomir; MSs 70): *Iohannes Lankusch* 1385 RmK II s. 63;

Piotr Blizota (< Blizbor; MSs 65): *Petrus Blisota* 1386 Łęcz I 150;

Jan Warc (< Warcisław, Warcsław; MSs 77): *Iohanni Varcz* de Golbicze 1392 Łęcz II 4081;

Mikołaj Cztan (= Czstan < Czcibor; MSs 67): Present(e) ... *Nicolao Czthan* de Baranow 1393 Proch 12;

Pietyr Nacz//Nać (< Naczęslaw; MSs 71): *Petir Nacz* de Rathibor 1393 Kacz 107 (*Pietyr* = Piotr; MCh 306);

Mikołaj Godula (< Godziślaw, Zdziegod; MSs 68): *Nicolaus Godula* de Pecenogi 1395 KSKr I 8;

Mikołaj Smych (< Smysł, Smysław; MSs 26): *Nicolao* (dat) *Szmich* 1395 Łęcz II 256;

Piotr Raszyca (< Racibor, Radosław, Radomir, Radogost, Radociech, Radowuj, -rad; MSs 25): *Petrus Raszicza* citaverat Katherinam ... cum Czewlegio, filio suo de Belewo 1397 Lek II 2002;

Jan Bratko (< Bratomił; MSs 66): *Iohannes Brathko* de Pechinino 1398 Lek II 2181;

Andrzej Goszcz (< Gościmir, Gościwuj, Dobrogost; MSs 69): Cum *Andrea Goscz* de Corcze 1398 Łęcz I 5608;

Mikołaj Zbroszek (< Zbrosław; MSs 27): Testes *Nicolai Sbrosek* de Vissoka 1398 Łęcz I 5448;

Jan Gardota (< Gardomir; MSs 68): In causa *Johannis alias Gardotha* asstavit termino super Janussio de Yarognievicze 1399 Lek I 2977;

Michał Bolest (< Bolesław, Bolelut, Bolemir; MSs 65): *Michael Bolest* de Pyscovicze 1400 AS I s. 14;

Jan Wielisz (< Wielebor, Wielemir, Wielisław; MSs 77): *Iohannem Welisch* 1400 RmK II s. 217;

Mikołaj Zawisza (< Zawist; MSs 78): Contra *Nicolaum Zauissam* de Grobouch 1400 Krak 10006.

1. poł. XV w.

Matysz Drogusz (< Drogomir; MSs 68): *Matthis Drogus* 1408 Tor 758 (*Matysz* niem. = Maciej; MCh 275);

Mikołaj Siecień (< Sieciech, Sieciesław; MSs 73): *Nicolaus Szechen* 1401 Cd-Sil IV s. 222;

Piotr Ciechoń (< Cieszymir, Cieszymysł, Radociech; MSs 67): *Petrus dictus Czechon*, iuratus de Brzeszco 1409 PNZK 2510;

Mikołaj Radzisz (< Radosław, Radomir, Radogost, Radociech, Radowuj; MSs 73): Cum *Nicolao Radysz* 1414 PNZK 3532;

Paweł Rostas (< Rościgniew; MSs 73): *Paulum dictum Rosstass* cum Swanthoslao, socio suo (de Lomza) 1414 Cruc III s. 158;

Mikołaj Wroch (< Wrocisław; MSs 27): *Nicolaus Wroch* de Woyslaucze 1418 Hel II 1583;

Jan Czach (< Czaśław; MSs 23): *Magistri Iohannes Czach* 1422 RUJ 2332;
Piotr Niegosz (< Niegosław, Niegowoj, Mironieg; MSs 72): *Petrus* (de Borucowo) *dictus Nyegosz* 1426 Zakr I 2329;
Grzegorz Bogdo (< Bogdan; MSs 65): *Cum honesto viro ... Gregorius Bogdo* 1427 Trz 15;
Piotr Krzesz (< Krzesimir, Krzesisław; MSs 24): *Petrus Crzesz ... de Piroczice* 1427 Inscr 512;
Paweł Stasznik (< Stanisław; MSs 26): *Paulus Stasznik* 1427 Łp I 1874;
Maciej Bądko (< Będzimir, Będziciech, Wszebaąd; MSs 64): *Mathias Banthko* 1438 Łw 457;
Michał Mściszko (< Mścigniew, Mści(w)uj, Dobiemiest; MSs 24): *Michel Mszisco von der Ostrow* 1428 KsMP 476 s. 167;
Nikłosz Luban (< Lubomir, Lubogost; MSs 70): *Niclos Luban* 1430 Wrm IV 609 s. 623 (Nikłosz = Mikołaj; MCh 286);
Piotr Męszek (< Męcimir, Męcisław, Przemąt; MSs 24): *Petrus Manszek* 1438 Łw 461;
Marek Borzuch (< Borzygniew, Borzymir, Borzywuj, Bolebor; MSs 65): *Marcus Borsuh* 1439 AGZ XII 650;
Mikołaj Gniewosz (< Gniewomir, Borzygniew; MSs 68): *Nicolaus Gnyewosch* 1440 AS I s. 97;
Mikołaj Zbygień (< Zbygniew; MSs 78): *Test(is) ... Micolaus Szbigen* 1440 Trz 64;
Jan Częstek (< Częstobor; MSs 67): *Fideiussit Jan Czansteg ... Iohannes Czansteg predictus* 1443 PtCr 388;
Mikołaj Bożen (< Bogodar, Boguchwał, Bogdan, Chwalibog; MSs 65): *Nicolaum Bozen de Swanczicze* 1448 Inscr 914.

2. poł. XV w.

Mikołaj Kazek (< Kazimir; MSs 70): *Anna, condam Nicolai Kazek de Ilkusch ... femina servilis* 1454 Prand s. 453;
Jan Mirek (< Mirosław, Mironieg; MSs 71): *Johannes Myrek de Sadek* 1456 AS I s. 148;
Jan Dobrosz (< Dobrosław, Dobromir, Dobrogost; MSs 68): *Johannes Dobrosz de Pawłowicze* 1458 Kacz 6433;
Piotr Sławek (< Sławomir, -sław; MSs 74): *Petrus Sławek de Rzeczkow* 1459 AS I s.157;
Jan Dzierż (< Dzirżysław, Dzirżykraj; MSs 68): *Present(e) honorabil(i) vir(o) ... Iohanne Dersch, iurato in Zymna Woda* 1461 AGZ IV 99;

Jakub Włodek (< Włodzimir, Włodzisław; MSs 77): *Nobilis Iacobus Wlodek*, tenutarius de Istebnyk 1471 AGZ XVII 606;

Andrzej Chwałek (< Chwalibog, Chwalimir, Boguchwał; MSs 66): *Andreas Chwałek* de Wyeliczka 1475 Kacz 7543;

Jan Małach (< Małomir, Małostryj, Małogost, Małociech; MSs 70): *Johanni Malach*, consuli Leopoliensi 1485 Paw s. 51;

Mikołaj Świętoń (< Świętopełk; MSs 75): *In domum providi Nicolai Szwyathon* in Byskvppe 1485 UPrak 210;

Piotr Radek (< Radosław, Radomir, Radogost, Radociech, Radowuj; MSs 73): *Petrus Radek* 1487 Trz 365;

Andrzej Stano (< Stanisław; MSs 74): *Nobili Andree Stano ... Stano*, cubiculario de Leopoli 1487 Paw s. 193;

Piotr Lutek (< Lutogniew, Lutomir, Zbylut; MSs 70): *Nobil(is) Petrus Luthko ... heres de Smarzew ... in districtu Buscensi* 1494 AGZ XIX 2356;

Jan Luba (< Lubomir, Lubogost; MSs 70): *Johanne Luba*, canonic(o) Polthoviensi, test(e) 1496 UAC 507;

Mikołaj Bogusz (< Bogodar, Boguchwał, Bogdan, Chwalibog; MSs 65): *Nicolai Bogusch* de Pietriky 1497 Matr II 873;

Paweł Dobek (< Dobiegniew; MSs 67): *Bona Pauli Dobek* 1497 Matr II 958;

Krzysztofor Ludek (< Ludzimir, Ludźmir, Ludomir, Radolud; MSs 70): *Cristoforus Ludeck* 1497 Woel 737;

Andrzej Sędek (< Sędziwoj, Sędzimir, Krzywosąd; MSs 73): *Nobilis Andreas Sandek* de Thomaszkowicze ... dicto *Andree Sandek* 1497 Ku 377;

Maciej Stachoł (< Stanisław; MSs 26): (In Lubasch) residet *Mathias Stachol* in manso 1497 Bob 2;

Paweł Zdziech (< Zdziebor, Zdziesław; MSs 27): *C. rex ... ortulanicus in suburbio Lanciensi ... Petro Zdzyech*, Matthiae Pyrzyna ... libertatem 4 annorum ab omnibus datiiis et contributionibus largitur 1497 Matr I 1518;

Michał Bolek (< Bolesław, Boletut, Bolemir; MSs 65): *Michael Bolyek* de Wielun, carnifex 1499 Kacz 8993.

1.2. *Imię chrześcijańskie w formie podstawowej + imię słowiańskie w formie podstawowej – Mikołaj Bogdan*

Typ *imię chrześcijańskie w formie podstawowej + imię słowiańskie w formie podstawowej – Mikołaj Bogdan* pojawił się 150 razy od 1. poł. XIII w. do 2. poł. XV w. Liczba zestawień tego typu wzrastała nieznacznie przez cały badany okres. W 1. poł. XIII w. typ *Mikołaj Bogdan* wystąpił jeden raz, a w 2. poł. XIII w. – dwa razy. W 1. poł. XIV w. wystąpiło 15 takich

zestawień, w 2. poł. XIV w. ich liczba wzrosła dwukrotnie – do 27. W kolejnych półwieczach widać dalszy niewielki wzrost liczby zestawień tego typu – do 47 w 1. poł. XV w. i do 58 w 2. poł. XV w.

Prezentacja materiału (wybrane przykłady):

1. poł. XIII w.

Jan Sulisław (MSp 116): *Ab Ioanne, comite collatae, a filio dicti Ioannis Suleslao, cantore Plocensi et canonico Cracoviensi XVI p.pr. (1246) Matr IV/3 suppl. 11.*

2. poł. XIII w.

Piotr Łękomir (MSp 94): *Present(e) ... Petrus Lancomir 1275 CdP I 55;*

Arnolt Bogumił (MSp 66): *Test(is) ... Arnoldus Boghemil (!) 1285 PUr I 1323.*

1. poł. XIV w.

Marcin Budziwoj (MSp 71): *Martinus dictus Budzywoj 1311 Lieg 31;*

Otto Czastaw (MSp 77): *Otto Zchaslaus 1311 RmK I 183;*

Henryk Chwalisław (MSp 75): *Presente ... Heinrico Hu(a)lislao 1312 Mog 47;*

Więcieniec Bożydar (MSp 69): *Vincancius, miles de Polonia, dictus Boschydar 1320 Cruc I s. 26;*

Jan Sambor (MSp 108): *Present(e) ... Johanne Zambor 1325 Lieg 77;*

Mikołaj Kazimir (MSp 90): *Nicolaus Kasmyr, noster (Bolkonis, ducis Slezie) fidelis per monasterium de Kamencz infeudatus existens 1339 CdSil X 168;*

Mikołaj Dzieszław//Dzislaw (MSp 83): *Ex sartoribus Nycolao Dyslow et Nycolao Jewer 1349 Lieg 167;*

Jan Bogodar (MSp 66): *Iohannes Bogodar XIII-XIV LfLub s.571.*

2. poł. XIV w.

Jakub Dzieszław (MSp 83): *Iacobo Dzeszlow, clerico (dat.) Cracoviensis diocesis 1363 MVat III 433;*

Hans Budziwoj (MSp 71): *Zeuge ... her Hans Buczewoy 1373 Lieg 287 (Hans niem. = Jan, MCh 243);*

Jan Racibor (MSp 106): *Domina Margaretha, Johannis Rathibor consors 1376;*

Abraham Bogdan (MSp 66): *Bogdan Chorowicz, Abraham Bogdan, institor 1386 PdLw I 396;*

Albert Włoscibor (MSp 124): *Pro Alberto Wloscibor 1386 Krak 4227;*

Maciej Przebor (MSp 103): *Pro Mathia Przebor, civ(e) de Warshovia 1391 Łęcz II 4042;*

Jan Kazimir (MSp 90): *Johannes Kazimir* domum suam circa domum Stanonis Czan ... Nicolao Tesszin ... obligavit 1394 Łk 1859;

Jan Cieszymir (MSp 76): *Johannes Czeszymir* de Poznania 1398 Lek I 2724;

Piotr Przedbor (MSp 104): *Petrus Przedbor dictus* de Szranczicz 1398 Krak 7177;

Jakub Borzymir (MSp 69): *Contra Jacobum Borzymir* de Scoszewy 1399 Łęcz II 2036;

Piotr Spycimir (MSp 114): *Dersko de Srzenawa ... contra Petrum Spicimir* de Cracouia 1399 Krak 8533;

Jan Bogudar (MSp 66): *Johannes Bogudar* de Dymoczewo 1400 RWlkp I 479;

Piotr Świętopełk (MSp 117): *Petrus Swanthopelko* cum Wisszachone de Tarnowo 1400 Lek II 2652.

1. poł. XV w.

Maciej Przedabog (MSp 107): *Mathias dictus Przedabog* textor, cuius de Pysdri 1402 Piek 324;

Henryk Niebor (MSp 99): *Henricus Nebor* cum uxore sua Gertrude 1402 MPH IV s. 112;

Mikołaj Wszemił (MSp 128): *Pro parte ... Nicolai dicti Wsemil* 1404 Sand 338;

Piotr Spycimir (MSp 114): *Petrum Spycmir*, civem Cracoviensem 1406 PNZK 1606;

Piotr Włodzimir (MSp 124): *Petrus alias Wladimirus Petri* de Szychlino, clericus Gneznsensis diocesis, publicus imperiali auctoritate notarius 1413 Cruc II s. 309;

Niklosz Jaromir (MSp 89): *Ante portam Haliciensem ... Niclos Iermir* 1414 PdLw III s. 12-13 (*Niklosz* = *Mikołaj*; MCh 286);

Bartłomiej Bratumil (MSp 70): *Bartholomeus dictus Bratumil* 1415 PNZK 3782;

Marcin Bogdał (= *Bogodał*; MSp 66): *Martinus Bogdal* 1416 PdLw III s.21;

Jan Bożydar (MSp 69): *Johannes Boszdar* 1416 RWlkp II 444;

Mikołaj Kanimir (MSp 90): *Present(e) nobil(i) ... Nicolao Kanimir* 1417 Sand 773;

Piotr Siemił (= *Wszemił*; MSp 128): *Petri Schemil* in villa Gysicz 1430 KsMP 82 s. 237;

Jan Zbylut (MSp 73): *Johannes Sbilud* de Grzeschino 1431 AS I s. 77;

Mikołaj Czasław (MSp 77): *Woitek de Lagewnyk*, frater *Nicolai Czaslaw*, salicide 1438 Kacz 4887;

Jakub Racibor (MSp 106): *Jacobus Rathibor*, arvinator 1441 Kacz 5202;
Mikołaj Myślimir (MSp 98): *Nicolaus Mislimir* (de Starzini) ...eundem Mislimir ... Andreas et Mislimir ... *Nicolaus Mislimir* 1442 Hel II 3048;
Mikołaj Kaźmier (= Kazimier; MSp 90): Scabin(us) civitatis Leopoliensis ... *Nicolaus Kazmer* 1443 AGZ V 93;
Mikołaj Nieurząd (MSp 108): Testes ... pro parte *Nicolai Nyewrad* de Stralkouicze ... Testamur, ize Nyewrząd nye powinyl tego platu na Crznowyze 1444 Kr II 99 s. 332;
Mikołaj Twardostoj (MSp 120): Czensky ... hot bekant, das her *Mikolai Twardostoi* von eyns fingerleinswegen keyne szhult gebin hot 1444 PdLw IV 1274;
Piotr Rozmyśl (MSp 108): Cum ... *Petro Rozmysl* de Kolyechowycze 1448 KMłp 1507;
Piotr Sieciech (MSp 127): *Piotr Szcziech* 1449 Kacz 5906.

2. poł. XV w.

Jan Sędziwoj (MSp 108): *Johannes Sandiwoy* de Woynowa 1453 AS I s. 133;
Jan Bogured (= Bogurad; MSp 66): *Johannes Bogureth* de Szysky 1464 AS I s. 178;
Mikołaj Domarad (MSp 82): *Nicolaus Domarath* de Margonyn diocesis Poznaniensis 1464 AS I s.177;
Jakub Nadmir (MSp 99): *Jacobus Nadmir* de Czechonowo 1470 AS I s. 200;
Jan Sambor (MSp 108): *Johannis Sambor* de Langanow 1470 Hel II 4020;
Mikołaj Zbigniew (MSp 73): Praesent(e) venerabil(i) et honorabil(i) domin(o) ... *Nicolao Zbigniew* cantore, decretorum doctore 1470-1480 DłBen I s. 574;
Mikołaj Nasięgniew (MSp 112): Sagittari(us) ... *Nicolaus Naszyagnyew* 1471 Gp s. 215;
Jan Niegosław (MSp 100): Bona haereditaria Woyzechowycze districtus Sandomiriensis ... *Joannis Nyegoslaw* 1474 Matr I 1216;
Paweł Budziwoj (MSp 71): *Paul Buzewoy* 1477 CdSil XX 227;
Mikołaj Myślibor (MSp 98): *Mikolay Mysszlybor* 1479 Gol 899;
Mikołaj Mirosław (MSp 96): Nobilis *Nicolaus Myrosław* de Pyczkowycze 1485 UPrak 211;
Szczepan Kanimir (MSp 90): Nobilis *Stephan Kanymyr* de Sthepankowycze 1486 AGZ XIX 2045;
Jan Gniewomir (MSp 86): Honorabilis dominus *Johannes Gnyewomir*, presbiter 1487 ARP II 1479;
Jan Mirosław (MSp 96): Present(e) ... *Iohanne Miloslaw*, vicario ecclesie Poznaniensis 1480 AC II 1400;

Maciej Chwalibog (MSp 75): *Mathias Phalibog* de Rohathin 1483 ACL I 378;
Jan Waclaw (MCh 337, MSp 123): Per *Johannem Waczlaw* 1486 LKP s. 102;
Andrzej Żelibor (MSp 131): Super nobilem *Andream Zelibor* ... hered(em) de Orynyn 1486 AGZ XV 1823;
Jan Bolesław (MSp 68): *Iohannem Boleslaum* de Lithwania, student(em) de pauperum bursa 1488 ARec 1168;
Mikołaj Sulibor (MSp 116): Petro Zirkowski bona *Nicolai Sulibor* in Przd-zonow (!) ... data sunt 1497 Matr II 1074;
Aleksander Tatumir (MSp 118): *Nobilis Alexander Thatumyr* 1489 AGZ XVIII 1902.

1.3. *Imię chrześcijańskie w formie derywowanej + imię słowiańskie w formie derywowanej – Hanosz Stach*

Typ *imię chrześcijańskie w formie derywowanej + imię słowiańskie w formie derywowanej – Hanosz Stach* wystąpił 130 razy od 1. poł. XIII w. do 2. poł. XV w. W 1. poł. XIII w. wystąpiło jedno takie zestawienie, w 2. poł. XIII w. brak zaświadczeń tego typu. W 1. poł. XIV w. pojawiły się trzy zestawienia, natomiast w 2. poł. XIV w. nastąpił bardzo duży – ponad siedemnastokrotny, wzrost liczby zestawień *Hanosz Stach* – do 53. Jednak w XV w. ich liczba spadała – do 48 w 1. poł. XV w. i znacznie, tj. do 25 w 2. poł. XV w. Prezentacja materiału (wybrane przykłady):

1. poł. XIII w.

Pietrek Włast (< Włast-, por. czes. *Vlastibor*; MSs 77): *Fundatores ... monasterii (Sanctae Mariae Virginis in Wratislauia) scilicet Petirkonem Włast, comitem Zlezie et suos fratres* XV (1209?) KŚl 243 (*Pietrek* < Piotr; MCh 307).

1. poł. XIV w.

Hanclinus Radak (< Radosław, Radomir, Radogost, Radociech, Radowuj; MSs 73) i *Franek Radak*: *Henzlinus Radak* totam suam porcionem hereditariam in bonis Nypperin, Kokerdorph, Crampovicz et Pischowicz ... *Franconi Radak, fratri suo, vendidit* 1347 CdSil IV 10 s. 202 (*Hanclinus* < Jan, forma z podstawą Hans utworzona na gruncie niemieckim, częściowo spolonizowana; MCh 246; *Franek* < Franciszek; MCh 219).

2. poł. XIV w.

Pieszek Godzisz (< Godziszław, Zdziegod; MSs 69): *Present(e) ... Peszczone dicto Godis, civ(e) de Poznan* 1358 KW 1385 (*Pieszek* < Piotr; MCh 309);

Nikiel Dobrzyn (< Dobrosław, Dobromir, Dobrogost; MSs 68): Infrascript(us) comparaver(it) jus civitatis (Braunsbergensis) ... *Nyckel Dobryn*, sutor 1373 Wrm IV 1 s. 10 (*Nikiel* < Mikołaj; MCh 288);

Hanosz Stach (< Stanisław; MSs 26): *Hannos Stach*, de Bochna carnifex 1373 Chm s. 48 (*Hanosz* < Jan; MCh 246);

Miczek Dobrko (< Dobrosław, Dobromir, Dobrogost; MSs 68): (In villa Zablocz) *Miczko Dobirko* 1378 Chm s. 94 (*Miczek* < Mikołaj; MCh 288);

Miczek Cztan (= Czstan < Czciwor; MSs 67): Dominus *Miczek dictus Cytan* 1379 Sand 94 (*Miczek* < Mikołaj; MCh 288);

Miczek Ociesz (< Ocieśław; MSs 72): Faber ... *Miczek Oces* 1386 Chm s. 186 (*Miczek* < Mikołaj; MCh 288);

Janko Borzyk (< Borzygniew, Borzymir, Borzywuj, Bolebor; MSs 65): *Janko Borzic* de Criskouicz 1386 Krak XXII (*Janko* < Jan; MCh 246);

Hanek Borzyna (< Borzygniew, Borzymir, Borzywuj, Bolebor; MSs 65): *Hanko Borzyna*, theoloneator (Costaniensis) 1387 KW 1860 (*Hanek* < Jan; MCh 246);

Janusz Łękawa (< Łękomir, Łukomir; MSs 70): *Ianus Lankawa* 1388 AGZ VIII 17 (*Janusz* < Jan; MCh 245);

Janusz Męszko (< Męcimir, Męcisław, Przemęt; MSs 24): *Janusium Mosko* de Cracovia 1388 Krak CIII (*Janusz* < Jan; MCh 245);

Miczek Mścisz (< Mścigniew, Mści(w)uj, Dobiemiest; MSs 24): *Miczek dictus Msciczsch* (!) 1390 Chm s. 237 (*Miczek* < Mikołaj; MCh 288);

Hanusz Nacz//Nać (< Naczęśław; MSs 71): *Hannus Nacz* de Rathibor 1393 Kacz 107 (*Hanusz* < Jan; MCh 246);

Janko Wysota//Wyszota (< Wyszemir, Wyszęśław; MSs 78): *Janko Wiszotha* 1393 Hb 2 s. 41 (*Janko* < Jan; MCh 244);

Hanusz Wielusz (< Wielebor, Wielemir, Wielisław; MSs 77): *Hannus Welusch* 1393 Biecz 330 (*Hanusz* < Jan; MCh 246);

Miczek Gochola (< Godzimir, Godzisław, Gorzysław, Gościmir, Gościsław, -god, -gor, -gost; MSs 23): Magister sutorum Polonorum *Miczec Gochola* 1399 RmK II s. 193 (*Miczek* < Mikołaj; MCh 288).

1. poł. XV w.

Jaszko Więszel (< Więcimir, Więcęśław; MSs 27): Borek de Lubertow et *Jaschco Wanszel* de Gay, fideiussores 1402 Hel II 894 (*Jaszko* < Jan; MCh 248);

Miczek Cztan (= Czstan < Czciwor; MSs 67): Per... *Miczkonem Cztan*, sub iudicem Sandomiriensem 1406 Piek 1006 (*Miczek* < Mikołaj; MCh 288);

Jakusz Strachot (< Strachomir, Bolestrach, Sulistrach; MSs 75): *Iacusz Strachoth* 1406 Płoń 772 (*Jakusz* < Jakub; MCh 241);

Jakusz Chocz (< Choci(e)mir, Chocisław; MSs 66): *Jacusch Hocz* 1410 Kacz 2082 (*Jakusz* < Jakub; MCh 241);

Jaszko Krzeczek (< Krzesimir, Krzesisław; MSs 24): Ad ... presenciam ... *Jasconem Krzeczek*, consul(em) de Cossicze 1412 PNZK 3113 (*Jaszko* < Jan; MCh 248);

Jakusz Smyczek (< Smysł, Smysław; MSs 26): *Jacussius Smiczek*, familiaris Wilhelmi, advocati de Bochna 1412 PNZK 2913 (*Jakusz* < Jakub; MCh 241);

Franczek//Frączek Świech//Święch (< Świętosław, Świetopelk; MSs 75): *Franczko* meurer *alias Swech* 1415 PtCr 200 (*Franczek//Frączek* < Franciszek; MCh 219);

Jakusz Kazan (< Kazimir; MSs 70): *Iacusz Kasan* de Peskincraczem ius ciuile ... acceptauit 1416 PdLw III s. 19 (*Jakusz* < Jakub; MCh 241);

Paszek Raszek (< Racibor, Radosław, Radomir, Radogost, Radociech, Radowuj, -rad; MSs 25): *Paschek Raschek* de Thoschek 1421 Kacz 3365 (*Paszek* < Paweł; MCh 304);

Klosz Radosz (< Radosław, Radomir, Radogost, Radociech, Radowuj; MSs 73): *Closz Radosz*, incol(a) Cracouiens(is) 1422 Hel II 1872 (*Klosz* < Mikołaj; MCh 291);

Hanusz Stan (< Stanisław; MSs 74): Domum ... sitam in platea Textorum, inter domos Gosszykonis et *Hannus Stan* 1431 KsMP 231 s. 257 (*Hanusz* < Jan; MCh 246);

Jakusz Bogunek (< Bogodar, Boguchwał, Bogdan, Chwalibog; MSs 65): *Iacussius alias Bogunek* 1432 Łp I 2366 (*Jakusz* < Jakub; MCh 241);

Hanosz Radak (< Radosław, Radomir, Radogost, Radociech, Radowuj; MSs 73): *Hanos Radak* 1434 CdSil IVD 91 s. 52 (*Hanosz* < Jan; MCh 246);

Hanusz Ludzisz (< Ludzimir, Ludźmir, Ludomir, Radolud; MSs 70): *Hannus Ludisch* 1443 Kacz 5420 (*Hanusz* < Jan; MCh 246);

Jokiel Wielusz (< Wielebor, Wielemir, Wielisław; MSs 77): *Iokel Welusch* 1447 U 1953 (*Jokiel* < Jakub; MCh 241).

2. poł. XV w.

Pietrach Okrzesz (< Krzesisław; MSs 179): *Petrach Ockresch* von Eckirsdorf 1456 CdSil IV 34 s.162 (*Pietrach* < Piotr; MCh 307);

Hanosz Rasz (< Racibor, Radosław, Radomir, Radogost, Radociech, Radowuj, -rad; MSs 25): *Hannos Rasze*, cerdo 1456 Kacz 6290 (*Hanosz* < Jan; MCh 246);

Marcisz Stryczek (< Biezstryk, Małostryk; MSs 75): Nobili (dat) *Marcissio alias Striczek* 1460 AGZ XI 3506 (*Marcisz* < Marcin; MCh 279);

Hynek Mszczuj (< Mścigniew, Mści(w)uj, Dobiemiest; MSs 24): *Nobilis Hynek alias Msczvy* de Vykothi 1461 AGZ XIII 4686 (*Hynek* < Henryk; MCh 234); *Jurek Sulak* (< Sulisław, Sulimir, Sulistryj, Sulistrach; MSs 75): *Pro Jurkone Sulak* de Sanoczek 1463 AGZ XVI 24 (*Jurek* < Jerzy; MCh 252); *Szymek Ciech//Czech* (< Cieszymir, Cieszymysł, Radociech; MSs 67): *Nobilis Simek Czech*, nuncius 1466 AGZ XII 3286 (*Szymek* < Szymon; MCh 327); *Hanusz Bog* (< Bogodar, Boguchwał, Bogdan, Chwalibog; MSs 65): *Hannus Bog*, eyn leyneweber 1472 Kacz 7402 (*Hanusz* < Jan; MCh 246); *Pietrzyk Borzyło* (< Borzygniew, Borzymir, Borzywuj, Bolebor; MSs 65): *Hominem ... Pyetrik alias Borzylo* 1476 AGZ XV 1532 (*Pietrzyk* < Piotr; MCh 307); *Janek Lubsza//Lubza* (< Lubomir, Lubogost; MSs 70): *Janek Lubza* dedi medium florenum 1478 RachKról s. 264 (*Janek* < Jan; MCh 244); *Martyniec Małucha//Malucha* (< Małomir, Małostryj, Małogost, Małociech; MSs 70): *Hominem profugum Martyanyecz alias Malucha*, qui profugit de villa ... Meducha 1487 AGZ XIX 1416 (*Martyniec* < Marcin; MCh 279); *Waszko Blizień* (< Blizbor; MSs 65): *Kmethonem Waszko Blyszyen* in Drobkow(a) Vola 1493 AGZ XVI 2169 (*Waszko* < Wawrzyniec, Walenty lub wschł. < Iwan, Wasyl, MCh 337); *Jenko Ciech//Czech* (Cieszymir, Cieszymysł, Radociech; MSs 67): *Jenckowi Czechowi* 1496 KsMP s. 417 (*Jenko* < Jan; MCh 245).

1.4. *Imię chrześcijańskie w formie derywowanej + imię słowiańskie w formie podstawowej – Bartko Cieszymir*

Typ *imię chrześcijańskie w formie derywowanej + imię słowiańskie w formie podstawowej – Bartko Cieszymir* wystąpił od 1. poł. XIV w. do 2. poł. XV w. tylko 26 razy. W 1 poł. XIV w. wystąpiły cztery takie zestawienia, z 2. poł. XIV w. pochodzi ich 13. W 1. poł. XV w. liczba zestawień spadła do 7, a więc prawie o połowę w stosunku do poprzedniego półwiecza, a 2. poł. XV w. przyniosła dalszy spadek – do zaledwie dwóch zestawień. Prezentacja materiału (wybrane przykłady):

1 poł. XIV w.

Jaszko Spycimir (MSp 114): *Gregorius, filius Iasconis Spicimiri, de sua medietate molendini ... prope sanctum Nycolaum, cessit ... fratri suo Hanco ni* 1318 RmK I 513 (*Jaszko* < Jan; MCh 248)¹³;

¹³ W tym wypadku oba imiona *Iasconis Spicimiri*, występują w gen. sg., nie ma zatem powodu przypuszczać, że imię w drugiej pozycji oznacza ojca, choć często zapis drugiego imie-

Jeszko **Budziwoj** (MSp 71): *Presente Jeskone Busewoy* 1338 Lieg 110 (*Jaszko* < Jan; MCh 248);

Franczko//Frączko **Budziwoj** (MSp 71): *Franczkonem Busewoy, burcgrau(um) castri ... Heynouiensis* 1339 Lieg 116 (*Franczko//Frączko* < Franciszek; MCh 219);

Pieczka **Zbramir** (MSp 70): *Present(e) Peczczone Sbramir* 1343 CdSil IV, 7 s. 201 (*Pieczka* < Piotr; MCh 309).

2. poł. XIV w.

Janusz **Milobrat** (MSp 96): *Present(e) ... Ianussio dicto Milobrath, civ(e) de Crivin* 1351 KW 1305 (*Janusz* < Jan; MCh 244);

Franczek//Frączek **Borzgniew** (= Borzygniew; MSp 69): *Present(e) ... Franczcone Borgnew, magistro curie (ducis Ladislai Opoliensis)* 1382 KIJ 13 (*Franczek//Frączek* < Franciszek; MCh 219);

Hejnczko **Świętopelk** (MSp 117): *Present(e) ... Heynczcone Swantopelk de Landisberg* 1385 KIJ 18 (*Hejnczko* < Henryk; MCh 233);

Jakusz **Zbylut** (MSp 73): *Jacussius Sbilut de Gneucin* 1387 Krak LI (*Jakusz* < Jakub; MCh 241);

Bartko **Cieszimir** (MSp 76): *Ratscherr Bartko Czeszmir* 1388 KsMP s. 4 (*Bartek* < Bartłomiej; MCh 194);

Miczek **Zbramir** (MSp 70): *Miczek Sbramir de Rogow* 1389 Hel I 267 (*Miczek* < Mikołaj; MCh 288);

Janusz **Bogdan** (MSp 66): *Jan braseator et Janusch Bogdan, fratres uterini* 1392 Łk 1525 (*Janusz* < Jan; MCh 244);

Hanko **Cieszimir** (MSp 76): *Hanco dictus Czeszimir* 1396 Lek I 2093 (*Hanko* < Jan; MCh 246);

Nikiel **Każmir** (= Kazimir; MSp 90): *Nickel Cazmir, burger czum Brige* 1397 CdSil IX 37 s. 256 (*Nikiel* < Mikołaj; MCh 288);

Janusz **Borzywoj** (MSp 69): *Terminus Janussio Borzivogio de Bładna* 1398 Łęcz I 5628 (*Janusz* < Jan; MCh 244).

1. poł. XV w.

Pietrasz **Ninogniew** (MSp 100): *Petrassius Ninogney de Scoszewi* 1401 Łęcz II 2272 (*Pietrasz* < Piotr; MCh 307);

Mikosz **Zdziebor** (MSp 84): *Per domin(um) ... Mikossium Szebor, dapiferum Poznaniensem de Choynicza* 1404 Piek 693 (*Mikosz* < Mikołaj; MCh 287);

nia w gen. sg. oznacza imię ojca osoby identyfikowanej imieniem w pierwszej pozycji, np. *Nicolaus Dobrosłai* de Bandcouicz 1397 Krak 6123.

Jaszek Przedabog (MSp 107): Test(es) ducit *Jaszek Przedabog* 1414 Kal 461 (*Jaszek* < Jan; MCh 248);

Jakszy Sambor (MSp 108): (Testis) *Jaxy Sam(b)or* in Medzirzecz 1420 RWlkp I 1068 (*Jakszy* < Jakub; MCh 241);

Miczko Zbylut (MSp 73): Andreas *Micskonis Sbiluthi* de Scalender 1420 AS I s. 47 (*Miczko* < Mikołaj; MCh 288);

Hanusz Kazimier (MSp 90): *Hannus Kazemer* acceptavit ius civile (Leopoliense) cum litteris de Sambor 1420 PdLw III s. 63 (*Hanusz* < Jan; MCh 246);

Maciek Bogdał (= Bogodał; MSp 66): *Maczek Bogdal* 1425 Łp I 1711 (*Maciek* < Maciej; MCh 276).

2. poł. XV w.

Jaczko Żelibor (MSp 131): Nobilis Andreas et Vasko de Sphistelnyki, fratres germani ... pro bonis filiastris sui nobilis Michaelis, filii nobilis *Iaczko* bone memorie, dicti *Zelybor* 1463 AGZ XII 4419 (*Jaczko* < Jakub; MCh 241);

Iwanko Sambor (MSp 108): Nobilis *Iwanko Sambor* de Horbacze 1483 AGZ XV 4139 (*Iwanko* wschł. < Iwan = Jan, MCh 248).

2. Imię chrześcijańskie + imię słowiańskie w XVI w.

Podobnie jak w XV w., najliczniej reprezentowany w XVI w. był typ *imię chrześcijańskie w formie podstawowej + imię słowiańskie w formie derywowanej*, np. *Piotr Sławek* – ogółem 344 zestawienia. W 1. poł. XVI w. wystąpiło ich 106, a w 2. poł. XVI w. – 238.

Prezentacja materiału (wybrane przykłady):

1. poł. XVI w.

Grzegorz Godzic (< Godzimir, Godzislaw, Zdziegod; MSs 67): ... in qua oppidi infrascripti resident: (...) *Gregorius Godzicz* 1505 IKal 1;

Maciej Milej (< Miłosław, Miłostrij, Miłogost; MSs 71): *Mathias Milej* 1506 IKal 2;

Piotr Gromich (< Gromisław; MSs 69): *Peter Gromich* 1510 EML 8;

Marek Goścień (< Gościmir, Gościwuj, Dobrogost; MSs 69): ... *Marek Gosschzyen* ... 1513 KKGK 2671;

Jakub Bodzeta (< Bodzopor; MSs 65): *Dedit Jacob Bodzantha* ...1514 NSP 205;

Matysz Stosz (< Stojgniew, -stoj; MSs 26): *Dedit Mathis Stosch* ...1514 NSP 204 (*Matysz* niem. = Maciej; MCh 275);

Leonard Lubek (< Lubomir, Lubogost; MSs 70): *Leonardus Lubek* de Koczko 1519 KPK 698;

Piotr Sieczko (< Sieciech, Sieciesław; MSs 73): *Petrus Sieczko* mensator 1521 KPK 936;

Kacper Sztencel (< Stanisław, por. przyp. 9): ... her *Casper Stenczell* 1523 ŁCh 246;

Adrian Bolek (< Bolesław, Bolelut, Bolemir; MSs 65): *Adrian Boleck* de Crasnick thassner 1524 KPK 1424;

Marcin Budych (< Budziwoj, Zdziebud; MSs 66): *Martinus Budich* de Rokithno circa Miedzirzecz revenditor 1524 KPK 1228;

Grzegorz Wroc (< Wrocisław; MSs 78): ... laborioso *Gregorio Vrocz* fabro de Glinyanka 1529 ACV 110;

Andrzej Stan (< Stanisław; MSs 74): *Andreas Stan* civis Varsoviensis 1530 KPW 496;

Jan Boguta (< Bogodar, Boguchwał, Bogumił, Chwalibog; MSs 65): Kyerz (...) *Joannes Boguta* 1531 PM 371;

Jan Borzym (< Borzygniew, Borzymir, Borzywuj, Bolebor; MSs 65): Nurzina, de sorte *Joannis Borzim* 1531 PM 381;

Jan Dobek (< Dobiegniew; MSs 67): (Piczkowicze) *Joannes Dobek* 1531 PM 367;

Andrzej Raciborek (< Racibor; MSp 106): (Piczkowicze), *Andr. Racziborek* 1531 PM 367;

Andrzej Sławek (< Sławomir, -sław; MSs 74): Janissow (...) *Andr. Slavek* 1531 PM 367;

Łukasz Wojtek (< Wojciech; MSs 78): ... *Lucas Woitek* 1541 ŁCh 326;

Mikołaj Gniewosz (< Gniewomir, Borzygniew; MSs 68): *Nicolaus Gnyewosch* ex patre Stanislao et Anna matre, i. c. s. 1541 KPB 199.

2. poł. XVI w.

Grzegorz Pelka (< Świętopełk; MSs 72): *Gregorius Pelka* braseator i. civit. h. 1551 KPK 2681;

Jakub Świętek (Świętosław, Świetopełk; MSs 75): *Jacobus Szwyentheck* de Grodzyecz revenditor i. civit. h. 1551 KPK 2692;

Jan Zbyszek (< Zbygniew, Zbysław; MSs 27): Sors *Joan. Zbysek*, nob. paup. 1553 PW2 252;

Bartłomiej Zawisza (< Zawist; MSs 78): *Bartholomeus Zavischa* susc. i. civit. 1561 KPK 3392;

Mikołaj Bogusz (< Bogumił, Bogudar, Bogusław; MSs 65): ... młynarz uprzywilejowany natenczas p. *Mikołaj Bogusz* 1564 LLub 14;

Maciej Boruta (< Borzygniew, Borzymir, Borzywuj, Bolebor; MSs 65): *Mathias Borutha* h. i. civit 1564 KPK 3510;
Andrzej Łękosz (< Łękomir, Łukomir; MSs 70): *Andreas Lenkosz* marsubarius Cracouiensis 1564 KPK 3726;
Marcin Przybyło (< Przybysław, Przybywuj, Przybor, MSs 72): Ad instigationem providi *Martini Przibiło* braseatoris civis Cracoviensis ... 1570 Ks-Krak 56;
Jan Zbroszek (< Zbrosław; MSs 27): In parte *Joannis Zbroszek* 1576 PW2 103;
Piotr Sędek (< Sędziwoj, Sędzimir, Krzywosąd; MSs 73): *Petrus Sędek* 1578 PMaz 26;
Jakub Ubysz (< Ubysław; MSs 179): *Jacobus Ubisz* 1578 PMaz 29;
Marek Zdziech (< Zdziebor, Zdiesław; MSs 27): *Marcus Zdziech* 1578 PMaz 50;
Andrzej Czciborek (< Czcibor; MSp 77): Pars *Andreae Cziborek* 1579 PMaz 155;
Jakub Sławiec (< Sławomir, -sław; MSs 74): Pars *Jacobi Sławiec* 1579 PMaz 175;
Maciej Bronisz (< Bronisław; MSs 66): ... s. *Mathiae Bronisz* 1580 PW1 152;
Jan Mirek (< Mirosław, Mironieg; MSs 71): *Joannes Mirek* de Dzerskowicze i. c. susc. 1582 KPK2 647;
Marcin Radota (< Radosław, Radomir, Radogost, Radociech, Radowuj; MSs 73): *Martinus Radota* de Olesznica i. c. susc. 1582 KPK2 571;
Jan Stachoń (< Stanisław; MSs 26): ... cum *Johanne Stachoń* 1586 KSI 105;
Maciej Stanisz (< Stanisław; MSs 74): *Mathias Staniss* 1598 IBW 131;
Mateusz Sulec (< Sulisław, Sulimir, Sulistryj, Sulistrach; MSs 75): *Matheus Suliecz* 1598 IBW 47.

Kolejny typ imię chrześcijańskie w formie podstawowej + imię słowiańskie w formie podstawowej, np. *Mikołaj Bogdan*, występował w XVI w. rzadziej. W 1. poł. XVI w. pojawiło się 14 takich zestawień, a w 2. poł. XVI w. – 26.

Prezentacja materiału (wybrane przykłady):

1. poł. XVI w.

Jan Wojsław (MSp 125): ... *Johannes Woyslaw* 1502 ZHer 819;

Mikołaj Chocimir (MSp 74): Czyechonyn, Rosznez, n. *Nicolaus Choczymyr* 1508 PM 482;

Hieronim Dobrogost (MSp 80): Paulowycze, n. *Jeronimus Dobrogost* de Paulowycze 1508 PM 477;
Jakub Stojigniew (MSp 115): Jasyenye, Barycz, n. *Jacobus Sthognyew* 1508 PM 484;
Paweł Sulisław (MSp 116): Habeatur memoria [de] anima olim dni *Pauli Sulislai* canonici Ploc. 1520 ACV 20/II;
Dominik Bogumił (MSp 66): *Dominicus Bogumyl* de villa brzoza faber 1529 KPW 447;
Jakub Boguchwał (MSp 66): Sobole (Sobolew) *Jacobi Boguffal* 1531 PM 386;
Andrzej Stojigniew (MSp 115): Szczuczki (...) *Andreas Stognyew* 1531 PM 371;
Albert Świemir (= Wszemir; MSp 128): Lugow (...) *Albertus Swyemir* 1531 PM 362;
Michał Boguchwał (MSp 66): *Michael* de Jaworowa *Boguchwal* 1533 KPW 536;
Jan Bogdan (MSp 66): *Joannes Bogdan* 1543 KPW 824.
2. poł. XVI w.
Marcin Skarbimir(z) (MSp 108): *Martino Scarbymirz* 1564 LWS 90;
Maciej Miłostaw (MSp 96): ... *Maciej Miloslaw* 1565 LM2 191;
Aleksander Modlibog (MSp 97): ... nieboszczyka *Aleksandra Modliboga* 1565 LWK2 254;
Jan Przedbor (MSp 104): *Joan. Przedbor* 1576 PW2 300;
Mikołaj Warcisław (= Wrocisław; MSp 127): In parte *Nicolai dicti Warczislaw* 1576 PW2 57;
Piotr Cz Cibor (MSp 77): *Petrus Czibor* 1578 PMaz 83;
Jan Domarad (MSp 82): Trembanow, gen. *Joannis Domarath* sors 1578 PM 182;
Albert Racibor (MSp 106): *Albertus Raczibor* 1578 PMaz 102;
Mikołaj Świętobor (MSp 117): ... *cum Nicolao Swiethobor* 1578 PMaz 32;
Jakub Wojsław (MSp 125): *Jacobi Woislaw* 1578 PMaz 48;
Marcin Stogniew (MSp 115): ... pars *Martini Stogniew* 1579 PMaz 154;
Jakub Chwalibog (MSp 75): Janowice (...) Sors *Jakób Phalibóg* 1581 PM 144;
Albert Bogdan (MSp 66): *Albertus Bogdan* artis introligatoriae 1585 KPK2 1009;
Jan Więc(s)ław (= Więcesław; MSp 122): Subditi ... *Joannes Wenczlaw* 1598 IBW 31;

Jędrzej **Wojciech** (MSp 125): ... y woit Jędrzey Woyciah ... 1600 KSW 321 (Jędrzej = Andrzej; MCh 184).

Ostatni obecny w XVI w. typ – *imię chrześcijańskie w formie derywowanej + imię słowiańskie w formie derywowanej*, np. *Hanosz Stach* wystąpił w 1. poł. XVI w. 5 razy i 6 razy w 2. poł. XVI w.

Prezentacja materiału (wybrane przykłady):

1. poł. XVI w.

Pawlik Stoszyk (< Stojigniew, -stoj; MSs 26): *Dedit Pawel sartor dictus Pauligk Sthossigk ...*1514 NSP 196 (*Pawlik* < Paweł; MCh 304);

Paszko Ubko (< Ubysław; MSs 179): ... *Pasko Ubko ...* 1538 KSW 212 (*Paszko* < Paweł; MCh 304).

2. poł. XVI w.

Bartosz Wielisz (< Wielebor, Wielemir, Wielisław; MSs 77): *Bartosz Wielis de Kozlowo* 1562 KPW 1226 (*Bartosz* < Bartłomiej; MCh 194);

Tomek Gościej (< Gościmir, Gościwuj, Dobrogost; MSs 69): ... *Thomek Goszczy ...* 1564 KGK 2733 (*Tomek* < Tomasz; MCh 333);

Bartosz Przybył (< Przybysław, Przybywuj, Przybor, MSs 72): *Wieś Staromieczie (...)* z rąk *Bartosza Przibila* 1565 LWK2 211 (*Bartosz* < Bartłomiej; MCh 194);

Ambrożek Stachoń (< Stanisław; MSs 26): ... *Ambrożek Stachoń ...* 1600 KSI 265 (*Ambrożek* < Ambroży; MCh 181).

Zanikający już w XV w. typ *imię chrześcijańskie w formie derywowanej + imię słowiańskie w formie podstawowej*, np. *Bartko Cieszymir*, nie był kontynuowany w XVI w.

3. Frekwencja zestawień *imię chrześcijańskie + imię słowiańskie* w kolejnych półwieczach od XIII do XVI w.

Zestawienie imienia chrześcijańskiego z imieniem słowiańskim było najliczniejsze spośród zestawień *imię + imię* w całym badanym okresie – do końca XVI w. wystąpiło 1870 takich zestawień, w tym 1475 od 1. poł. XIII w. do końca XV w. i 395 w XVI w.

Wśród zestawień *imię chrześcijańskie + imię słowiańskie* widać znaczne zróżnicowanie liczby poszczególnych typów w okresie od 1. poł. XIII w. do końca XV w.

Już w XIII w. zaznaczyła się dominacja typu *imię chrześcijańskie w formie podstawowej + imię słowiańskie w formie derywowanej* (Piotr Sławek). W 1 poł. XIII w. wystąpił on 9 razy, a w 2. poł. XIII w. – 10 razy. W tym czasie dwa inne typy wystąpiły pojedynczo – typ *imię chrześcijańskie w formie podstawowej + imię słowiańskie w formie podstawowej* (Mikołaj Bogdan) – jeden raz w 1. poł. XIII w. i dwa razy w 2. poł. XIII w., typ *imię chrześcijańskie w formie derywowanej + imię słowiańskie w formie derywowanej* (Hanosz Stach) – jeden raz w 1. poł. XIII w., a w 2. poł. XIII w. nie pojawił się. Ostatni typ nie wystąpił w XIII w.

W 1. poł. XIV w. nadal dominował typ *imię chrześcijańskie w formie podstawowej + imię słowiańskie w formie derywowanej* (Piotr Sławek) – 66,7% (44 zestawienia) wszystkich zestawień imienia chrześcijańskiego ze słowiańskim. W tym półwieczu wzrósł też udział typu *imię chrześcijańskie w formie podstawowej + imię słowiańskie w formie podstawowej* (Mikołaj Bogdan) – 22,8% (15 zestawień). Pozostałe dwa typy wystąpiły nielicznie – typ *imię chrześcijańskie w formie derywowanej + imię słowiańskie w formie derywowanej* (Hanosz Stach) stanowił 4,5% (3 zestawienia), typ *imię chrześcijańskie w formie derywowanej + imię słowiańskie w formie podstawowej* (Bartko Cieszymir) – 6% (4 zestawienia). Pokazuje to tabela 20.

Tabela 20. – Zestawienie imię chrześcijańskie + imię słowiańskie w 1. poł. XIV w.

typ zestawienia imienia chrześc. z imieniem słowiań.	liczba zestawień	procent danego typu w półwieczu	liczba nosicieli
i. chrz. w formie podst. + i. słow. w formie deryw., np. <i>Piotr Sławek</i>	44	66,7%	46
i. chrz. w formie podst. + i. słow. w formie podst., np. <i>Mikołaj Bogdan</i>	15	22,8%	15
i. chrz. w formie deryw. + i. słow. w formie deryw., np. <i>Hanosz Stach</i>	3	4,5%	3
i. chrz. w formie deryw. + i. słow. w formie podst., np. <i>Bartko Cieszymir</i>	4	6%	4
Razem:	66	100%	68

W 2. poł. XIV w. typ *imię chrześcijańskie w formie podstawowej + imię słowiańskie w formie derywowanej* (Piotr Sławek) stanowił 65% wszystkich zestawień (wystąpił 172 razy). Wzrósł też do 20% udział typu *imię chrześcijańskie w formie derywowanej + imię słowiańskie w formie derywowanej* (Hanosz Stach) (53 zestawienia). Spadł udział zestawień typu *imię chrześci-*

jańskie w formie podstawowej + imię słowiańskie w formie podstawowej (*Mikołaj Bogdan*) – w tym półwieczu to 10% (27 zestawień). Ostatni typ – imię chrześcijańskie w formie derywowanej + imię słowiańskie w formie podstawowej (*Bartko Cieszymir*) wystąpił w znikomej liczbie – 5% (13 zaświadczeń). Widać to w tabeli 21.

Tabela 21. – Zestawienie imię chrześcijańskie + imię słowiańskie w 2. poł. XIV w.

typ zestawienia imienia chrześc. z imieniem słowiań.	liczba zestawień	procent danego typu w półwieczu	liczba nosicieli
i. chrz. w formie podst. + i. słow. w formie deryw., np. <i>Piotr Sławek</i>	172	65%	175
i. chrz. w formie podst. + i. słow. w formie podst., np. <i>Mikołaj Bogdan</i>	27	10%	28
i. chrz. w formie deryw. + i. słow. w formie deryw., np. <i>Hanosz Stach</i>	53	20%	53
i. chrz. w formie deryw. + i. słow. w formie podst., np. <i>Bartko Cieszymir</i>	13	5%	13
Razem:	265	100%	269

W 1 poł. XV w. typ imię chrześcijańskie w formie podstawowej + imię słowiańskie w formie derywowanej (*Piotr Sławek*) stanowił 80% (408 zestawień) ogólnej liczby zestawień. Inne typy reprezentowane były nielicznie. Typ imię chrześcijańskie w formie podstawowej + imię słowiańskie w formie podstawowej (*Mikołaj Bogdan*) utrzymał swój udział procentowy z poprzedniego półwiecza – nieco ponad 9% (wystąpił 47 razy). Natomiast pozostałe typy wycofują się od tego czasu z użycia. Typ imię chrześcijańskie w formie derywowanej + imię słowiańskie w formie derywowanej (*Hanosz Stach*) stanowił 9,4% (48 zestawień), co oznacza spadek jego udziału. Ostatni typ imię chrześcijańskie w formie derywowanej + imię słowiańskie w formie podstawowej (*Bartko Cieszymir*) wystąpił śladowo – 1,4% (7 zestawień, tabela 22.).

W 2. poł. XV w. kolejność z poprzedniego półwiecza nie zmieniła się. Udział procentowy typu imię chrześcijańskie w formie podstawowej + imię słowiańskie w formie derywowanej (*Piotr Sławek*) wzrósł jeszcze bardziej – do 86% (526 zaświadczeń). Typ imię chrześcijańskie w formie podstawowej + imię słowiańskie w formie podstawowej (*Mikołaj Bogdan*) to 9,5% (58 zaświadczeń). Udział procentowy dwóch pozostałych typów spadł – do 4,1% (25 zestawień) typu imię chrześcijańskie w formie derywowanej + imię słowiańskie w formie podstawowej.

Tabela 22. – Zestawienie *imię chrześcijańskie* + *imię słowiańskie* w 1. poł. XV w.

typ zestawienia imienia chrześc. z imieniem słowiań.	liczba zestawień	procent danego typu w półwieczu	liczba nosicieli
i. chrz. w formie podst. + i. słow. w formie deryw., np. <i>Piotr Sławek</i>	408	80%	427
i. chrz. w formie podst. + i. słow. w formie podst., np. <i>Mikołaj Bogdan</i>	47	9,2%	47
i. chrz. w formie deryw. + i. słow. w formie deryw., np. <i>Hanosz Stach</i>	48	9,4%	48
i. chrz. w formie deryw. + i. słow. w formie podst., np. <i>Bartko Cieszymir</i>	7	1,4%	7
Razem:	510	100%	529

wiańskie w formie derywowanej (*Hanosz Stach*) i zaledwie 0,4% (2 zestawienia) typu *imię chrześcijańskie* w formie derywowanej + *imię słowiańskie* w formie podstawowej (*Bartko Cieszymir*).

Tabela 23. – Zestawienie *imię chrześcijańskie* + *imię słowiańskie* w 2. poł. XV w.

typ zestawienia imienia chrześc. z imieniem słowiań.	liczba zestawień	procent danego typu w półwieczu	liczba nosicieli
i. chrz. w formie podst. + i. słow. w formie deryw., np. <i>Piotr Sławek</i>	526	86%	564
i. chrz. w formie podst. + i. słow. w formie podst., np. <i>Mikołaj Bogdan</i>	58	9,5%	59
i. chrz. w formie deryw. + i. słow. w formie deryw., np. <i>Hanosz Stach</i>	25	4,1%	25
i. chrz. w formie deryw. + i. słow. w formie podst., np. <i>Bartko Cieszymir</i>	2	0,4%	2
Razem:	611	100%	650

W XVI w. spośród zestawień imienia chrześcijańskiego z imieniem słowiańskim kontynuowane były tylko trzy typy. Dominował typ *imię chrześcijańskie* w formie podstawowej + *imię słowiańskie* w formie derywowanej (*Piotr Sławek*) – stanowił on 87%, tj. 344 zestawienia (106 w 1. poł. XVI w. i 238 w 2. poł. XVI w.) Dwa pozostałe typy występowały nielicznie. Typ *imię chrześcijańskie* w formie podstawowej + *imię słowiańskie* w formie podstawowej (*Mikołaj Bogdan*) stanowił 10%, tj. 40 zestawień (14 w 1. poł. XVI w. i 26 w 2. poł. XVI w.). Typ *imię chrześcijańskie* w formie derywo-

wanej + imię słowiańskie w formie derywowanej (*Hanosz Stach*) zaznaczył swoją obecność śladowo – jedynie 3%, tj. 11 zestawień. Czwarty typ uległ zanikowi. Dane te ilustruje tabela 24:

Tabela 24. – Zestawienie *imię chrześcijańskie* + *imię słowiańskie* w XVI w.

typ zestawienia imienia chrześc. z imieniem słowiań.	liczba zestawień w 1. poł. XVI w.	liczba zestawień w 2. poł. XVI w.	Razem – liczba zest. w XVI w.	procent danego typu w XVI w.
i. chrz. w formie podst. + i. słow. w formie deryw., np. <i>Piotr Sławek</i>	106	238	344	87%
i. chrz. w formie podst. + i. słow. w formie podst., np. <i>Mikołaj Bogdan</i>	14	26	40	10%
i. chrz. w formie deryw. + i. słow. w formie deryw., np. <i>Hanosz Stach</i>	5	6	11	3%
i. chrz. w formie deryw. + i. słow. w formie podst., np. <i>Bartko Cieszymir</i>	0	0	0	0
Razem:	125	270	395	100%

Podsumowanie. W grupie zestawień imienia chrześcijańskiego ze słowiańskim wyraźnie dominuje typ *imię chrześcijańskie w formie podstawowej* + *imię słowiańskie w formie derywowanej* (*Piotr Sławek*). Wystąpił on 1169 razy do końca XV w. Typ ten stanowił od ok. 65% w XIV w. do ponad 85% zestawień w 2. poł. XV w. (średnio 79% w okresie od 1. poł. XIII w. do końca XV w.) W XVI w. jego udział procentowy jeszcze wzrósł i stanowił 87%.

Pozostałe trzy typy zestawień są nieliczne w porównaniu z typem dominującym.

Typ *imię chrześcijańskie w formie podstawowej* + *imię słowiańskie w formie podstawowej* (*Mikołaj Bogdan*) w 2. poł. XIV w. stanowił ok. 20%, ale w następnych półwieczach jego udział procentowy spadł do ok. 10%. i na tym poziomie utrzymał się w XVI w.

Typ *imię chrześcijańskie w formie derywowanej* + *imię słowiańskie w formie derywowanej* (*Hanosz Stach*) osiągnął najwyższy (20%) udział procentowy w 2. poł. XIV w. Dalsze półwiecza przyniosły spadek, wyraźny już w XV w. W XVI w. udział tego typu wyniósł zaledwie 3%.

Typ *imię chrześcijańskie w formie derywowanej + imię słowiańskie w formie podstawowej* (Bartko Cieszymir) stanowił w okresie od 1. poł. XIV w. do końca XV w. od 6% do 0,5%. Jego udział procentowy spadał w każdym kolejnym półwieczu, a w XVI w. typ ten już nie wystąpił.

Zróznicowanie ilościowe typów zestawień dwóch imion od XIII do XVI w.

W badanym materiale z XIII – XVI w. wystąpiły ogółem 4752 zestawienia dwóch imion, z tego 3662 w okresie od XIII do końca XV w. i 1090 w XVI w.

Poszczególne typy zestawień dwóch imion były używane w Polsce od XIII do końca XVI w. z różną częstotliwością. Badania pokazały, że spośród 23 typów zestawień tylko 3 występowały licznie.

Dominujące typy zestawień to: *imię chrześcijańskie w formie podstawowej + imię słowiańskie w formie derywowanej* – Piotr Sławek i *imię chrześcijańskie w formie podstawowej + inne imię chrześcijańskie w formie derywowanej* – Jan Marcinek. Wystąpiły one ponad 1000 razy w badanym materiale i były produktywne od XIII do końca XVI w.

Do dominujących zaliczyłam także typ *imię chrześcijańskie w formie podstawowej + inne imię chrześcijańskie w formie podstawowej*, np. Jakub Rafał, który był znacznie mniej liczny, ale w XVI w. pojawiło się dużo takich zestawień, a udział procentowy tego typu wzrósł w stosunku do wcześniejszego okresu, podczas gdy udział typów rzadszych (o których niżej) malał lub utrzymywał się na niskim poziomie.

Do tych trzech typów należało od XIII do końca XV w. ok. 62% zestawień dwóch imion, a w XVI w. aż 78%.

Frekwencja kolejnych 6 typów (*forma podstawowa imienia chrześcijańskiego + forma derywowana tego samego imienia*, np. Jan Janik; *imię słowiańskie w formie podstawowej + inne imię słowiańskie w formie derywowanej*, np. Stanisław Miroszek; *imię chrześcijańskie w formie podstawowej + imię słowiańskie w formie podstawowej*, np. Mikołaj Bogdan; *imię chrześcijańskie w formie derywowanej + inne imię chrześcijańskie w formie derywowanej*, np. Szymek Pietrek; *imię chrześcijańskie w formie derywowanej + imię słowiańskie w formie derywowanej*, np. Hanosz Stach; *imię słowiańskie w formie podstawowej + imię chrześcijańskie w formie derywowanej*,

np. *Stanisław Hanek* była niższa. Wynosiła ona od ponad 300 do ponad 100 zestawień, tj. między 10 a 2%. Zwłaszcza w XVI w. były one reprezentowane niezbyt licznie – od 2 do 4%, ale wciąż były obecne w polskim systemie antroponimicznym.

Pozostałe 14 typów (*imię chrześcijańskie w formie derywowanej + inne imię chrześcijańskie w formie podstawowej; forma podstawowa imienia słowiańskiego + forma derywowana tego samego imienia; imię słowiańskie w formie podstawowej + imię chrześcijańskie w formie podstawowej; imię słowiańskie w formie derywowanej + inne imię słowiańskie w formie derywowanej; forma derywowana imienia chrześcijańskiego + inna forma derywowana tego samego imienia; forma podstawowa imienia chrześcijańskiego + inna forma podstawowa tego samego imienia; imię słowiańskie w formie derywowanej + imię chrześcijańskie w formie derywowanej; imię chrześcijańskie w formie derywowanej + imię słowiańskie w formie podstawowej; forma derywowana imienia chrześcijańskiego + forma podstawowa tego samego imienia; imię słowiańskie w formie podstawowej + inne imię słowiańskie w formie podstawowej; imię słowiańskie w formie derywowanej + imię chrześcijańskie w formie podstawowej; forma derywowana imienia słowiańskiego + inna forma derywowana tego samego imienia; imię słowiańskie w formie derywowanej + inne imię słowiańskie w formie podstawowej i forma podstawowa imienia słowiańskiego + inna forma podstawowa tego samego imienia*) reprezentowanych było liczbą poniżej 100 zestawień, tj. poniżej 2%. 5 z nich w XVI w. już nie wystąpiło, pozostałe wystąpiły sporadycznie. Pozwala to uznać je za typy wycofujące się z użycia.

A oto szczegółowa analiza frekwencji typów zestawień:

1. Dominujące typy zestawień dwóch imion w XIII – XVI w.

Jak powiedziano wyżej, w badanym materiale w okresie od XIII do końca XVI w. wyraźnie dominował typ *imię chrześcijańskie w formie podstawowej + imię słowiańskie w formie derywowanej*, np. *Piotr Sławek*. Wystąpił on od XIII do końca XVI w. 1513 razy, co stanowiło ok. 32% zestawień *imię + imię* (ogółem 4752) i był najliczniejszy ze wszystkich typów. Udział procentowy tego typu utrzymywał się na tym samym poziomie przez cały badany okres – ponad 30%, tj. 1169 zestawień z ogólnej liczby 3662 w XIII – XV w. i 344 z 1090 w XVI w. Zestawienia tego typu są również najstarsze – jako jedyne dość licznie wystąpiły już w XIII w. (9 zesta-

wień w 1. poł. XIII w. i 10 w 2. poł. XIII w.), podczas gdy inne typy pojawiały się pojedynczo.

Drugim typem dominującym jest *imię chrześcijańskie w formie podstawowej + inne imię chrześcijańskie w formie derywowanej*, np. *Jan Marcinek*. Od XIII w. do końca XVI w. pojawił się on 1130 razy, w tym 796 zestawień w XIII – XV w. i 334 w XVI w., to jest ok. 24% wszystkich zestawień dwóch imion. Typ *Jan Marcinek* wykazywał znaczną produktywność w XVI w. Udział procentowy tego typu w okresie od XIII do XV w. wynosił ok. 22%, a w XVI w. wzrósł do ponad 30% (334 zestawienia z 1090). Widać zatem, że był on produktywny w XVI w., przy równoczesnym utrzymaniu dominacji liczniejszego typu *imię chrześcijańskie w formie podstawowej + imię słowiańskie w formie derywowanej*.

Ostatni z typów dominujących – *imię chrześcijańskie w formie podstawowej + inne imię chrześcijańskie pełne*, np. *Jakub Rafał* jest znacznie mniej liczny niż dwa powyższe. W okresie od XIII w. do końca XVI w. wystąpił on 487 razy i stanowił ok. 10% wszystkich zestawień dwóch imion. Od XIII do końca XV w. do tego typu należało ok. 8%, tj. 307 zestawień, natomiast w XVI w. jego udział procentowy wzrósł do ponad 16% – (180 zestawień z 1090). Widać zatem, że typ *Jakub Rafał* był produktywny w XVI w., chociaż mniej liczny, a jego udział wzrósł kosztem typów wycofujących się z użycia. Pozwala to na uznanie go za jeden z typów dominujących, obecnych w polskim systemie od XIII w. i produktywnych przez cały badany okres.

2. Zestawienia dwóch imion o niższej frekwencji w XIII – XVI w.

Do zestawień o niższej frekwencji zaliczyłam typ *forma podstawowa imienia chrześcijańskiego + forma derywowana tego samego imienia*, np. *Jan Janik*, który wystąpił od XIII do końca XVI w. 335 razy i stanowił ok. 7%. W okresie od XIII do końca XV w. było to ok. 8% – 311 zestawień, natomiast w XVI w. jego udział procentowy spadł do zaledwie 2% – 24 zestawienia. Można zatem uznać, że typ *Jan Janik* był nieliczny w porównaniu z typami dominującymi do końca XV w., a w XVI w. wykazywał słabą produktywność.

Typ *imię słowiańskie w formie podstawowej + inne imię słowiańskie w formie derywowanej*, np. *Stanisław Miroszek* – w całym badanym okresie wystąpił 222 razy i stanowił ponad 4% wszystkich zestawień. Od XIII do końca XV w. udział procentowy tego typu wynosił ok. 5% – 178 zestawień, natomiast w XVI w. spadł do ok. 4%, tj. 44 zestawienia.

Typ *imię chrześcijańskie w formie podstawowej + imię słowiańskie w formie podstawowej*, np. *Mikołaj Bogdan* pojawił się 190 razy w badanym okresie i stanowił ok. 4%. W okresie od XIII do końca XV w. było to 4% – 150 zestawień, natomiast w XVI w. nastąpił nieznaczny spadek do ok. 3,5%, tj. 40 zestawień.

Typ *imię chrześcijańskie w formie derywowanej + inne imię chrześcijańskie w formie derywowanej*, np. *Szymek Pietrek* zanotowano 151 razy do końca XVI w., tj. ok. 3%. Od XIV do końca XV w. było to ok. 4% – 133 zestawienia, a w XVI w. tylko ok. 1,5%, tj. 18 zestawień.

Typ *imię chrześcijańskie w formie derywowanej + imię słowiańskie w formie derywowanej*, np. *Hanosz Stach* reprezentowany był od XIII do końca XVI w. 141 razy, tj. ok. 3%. Od XIII do końca XV w. było to 130 zestawień – ok. 4%, a w XVI w. tylko 1%, tj. 11 zestawień.

Typ *imię słowiańskie w formie podstawowej + imię chrześcijańskie w formie derywowanej*, *Stanisław Hanek*, pojawił się w badanym okresie 132 razy, tj. ok. 3%. W okresie od XIII do XV w. stanowił on ok. 2,5% – 93 zestawienia, a w XVI w. ok. 3,5%, jednak, mimo wzrostu udziału procentowego, liczba zestawień pozostawała znikoma – 39.

Ogółem wystąpiło 6 typów zestawień o niskiej frekwencji.

3. Zanikające typy zestawień dwóch imion w XIII – XVI w.

Do typów zanikających zaliczony został typ *imię chrześcijańskie w formie derywowanej + inne imię chrześcijańskie w formie podstawowej*, np. *Hanusz Zygmunt*. W całym badanym okresie wystąpił 80 razy i stanowił ok. 1,5%; w tym 67, tj. 2% w okresie od XIII do końca XV w. i tylko 13 – 1% w XVI w.

Typ *forma podstawowa imienia słowiańskiego + forma derywowana tego samego imienia*, np. *Stanisław Stasz* pojawił się 63 razy, co stanowi 1,5% wszystkich zestawień, w tym 58, tj. 2% od XIV do końca XV w. i tylko 5 razy – 0,5% w XVI w.

Typ *imię słowiańskie w formie podstawowej + imię chrześcijańskie w formie podstawowej*, np. *Stanisław Roman* wystąpił 49 razy, czyli 1%, w tym od XIV do końca XV w. 31 razy – 1%, a w XVI w. – 18, tj. 1,5%. Udział procentowy tego typu wzrósł nieco w XVI w., mimo to pozostaje on nieznaczny.

Typ *imię słowiańskie w formie derywowanej + inne imię słowiańskie w formie derywowanej*, np. *Staszek Gromek* reprezentowany był 47 zestawieniami, tj. 1%, w tym 46 – 1% z XIII – XV w. i tylko jednym z XVI w. Widać zatem, że wycofał się on z użycia.

Tabela 25. – Frekwencja poszczególnych typów zestawień *imię + imię* od XIII do końca XVI w.

Typ zestawienia dwóch imion	XIII w. liczba/%	XIV w. liczba/%	XV w. liczba/%	Razem: XIII-XVw. liczba/%	XVI w liczba/%
Typy dominujące					
<i>im. chrz. w formie podst. + im. słow. w formie deryw. – Piotr Sławek.</i>	19 58%	216 31,5%	934 32%	1169 32%	344 32%
<i>im. chrz. w formie podst. + inne im. chrz. w formie deryw. – Jan Marcinek</i>	1 3%	112 16%	683 23%	796 22%	334 30,5%
<i>im. chrz. w formie podst. + inne im. chrz. w formie podst. – Jakub Rafał</i>	2 6%	58 8,5%	247 8,5%	307 8%	180 16%
Typy o niższej frekwencji					
<i>forma podst. im. chrz. + forma deryw. tego samego imienia – Jan Janik</i>	2 6%	32 5%	277 9%	311 8%	24 2%
<i>im. słow. w formie podst. + inne im. słow. w formie deryw. – Stanisław Miroszek</i>	1 3%	30 4,5%	147 5%	178 5%	44 4%
<i>im. chrz. w formie podst. + im. słow. w formie podst. – Mikołaj Bogdan</i>	3 9%	42 6%	105 3,5%	150 4%	40 3,5%
<i>im. chrz. w formie deryw. + inne im. chrz. w formie deryw. – Szymek Pietrek</i>	–	33 5%	100 3,5%	133 4%	18 1,5%
<i>im. chrz. w formie deryw. + im. słow. w formie deryw. – Hanosz Stach</i>	1 3%	56 8%	73 2,5%	130 4%	11 1%
<i>im. słow. w formie podst. + im. chrz. w formie deryw. – Stanisław Hanek</i>	2 6%	10 1,5%	81 3%	93 2,5%	39 3,5%
Typy zanikające					
<i>im. chrz. w formie deryw. + inne im. chrz. w formie podst. – Hanusz Zygmunt</i>	1 3%	18 2,5%	48 1,5%	67 2%	13 1%
<i>forma podst. im. słow.+ forma deryw. tego samego im. – Stanisław Stasz</i>	–	6 1%	52 2%	58 2%	5 0,5%
<i>im. słow. w formie podst. + im. chrz. w formie podst. – Stanisław Roman</i>	–	4 0,5%	27 1%	31 1%	18 1,5%
<i>im. słow. w formie deryw.+ inne im. słow. w formie deryw. – Staszek Gromek</i>	1 3%	21 3%	24 1%	46 1%	1 0%
<i>forma deryw. im. chrz. + inna forma deryw. tego samego im. – Klimek Klisz</i>	–	4 0,5%	41 1%	45 1%	–
<i>forma podst. im. chrz. + inna forma podst. tego samego im. – Nicolaus Niklasz</i>	–	4 0,5%	29 1%	33 1%	5 0,5%
<i>im. słow. w formie deryw. + im. chrz. w formie deryw. – Staszko Kołaczeko</i>	–	10 1,5%	14 0,5%	24 0,5%	4 0,5%

<i>im. chrz. w formie deryw. + im. słow. w formie podst. – Bartko Cieszymir</i>	–	17 2,5%	9 0%	26 0,5%	–
<i>forma deryw. im. chrz. + forma podst. tego samego im. – Olechno Aleksander</i>	–	1 0%	21 1%	22 0,5%	1 0%
<i>im. słow. w formie podst. + inne im. słow. w formie podst. – Stanisław Bogdan</i>	–	4 0,5%	12 0,5%	16 0,5%	5 0,5%
<i>im. słow. w formie deryw. + im. chrz. w formie podst. – Staszak Grzegorz</i>	–	6 1%	11 0,5%	17 0,5%	4 0,5%
<i>forma deryw. im. słow. + inna forma deryw. tego samego im. – Staszko Stachura</i>	–	1 0%	4 0%	5 0%	–
<i>im. słow. w formie deryw. + inne im. słow. w formie podst. – Staszko Włosciwoj</i>	–	3 0,5%	1 0%	4 0%	–
<i>forma podst. im. słow. + inna forma podst. tego samego im. – Więcesław Waclaw</i>	–	–	1 0%	1 0%	–
Razem:	33 100%	688 100%	2941 100%	3662 100%	1090 100%

Typ *forma derywowana imienia chrześcijańskiego + inna forma derywowana tego samego imienia*, np. *Klimek Klisz* zanotowano 45 razy – 1% od XIV do końca XV w., po czym uległ on całkowitemu zanikowi – w XVI w. w badanym materiale nie wystąpił.

Typ *forma podstawowa imienia chrześcijańskiego + inna forma podstawowa tego samego imienia*, np. *Nicolaus Niklasz* wystąpił 38 razy, tj. 1%, w tym 33 razy – 1% od XIV do końca XV w. i tylko 5 razy (0,5%) w XVI w.

Typ *imię słowiańskie w formie derywowanej + imię chrześcijańskie w formie derywowanej*, np. *Staszko Kołaczko* pojawił się 28 razy, co stanowiło zaledwie 0,5%, w tym 24 razy, tj. 0,5% w okresie od XIV do końca XV w. i tylko 4 razy, także 0,5% w XVI w.

Typ *imię chrześcijańskie w formie derywowanej + imię słowiańskie w formie podstawowej* – *Bartko Cieszymir* zanotowano 26 razy, tj. 0,5% od XIV do końca XV w., w XVI w. uległ on całkowitemu zanikowi.

Typ *forma derywowana imienia chrześcijańskiego + forma podstawowa tego samego imienia*, np. *Olechno Aleksander* wystąpił 23 razy, tj. 0,5%, w tym 22 razy – 0,5% od XIV w. do końca XV w. i tylko raz w XVI w., zatem wyszedł z użycia.

Typ *imię słowiańskie w formie podstawowej + inne imię słowiańskie w formie podstawowej*, np. *Stanisław Bogdan* pojawił się 22 razy, tj. 0,5%, w tym 17 razy – 0,5% od XIV w. do końca XV w., i 5 – 0,5% w XVI w.

Typ *imię słowiańskie w formie derywowanej + imię chrześcijańskie w formie podstawowej*, np. *Staszak Grzegorz* wystąpił 21 razy, co stanowi 0,5%, w tym 17 razy – 0,5% od XIV do końca XV w. i tylko 4, tj. 0,5% w XVI w.

Zestawienia trzech ostatnich typów pojawiły się w badanym materiale sporadycznie tylko w okresie od XIII do XV w. W XVI w. uległy zanikowi. Są to: *forma derywowana imienia słowiańskiego + inna forma derywowana tego samego imienia*, np. *Staszko Stachura* – 5 zestawień, *imię słowiańskie w formie derywowanej + inne imię słowiańskie w formie podstawowej*, np. *Staszko Włóciwoj* – 4 zestawienia – typ ten nie występował już w 2. poł. XV w. i *forma podstawowa imienia słowiańskiego + inna forma podstawowa tego samego imienia*, np. *Więcesław Waclaw*, który pojawił się jednorazowo w 2. poł. XV w.

Ogółem wystąpiło 14 typów zanikających.

Frekwencję poszczególnych typów zestawień *imię + imię* od XIII do końca XVI w. obrazuje tabela 25. W tabeli typy zestawień, które wystąpiły pojedynczo, oznaczone są jako 0%, co oznacza, że ich udział procentowy wyniósł poniżej 0,5%, a zatem był bez znaczenia.

4. Zmiany w frekwencji typów zestawień dwóch imion w XIII – XVI w.

Analiza materiału pokazała, iż system identyfikacji przez zestawienia dwóch imion utrzymał się w Polsce od XIII w. do końca XVI w., a także w późniejszym okresie, aż do współczesności. Zaszły w nim jednak pewne zmiany.

Istotną zmianą, jaka zaszła między średniowieczem a XVI w., jest spadek liczby zestawień dwóch form tego samego imienia – zarówno w wypadku imion słowiańskich, jak i chrześcijańskich.

Liczba zestawień dwóch różnych form tego samego imienia chrześcijańskiego jest w XVI w. nieznaczną, a ich udział procentowy zbliżony do 0. Są to cztery typy: *forma podstawowa imienia chrześcijańskiego + forma derywowana tego samego imienia*, np. *Jan Janik*, *forma derywowana imienia chrześcijańskiego + inna forma derywowana tego samego imienia*, np. *Klimek Klisz*; *forma podstawowa imienia chrześcijańskiego + inna forma podstawowa tego samego imienia*, np. *Nicolaus Niklasz* i *forma derywowana imienia chrześcijańskiego + forma podstawowa tego samego imienia*, np. *Olechno Aleksander*. Dwa z nich – typ *Olechno Aleksander* i typ *Klimek Klisz* wyszły z użycia. Nawet udział typu *forma podstawowa imienia chrześcijańskiego + forma derywowana tego samego imienia*, np. *Jan Janik*, naj-

liczniejszego do końca XV w. spośród zestawień dwóch form tego samego imienia chrześcijańskiego, spadł w XVI w. do zaledwie 2%.

Od XIII do końca XV w. zestawienia dwóch różnych form tego samego imienia chrześcijańskiego wszystkich typów stanowiły 11% wszystkich zestawień *imię + imię* (411 z 3662). W XVI w. było to tylko 3% (30 z 1090).

Zestawienia dwóch form tego samego imienia słowiańskiego już w okresie od XIV do końca XV w. miały znikomy udział procentowy – zaledwie 2% (64 z 3662), natomiast w XVI w. był on ułamkowy – poniżej 0,5% (5 z 1090). Są to trzy typy: *forma podstawowa imienia słowiańskiego + forma derywowana tego samego imienia*, np. *Stanisław Stasz*; *forma derywowana imienia słowiańskiego + inna forma derywowana tego samego imienia*, np. *Staszko Stachura* i *forma podstawowa imienia słowiańskiego + inna forma podstawowa tego samego imienia*, np. *Więcesław Waclaw*. Dwa mniej liczne typy – *Staszko Stachura* i *Więcesław Waclaw* uległy całkowitemu zanikowi, a typ *Stanisław Stasz* wystąpił jedynie 5 razy. Trzeba dodać, że wszystkie zestawienia tego typu z XVI w. bazowały na imieniu *Stanisław*.

Liczba wszystkich zestawień z imieniem słowiańskim w pierwszej pozycji, tj. *imię słowiańskie + inna forma tego samego imienia* (w trzech typach), *imię słowiańskie + inne imię słowiańskie* (w czterech typach) oraz *imię słowiańskie + imię chrześcijańskie* (w czterech typach) w XVI w. wyraźnie spadła. Wynika to z wycofania się z użycia w imion słowiańskich, które ustąpiły miejsca chrześcijańskim. W XVI w. nie były one już używane w funkcji imienia chrześcijańskiego. W pierwszej pozycji takich zestawień w badanym materiale z XVI w. pojawiają się tylko (poza dwoma wyjątkami) imiona świętych pochodzenia słowiańskiego – *Wojciech*, *Stanisław* i *Waclaw* (częściej w formie *Więcesław*). Imiona te są zatem genetycznie słowiańskie, ale weszły do kanonu imion chrześcijańskich, reprezentując świętych patronów. Zwłaszcza imię *Stanisław* cieszyło się dużą popularnością, zapewne ze względu na pielęgnowanie przez kościół kultu kanonizowanego w 1253 r. biskupa Stanisława Szczepanowskiego, rodzimego świętego męczennika¹⁴.

Jak podano wyżej, do końca XV w. w polskim systemie antroponimicznym w identyfikacji przez dwa imiona najliczniejsze były zestawienia imienia chrześcijańskiego ze słowiańskim (1475 zestawień), a zwłaszcza ich dominujący typ *imię chrześcijańskie w formie podstawowej + imię*

¹⁴ Por. Z. Jakubowski, *Polityczne i kulturowe aspekty kultu biskupa krakowskiego Stanisława w Polsce i w Czechach w średniowieczu*, Częstochowa 1988, s. 116.

słowiańskie w formie derywowanej (*Piotr Sławek*), a drugie miejsce zajmowały zestawienia imienia chrześcijańskiego z innym imieniem chrześcijańskim (1303 zestawienia) z dominującym typem *imię chrześcijańskie w formie podstawowej + imię chrześcijańskie w formie derywowanej* (*Jan Marcinek*). W XVI w. zestawienia imienia chrześcijańskiego z innym imieniem chrześcijańskim (z dominującym typem *Jan Marcinek*) wystąpiły najliczniej – 545 razy. Zestawień imienia chrześcijańskiego z imieniem słowiańskim (z dominującym typem *Piotr Sławek*) było wówczas 395, czyli o 150 mniej niż zestawień dwóch imion chrześcijańskich. Zmiana ta ma także związek z wycofywaniem się z użycia imion słowiańskich.

W XVI w. przetrwały najliczniejsze zestawienia z okresu średniowiecza – zestawienia imienia chrześcijańskiego w formie podstawowej z derywatem od imienia słowiańskiego (typ *Piotr Sławek*) lub chrześcijańskiego (typ *Jan Marcinek*), a także rzadsze zestawienia imienia chrześcijańskiego w formie podstawowej z innym imieniem chrześcijańskim w formie podstawowej (typ *Jakub Rafał*).

Powyższe typy dominowały zdecydowanie w XVI w., ale swoją obecność zaznaczyły też typy o niższej frekwencji, a to: zestawienie dwóch form (podstawowej i derywowanej) tego samego imienia chrześcijańskiego (typ *Jan Janik*); zestawienie imienia słowiańskiego pełnego z innym imieniem słowiańskim pełnym (typ *Stanisław Miroszek*), a także z chrześcijańskim derywowanym (typ *Stanisław Hanek*); zestawienie imienia chrześcijańskiego pełnego ze słowiańskim pełnym (typ *Mikołaj Bogdan*) oraz zestawienie imienia chrześcijańskiego derywowanego z derywatem od innego imienia chrześcijańskiego (typ *Szymek Pietrek*) lub słowiańskiego (typ *Hanosz Stach*).

Drugi człon zestawienia był potencjalnym nazwiskiem. W nazwiskach polskich znajdują odzwierciedlenie imiona obecne w drugiej pozycji zestawień, a zatem imiona chrześcijańskie derywowane (*Jasiek, Klimma, Maćko*), a także, chociaż rzadziej, pełne (*Konrad, Zacharyjasz, Zygmunt*) i imiona słowiańskie, przede wszystkim derywowane (*Mirek, Stach, Zbyszek*), ale też pełne (*Sulisław, Wojśław, Zdziesław*). Większość z zasobu imion słowiańskich przetrwała do współczesności tylko w postaci nazwisk, gdyż po wycofaniu się z użycia w końcu średniowiecza, nigdy już jako imiona nie funkcjonowały.

PRZYNALEŻNOŚĆ SPOŁECZNA NOSICIELI ZESTAWIEŃ DWÓCH IMION

1. Przynależność społeczna nosicieli zestawień dwóch imion – wiek XIII – XV

W badaniach nad przynależnością społeczną nosicieli zestawień dwóch imion, później nazwisk równych imionom, szczególnie interesująca jest różnica w zastosowaniu różnych typów nazw do identyfikacji szlachty w opozycji do niższych warstw społecznych, czyli mieszczaństwa i chłopstwa traktowanych łącznie. Wynika to z wyraźnie uprzywilejowanej pozycji w życiu politycznym i społecznym szlachty w stosunku do pozostałych grup – mieszczaństwa i chłopstwa, które były pozbawione praw politycznych.

Osoby identyfikowane zestawieniami z imieniem w drugiej pozycji od XIII do końca XV w. należały do wszystkich występujących wówczas w Polsce grup społecznych. Jednak widać zróżnicowanie ilościowe takiego sposobu identyfikacji w zależności od warstwy społecznej.

O zróżnicowaniu tym można mówić dopiero od 1. poł. XIV w., gdyż materiał trzynastowieczny jest zbyt skąpy (tylko 33 zestawienia dwóch imion), by stanowić podstawę do jakichś wniosków, ponadto dokumenty z tego okresu w większości nie umożliwiają ustalenia przynależności społecznej ich nosicieli. W 3 przypadkach z XIII w. oryginalne zestawienia dwóch imion dotyczyły możnych, np. *Mikołaj Godula* 1250, *Teodor Stanko* 1285 (por. s. 111), *Paweł Barut* 1296 (por. s. 50). Pozostałe zapisy nie są jednoznaczne.

W 1. poł. XIV w. zestawienie dwóch imion identyfikowało 46 razy mieszczan. Szlachty dotyczyło dwukrotnie rzadziej – 23 razy. W wypadku 42 osób nie można rozstrzygnąć, do jakiej grupy społecznej należały, gdyż określenia stanowe nie występują w tekście dokumentu. Jednak brak tytułów przed nazwą osobową sugeruje raczej niższy status społeczny.

Można ostrożnie uznać, że zróżnicowanie społeczne nosicielei zaczyna się zarysowywać już w tym półwieczu, jednak z zastrzeżeniem, że uwaga ta dotyczy skromnej jeszcze dokumentacji materiałowej.

Mieszczanie identyfikowani zestawieniem dwóch imion to, np.:

Jan Rubisz (< Robert; MCh 317): *Consul antique civitatis Thorunensis ... Johannes dictus Rubis* 1308 Woel 162;

Jan Sandro (< Aleksander; MCh 180): *Petzoldus braseator mediam curiam ... in platea sancti Iohannis Sandro pistori ... resignavit* 1320 RmK I 587;

Jan Lubek (< Lubomir, Lubogost; MSs 70): *Johannem Lubek ... civ(em) et consul(em) civitatis* (Wratislaviensis) 1330 Korn 139;

Jan Radek (< Radosław, Radomir, Radogost, Radociech, Radowuj; MSs 73): *Consul* (Elbigenis) ... *Johannes Radeke* 1332 Wrm I 256;

Piotr Siedlik (< Siedlewit, Siedlemir, Siodłogost; MSs 73): *Provido viro Petro* (dat) *dicto Sedlik* 1340 Hae 126;

Konrad Ciechosz (< Cieszymir, Cieszymyśl, Radociech; MSs 67): *Present(e) ... vir(o) ... Conrado Zcechos ... consul(e) civitatis* (Trebnicensis) 1341 Hae 127;

Mikołaj Milacz (< Miłosław, Miłostryj, Miłogost; MSs 71): *Franczko sutor resignavit Petro et Nycolao Milacz* I quartale in platea sancti Floriani 1342 RmK I 1460;

Jan Luban (< Lubomir, Lubogost; MSs 70): *Cum consul(e) ... Johanne Luban* 1349 Lieg 167;

Jan Romaniec (< Roman; MCh 319): *Iohanni dicto Romanetz, civi Cracoviensi ... familiar(i) ... regis* (Kazimiri) 1350 MVat III 334.

Do szlachty należeli, np.:

Biernat Brożek (< Ambroży; MCh 181): *Present(e) ... Bernardo, vexifellero* (Lanciciensis), *dicto Brozek* 1335 Kkk 156;

Andrzej Radak (< Radosław, Radomir, Radogost, Radociech, Radowuj; MSs 73): *Strennuus miles, dominus Andreas Radac ... bona predicti Andree Radac* in Nypperin ... *dictus dominus Andreas Radac* 1343 CdSil IV 7 s. 201;

a także cytowani wcześniej *Franczko//Frączko Budziwoj* 1339 (por. s. 123), *Pełka Święk* 1339 (por. s. 100), *Jan Jura* 1342 (por. s. 50), *Mikołaj Kościeszka* 1350 (por. s. 51).

Zróżnicowanie ilościowe osób identyfikowanych nazwiskiem równym imieniu w zależności od grupy społecznej zaznacza się mocniej w 2. poł. XIV w.

Niższe grupy społeczne były w tym półwieczu reprezentowane przez 328 osób, w tym 305 mieszczan i 23 chłopów. Do szlachty należały 53 osoby, zatem sześciokrotnie mniej niż do plebsu. W 202 zapisach przynależność społeczna osób pozostaje niejasna.

Mieszczkańcy nosiciele nazwisk równych imionom to, np.:

Jakub Wal (< Walentyń; MCh 338): *Consul ... Iacobus Wal* 1367 RmK I 1703;
Piotr Lubik (< Lubomir, Lubogost; MSs 70): *Infrascript(us) comparaver(it) jus civitatis (Braunsbergensis) ... anno Domini CCCLXIX ... Peter Lubik* 1369 Wrm IV s. 10-11;

Piotr Raszak (< Racibor, Radosław, Radomir, Radogost, Radociech, Radowuj, -rad; MSs 25): *Stachna, uxor Petri Raszak ... domum suam ante portam Judeorum ... resignavit* 1372 Łk 722;

Piotr Barch (< Bartłomiej, Bartołt, Barnaba, Barsaba; MCh 193): *Peter Barch, carnifex* 1376 Chm s. 66;

Piotr Brun (= Bruno; MCh 201): *Petrus dictus Brun, Warszeuensis ... ciu(is)* 1382 StW 4 s. 4;

Jan Sobień (< Sobiesław, Sobieżyń; MSs 74): *Iohannes Soben, conciuus* in Lublin 1383 PdLw I 73;

Petrus Pieszycza (MCh 309): *Petrus Peschicza, sartor* 1385 Chm s. 148;

Marcin Przecz(z)ek (< Przecz(s)ław; MSs 72): *Martinus Przeczko, institor* in Poznania ... idem *Przeczek* 1388 Lek I 285;

Jerzy Merk(i)el (< Marek; MCh 280): *Georgius Merkel ... consul ... Posnaniens(is)* 1390 KW 1895;

Nikłosz Pabisz (< Pabijan; MCh 301): *Schöff(e) ... Niclos Pabisch* 1394 KsMP s. 5 (*Nikłosz* = Mikołaj; MCh 288);

Mikołaj Godyń (< Godzisław, Zdziegod; MSs 68): *Nicolaus Godin ... lanifex* 1396 Łk 2291;

Mikołaj Bojanka (< Przyboj, Rozboj, czes. Bojeslav; MSs 65): *Nicolaus Boyanka, civis Gnesnensis* 1398 Lek II 1175;

Mikołaj Grod (< Grodzisław, Zdzigrod; MSs 69): *Contra honest(um) vir(um) ... Nicolaum Grod ... magistr(um) Cracoviens(em)* 1398 Chm s. 451;

Jan Spycimir (MSp 114): *Raphael, heres de Michow ... contra Johannem Spiczimir, ciuem de Cracouia* 1398 Krak 6570;

Nicolaus Nikiel (MCh 288): *Nicolaus Nykel, ciuis Cracouiensis* 1400 Krak 9909.

Chłopi identyfikowanych nazwiskiem równym imieniu to np.:

Adam Kostka (< Konstanty lub ap. kostka, kość; MCh 264): *Cum Adam dicto Kostka, kmethone de Uola Starzinska* 1381 Krak 881;

Klimko Radost (< Radosław, Radomir, Radogost, Radociech, Radowuj; MSs 73): *Climconem dictum Radost ... kmethon(em)* de Targowiszce 1382 KMłp 924 (*Klimko* < Klemens; MCh 260);

Miczko Raszka (< Racibor, Radosław, Radomir, Radogost, Radociech, Radowuj, -rad; MSs 25): *Miczconem Rasca ... kmethon(em)* de Targowiszce, villa ... dyocesis Cracouiensis 1382 KMłp 924 (*Miczko* < Mikołaj; MCh 288);

Jan Stok (< Stojgniew, Stojisław, Domastoj; MSs 26): *Super kmethon(e)* de Blone ... *Johanne Stoc* 1397 Łęcz I 4212;

Mikołaj Roj (< Rodomił, Rodosław, Rościsław; MSs 25): *Nicolay Roy, kmetho* de Doluszicz 1398 Krak 7903;

Stanisław Chotko (< Choci(e)mir, Chocisław; MSs 66): *Stanislaus, kmetho dictus Chothko* de Strzelce 1399 Krak 9346;

Staszko Stachura (< Stanisław; MSs 26): *Jascho de Polaninouicz cum ... Staszcone Stachura dicto ... kmethon(e)* de Marszouicz 1399 Krak 8055 (*Staszko* < Stanisław; MSs 26);

Jan Frydel (< Frydrych; MCh 220): *Cum Johanne Fridlone, kmethone* de Pirzchow 1400 Krak CCCXXIX;

Jan Kuc(z)ek (< Konrad; MCh 263): *Cum Johanne dicto Kucek, kmethone* de Grothcouicz 1400 Krak 9555;

Mikołaj Marzysz (< Marzyjan, Marcin, Marek; MCh 278): *Pro Nicolao Marzisch, kmethone* 1400 TmK s. 18.

Szlachtę reprezentowali, np.:

Piotr Sędko (< Sędziwoj, Sędzimir, Krzywosąd; MSs 73): *Validus miles dominus Petrus Santko nominatus* 1356 CdSil X 239;

Piotr Gumprecht (= Gumbert, imię pochodznia starowysokoniemieckiego; MCh 230): *Present(e) ... Petro Gumprecht, pallatino* Premisliensi 1372 AGZ III 21;

Piotr Brun (= Bruno; MCh 201): *Presente ... Petro Brun, iudice* provinciali terre Russie 1375 AGZ II 4;

Szczepan Kasper (MCh 258): *Present(e) test(e) ... Stephano dicto Casper, woyewoda* Iazlowycensi 1379 AGZ V 15;

Mikołaj Jaks(z)a (< Jakub; MCh 241): *Coram nobil(i) ... Nicolao Jaxa, procuratore* Lanciciens(i) 1386-1396 Mac s. 4;

Johannes Jaszek (MCh 248): *Johannem dictum Jaszsek, heredem* de Sdzeslaucze Cracouiensis dyocesis ... *Johannis ... dicti Jaszco, heredis* de Sdzeslaucze 1387 KlJ 25;

Andrzej Żyszka (< Zygmunt; MCh 348): *Andreas Szischca, heres* de Crzcaniczice 1398 Krak 6460;

Pietrasz Jarzon (< Jarosław, Jaromir, Jarostryj; MSs 69): *Petrassius, Jarzon dictus ... here(s)* de Przibislauciz 1399 Krak 8345 (*Pietrasz* < Piotr; MCh 307);

Jacobus Jakusz (MCh 241): Present(e) ... *Iacobo alias Iacussio* de Coneczpole, Siradiensi *palatin(o)* 1399 Mog post 100 s. 85;

Jan Damisz (< Damijan; MCh 205): *Johannes Damisch, filius Pribislave ... heres* de Popouicz 1400 Krak 10577.

W I. poł. XV w. do niższych warstw społecznych należało 759 osób używających nazwiska równego imieniu, w tym 631 mieszczan i 128 chłopów. Szlachte reprezentowało 216 osób. Zatem dominacja niższych grup społecznych pośród nosicieli nazwiska równego imieniu jest wyraźna. W zapisach dotyczących 354 osób nie występują określenia wskazujące na ich przynależność społeczną.

Mieszczanami noszącymi nazwisko równe imieniu byli, np.:

Johan Godek (< Godziszław, Zdziegod; MSs 68): Den Breslauer *bürgern* Arnold Unesil und *Johann Gotko* 1406 Lieg 417 (*Johan* niem. = Jan, MCh 243);

Jan Lubik (< Lubomir, Lubogost; MSs 70): In opido Wormedith, in domo habitacionis *honesti viri Johannis Lubbiken, opidani eiusdem opidi* Warmiensis diocesis 1407 Wrm III 432 s. 440;

Nicolaus Koluszka (< Mikołaj; MCh 291): Baran ... tenetur solvere *provido viro Nicolao Koluska* de Warka 1425 Czer 1914;

Jakub Gawrzyjał (MCh 222): Contra *Iacobum Gabryel, viceaduocatum* Bochnens(em) 1431 Hel II 2376;

Bartholomeus Baszno (MCh 192): Der erber man *Bartholomeus Baszno*, dy czeit eyn *burgermeister* czw Stryme ... czw dem egenantin Baszno ... von dem gnantin *Bartholomeo Baszno* ... der erbir *Bartholomeus Baszno burgermeister* czw dem Stryme 1432 KsMP 588 s. 211-212;

Maciej Zdziech (< Zdziebor, Zdziesław; MSs 27): *Consul ... ciuitatis Calisiensis ... Mathias Szdzech* 1434 KW V 549;

Mikołaj Mark(i)el (< Marek; MCh 280): *Nicolaus Merkel ... scabin(us) ciuitatis* (Casimiriensis) 1436 KMłp 1328;

Benedictus Bieniek (MCh 197): *Providus vir Benedictus alias Byenyek, oppidanus oppidi Wronowiensis* 1437 AGZ XI 990;

Marcin Kinel (< Konrad; MCh 262): *Martinus Kynel (civis Sanocensis)* 1437 AGZ XI 883;

Stanisław Miłka (< Miłosław, Miłostryj, Miłogost; MSs 71): *Stanislaus Mylka, oppidanus Poltoviensis ... Mylca cum uxore* 1437 Zakr II 2929;

Jan Tatak (< Tatomir, Tatumir; MSs 76): Ad instanciam *providi Johannis Tatak* de Bnin 1437 RWłkp II 1153;

Johannes Hancz (MCh 246): *Johannes Hancz, civis Nove Civitatis Warschou-
iensis* 1442 ŁNW 190;
Mikołaj Chwalibog (MSp 75): (*Consul Vyelicensis*) *Nicolaus Cchwalibog*
1443 KWiel s. 27;
Michał Jencz (< Jan; MCh 245): *Prouido viro Michaeli Gencz, civi Wratis-
louiensi ... Michael Gencz* 1448 Łw 1099;
Bartłomiej Święch (< Świętosław, Świetopełk; MSs 75): *Iohannes, Hedvi-
gis ... pueri olim Bartholomei Swench, concivis Poznaniensis* 1448 ARP
I 369.

Do chłopstwa należeli, np.:

Johannes Jaszycza (MCh 248): *Johannem Jaszicza, kmethonem* (*Andreae de
Michalczoucize*) ... idem *Johannes Jaszicza, kmeto de Michalczowa* 1402
Hel II 890;
Błażej Zdzich (< Zdzisław; MSs 27): *Blaseus Sdzych ... de Cziborzicze kme-
to* 1408 PNZK 2386;
Jan Bożej (< Bogodar, Boguchwał, Bogdan, Chwalibog; MSs 65): *Johannes
dictus Bozey, kmetho de Conari* 1415 Czer 390;
Jan Falk (< Chwalibog, Chwalimir, Boguchwał; MSs 66): *Laborios(i) vir(i)
... Johannis Falk ... rustic(i) de villa Czechnicz* 1426 CdSil IV 25 s. 156;
Jan Godzimir (MSp 86): *Praesente ... Joanne Godzimir ... kmetone in Chy-
nowo* 1434 Czer s. IX;
Bartholomeus Baszak (MCh 192): *Kmetho (villae Myrzewo) Bartholomeus
Bassyak* 1436 KW V 578;
Mathias Maciuszek (< Maciej; MCh 274): *Mathiam dictum Maczyussek,
kmetho de Targowisko* 1438 U 4447;
Michał Basz (< Bartłomiej; MCh 192): *Michaeli Basz, kmethoni de Swanth-
nyky* 1439 AC II 352;
Jan Małoń (< Małomir, Małostryj, Małogost, Małociech; MSs 70): *Adver-
sus laborios(um) vir(um) ... Iohannem Malon, de Czubyyno ... kmethon(em)
1442 AC II 1146;*
Iwan Walenty (= Walentyn; MCh 338): *Kmethon(em) in Thurze Pole obliga-
vit ... Ywan Valenti* 1442 AGZ XI 1422 (*Iwan wschśł. = Jan, MCh 244*);
Stanislaus Lubiec (< Lubomir, Lubogost; MSs 70): *Stanislaus Lubecz ...
kmetho de Stara Lanka* 1449 ARP I 402;
Jakub Luban (< Lubomir, Lubogost; MSs 70): *Cum kmethon(e) ... Iacub Lu-
ban* 1450 AGZ XIII 4231;
Piotr Łuka (cerk Sr; Łukasz; MCh 273): *Jacobus Myotla et Petrus Luca, de
Zakrzow kmethones* 1450 Hel II 3431;

Hawryło **Zych//Żych** (< Zygmunt; MCh 348): *Kmeth(o) de Sczawne ... Hawrilo Sich* 1450 AGZ XI 2865 (*Hawryło* wschł. = Gawrzyjał; MCh 222).

Szlachta o nazwisku równym imieniu to, np.:

Mikołaj **Kuc(z)** (< Konrad; MCh 263): *Nicolaus Cucz et Iacobus, fratres, heredes de Krzestkoucize* 1402 Piek 284;

Adam **Jaka//Jakka** (< Jakub; MCh 241): *Adam dictus Jacca, heres de Swider* 1413 Czer 234;

Jan **Franc(z)och** (< Franciszek; MCh 219): *De ... clenodio Curwature et altere medie crucis Johannem Franczoch de Nossaczouice* 1414 Hel II 1330;

Mikołaj **Tader** (= Teodor, MCh 331): *Present(e) honorabil(i) strenu(o) vir(o) ... Nicolao Tader, fidel(i) nostr(o) (Conradi, ducis Sleziae)* 1419 GrMark II 41 s. 45;

Mikołaj **Klich** (< Klemens; MCh 260): *Cum Nicolao Clich, burgrabio Brestensi* 1421 Koch 2173;

Nicolaus **Mikulec** (MCh 287): *Present(e) ... nobili Nicolao alias Miculecz* 1426 AGZ XI 2852;

Petrus **Pietr(z)yka** (MCh 307): *Petrus dictus Pyetrika, heres de Ponathy* 1426 Zakr I 2056;

Piotr **Paszek** (< Paweł; MCh 304): *Nobilem Petrum dictum Pasek* 1430 RWlkp I 1348;

Jan **Siemach** (< Siemirad, Siemomysł, Siemowit; MSs 73): *Present(e) nobil(i) ... Johanne Zemach de Seczechowicze* 1430 Hel II ante 2319;

Jan **Kaj** (< Kanimil, Kanimir, Kajmir, Pokaj; MSs 69): *Strenuus et nobil(is) domin(us) ... Iohannes Kay in Mylyathin ... here(s)* 1433 AGZ V 56;

Stanisław **Boruta** (< Borzygniew, Borzymir, Borzywuj, Bolebor; MSs 65): *Nobilis vir Stanislaus Borutha dictus, vexilifer Warschouiensis* 1436 Łw 354;

Piotr **Lelusz** (< Lelistryj; MSs 70): *Present(e)m magnific(o) ... Petro alias Lelusch, Trocensi palatin(o)* 1436 Wln 146 s. 165;

Andrzej **Wysota//Wyszota** (< Wyszemir, Wyszesaław; MSs 78): *Per ... nobil(em) vir(um), domin(um) ... Andream Wischotha, scolasticum Gneznens(em)* 1440 KW V 654;

Mikołaj **Piotuch** (< Piotr; MCh 308): *Nicolaum alias Piothuch, de Rozky here(s), nobilis de clenodio matris suo dicto Nyeczuya* 1448 AGZ XIII 3840;

Marcin **Fryc(z)** (< Frydrych; MCh 220): *Present(e) nobil(i) ... Martino Ffrycz ... notario* 1450 Mog 135.

W 2. poł. XV w. wśród nosicieli nazwiska równego imieniu było 917 osób z niższych warstw społecznych, w tym 651 mieszczan i 266 chłopów. Natomiast do szlachty należały 572 osoby. Pochodzenie 310 osób nie jest jasne.

Mieszczanie o nazwisku równym imieniu to, np.:

Jan Sędzisz (< Sędziwoj, Sędzimir, Krzywosąd; MSs 73): *Jan Sandisch von Olbrechtistorff zu der zeit ... hewptman zu Teschin ... Jan Sandisch von Albrechtisdorf 1452 GrMark II 7 s. 565-566;*

Marcin Stan (< Stanisław; MSs 74): *Pro Martino Stan, sutore et concive de Poznania ... ipse Martinus Stan 1453 ARP I 568;*

Maciej Bieniek (< Benedykt; MCh 197): *Mathias Byenyek, institor et concivis noster 1463 ARP I 971;*

Marcin Danio (< Danijel; MCh 206): *Providus Martinus Danio 1464 ŁNW 612;*

Stanislaus Staszek (MSs 26): *Stanislaus dictus Staszko, civis Cracoviensis 1470-1480 DłBen III s. 41;*

Mikołaj Sędzian (< Sędziwoj, Sędzimir, Krzywosąd; MSs 73): *Contra providum Nicolaum Zandzan, opidanum de Lomza 1471 ZHer 346;*

Szymon Domach (< Domarad, Domagost; MSs 68): *Providus Simon Domach, civis in Poznania 1475 AC II 1386;*

Matysz Twardostoj (MSp 120): *Dedi 8 florenos Mathisz Tphardostoy, civi Warszouiensi de vino Dalmatico 1478 Skarb 14 (Matysz niem. = Maciej; MCh 275);*

Jakub Kołaczek (< Mikołaj; MCh 290): *Contra ingeniosum Bernardinum, filium Iacobi Kolaczek, civis Leopoliensis 1483 ACL I 289;*

Benedictus Bieniasz (MCh 197): *Benedicto alias Byenyasch, civi Leopoliensi 1485 Matr I 1797;*

Maciej Jen (= Jan, MCh 243): *Present(e) ... honorabil(i) et provid(o) domin(o) ... Mathia Jen ... civ(e) Sandomiriens(i) 1486 ACL I 1634;*

Maciej Wyszel//Wiszel (< Wyszemir, Wyszesaław; MSs 78): *Matiey Wyzel, ty czasy purgmistr Ratiborsky 1490 CdSil II 100 s. 209;*

Bartłomiej Hajn (< Henryk; MCh 233): *Bartholomeum Hayn ... consul(em) ... civitatis Costinensis 1494 AC II 1491;*

Franciscus Franczek//Frączek (MCh 219): *Per providum Fransiscum dictum Franczek, civem Gneznensem 1497 AC II 714;*

Grzegorz Machała (< Maciej, Marcin, Marek; MCh 274, 276): *Super orto et domo Gregorii Machale in ... platea suburbii (Thorunensis) 1500 Woel 747.*

Chłopscy nosiciele nazwisk równych imionom to, np.:

Jan Idziek (< Idzi; MCh 237): *Obligatio Gydzko ... laboriosus Iohannes Gydzko, ortulanus in Wynary 1453 ARP I 567;*

Mikołaj Marzysz (< Marzyjan, Marcin, Marek; MCh 278): *Super laboriosum Nicolaum kmethonem alias Marzysch 1455 TmK s. 8;*

Stanislaus **Staniek** (MSs 74): *Laborios(um) ... Stanislaum alias Stanyek ...*
 de Chabyorowo *kmethon(em)* 1458 AC II 1894;
 Mikołaj **Paszta** (< Seastyjan; por. niem Past < Seastyjan, MCh 322):
 Present(e) ... *Nicolao Pasztha (kmethone de Ganszorowicz)* 1463 CdSil II 32
 s. 100;
 Piotr **Bożen** (< Bogodar, Boguchwał, Bogdan, Chwalibog; MSs 65): *Pro Pe-*
tro alias Bozen, colono 1464 Tmk s. 69;
 Iwan **Daniło** (wschł. = Danijel; MCh 206): In Schalomunicze ... *kmetho ...*
Iwan Danilo 1465 AGZ XIII 5620 (*Iwan* wschł. = Jan, MCh 244);
 Maciej **Wojsław** (MSp 125): *Laboriosus Mathias Woyslaw de Brzoszowicze*
 1471 Ty s. 170;
 Michał **Wojtanek** (< Wojciech; MSs 78): In *kmethones* in Superiori Bloszew
Michaelem Voythanek et Album Petrum 1472 AGZ XVII 777;
 Łukasz **Radzik** (< Radosław, Radomir, Radogost, Radociech, Radowuj; MSs
 73): *Kmetho ... in Dambowa Gora ... Lucas Radzyk* 1473 AC II 902;
 Stanislaus **Sławiec** (< Sławomir, -sław; MSs 74): *Laboriosus Stanislaus Szla-*
vyecz de Laszany 1483 Hel II 4276;
 Maciej **Balcar(z)** (= Baltazar; MCh 193): *Mathiam Balczar, kmethonem de*
Zamorstin 1486 ACL I 1547;
 Maciej **Boruta** (< Borzygniew, Borzymir, Borzywuj, Bolebor; MSs 65): *Pro*
quondam homine Mathia dicto Borutha, kmethone in Drwana ... *ipsum*
Mathiam Borutham 1487 Hel II 4325;
 Piotr **Grzegorzec** (< Grzegorz; MCh 229): *Super kmethon(e) (in villa Chisz-*
ne) Petro Grzegorzec 1487 AGZ XVI 1826;
 Stanisław **Wojdyla** (< Wojsław, Budziwoj; MSs 78): *Laboriosorum ... Sta-*
nislai Voydila et Blasii, tabernatorum, seniorum fraternitatis ecclesie par-
rochialis in Nyegowiecz 1496 PtCr 1278;
 Paweł **Lorek** (< Wawrzyniec [Laurentius]; MCh 340): *Laborios(um) ... Pau-*
lum Lorek (de Dzyetrychovycze) 1497 AC II 874.
 Przedstawiciele szlachty o nazwisku równym imieniu to np.:
 Jan **Stachyra** (< Stanisław; MSs 26): *Generosus Iohannes Stachira, vicecapi-*
taneus Leopoliensis 1452 AGZ XIV 2607;
 Mikołaj **Radwan** (< Radosław, Radomir, Radogost, Radociech, Radowuj;
 MSs 73): *Nobilis Nicolaus Radwan, de Lodzyna heres* 1456 AGZ XI 3329;
 Jan **Frydusz** (< Frydrych; MCh 220): *Apud generosum Iohannem Friduszh*
de Felstini 1466 AGZ XIII 6038;
 Jakub **Bratek** (< Bratomiał; MSs 66): *Jacobus Brathek Pauli Choroman de ar-*
mis Lubicze 1468 ZHer 295;

Johannes Janek (MCh 244): *Dominus Johannes alias Janek de Rudzicza de armis Drya, tunc Cracoviensis canonicus ... dicto domino Johanne de Rudzicza ... dicto Jankoni 1470-1480 DłBen I s. 109;*
Jan Klimiontek (< Klemens; MCh 260): *Borkow, villa ... cuius haere(s) ... Johannes Klymiontek 1470-1480 DłBen I s. 318;*
Jacobus Kusz (< Jakub; MCh 241, 242): *Nobilem Jacobum alias Kusch de Orlikovo ... de armis Gewdąncze 1482 ZHer 598;*
Stanislaus Stańczek (MSs 74): *Generosus Stanislaus alias Stanczek, castellanus Polaneczensis 1482 AGZ XIX 928;*
Mikołaj Mirosław (MSp 96): *Nobilis Nicolaus Myrosław de Pyczkowycze 1485 UPrak 211;*
Johannes Hancel (< Jan; MCh 246): *Dominus ... Johannes Hancel, here(s) de Lagewnyky 1492 AC II 866;*
Jan Jałbrzyk (imię chrześc. pochodzenia starowysokoniemieckiego; MCh 243): *Nobilis Johannes Jałbrzyk, de Maioro Croschyno heres 1496 CdP II/2 632;*
Andrzej Brzyk(z)y (MCh 202): *Nobili Andrea de Comornyky alias Brykczy 1497 AC II 873;*
Stanisław Suchorka (< Sulibor, Sulisław, -suł; MSs 26): *Bona ... Stanislai Suchorka ... de Trzebnicza 1497 Matr II 933;*
Andrzej Sułek (< Sulisław, Sulimir, Sulistryj, Sulistrach; MSs 75): *Bona Andree Sulek ... de Maschownicza in districtu Szremensi 1497 Matr II 842;*
Iwan Iwaczko (wschśł. < Iwan = Jan, MCh 248): *Nobili Ivan alias Ivaczko, heredi de ... Sozan 1500 AGZ XVIII 3941.*

2. Przynależność społeczna nosicieli zestawień dwóch imion w XVI w.

Społeczne zróżnicowanie nosicieli nazwisk równych imionom, zaznaczone wyraźnie od 2. poł. XIV w., utrzymało się w XVI w.

Dla materiału z XVI w. wykonałam badanie w obrębie tekstu, tzn. obliczyłam, jaki procent nazwisk, identyfikujących daną warstwę społeczną w danym dokumencie, należał do nazwisk równych imionom.

Analizę frekwencji nazwisk równych imionom wśród mieszczan oparłam na trzech obszernych dokumentach – księgach przyjęć do prawa miejskiego Krakowa, Warszawy i Bochni, a także na skromniejszych nieco źródłach z Poznania, Tarnowskich Gór i Chełmna. Dokumenty te dotyczą zarówno mieszczan z dużych miast, jak i z prowincjonalnych miasteczek.

W *Księdze przyjęć do prawa miejskiego Krakowa* (KPK) w 1. poł. XVI w. 7,5% nowych mieszczan identyfikowanych było nazwiskiem równym imieniu (32 osoby z 427). W 2. poł. XVI w. udział tego sposobu identyfikacji utrzymywał się – 8% (36 z 446) osób.

W *Księdze przyjęć do prawa miejskiego Bochni* (KPB) było podobnie – w 1. poł. XVI w. 9% mieszczan było nosicielami nazwiska równego imieniu (35 z 377), a w 2. poł. XVI w. – 7,5% (21 z 285 osób).

Natomiast w *Księdze przyjęć do prawa miejskiego Warszawy* (KPW) w 1. poł. XVI w. nazwisko równe imieniu nosiło 6% osób (29 z 470), a w 2. poł. XVI w. – 13% (92 z 716).

W *Najstarszym spisie obywateli miasta Poznania* (NSP) z 1. poł. XVI w. 7% mieszczan ma nazwisko równe imieniu (25 z 370).

Akta miejskie Tarnowskich Gór z 2. poł. XVI w. notują 10% mieszczan identyfikowanych nazwiskiem równym imieniu (14 z 135).

Podobnie w *Księdze ławniczej sądu przedmiejskiego Chełmna* (ŁCh) 10% mieszczan (13 z 135) ma nazwiska równe imionom.

Analiza pokazała, że niezależnie od wielkości miasta, ani od jego położenia geograficznego (różne dzielnice), około 9% mieszczan identyfikowanych jest w XVI w. nazwiskiem równym imieniu. Najniższy udział tego sposobu identyfikacji w dokumentach miejskich wyniósł 6% (1. poł. XVI w., Warszawa), a najwyższy – 13% (2. poł. XVI w., także Warszawa). W badanych dokumentach udział nazwisk równych imionom w identyfikacji mieszczan jest niewielki. Wpływ na niego może mieć w pewnym stopniu fakt, iż w miastach mieszkała dość duża liczba osób obcego pochodzenia etnicznego, np. w Małopolsce w XVI w. ok. 14% mieszczan nosiło nazwiska obce¹.

Oto przykłady mieszczan identyfikowanych nazwiskiem równym imieniu:

Jan Bartosz (< Bartłomiej; MCh 194): *Johannes Barthosch albicerdo* 1510 KPK 201;

Maciej Bożej (< Bogodar, Boguchwał, Bogdan, Chwalibog; MSs 65): *Regestrum exactionum censuum ducalium (...)* – Świetomarskie (...) *Piscatores Varschovienses: Mathias Bożey* 1510 ZW 31;

¹ Dane o frekwencji nazwisk w miastach małopolskich pochodzą z *Historii nazwisk polskich*, tom 2, Z. Kalety i L. Dacewicz (w druku).

Mikołaj **Staniel** (< Stanisław; MSs 74): Regestrum exactionum censuum ducalium (...) – Świetomarskie (...) Platea Zacrocimensis: *Nicolaus Staniel* 1510 ZW 27;

Maciej **Stepko** (< wschł < Stepan < cerk. St'efan Sr = Szczepan, MCh 326): Regestrum exactionum censuum ducalium (...) – Świetomarskie (...) Piscatores Varschovienses: *Mathias Stepko* 1510 ZW 31;

Więceniec **Urban** (MCh 336): *Vincencius Vrban* de Namisslavia *carnifex* 1513 KPK 375;

Maciej **Piotran** (< Piotr; MCh 307): *Mathias Piotrayn* de Canyoua *carpentarius* 1517 KPK 586;

Jan **Boruta** (< Borzygniew, Borzymir, Borzywuj, Bolebor; MSs 65): *Joannes Boruta civis* Warsowiensis 1525 KPW 330;

Jakub **Nikisz** (< Mikołaj; MCh 288): *Jacobus Nikisch albicerdo* de Craccovia ex patre cive loci huius natus 1532 KPK 1843;

Krzysztof **Hanuk** (< Jan; MCh 246): *Cristoff Hanuck* de Prockenstein Slezie *sartor* 1532 KPK 1600;

Jan **Krzystek** (< Krzysztofor; MCh 266): *Jan Kristek doleator* de Camyenyecz Podolie 1532 KPK 1622;

Zygmunt **Czuryło** (wschł. < cerk. Kiriłł Sr = Cyryl, MCh 205): Miasto Płock (...) *Zymunt Czuryło* (...) *mieszczanie* płocky 1565 LPŁ 4;

Kasper **Święch** (< Świętosław, Świetopełk; MSs 75): ... *vero Casparis Święch* *civis* Cazimiriensis ... 1568 KsKrak 17;

Tomasz **Sławek** (< Sławomir, -sław; MSs 74): Siódmy świadek pan *Tomasz Sławek mieszczanin* krakowski 1569 KsKrak 25;

Paweł **Niklasz** (= Mikołaj; MCh 286): U *Pawła Niklasza krawca* kamienica i dwie izbie na tyle, wszystko pogorzało 1590 LOP 35;

Paweł **Marcinieć** (< Marcin; MCh 279): ... *nieboszcika Pawła Marczinca mieszczanina* Gor Tarnowskich ... 1589 AMTG 216.

Frekwencję typu *imię + imię* wśród chłopów przebadalam na podstawie trzech ksiąg sądowych wiejskich i inwentarza dóbr biskupich, a także ilustracji z Mazowsza i *Źródeł do dziejów ekonomii malborskiej*.

W *Księdze sądowej wsi Iwkowej* (pow. brzeski, Małopolska – KSI) w 2. poł. XVI w. 25% chłopów (tj., 55 z 217) używało nazwiska równego imieniu.

W *Księgach gromadzkich wsi "Kasina Wielka"* (pow. limanowski, Małopolska – KGK) w 1. poł. XVI w. 15% chłopów (13 z 86) było identyfikowanych takim nazwiskiem, w 2. poł. XVI w. ich procent był zbliżony – 13% (16 ze 121).

W *Księdze sądowej wsi Wary* (pow. brzozowski, z. sanocka, Kresy południowo-wschodnie - KSW) w 1. poł. XVI w. 9% chłopów (9 z 99) ma nazwisko równe imieniu, a w 2. poł. XVI w. – 8% (7 z 88).

W *Inwentarzu dóbr stołowych biskupstwa włocławskiego* (IBW) z 2. poł. XVI w. nazwisko równe imieniu nosi 14% chłopów (64 z 455).

Nazwisko równe imieniu identyfikowało w XVI w. średnio 14% chłopów. Najliczniej wystąpiło we wsi Iwkowa – 25%, natomiast najrzadsze było w 2. poł. XVI w. we wsi Wara na kresach południowo-wschodnich – 8%.

Przytoczę niektóre zapisy chłopów używających zestawienia dwóch imion:

Jan Klisz (< Klemens; MCh 260): ... *laboriosi Joannes Klysz* 1550 IKal 3;
Bartłomiej Pełka (< Światopełk; MSs 72): ... *kmethones sive subditi: Bartholomeaus Pełka* 1557 IKal 6;

Jan Parzysz (MCh 303): *Joannes Paris subditus* ... 1564 PW1 296;
Sebastian Pękałka (< Pękosław; MSs 72): ... *kmethones: Sebastianus Pękałka* ... 1564 IKal 10;

Paweł Wawrzyniec (MCh 339): *Paweł Wawrzynyecz stary kmieć* 1564 Llub1 86;

Marcin Błażek (< Błażej; MCh 200): *Wieś Dzarnowo (...)* *Marcin Błażek* 1565 LPŁ 18;

Piotr Mirosz (< Mirosław, Mironieg; MSs 71): *Kmiecie: (...)* *Piotr Mirosz* 1565 IKal 15;

Wawrzyniec Maciejek (< Maciej; MCh 275): *Kmiecie: (...)* *Wawrzyniec Maciejek* 1576 IWK 1;

Jan Cichosz (< Cichorad; MSs 66): ... *poddani i kmiecie: (...)* *Jan Cichosz* 1585 IKal 45;

Marcin Dzieszek (< Dzierław, Dzieszław, Zdziegod; MSs 23): ... *poddani i kmiecie: (...)* *Marcin Dzieszek* IKal 1585 45;

Jan Jantosz (< Antoni; MCh 186): ... *poddani i kmiecie: (...)* *Jan Jantosz* 1585 IKal 45;

Marcin Mikosz (< Mikołaj; MCh 287): ... *pracowitego Marcina Mikosza* ... 1587 KSI 115;

Andrzej Bieniaszek (< Benedykt; MCh 197): *Subditi: Andreas Bieniaszek* 1598 IBW 24;

Błażej Mikula (= Mikołaj; MCh 286): *Subditi: Blasius Mikula* 1598 IBW 24;

Marcin Zawisza (< Zawist; MSs 78): *Subditi ... Martinus Zawisza* 1598 IBW 32.

Podobnie jak w średniowieczu, w XVI w. nazwiska równe imionom są rzadkie u szlachty.

W dokumentach historycznych Wielkopolski (PW1) z 2. poł. XVI w. nazwisko równe imieniu identyfikuje zaledwie 2% przedstawicieli bogatej szlachty (41 osób z ok. 2000).

W dokumentach z Mazowsza (PMaz) z 2. poł. XVI w. istnieje podział na szlachtę folwarczną (bogatą) i zagrodową (ubogą). Wśród szlachty folwarcznej nazwisko równe imieniu identyfikuje 4% (60 osób z 1450). U szlachty ubogiej, posiadającej jedynie łany we wsiach, takiego sposobu identyfikacji używało 9,5% (180 osób z 1900).

Podobnie w Małopolsce w 1. poł. XVI w. (PM) – nazwisko równe imieniu identyfikowało 4% szlachty folwarcznej (44 osoby spośród 1100), natomiast u szlachty zagrodowej występowało częściej – 10% (52 osoby z 515).

Widać zatem, że wśród szlachty folwarcznej identyfikacja drugim określeniem równym imieniu występuje trzykrotnie rzadziej – 3% niż wśród szlachty zagrodowej – 10%. Zaznacza się tu zróżnicowanie sposobów identyfikacji wewnątrz stanu szlacheckiego w zależności od statusu majątkowego. Szlachta formalnie była grupą o równych prawach, jednak praktycznie o jej znaczeniu decydowała zasobność majątkowa, czyli posiadanie ziemi. Szlachta pozbawiona ziemi, która stylem życia, często samodzielną pracą na roli, zbliżona była do chłopstwa, uważana była za gorszą i również sposobem identyfikacji zbliżała się do warstw niższych. Zjawisko to omawia Z. Kaleta (1991a, 94-5) pokazując, że szlachta uboga identyfikowana była też częściej nazwiskiem odapelatywnym niż bogata, która w znakomitej większości używała nazwisk odmiejscowych na *-ski*.

Poniżej prezentuję zapisy niektórych szlacheckich nosicieli zestawienia *imię + imię*:

Maciej **Bieniek** (< Benedykt; MCh 197): ... *nob. Mathias Byenk de Olbrachczicze 1502 ZHer 817*;

Maciej **Jeroszek** (< Jeronim = Hieronim; MCh 251; lub Jaromir, Jarosław; MSs 69): *Mathias Jeroszek de Orli de armis Orli 1503 ZHer 827*;

Paweł **Jurga** (< Jerzy; MCh 253): ... *nob. Paulus Jurga de Swyacycze 1510 ZHer 878*;

Szymon **Stosz** (< Stojigniew, -stoj; MSs 26): ... *nob. Simon Sthosch de Slanczino 1513 ZHer 919*;

Stanisław **Kucz** (< Konrad; MCh 263): *Stanislaus Cucz de ibidem de armis Polkosze 1514 ZHer 923*;

Jakub Bożej (< Bogodar, Boguchwał, Bogdan, Chwalibog; MSs 65): ... *nob. Jacobi Bozey de Swaby* 1515 ZHer 931;
Mikołaj Zawisza (< Zawist; MSs 78): ... *per nob. (...) Nicolaum Zavyscha* 1517 ZHer 947;
Jan Milik (< Miłosław, Miłostryj, Miłogost; MSs 71): ... *nob. Johannes Milik de Bsuri* 1527 ZHer 1011;
Mikołaj Kunat//Kunad (= Konrad; MCh 262): ... *post mortem nobilis Nicolai Kunath* 1564 LWS 163;
Marcin Sobek (< Sobiesław, Sobieży; MSs 74 lub Sebastyjan, MCh 322): ... *nobili Martino Sobek* 1564 LWS 142;
Mikołaj Jaszek (< Jan; MCh 248): ... *nob. Nicolaus Jassek* 1576 PW2 290;
Mikołaj Kubisz (< Jakub; MCh 242): ... *Nicolaus Kubisz (...) ministerialis terrae Calissien.* 1579 PW1 116;
Jan Mikora (< Mikołaj; MCh 286): ... *Joannes Mikora (...) ministerialis terrae Calissien.* 1579 PW1 116;
Jerzy Niemsta (< Mścibor, Mścisław; MSs 182): ... *vero generoso Georgio Niemstha, capitaneo nostro Varschoviensi moderno* 1580 PSW 83;
Adryjan Wiktor (MCh 343): ... *szlachetny pan Adryjan Wiktor ...* 1594 KSI 215.

3. Społeczny zasięg nazwisk równych imionom w XIV – XVI w.

W okresie od 1. poł. XIII w. do końca XV w. nazwiska równe imieniu identyfikowały ponad 3800 osób.

Analiza materiału pokazała, że taki sposób identyfikacji występował w różnej liczbie w różnych grupach społecznych. Początki zróżnicowania społecznego nosicieli nazwisk równych imionom widać od 1. poł. XIV w., kiedy nazwisko równe imieniu identyfikowało 46 mieszczan i dwukrotnie mniej szlachciców – 23. Proweniencja społeczna 42 osób z tego półwiecza pozostała nieustalona.

Różnica w liczbie osób identyfikowanych nazwiskiem równym imieniu w różnych stanach uwidoczniła się mocniej w 2. poł. XIV w. Zanotowano wówczas w dokumentach 328 osób z niższych warstw społecznych – 305 mieszczan i 23 chłopów, a tylko 53 przedstawicieli szlachty, zatem przewaga warstw niższych była ponad pięciokrotna. Ponadto 202 osoby o nieustalonej przynależności społecznej prawdopodobnie także w większości należały do grup niższych.

Przewaga ta utrzymała się w 1. poł. XV w. Do niższych grup należało 759 osób – 631 mieszczan i 128 chłopów, ponad trzykrotnie więcej niż do szlachty, reprezentowanej przez 216 osób. 354 osoby figurowały w zapisach bez żadnych określeń stanowych.

W 2 poł. XV w. nadal widać przewagę mieszczan i chłopów wśród nosicieli nazwisk równych imionom, choć była ona nieco mniejsza niż w poprzednim półwieczu. Nazwisko takie nosiło 651 mieszczan i 266 chłopów, czyli 917 osób z niższych stanów. Do szlachty należały 572 osoby identyfikowane w ten sposób. Pochodzenie pozostałych 310 osób nie jest jasne.

Przynależność społeczną nosicieli nazwisk równych imionom do końca XV w. ilustruje poniższa tabela:

Tabela 26. – Przynależność społeczna nosicieli nazwisk równych imionom od 1. poł. XIV w. do 2. poł. XV w.

Półwiecze	Niższe warstwy społeczne			Szlachta	Poch. społ. niejasne
	mieszczanie	chłopi	RAZEM mieszczanie i chłopci		
1. p. XIV w.	46	–	46	23	42
2. p. XIV w.	305	23	328	53	202
1. p. XV w.	631	128	759	216	354
2. p. XV w.	651	266	917	572	310
Razem:	1633	417	2050 54%	864 22%	908 24%

Ogółem do końca XV w. nazwiskiem równym imieniu identyfikowano 1633 mieszczan i 417 chłopów, łącznie 2050 przedstawicieli niższych warstw społecznych. Stanowi to 54% nosicieli nazwisk równych imionom. Było ich ponad dwukrotnie więcej niż identyfikowanej w ten sposób szlachty, którą reprezentowały 864 osoby, tj. 22%.

Pochodzenie pozostałych 24% osób nie jest pewne, gdyż przy ich nazwiskach nie ma żadnych określeń stanowych. Sugeruje to jednak ich przynależność do niższych warstw społecznych, ponieważ przed nazwiskami szlacheckimi z reguły umieszczano tytuł *nobilis* (*generosus*, *strenuus*). Potraktowanie tej grupy osób jako przedstawicieli niższych warstw społecznych powoduje, że ich przewaga wśród nosicieli nazwisk równych imionom wzrasta do 78% (razem 2958 osób).

Na przynależność osób bez określeń stanowych do niższych warstw społecznych mogą wskazywać niektóre źródła. Np. osoby zapisane w *Album Studiosorum Universitatis Cracoviensis*², należały prawdopodobnie przede wszystkim do mieszczaństwa, gdyż, jak uważa M. Karpluk (1957, 390), w dokumencie tym można zaobserwować częste występowanie nazwisk u mieszczan, stosunkowo rzadko wpisane są dodatkowo, poza imieniem, określenia ludzi ze wsi, zarówno szlachty, jak i chłopów, których, zdaniem autorki, nie można rozróżnić. Ponadto wiadomo, że wśród studentów Akademii Krakowskiej przeważali mieszczanie.

Pośród nosicieli nazwisk równych imionom z niższych warstw społecznych w XIV i XV w. zdecydowanie dominują mieszczanie – jest ich czterokrotnie więcej niż chłopów. Wynika to zapewne z faktu, że mieszczanie, zajmujący się handlem i rzemiosłem, funkcjonowali w większych społecznościach, a także prowadzili wiele interesów i uczestniczyli aktywnie w życiu społecznym, co powodowało, że potrzebowali precyzyjnej identyfikacji, a zatem musieli oprócz imion używać także nazwisk. Natomiast chłopom do końca XV w. do identyfikacji wystarczało w wielu wypadkach samo imię, lub imię i deskrypcja, gdyż mieszkali oni w małych społecznościach i nie uczestniczyli w życiu społecznym poza obrębem własnej wsi. Z tego też wynika mniejsza liczba nazwisk chłopskich w średniowiecznych dokumentach niż mieszczańskich czy szlacheckich.

Jak pokazują badania, w XVI w. nazwiska równe imionom występowały rzadko w porównaniu z innymi typami – stanowiły tylko ok. 9% wszystkich nazwisk.

W ramach niewielkiej liczby tego typu nazwisk daje się jednak zauważyć zróżnicowanie społeczne ich nosicieli. Nazwiska równe imionom częściej używane były przez przedstawicieli niższych grup społecznych.

Najczęściej nazwiska takie identyfikowały osoby należące do warstwy chłopskiej – używało ich ok. 15% chłopów występujących w badanych dokumentach.

Nieco rzadziej nazwisko równe imieniu występowało u mieszczan – posługiwało się nim 9% mieszkańców miast.

Kolejną grupą dość często używającą nazwiska równego imieniu była szlachta zagrodowa, czyli uboga, której 10% nosiło takie nazwiska. Stosunkowo wysoki udział nazwisk równych imionom w identyfikacji

² AS I i II, por. skróty źródeł SSNO.

szlachty zagrodowej zbliża ją do niższych warstw społecznych, wskazując na wpływ statusu majątkowego na sposób identyfikacji wewnątrz stanu szlacheckiego.

Nazwisko równe imieniu najrzadziej występowało wśród szlachty folwarcznej, tj. bogatej. Identyfikowało ono tylko ok. 3% osób z najwyższej warstwy społecznej.

Z powodu niejednorodnych źródeł dla dwóch okresów – XIV-XV w. i XVI w. oraz wynikającej z tego różnicy w sposobie obliczania nie można porównać danych dla tych okresów w kategoriach wzrostu lub spadku frekwencji nazwisk równych imionom u mieszczan i chłopów oraz szlachty. Jednak przewaga niższych warstw społecznych wśród osób identyfikowanych nazwiskiem równym imieniu zaznacza się wyraźnie zarówno w XIV i XV w., jak i w XVI w., zwłaszcza w opozycji do bogatej szlachty. Dla bogatej szlachty, nazwisko równe imieniu pozostaje rzadkim, a w XVI w. nawet marginalnym sposobem identyfikacji. Stawia ją to w wyraźnej opozycji do reszty społeczeństwa, w tym, w XVI w. także do szlachty ubogiej.

Interesująca jest zmiana proporcji w identyfikacji mieszczan i chłopów przez nazwisko równe imieniu. Do końca XV w. pośród nosicieli takich nazwisk było czterokrotnie więcej mieszczan niż chłopów, natomiast w XVI w. nazwisko równe imieniu występowało częściej wśród chłopów niż wśród mieszczan. Wiąże się to zapewne ze zmianą sposobu identyfikacji wśród chłopów. W. Taszycki (1924, 25) uważał, że nazwiska chłopów kształtowały się dość późno i dłużej do identyfikacji wystarczało im jedno imię, chociaż XVIII w. jako okres ukształtowania się nazwisk chłopskich, jak sugeruje autor, to data na pewno zbyt ostrożna i powinna być przesunięta znacznie wcześniej. W średniowieczu wśród nosicieli nazwisk równych imionom chłopów było rzeczywiście niezbyt wielu. Natomiast szesnastowieczne dokumenty pokazują, że wcześniejsza identyfikacja samym imieniem przestała im wystarczać. W XVI w. chłopci używali już w większości zestawień dwuelementowych, w tym nazwisk równych imionom

Natomiast stosunkowo rzadkie w XVI w. występowanie takich nazwisk u mieszczan może wynikać z dążenia do „uszlachetnienia” nazwisk, przez dodanie sufiksu *-ski*, co było elementem dążności mieszczan do wniknięcia w szeregi uprzywilejowanej społecznie i politycznie szlachty, a tym samym tuszowania niskiego, gorszego pochodzenia społecznego. Z. Kaleta (1998, 94-97) pisze, że dychotomia w typach nazwisk noszonych przez członków niższych i wyższych klas społecznych, która zaznaczyła się

w XIV i XV w., uległa w XVI i XVII w. znacznemu pogłębieniu i nabrała społecznej wymowy. W XVII w. widać w dokumentach źródłowych z obszaru całej Polski ucieczkę mieszczan i chłopów od nazwisk odapelatywnych przez dodawanie do nich zakończenia *-ski*, a także innych.

Badania pokazały, że nazwiska równe imionom, występujące od XIV do XVI w. można uważać za nazwiska niższych grup społecznych, mieszczan i chłopów, a w XVI w. także ubogiej szlachty zagrodowej. Są to nazwiska o ograniczonym zasięgu społecznym. Nie oznacza to, że nazwisko równe imieniu występuje wyłącznie wśród niższych grup społecznych, a tylko, że jest wśród nich znacznie częściej używane niż wśród bogatej szlachty.

KSZTAŁTOWANIE SIĘ NAZWISK RÓWNYCH IMIONOM W POLSKIM SYSTEMIE ANTROPONIMICZNYM OD 1. POŁ. XIV DO KOŃCA XVI W.

1. Przejawy funkcji nazwiskowej imion od 1. poł. XIV w. do końca XVI w.

Przytoczone tu zostaną poświadczenia pełnienia funkcji nazwiskowej przez nazwisko równe imieniu, tzn. zapisy dowodzące dziedziczenia nazwiska ojca przez synów w obrębie dwóch i trzech pokoleń, obejmowania wspólnym nazwiskiem jednej generacji, przejmowania przez żony nazwiska mężów i obejmowania wspólnym nazwiskiem dalszych krewnych.

1.1. Dziedziczenie nazwiska równego imieniu – wspólne nazwisko ojca i syna

Analiza materiału pokazała, że imię występujące w drugiej pozycji było dziedziczone przez synów po ojcu, zatem stawało się stopniowo dziedzicznym nazwiskiem równym imieniu. Dziedziczenie nazwiska równego imieniu jest poświadczane pojedynczym zapisem w 1. poł. XIV w. W 2. poł. XIV w. wystąpiło 5 poświadczeń, w 1. poł. XV w. – tylko 3. Widać zatem, że do 1. poł. XV w. zaświadczenia takie były nieliczne. W 2. poł. XV w. nastąpił w badanym materiale wzrost liczby dziedzicznych nazwisk równych imieniu do 13.

W tym półwieczu po raz pierwszy poświadczony jest dziedziczenie nazwiska przez wnuków po dziadku, czyli nazwisko wspólne dla trzech pokoleń.

1. poł. XVI w. nie przyniosła zmian – zanotowano wówczas 10 poświadczeń. Natomiast w 2. poł. XVI w. liczba poświadczeń wzrosła bardzo znacznie – do 86 dziedzicznych nazwisk równych imieniu, tj. ponad 2,5 raza

więcej niż w okresie od 1. poł. XIV w. do 1. poł. XVI w. W 2. poł. XVI w. wystąpiło zaświadczenie nazwiska dziedziczonego po dziadku, z udokumentowaniem wszystkich ogniw – dziadka, jego synów i wnuków.

Nieco lepiej w badanym materiale poświadczane jest dziedziczenie nazwisk równych imionom chrześcijańskim niż słowiańskim. Od 1. poł. XIV w. do końca XVI w. dla nazwisk równych imionom chrześcijańskim istnieje 76 zaświadczeń, a dla równych imionom słowiańskim – 42.

Najstarsze poświadczenie dziedziczenia nazwiska równego imieniu przez syna po ojcu pochodzi z 1. poł. XIV w. Połączenie dwóch zapisek pokazuje, że noszą oni takie samo drugie określenie w postaci imienia chrześcijańskiego. Zatem drugie określenie ojca przeszło na syna – stało się odziedziczonym nazwiskiem równym imieniu.

W kontekście zapisu występuje wyraz *filius* `syn`, który potwierdza, że *Hanko Moryc* był synem *Mikołaja Moryca*:

Mikołaj Moryc (ojciec) i *Hanko Moryc* (syn) (*Moryc* niem. = Maurycy; MCh 282): *Hanco, filius Nicolai Moricz* 1330 RmK I 1030; Katherina et Margeretha, filie *Hanconis Moricz* 1339 RmK I 1337.

W 2. poł. XIV w. pojawiło się 5 poświadczeń dziedziczenia nazwiska równego imieniu – 3 razy chrześcijańskiemu i 2 razy słowiańskiemu. Jeden zapis notuje ojca i syna razem, z określeniem *filius* `syn` w kontekście:

Hejnuusz Kopil (ojciec) i *Hensil Kopil* (syn) (*Kopil* < Jakub, por. niem. Coppel, Koepfel : *Iacobus*; MCh 242): *Heynuusz Koppil ... Heynuusz Koppil filio suo Hensil Koppil ... resignavit ortum* 1372 Łk 673.

W kolejnym poświadczeniu ojciec i syn noszący nazwisko równe imieniu występują w oddzielnych dokumentach. Kontekst, w którym użyto określenia `pueri` w znaczeniu *synowie*, pozwala ustalić, że chodzi o ojca i dwóch synów, dla których odziedziczone po ojcu nazwisko jest wspólne:

Mikołaj Spycimir (ojciec) i *Jan Spycimir* (syn), *Piotr Spycimir* (syn) (*Spycimir* MSp 114): *Petro et Iohanni et Nicolao, pueris olym Nicolai Spiczmeri* 1367 Łk 204, ... contra *Johannem Spiczimir*, ciuem de Cracouia 1398 Krak 6570, ... contra *Petrum Spicimir* de Cracouia 1399 Krak 8533.

W następnym przykładzie z tego półwiecza ojca identyfikuje tylko jedno imię *Baldwin* (które mogło pełnić funkcję podstawową), syn zaś nosi swoje imię chrzestne *Andrzej* i imię ojca w drugiej pozycji – *Baldwin*, odziedziczone, zatem już w funkcji nazwiska. Nie można w takich przypadkach wykluczyć funkcji patronimicznej, chociaż nie jest ona zaznaczona żadnym wykładnikiem. Ponieważ dziedziczenie w kolejnych pokoleniach nie jest poświadczane, można mówić o nazwisku jednej generacji. Nie ulega

natomiast wątpliwości zmiana funkcji imienia w drugiej pozycji na funkcję dodatkowego określenia, późniejszego nazwiska.

Baldwin (ojciec) i **Andrzej Baldwin** (syn) (*Baldwin* – imię chrzesc. pochodzenia starowysokoniemieckiego; MCh 192): *Andreas, filius Baldwini* 1392 Łk 1444, *Andreas Baldwin* 1393 Łk 1629.

Dziedziczenie nazwiska ojca przez syna może być widoczne także pośrednio. Nie zanotowano nazwiska ojca, natomiast zapisano nazwisko syna i jego przybranej matki (zapewne drugiej żony ojca) w formie odmęzowskiej utworzonej niemieckim przyrostkiem - *inne*¹. Niemiecki jest też kontekst zapisu:

Katarzyna Wiernuszinne (macocha, przybrana matka) i *Niklosz//Nikiel Wiernusz* (pasierb, przybrany syn) (*Wiernusz* < *Wiernierz*; MCh 341): *Katherina Wernuschynne vnd Niclos ir stiffson* 1394 Tor 419, *Nickel Wernusch* 1383 Tor 105 (niem. *der Stiefsohn* – pasierb).

W XV-wiecznej kopii dokumentu z 2. poł. XIV w. zachował się dowód dziedziczenia nazwiska ojczyzna przez przysposobionego (nie rodzinnego) syna.

Kunrad Przemęt (ojczym) i *Mikołaj Przemęt* (pasierb, przybrany syn) (*Przemęt* MSp 103): *A discret(o) vir(o) Nicolao dicto Premunt ... et Kunrado dicto Premunt, vitrico* (*vitricus* – wg SŁP – ojczym) *dicti Nicolai ... predicto vero Kunrado Premunt, vitrico eiusdem Nicolai* XV (1372) KW 1678.

W 1. poł. XV w. dziedziczenie nazwiska równego imieniu poświadczono jest 3 razy. Dwa nazwiska są równe imieniu chrześcijańskiemu, jedno – słowiańskiemu.

W kontekstach zapisów występują wyrazy *filius* `syn`, *pater* `ojciec`:

Mikołaj Myślimir (ojciec) i *Piotr Myślimir* (syn) (*Myślimir* MSp 98): *Pro Nicolao Mislimir de Starziny et pro Petro Mislimir, filio ipsius* 1442 Hel II 3112;

Mikołaj Halka (ojciec) i *Piotr Halka* (syn) (*Halka* < *Hal* – imię pochodzenia greckiego; MCh 231): *Nicolaus Zaparti, sutor, mutavit cum Nicolao Halka, dedit domum pro domo* 1449 ŁNW 236, *Vir Petrus Halka cum suo patre videlicet Nicolao* 1449 ŁNW 237;

Mikołaj Mikułka (ojciec) i *Jan Mikułka* (syn), *Mikołaj Mikułka* (syn) (*Mikułka* < wschsł. *Mikuła* < *cerk* *Nikołaj* Sr; *Mikołaj*; MCh 287, 289): *Nicolaus,*

¹ Jak pisze T. Skulina (1988, 242), formy żeńskie na -*in*, -*inne*, -*issa* to niemieckie i łacińskie kalki polskich marytonimików.

filius Nicolai, dicti Miculka 1417 Łp I 911, *Nicolaus et Iohannes*, fratres germani, *filius olim Miculkonis* 1424 Łp I 1555, *Iohannes Miculka* persoluit quatuor marcas ... *Nicolao Miculca*, fratro suo 1437 Łp I 2701.

W powyższym przykładzie daje się zauważyć zmiana funkcji imienia *Mikulka* w drugiej pozycji. Ojciec i jeden syn identyfikowani są zestawieniem dwóch form tego samego imienia chrześcijańskiego. Uważa się, że w takich zestawieniach oba imiona pełnią funkcję podstawową (por. Malec, 1994, 396). Jak widać, nie jest to reguła bez wyjątku. U *Mikołaja Mikulki* ojca istotnie oba imiona mogły (choć nie musiały) pełnić taką funkcję. Jednak u *Mikołaja Mikulki* syna drugi człon pełni funkcję nazwiskową, jako człon odziedziczony, mimo że zestawienia są formalnie identyczne. Drugie określenie jest ponadto wspólne dla braci, więc wykazuje jeszcze jedną cechę nazwiskową, tzn. obejmuje całą generację. Zatem w pokoleniu synów imię *Mikulka* pełni funkcję nazwiska.

W 2. poł. XV w. liczba zaświadczeń dziedziczenia nazwiska w formie imienia wzrasta do 13 zapisów. 6 z nich zawiera określenie *filius* `syn`. 9 nazwisk ma postać imienia chrześcijańskiego, a 4 – imienia słowiańskiego.

Z 2. poł. XV w. pochodzi najstarszy ślad dziedziczenia nazwiska po dziadku, czyli nazwiska wspólnego dla trzech pokoleń.

Zapisy źródłowe dotyczące rodziny *Kluszów* wymieniają następujące osoby: *Jana Klusza* – dziadka i braci *Mikołaja* i *Pawła Kluszów*, wnuków *Jana*, a także *Jakuba Klusza*, również spokrewnionego z poprzednimi:

Jan Klusz (dziadek *Mikołaja* i *Pawła*), *Mikołaj* i *Paweł Kluszowie* (wnukowie *Jana*, bracia), *Jakub Klusz* (syn *Jana* lub *Pawła*) (*Klusz* (*Klusz*//*Kłusz*) < *Mikołaj*; MCh 291): Present(e) ... domin(o) *Iohanne dicto Clus* de Wysnani 1402 AGZ II 26; Nobilis *Nicolaus et Paulus dicti Clussowye* de Vysznyani, *fratres germani* 1456 AGZ XIV 3574, Presentibus ... generosis nobilibus dominis ... *Nicolao et Paulo Klvsowye* 1472 AGZ VI 106; Nobilis *Iacobus Clusch* de Wysznyany 1488 ACL I 2336.

Konteksty zapisów źródłowych nie zawierają wzmianek o wzajemnych relacjach osób, ale informacji takiej dostarcza *Herbarz polski* A. Bonieckiego (1899 – 1911, t. X, 153): “*Kluszowie* h. Szreniawa z Wyźnian. *Jan Klusz* z Wyźnian w latach 1397 – 1418 często występuje jako świadek (...) synów jego dwóch *Mikołaj* z Wyźnian i *Jakub* z Szołowa (...) *Jakub* (...) umarł zdaje się bezpotomnie (...) *Mikołaj*, podczaszy lwowski, dziedzic Wyźnian, Kadłubiszcz, Krosna (...) Pozostawił dwóch synów *Mikołaja* z Wyźnian i *Pawła* z Krosna (...) *Mikołaj* żył jeszcze 1475 r, a wdowa po nim *Katarzyna* ma

sprawę 1476 r (...) *Paweł* z Krosna, drugi syn podczaszego zmarł 1482 r. pozostawiwszy (...) synów *Jakuba i Mikołaja* piszących się z Krosna”.

Nazwisko *Klusz* po dziadku – *Janie Kluszu* odziedziczyli zatem dwaj jego wnukowie *Mikołaj i Paweł Kluszowie* (l. mn.). Byli oni synami nie umieszczonego w notatce *Mikołaja* (także *Klusza*). Nie sposób ustalić, czy *Jakub Klusz* był synem *Jana*, czy też *Pawła*, gdyż imię *Jakub* powtarzało się w rodzinie, pewne jest natomiast, że jego nazwisko także zostało odziedziczone po przodku.

W następnych zapisach zanotowano odziedziczone po ojcu nazwiska obejmujące dwóch lub więcej synów/braci, co wyrażone jest formą liczby mnogiej:

Zdzieszek (ojciec) i *Mikołaj, Klemens, Jakusz, Jan Zdzieszkowie* (synowie) (*Zdzieszek* < Zdziebor, Zdziesław; MSs 27): *Nobiles Nicolaus, Clemens, Jacussius, Johannes ... olim filii Sdeskonis ... heredes de Trzenik ... heredum de Trzenik dictorum Sdeszkowye* 1451 LKP s. 46.

Jak widać, imię ojca – *Zdzieszek*, odziedziczyli czterej synowie już jako drugie określenie obejmujące całą generację. Zatem w zapisie uchwycono zmianę funkcji – w pokoleniu ojca *Zdzieszek* pełniło funkcję imienia i w tym dokumencie było jego pierwszym określeniem. W pokoleniu synów pełniło już rolę nazwiska, które zostało odziedziczone po ojcu i objęło braci, występując w liczbie mnogiej – *Zdzieszkowie*.

Podobnie w kolejnym zapisie – ojciec (*Fredro*) identyfikowany był jedynym imieniem, do identyfikacji matki użyto odměżowskiej formy zakończonej na *-owa* utworzonej od imienia ojca (*Fredrowa*), natomiast synowie nosili nazwisko w postaci odziedziczonego imienia ojca, które wystąpiło w liczbie mnogiej (*Fredrowie*). Zatem imię *Fredro* zmieniło funkcję i stało się nazwiskiem równym imieniu:

Fredro (ojciec) oraz *Dorota Fredrowa* (matka) i *Andrzej* (zwany też *Hindrzych*), *Jan Fredrowie* (synowie) (*Fredro* < Frydrych; MCh 220): *Andreas Fredro de Pleschoucize, filius Dorothee Fredronis relicte ... mater ipsius Dorothea Fredrowa* 1464 Hel II 3746, *Nobili domino Andree, filio de Plechszowycze (!) Fredro* 1445 AGZ XII; *Presentibus Hyndrzych et Iohanne Fredrowye de Pleschovicze* 1476 AGZ XVIII; LXXI, *Presentibus Andrea alias Hyndrzych et Iohanne Fredrowye de Pleschovicze* 1476 AGZ XVIII.

Potwierdzenie dziedziczenia nazwiska *Fredro* znajdujemy w *Herbarzu polskim* A. Bonieckiego (t. V, 313): “*Fredrowie* herbu Bończa pisali się z Pleszowic w województwie ruskim. (...) Pierwszym tym znanym Bończycem był pewnie *Fryderyk*, przez Rusinów *Frydrusem, Frydrem* i *Fredrem* nazywany, która to nazwa stała się nazwiskiem dla jego potomstwa. (...) *Fri-*

dro, 1425 r. już *Fredrem* z Pleszowic nazwany (...) występuje w aktach przemyskich z synami swoimi: *Andrzejem* i *Frydrusem* (...) zawiera układ (...) o wydanie córki swej *Jadwigi* (...) żonaty 2-o voto z *Dorotą Ligęzianką* (...) miał z pierwszej [żony] wspomnianych już troje dzieci, z drugiej zaś – także *Andrzeja v. Hindrzyka v. Henryka, Jana* i *Jakuba*².

Dziedzicznego nazwiska używali też *Jan* i *Krzysztof Wojszykowie* (w zapisie identyfikowani łacińską formą liczby mnogiej *Wojszykones*), synowie *Krzysztofa Wojszyka* podkomorzego krakowskiego:

Krzysztof Wojszyk (ojciec); *Jan* i *Krzysztof Wojszykones* (synowie) (*Wojszyk* < *Wojsław*, *Budziwoj*; MSs 78): *Johannes et Crzeslaus, filij olim Woyschyk, succamerarij Cracouiensis ... Crzeslao* (dat.) *Woyschyk* 1466 Hel II 3824; *Zmigrod Antiqua, villa ... cuius haeredes ... Johannes atque Creslaus de Woyczza, dicti Woyszykones, de armis Powala* 1470-1480 DłBen I s. 484; *Praesent(e) ... Creslao Woyszyk, de [s] Woyczza, succamerario (Cracoviensi)* 1456 KTn 219 /ojciec/, *Johannes Woyschyk de Woyczza, nobilis de domo Powala aliter Ogony* 1470 – 1480 DłBen I s. 89 /syn/.

Dalsze poświadczenia notują ojców i synów o wspólnym nazwisku równym imieniu, co dowodzi dziedziczenia nazwiska ojca przez syna:

Paweł Bychta (ojciec) i *Jakub Bychta* (syn) (*Bychta* < *Zbygniew*, *Zbyłut*, *Zbysław*, -był, -byt; MSs 23): *Tutor ... honeste Dorothee, consortis olim Pauli antiqui Bichte ... ac Iacobi Bichta, filii sui* 1459 ARP I 804;

Jan Koła (ojciec) i *Paweł Koła* (syn) (*Koła* < *Mikołaj*; MCh 291): *Generosi Paulus et Iohannes, fratres germani, filii olim generosi Iohannis Cola de Daleyow, succamerarii Haliciensis* 1473 AGZ XII 3610, *In presenciam magnific(i) et generos(i) Pauli Cola de Daleyow (!)* 1500 AGZ XV 2996;

Jan Ratolt (ojciec) i *Marek Ratolt* (syn) (*Ratolt* – imię chrześc. pochodzenia starowysokoniemieckiego; MCh 315): *Nobilis Marcus Ratholth de Skrzidlna, filius olim Iohannis Ratholth* 1498 Hel II 4504.

W dwóch kolejnych zapisach ojcowie byli identyfikowani imieniem, które stało się drugim określeniem – nazwiskiem synów:

Jan Helisz (syn) i *Helisz* (ojciec) (*Helisz* < *Eliasz*; MCh 212): *Johannes, filius olim Helisch* 1453 ARP I 563, *Iohannes Helysch, pistor* 1468 ARP I 563²;

Iwan Chońko (syn) i *Chońko* (ojciec) (*Chońko* wschł. < *Tomasz* lub *Teodor*; MCh 331, 333): *Sub obligacione kmethonum in Dlugye ... Chonyko*,

² Zapisy te cytuje M. Malec (1994, 396) wskazując na patronimiczną funkcję drugiego imienia, której nie można wykluczyć, ale nie jest też potwierdzona, ponieważ relacja ojciec – syn nie jest tu wyrażona żadnym sufiksem.

Iwan filium (!) Chonykonis 1483 AGZ XVI 1627, In kmethonibus bene possessionatis in Nouoszyedlcze villa, videlicet ... Mychalko, *Iwan Chonyko* 1478 AGZ XVI 1299.

W przykładzie poniżej ojciec i syn wystąpili w osobnych zapisach, ale kontekst poświadcza dziedziczenie nazwy:

Pomścibor Tyszka (ojciec) i *Stanisław Tyszka* (syn) (*Tyszka* < Tymoteusz; MCh 335): *Nobilis Stanislaus, filius Pomstiborii Thyscze*, opidanus Lomzenis 1472 Tym s. 116; *Nobilis ... Stanislaus Tyszka* 1468 Tym s. 117.

Przechodzenie nazwiska ojca na syna potwierdzone jest niekiedy pośrednio. Ojciec nie figuruje w zapisie, natomiast matka nosi żeńską formę nazwiska na *-owa* utworzoną od imienia ojca (*Borzysz*), które syn odziedziczył jako drugie określenie:

Margareta Borzyszewa (matka) i *Klemens Borzysz* (syn) (*Borzysz* < Borzyniew, Borzymir, Borzywuj, Bolebor; MSs 65): *Providus Clemens Borzisch et Margareta Borzischewa, mater eiusdem* 1482 ARP II 1198.

Niekiedy imię ojca w łańciskim dopełniaczu umieszczone w zapisie pomiędzy imieniem a nazwiskiem (drugim określeniem) syna, wskazuje na dziedziczenie nazwiska.

Dodatkowo pełnione funkcje, często dziedziczne, stan społeczny i pochodzenie z tego samego miasta potwierdzają, że chodzi o ojca i syna. Zapisy te należy interpretować: *Piotr* Mikołaja *Serafin*, czyli *Piotr*, syn Mikołaja, *Serafin*; *Melchiar* Jana *Jankuła*, czyli *Melchiar*, syn Jana, *Jankuła*. Za taką interpretacją przemawiają podobne zapisy, ale z przestawioną kolejnością. Imię ojca w dopełniaczu stoi w nich w trzeciej pozycji, po zestawieniu dwóch imion w mianowniku identyfikujących syna, np. *Johannes* (nom) *Felix* (nom) *Nicolai* (gen) de Poznania 1483 AS I s.259; *Johannes* (nom) *Myschca* (nom) *Cristini* (gen) de Nyepreszna 1434 AS I s. 83 (Miszka//Myszka < Mikołaj); *Johannes* (nom) *Dionisius* (nom) *Sigismundi* (gen) de Kazimiria diocesis Cracouiensis 1494 AS II s. 32. *Johannes* (nom) *Byenyashek* (nom) *Benedicti* (gen) de Wyeliczka 1490 AS II s. 5. Jeżeli pierwsze imię dotyczy syna, a dalej jest zestawienie dwóch imion dotyczące ojca, wówczas pierwsze imię jest w mianowniku a drugie i trzecie w dopełniaczu, np. *Nicolaus* (nom) *Petri* (gen.) *Hanslonis* (gen) de Sneyna 1413 AS I s., 34, czyli Mikołaj *Piotra Hancla* (Hancel < Jan).

Mikołaj Serafin (ojciec) i *Piotr Serafin* (syn) (*Serafin* MCh 322): *Nicolaus Seraphin* de Dambrowka, gladifer Cracoviensis, zupparum ambarum Wyelyczensis videlicet et Bochnensis rector ca 1475 DłOp I s. 331, *Petrus Nicolai*

(gen.) *Seraphin* de Dambrowka, zuppari olim Cracoviensis, nobilis de domo Ostrew 1470-1480 DłBen I s. 302;

Jan **Jankuła** (ojciec) i *Melchiar Jankuła* (syn) (*Jankuła* < Jan; MCh 245): *Provido Iohanni Iankula*, ciui Cracoviensi 1475 ARec 478, *Melchiar Iohannis* (gen.) *Iancula*, pellificis de Cracouia 1481 AS I s. 249.

W 1. poł. XVI w. w uwzględnionym przeze mnie materiale wystąpiło 10 poświadczeń dziedziczenia nazwiska równego imieniu. Większość z nich pochodzi z ksiąg przyjęć do prawa miejskiego, gdzie stosowano formułę złożoną z imienia i nazwiska osoby przyjmowanej wraz ze wzmianką o ojcu, a czasem także o matce. W zapisach używano określeń *filius* `syn` z nazwiskiem ojca, np. *Joannes Bogdan*, *Stanislai Bogdan filius* – *Jan Bogdan*, syn *Stanisława Bogdana*, lub wyrażenia *ex patre* `z ojca` poprzedzającego nazwisko ojca, czasem także *ex matre* `z matki` przed imieniem matki, np. *Joannes cognomine Marek ex patre Joanne Marek et matre Margaretha* – *Jan* nazwiskiem *Marek*, z ojca *Jana Marka* i matki *Małgorzaty*. 6 nazwisk miało postać imion chrześcijańskich, a 4 – imion słowiańskich.

Poniżej przytaczam wszystkie zapisy dotyczące funkcji nazwiskowej imion w drugiej pozycji, jakie wystąpiły w badanych XVI-wiecznych dokumentach, gdyż dla tego okresu nie ma opublikowanych materiałów dotyczących nazwisk polskich.

Jan **Marek** (ojciec) i *Jan Marek* (syn) (*Marek*; MCh 280): *Joannes* de Ukolycze *cognomine Marek ex patre Joanne Marek et matre Margaretha*, i. c. s. 1539 KPB 156;

Stanisław **Bogdan** (ojciec) i *Jan Bogdan* (syn) (*Bogdan*; MSp 66): *Joannes Bogdan*, *Stanislai Bogdan* de Czeczischew *filius* i.c.s. 1543 KPW 824;

Jan **Boguta** (ojciec) i *Jan Boguta* (syn) (*Boguta* < Bogodar, Boguchwał, Bogumił, Bogusław, Bogdan, Chwalibog; MSs 65): *Johannes Bogutha*, laboriosi *Johannis Bogutha* de Liessnya Volia *filius* i.c.s. 1543 KPW 797;

Jan **Piech** (ojciec) i *Stanisław Piech* (syn) (*Piech* < Piotr; MCh 308): *Stanislaus Pyech* de Dolussicze *ex patre Joanne Pyech et Agnetha matre*, i. c. s. 1543 KPB 237;

Michał **Wociał** (ojciec) i *Albert Wociał* (syn) (*Wociał* < Wociech = Wojciech; MSs 78): *Albertus Voczial*, *Michaelis Voczial* de oppido Stanislavov *filius* i.c.s. 1543 KPW 771;

Bartłomiej **Klusz** (ojciec) i *Stanisław Klusz* (syn) (*Klusz* < Mikołaj; MCh 291): *Lanii: Stanislaus Krincz* (...), *Stanislaus Clusz*, *Hii omnes hinc oriundi i. habent civit* (...) leg. *thoro iunctis coniugibus procreatos et hactenus*

honeste conservatos esse (...) quatus ex *Bartholomeo Klusz* patre et Anna matre 1545 KPK 2361;

Mikołaj Mika (ojciec) i *Albert Mika* (syn) (*Mika* < Mikołaj; MCh 287): *Valentinus Czesar, Albertus Myka* pistores i.h.civit. suamque hon. procreationem et conservacionem fidedignis testibus comprobaverunt, videlicet se ex: (...) *Andreas Czesars* patre et *Agnete* matre, *Nicolaus Myka* patre et *Agnete* matre esse genitos 1545 KPK 2313;

Mikołaj Mirek (ojciec) i *Marek Mirek* (syn) (*Mirek* < Mirosław, Mirownieg; MSs 71): *Marcus Myrek, Nicolai Myrek* de Calienya filius i.c.s. 1548 KPW 895;

Stanisław Urban (ojciec) i *Maciej Urban* (syn) (*Urban* MCh 336): *Mathias Urban* de Rebowo, *Stanislai Urban* de eodem villa filius i.c.s. 1549 KPW 924.

W jednym zapisie z tego półwiecza dziedziczenie widać pośrednio – nazwiska ojca nie zanotowano, natomiast wspólne nazwisko noszą matka (w formie odmężowskiej z niemieckim przyrostkiem *-inne*) i syn:

Jan Pieszel (syn) i *Łucja Pieszelinne* (matka) (*Pieszel* < Piotr; MCh 309): ... frawe *Lucia Peschelynne* (...) *Johannes Pesschell* (...) mit (...) frawen *Lucia*, seiner leiplichen mutter 1523 ŁCh 241.

W 2. poł. XVI w. dziedziczenie nazwiska równego imieniu po ojcu przez synów poświadczane jest licznie. Ogółem jest to 86 nazwisk, 55 w postaci imion chrześcijańskich i 31 w postaci imion słowiańskich.

W 2. poł. XVI w. w zapisie źródłowym wystąpiło poświadczenie nazwiska wspólnego dla trzech pokoleń, czyli dziedziczzonego po dziadku i to wśród chłopów. Wzajemne relacje rodzinne są w zapisie precyzyjnie określone. Nazwisko *Janawa* po ojcu *Mikołaju* dziedziczą trzej synowie *Jan*, *Stanisław* i *Walenty*. W następnym pokoleniu, po *Janie* dziedziczy je córka *Anna Janawianka* (forma odojcowska z sufiksem *-anka*), a po jego bracie *Stanisławie* syn *Mikołaj*, określony w zapisie mianem *potomek*, często używanym w XVI-wiecznych dokumentach. Zatem bracia *Stanisław* i *Jan* noszący wspólne, odziedziczone po ojcu nazwisko *Janawa* przekazali je swoim dzieciom:

Mikołaj Janawa (dziadek) i *Jan Janawa*, *Walenty Janawa* i *Stanisław Janawa* (synowie Mikołaja, bracia) (*Janawa* < Jan; MCh 244): ... synowie nieboszczyka *Mikołaja Janawy* Jan, Walenty, Mikołaj i Wojciech (...) od brata swego *Stanisława* ... 1582 KSI 11; ... *Jan Janawa* cum fratre suo Valenti[no] germano (...) *Valentinus Janawa* ... 1588 KSI 125, Acta *Stanislai Janawa* cum fratribus, videlicet *Johanne*, *Valentino*, *Nicolao* et *Alberto* 1581 KSI 2;

– **następne pokolenie:** *Jan Janawa* (syn Mikołaja, ojciec Anny) i *Anna Janawianka* (wnuczka Mikołaja Janawy, córka Jana): ... *Anna Janawianka*, córka pracowitego *Jana Janawy* kmiecia z Iwkowej ... 1588 KSI 136; *Stanisław Janawa* (syn Mikołaja, ojciec Mikołaja) i *Mikołaj Janawa* (wnuk Mikołaja Janawy, syn Stanisława): ... od *Mikołaja Janawy*, pozostałego potomka *Stanisława Janawy* ... 1592 KSI 196.

Kolejny zapis pokazuje, że nazwisko równe imieniu obejmuje całą rodzinę – ojca, matkę (identyfikowaną formą odměżowską na *-owa*) i syna: *Mikołaj Jasiiek* (ojciec), *Barbara Jaškowa* (matka) i *Stanisław Jasiiek* (syn) (*Jasiiek* < Jan; MCh 248): ... *Barbara Jaškowa*, nieboszczyka *Mikołaja Jaška* małżonka (...) dała Stanisławowi synowi swemu ... 1583 KSI 29; ... septem scabini, videlicet *Stanislaus Jasiiek* ... 1582 KSI 3.

W niektórych wypadkach zapisy potwierdzają dziedziczenie nazwiska równego imieniu przez kilku synów – jest ono więc dziedziczne i wspólne dla generacji. I tak nazwisko *Konrat* dziedziczą po ojcu czterej bracia, nazwisko *Boruta* – trzej bracia, a nazwisko *Szymek* – dwaj bracia:

Walenty Konrat (ojciec) i *Marcin Konrat*, *Walenty Konrat*, *Jan Konrat*, *Stanisław Konrat* (synowie) (*Konrat*; MCh 262): *Sors Martini Condrath honorati olim domini Valentini Condrath*, Iuris Supremi Teutonici Maydeburgensis scabini filii (...) *Sors Valentini Conrath honorati olim domini Valenti (!) Condrath etc. filii (...)* *Sors nobilis ac honorati domini Ioannis Condrath Iuris Supremi Teutonici Maydeburgensis Castri Cracoviensis scabini, olim honorati domini Valentini Conradt etc. filii (...)* *Sors Stanislai Condrat consulis Cracoviensis, olim honorati domini Valentini Conrad etc. filii ...* 1580 KWKr 255;

Lenart Boruta (ojciec) i *Jan Boruta*, *Henryk Boruta*, *Adam Boruta* (synowie, tu potomkowie) (*Boruta* < Borzygniew, Borzymir, Borzysław, Borzywoj; MSs 65): ... na żądanie potomków niegdy nieboszczyka szlachetnego pana *Lenarta Boruty* pisarza kancelaryjey Króla Jego Mości, Agnieszki, małżonków, jako Adama, Henryka i Jana braciej (...) *Sors Ioannis Boruta (...)* *Sors, quae Henrico Boruta cessit (...)* *Sors, quae Adamo Boruta cessit* 1598 KWKr 688;

Stanisław Szymek (ojciec) i *Albert Szymek*, *Maciej Szymek* (synowie) (*Szymek* < Szymon; MCh 327): ... *providi (...)* *Albertus Szymek*, *Mathias Szymek* *subditi reverendissimi domini Andraeę (!) Brzechwa Divina Providen-*

tia abbatis Thynecensis de villa Czylow subditi (...) ex *Stanislao Szymek* patre ac *Dorothea* matre, legitimus coniugibus iuxta ritum sanctę catholicę ecclesię copulatis, ex honestis parentibus praedictis legitimum filium genitum et procreatum esse in villa prænominata Czylow 1573 KPK2 74.

Dwa kolejne nazwiska *Zygmunt* i *Hajnisz* dotyczą mieszczan, których synowie o tym samym nazwisku byli przyjmowani do prawa miejskiego w odstępach kilku lat. Porównanie zapisów pozwala stwierdzić, że chodzi o synów tego samego człowieka. Zatem po *Adamie Zygmuncie*, białoskórniku krakowskim nazwisko odziedziczyli synowie *Grzegorz Zygmunt* i *Mikołaj Zygmunt*, natomiast po *Michale Hajniszu*, także rzemieślniku z Krakowa – synowie *Maciej Hajnisz* i *Andrzej Hajnisz*:

Adam Zygmunt (ojciec) i *Grzegorz Zygmunt* (syn): *Gregorius Zigmunt* albicerdus (...) famati *Adami Zigmunt* albicerdonis civis Cracouiensis et *Annae* coniugum esse filium legitimum i. civit. susc. 1590 KPK2 1192,

Adam Zygmunt (MCh 347) (ojciec) i *Mikołaj Zygmunt* (syn) (*Zygmunt* MCh 347): *Nicolaus Sigmunt* albicerdo (...) ex patre *Adamo Sigmunt* et *Anna* coniugibus sancto matrimonio copulatis progenitum esse i. civit. susc. 1598 KPK2 1818;

Michał Hajnisz (ojciec) i *Maciej Hajnisz* (syn) (*Hajn*, *Hejnisz* < Henryk; MCh 233): *Matthias Hainisz* artis rinmacherorum (...) ex olim *Michaele Haynisz* et *Catherina* coniugibus progenitum esse 1585 KPK2 986,

Michał Hajnisz (*Hajn*, *Hejnisz* < Henryk; MCh 233) (ojciec) i *Andrzej Hajnisz* (syn): *Andreas Hainisz* rinkmacher (...) olim *Michaelis Hainisz* rinkmacheri civis Cracoviensis et *Catherinae* coniugum filium legitimum esse i. civit. susc. 1593 KPK2 1448.

A oto dalsze przykłady pokazujące ojców i synów o tym samym, dziedzicznym nazwisku równym imieniu:

Stanisław Boguta (ojciec) i *Augustyn Boguta* (syn) (*Boguta* < Bogodar, Boguchwał, Bogumił, Bogusław, Bogdan, Chwalibog; MSs 65): *Augustinus Bogutha*, braseator de Liessniovola, filius *Stanislai Boguta* i.c.s. 1551 KPW 970;

Grzegorz Godek (ojciec) i *Paweł Godek* (syn) (*Godek* < Godzisław, Zdziegod; MSs 68): *Paulus Godek* braseator de Choinowo, *Gregorii Godek* de eodem villa filius i.c.s. 1552 KPW 994;

Paweł Konrad (ojciec) i *Melchior Konrad* (syn) (*Konrad*; MCh 262): *Melchier Conrath* de civitate Silchin Zeiwer, filius *Pauli Conradi*, artium bonorum baccalarius i.c.s. 1552 KPW 996;

Szymon **Nieścior** (ojciec) i Jan **Nieścior** (syn) (*Nieścior* = Nestor; MCh 294): *Joannes Niestor* murator, filius *Simonis Niestor* de Calysch i.c.s. 1552 KPW 987;

Marcin **Lechno** (ojciec) i Jakub **Lechno** (syn) (*Lechno* < Lenart; MCh 269; także od rodzimych imion z początkowym *Le-*; MSs 24): *Jacobus Lechno*, filius *Martini Lechno* de Wola Magna i.c.s. 1554 KPW 1050;

Biernat **Hynek** (ojciec) i Jan **Hynek** (syn) (*Hynek* < Henryk; MCh 234): *Johannes Hineck* rufficerdo, hic oriundus, ac olim famati *Bernardi Hineck* quondam advocati Cerdonici filius i. civit. h. 1555 KPK 2966;

Piotr **Jasiek** (ojciec) i Stanisław **Jasiek** (syn) (*Jaszek* < Jan; MCh 248): ... *Stanislaus Jassek* ex villa Usew ex patre *Petro Jassek* et matre Cordula, i. c. s. 1555 KPB 419;

Jan **Mirka** (ojciec) i Szymon **Mirka** (syn) (*Mirka* < Mirosław, Mironieg; MSs 71): *Simon Mirka* de Okrzeszino, *Joannis Mirka* de ibidem i.c.s. 1555 KPW 1077;

Albert **Krzysztan** (ojciec) i Stanisław **Krzysztan** (syn) (*Krzysztan* < Krzysztofor; MCh 266): *Stanislaus Krzistan* e Radlow [ex] patre *Alberto Krzistan*, Caterina matre, i. c. s. 1556 KPB 444;

Michał **Stasiota** (ojciec) i Stanisław **Stasiota** (syn) (*Stasz-* < Stanisław; MSs 26): *Stanislaus Stassiotha* de Wola Struskawska, *Michaelis Stassiotha* filius i.c.s. 1556 KPW 1119;

Ambroży **Zbyszek** (ojciec) i Feliks **Zbyszek** (syn) (*Zbyszek* < Zbygniew, Zbysław; MSs 27): *Foelix Sbzyszek* revenditor i. h. civit. (...) ex *Ambrosio Sbzyszek* patre et Agneta matre leg. thoro iunctis coniugibus esse prognatum 1556 KPK 3041;

Stanisław **Stanisławek** (ojciec) i Stanisław **Stanisławek** (syn) (*Stanisławek* < Stanisław; MSs 74): *Stanislaus Stanislauek* nacione ex Usczie [ex] patre *Stanislaeo Stanislawek*, matre Dorotea, i. c. s. 1557 KPB 476;

Stanisław **Daniło** (ojciec) i Szymon **Daniło** (syn) (*Daniło* wschśł. = Danijel; MCh 206): *Simon Danilo*, *Stanislai Danilo* de Prediis civilibus filius i.c.s. 1558 KPW 1135;

Maciej **Boguta** (ojciec) i Stanisław **Boguta** (syn) (*Boguta* < Bogodar, Boguchwał, Bogumił, Bogusław, Bogdan, Chwalibog; MSs 65): *Stanislaus Boguta* de Zgorzala, *Mathie Boguta* filius i.c.s. 1562 KPW 1217;

Jan **Dobek** (ojciec) i Jakub **Dobek** (syn) (*Dobek* < Dobiemir; MSs 67): *Jacobus Dobek*, *Joannis Dobek* de Jablona i.c.s. 1565 KPW 1269;

Paweł **Kucz** (ojciec) i Franciszek **Kucz** (syn) (*Kucz* < Konrad; MCh 263): *Franciscus Kucz* de Magna Wolia, *Pauli Kucz* filius i.c.s. 1562 KPW 1227;

Maciej Wielisz (ojciec) i *Bartosz Wielisz* (syn) (*Wielisz* < *Wielebor*, *Wielemir*, *Wielisław*; MSs 77): *Bartosz Wielis* de Kozłowo, *Mathie Wieliss filius* i.c.s. 1562 KPW 1226;

Stanisław Strachota (ojciec) i *Andrzej Strachota* (syn) (*Strachota* < *Strachomir*, *Bolestrach*, *Sulistrach*; MSs 75): *Andreas Strachota* de Narthi, *Stanislaw Strachota filius* i.c.s. 1564 KPW 1265;

Andrzej Brzykc(z)y (ojciec) i *Piotr Brzykc(z)y* (syn) (*Brzykc(z)y* MCh 202): *Petrus Brici* de Kaski, *Andree Bricci filius* in n. cm. ss. est 1565 KPW 1288;

Jan Jordan (ojciec) i *Matysz Jordan* (syn) (*Jordan* – imię motywowane symbolicznie wydarzeniem biblijnym, chrztem Chrystusa w Jordanie, rozpowszechnione w Europie w okresie wypraw krzyżowych; MCh 256): *Matysz Jordan* de Germania ex patre *Joanne Jordan* et *Veronika* matre, i. c. s. 1565 KPB 564;

Jan Pieczek (ojciec) i *Stanisław Pieczek* (syn) (*Pieczek* < *Piotr*; MCh 309): *Stanislaus Pieczek*, *Joannis Pieczek* de Wolia Golkowska filius i.c.s. 1565 KPW 1289;

Albert Wit (ojciec) i *Mikołaj Wit* (syn) (*Wit* – imię chrześc. pełne; MCh 344 lub < *Witosław* MSs 77): *Nicolaus Wit* sartor, *Alberti Wit* de Liesno filius in n. cm. ss. 1565 KPW 1268;

Stanisław Mik (ojciec) i *Jerzy Mik* (syn) (*Mik* < *Mikołaj*; MCh 287): *Georgius Myk*, *Stanislai Myk* de Ozarów filius i.c.s. 1566 KPW 1311;

Maciej Mirak (ojciec) i *Mikołaj Mirak* (syn) (*Mirak* < *Mirosław*, *Mironieg*; MSs 71): *Nicolaus Mirak* de Głoskowo, *Mathie Mirak* filius i.c.s. 1566 KPW 1301;

Michał Staniak (ojciec) i *Jan Staniak* (syn) (*Staniak* < *Stanisław*; MSs 74): *Jan Stanyak*, *Michaelis Stanyak* de Mierzessin filius in n. cm. ss. 1566 KPW 1312;

Jakub Wilm (ojciec) i *Aleksander Wilm* (syn) (*Wilm* < *Wilhelm*; MCh 343): *Famatus Alexander Vilm* de Czizen, filius *Jacobi Vilm* in n. cm. ss. 1569 KPW 1361;

Jakub Kubasz (ojciec) i *Maciej Kubasz* (syn) (*Kubasz* < *Jakub*; MCh 241): *Mathias Kubasz* de Skrzydlówka ex patre *Jacobo Kubasz* et *Zophia* matre, i. c. s. 1570 KPB 599;

Jakub Kubieli (ojciec) i *Maciej Kubieli* (syn) (*Kubeli* < *Jakub*; MCh 241): *Mathias Kubieli* de Bądków, filius olim *Jacobi Kubieli* ex *Anna* matre genitus i.c.s. 1570 KPW 1387;

Jan Wawro (ojciec) i *Piotr Wawro* (syn) (*Wawro* wschł. < *Wawrzyniec*; MCh 340): *Petrus* de villa *Blothna dictus Wawro*, filius *Joannis Wawro* ex matre *Barbara* genitus i.c.s. 1570 KPW 1373;

Jan Jędrzyczka (ojciec) i *Joachym Jędrzyczka* (syn) (*Jędrzyczka* < Andrzej; MCh 185): *Joachimus Jandrzcicka* de Opolie, olim *Joannis Jadrzcicka* de Opolie filius ex honesta *Agnetha* matre genitus i.c.s. 1571 KPW 1442;

Jakub Więceniec (ojciec) i *Gerard Więceniec* (syn) (*Więceniec*; MCh 342): *Honestus Herhardus Vincentius*, fam. *Jacobi Vincentii* filius ex honesta *Catherina* genitus i.c.s. 1571 KPW 1456;

Adam Wojsza (ojciec) i *Michał Wojsza* (syn) (*Wojsza* < *Wojsław*, *Budziwoj*; MSs 78): *Michael Woischa*, *Adami Woischa* de *Szekoczin* filius ex honesta *Margaretha* genitus i.c.s. 1571 KPW 1446;

Jan Jaszyk (ojciec) i *Błażej Jaszyk* (syn) (*Jaszyk* < *Jan*; MCh 248): *Blasius Jaszik* de *Wolicze* a *Glowow* ex patre *Joanne Jaszik* et matre *Agnete*, i. c. s. 1572 KPB 614;

Marcin Maćko (ojciec) i *Więcesław Maćko* (syn) (*Maćko* < *Maciej*; MCh 276): *Venceslaus Maczko* de *Glogowek* ex patre *Martino Maczko* et *Magdalena* matre, i. c. s. 1572 KPB 616;

Maciej Madej (ojciec) i *Maciej Madej* (syn) (*Madej* = *Maciej*; MCh 275): *Mathias Madey* de *Pogwyzdow* ex patre *Mathia Madey* et *Margaretha* matre, i. c. s. 1572 KPB 617;

Jan Przebeło (ojciec) i *Maciej Przebeło* (syn) (*Przybeło* < *Przybysław*, *Przybywuj*, *Przybor*, MSs 72): *Mathias Przebelo* de *Sobieszciany* ex patre *Joanne Przebelo* et *Dorothea* matre, i. c. s. 1572 KPB 612;

Stanisław Brożyna (ojciec) i *Albert Brożyna* (syn) (*Broż-* < *Ambroży*; MCh 182; por. też *Brosz* < *Bronisław*): ... *providum Albertum Brozyna* *socium artis barchanario* esse *Cracovia* *oriundum* ex *famatis Stanisla*o *Brozyna* *barchanario* *patre* et *Regina* *matre coniugibus*, *civibus Cracoviensibus iuxta ritum catholicę ecclesię*, *legitime progenitum* et *procreatum* esse 1573 KPK2 87;

Piotr Daniło (ojciec) i *Stanisław Daniło* (syn) (*Daniło* *wschł.* = *Danijel*; MCh 206): *Stanislaus Danylo*, *Petri Danilo* de *Prediis* filius ex honesta *Catherina* genitus i.c.s. 1573 KPW 1500;

Ambroży Gawrzyjał (ojciec) i *Marcin Gawrzyjał* (syn) (*Gawrzyjał* MCh 222): *Martinus Gawrial* ex *Jodlowa* a *Pilzno* ex patre *Ambrosio Gawrial*, *Anna* *vero* *matre*, i. c. s. 1573 KPB 622;

Andrzej Stach (ojciec) i *Piotr Stach* (syn) (*Stach* < *Stanisław*; MSs 26): *Petrus Stach* de *Magna Glogowo* *albicerdo*, pr. *Andree Sthach* filius ex honesta *Barbara* genitus i.c.s. 1573 KPW 1497;

Wawrzyniec Marcin (ojciec) i *Joachym Marcin* (syn) (*Marcin*; MCh 279): *Joachimis Martin* *Gedanus* [faber] ex honesto *Laurentio Martin* *patre Catharina* *matre* genitus i.c.s. 1574 KPW 1547;

Jan Stach (ojciec) i *Jerzy Stach* (syn) (*Stach* < Stanisław; MSs 26): *Georgius Stach* de Strzelno, *Joannis Stach* civis Strzelnensis ex honesta matre Dorothea genitus i.c.s. 1574 KPW 1531;

Marcin Zacharyjasz (ojciec) i *Jan Zacharyjasz* (syn) (*Zacharyjasz*; MCh 346): *Joannes Zachariasch* de Troki, pr. *Marini Zachariasch* civis Trocensis filius ex honesta Petronella genitus i.c.s. 1574 KPW 1546;

Jan Bolek (ojciec) i *Andrzej Bolek* (syn) (*Bolek* < Bolesław, Bolelut, Bolelut; MSs 65): *Andreas Bolek* Posnaniensis, *Joannis Bolek* civis Posnaniensis filius ex honesta Anna genitus i.c.s. 1575 KPW 1560;

Piotr Borsza (ojciec) i *Stanisław Borsza* (syn) (*Borsza* < Borzygniew, Borzymir, Borzywuj, Bolebor; MSs 65): In parte Stanislai filii *Petri Borssa* 1576 PW2 103, In parte *Stan. Borssa* filii ol. *Petri* 1576 PW2 102;

Michał Borek (ojciec) i *Maciej Borek* (syn) (*Borek* < Borzygniew, Borzymir, Borzysław, Borzywój; MSs 65): *Providus Math. Borek* de Nova Civitate, filius *Michaelis Borek* ex *Catherina* matre genitus i.c.s. 1577 KPW 1594;

Jan Miszta (ojciec) i *Kacper Miszta* (syn) (*Misz-* < Mikołaj; MCh 289): *Honestus Caspar Miszta* de villa Klodno Xsiążki, *Joannis Miszta* filius i.c.s. 1577 KPW 1592;

Mikołaj Basz (ojciec) i *Marcin Basz* (syn) (*Basz* < Bartłomiej, Baldwin, Baltazar; MCh 192): *Martinus Basz* de Paczko Prussię (...) quod videlicet *Nicolao Basz* patre et *Brigida* matre iuxta ritum christianę ecclesię copulatis parentibus progenitus procreatusque fuerit i. c. susc. 1578 KPK2 400;

Sebastian Kubela (ojciec) i *Sebastian Kubela* (syn) (*Kubala* < Jakub; MCh 242): *Sebastianus Kubella* crumenarius, hinc oriundus, patre olim *Sebastiano Cubella* et *Heduigi* matre (...) i. c. susc. 1578 KPK2 393;

Jan Pieczek (ojciec) i *Stanisław Pieczek* (syn) (*Pieczek* < Piotr; MCh 309): *Stanislaus Pieczek* de Grotkowicze ex patre *Joanne Pieczek*, *Catherina* matre ... 1578 KPB 703;

Marcin Przybyło (ojciec) i *Stanisław Przybyło* (syn) (*Przybyło* < Przybysław, Przybywuj, Przybor; MSs 72): *Stanislaus Przybylo* olim *Martini Przybylo* et *Sophiae* coniugum i. c. susc. 1582 KPK2 592/4;

Mikołaj Włodek (ojciec) i *Krzysztofor Włodek* (syn) (*Włodek* < Włodzimierz, Włodzisław; MSs 77): *Famatus Christophorus Włodek*, olim *Nicolai Włodek* civis Cracoviensis ex olim *Sophia* matre progenitus in n. cm. ss. 1583 KPW 1680;

Marcin Klima (ojciec) i *Paweł Klima* (syn) (*Klima* < Klemens; MCh 260): *Paulus Klima* tabernator (...) ex patre *Martino Klima* de villa Karnowicze et

Agnete matre vinculo matrimonii copulatis parentibus sit procreatus 1585 KPK2 756;

Jakub Kuźma (ojciec) i *Marcin Kuźma* (syn) (*Kuźma* = *Koźma*; MCh 265): *Martinus Kuzma* de Wisnicze ex patre *Jacobo Kuzma*, *Zophia* vero matre, i. c. s. 1585 KPB 771;

Jan Ankiel (ojciec) i *Bartłomiej Ankiel* (syn) (*Ankiel* < Jan ?): *Bartholomeus Ankiel*, de *Kazimiria* circa *Craciviam*, *Joannis Ankiel* filius pictor in. n. cm. ss. 1586 KPW 1731;

Stanisław Jędrək (ojciec) i *Stanisław Jędrək* (syn) (*Jędrək* < *Andrzej*; MCh 185): *Joannes Jędrək* de *Dobieszkow a Strykow et Stanislaō Jędrək* patre, *Catherina* vero matre, i. c. s. 1586 KPB 778;

Stanisław Roch (ojciec) i *Marcin Roch* (syn) (*Roch*; MCh 318): *Martinus Roch*, *Stanislai Roch* de *Klodno* filius in. n. cm. ss. 1586 KPW 1727;

Antoni Stachoń (ojciec) i *Jan Stachoń* (syn) (*Stachoń* < *Stanisław*; MSs 26): ... cum *Johanne Stachoń* (...) laboriosus *Johannes*, syn *Antoniego Stachonia* ... 1586 KSI 105;

Stanisław Stachaczek (ojciec) i *Adam Stachaczek* (syn) (*Stach-* < *Stanisław*; MSs 26): *Adam Stachaczek* de *Zakliczyn* ex *Stanislaō Stachaczek* patre, *Agnete* vero matre, coniugibus de *Lyssow*, i. c. s. 1587 KPB 790;

Stanisław Janda (ojciec) i *Szymon Janda* (syn) (*Jand-* < *Jan*; MCh 244): *Simon Janda* de *Gorzkow* ex *Stanislaō Janda* patre, *Margareta* vero matre, coniugibus de *Gorzkow*, i. c. s. 1590 KPB 847;

Mikołaj Zawisza (ojciec) i *Krzysztofor Zawisza* (syn) (*Zawisza* < *Zawist*; MSs 78): *Christopherus Zawisza* de *Zawiszin a Poznan* ex *Nicolao* patre *Zawisza*, *Margaretha* vero matre, i. c. s. 1590 KPB 839;

Stanisław Włodek (ojciec) i *Benedykt Włodek* (syn) (*Włodek* < *Włodzimir*, *Włodzisław*; MSs 77): *Benedictus Włodek* ex *Stanislaō Włodek* patre, *Barbara* vero matre, coniugibus de *Chronow*, i. c. s. 1591 KPB 866;

Albert Waśko (ojciec) i *Sebastian Waśko* (syn) (*Waśko* wschł. < *Wasyl* = *Bazyli* lub *Iwan* = *Jan*, MCh 196, 248): *Sebastianus Waśko* de *Krzizanowicze* ex *Alberto Waśko* patre, *Agnete* vero matre, coniugibus, cmethonibus de *villa civili Kryiyanowicze*, i. c. s. 1592 KPB 881;

Jakub Hendrzych (ojciec) i *Matiasz Hendrzych* (syn) (*Hendrzych* = *Henryk*; MCh 233): *Matiasz Hendrich* cingulator (...) ex olim *Jacobo Hendrich* vectore et *Anna* coniugibus legitime procreatum esse, i. civit. susc. 1592 KPK2 1343;

Stanisław Mirosz (ojciec) i *Mikołaj Mirosz* (syn) (*Mirosz* < *Mirosław*, *Mironieg*; MSs 71): *Nicolaus Mirosz* braseator (...) olim *Stanislai Mirosz* et *Anastasiae* coniugium legitimorum filium esse 1594 KPK2 1479;

Szczepan **Brożek** (ojciec) i Matysz **Brożek** (syn) (*Brożek* < Ambroży; MCh 181): ... nieboszczyka *Brożka Szczepana* (...) ten to *Matys Brożek*, to jest syn tego to nieboszczyka ... 1596 KSI 23;

Stanisław **Nicz** (ojciec) i Stanisław **Nicz** (syn) (*Nicz* < Mikołaj; MCh 288): ... na żądanie uczciwego młodzieńca *Stanisława Nycza*, mistrza nauk wyzwolonych, my wiertelnicy przysięgli belismy na rewizyjej w domu sławnego *Stanisława Nycza* mieszczanina krakowskiego, a ojca jego własnego 1596 KWKr 620;

Walenty **Janaszek** (ojciec) i Mikołaj **Janaszek** (syn) (*Janasz* < Jan; MCh 244): *Nicolaus Jannaszek* (...) ex olim *Valentino Jannaszek* ringmacher patre et Barbara matre conigibus legitimis progenitum esse i. civit. susc. 1598 KPK2 1862; Jan **Błajek** (ojciec) i Błażej **Błajek** (syn) (*Błajek* < Błażej; MCh 200): *Bla-sius Blaik* ex patre *Joanne Blaik*, Hedvigi vero matre, hortulanis hospitalis S. Crucis, i. c. s. 1600 KPB 988;

Albert **Drogosz** (ojciec) i Wawrzyniec **Drogosz** (syn) (*Drogosz* < Drogomir; MSs 68): *Laurentius Drogosz* ex *Alberto Drogosz* patre, Euphambia vero matre Poramska, coniugibus de Woiakowa, i. c. s. 1600 KPB 978;

Jan **Janda** (ojciec) i Jan **Janda** (syn) (*Jand-* < Jan; MCh 244): *Joannes Janda* de Cichawa ex patre *Joanne Janda*, Helisabeth vero matre, coniugibus de eadem Cichawa, i. c. s. 1600 KPB 982;

Jan **Przybela** (ojciec) i Matysz **Przybela** (syn) (*Przybela* < Przybysław, Przybywuj, Przybor; MSs 72): ... *Jan Przybela* sprzedał (...) *Matysowi*, synowi swemu (...) *Matys Przybela* ... 1600 KSI 262.

Kolejny zapis potwierdza dziedziczenie nazwiska ojca przez córkę (w formie odojcowskiej z sufiksem *-ówna*):

Andrzej **Wit** (ojciec) i Anna **Witówna** (córka) (*Wit* – imię chrześc. pełne; MCh 344 lub < Witosław; MSs 77): ... honesta *Anna Witówna* filia olim *Andree Wit* ... 1590 KSI 146.

Zapisy z ksiąg wiejskich wsi Iwkowa i Kasina notują nazwiska matek w formie odmężowskiej (z sufiksami *-owa*, *-ka*) i odziedziczone nazwiska synów:

Anna **Bodkowa** (matka) i Maciej **Bodek** (syn) (*Bodek* < Ostrobod; MSs 65): ... *Maciej Bodek* zeznał, iż dopuszcza pracowitej *Annie Bodkowej* matce swojej zapisu ... 1590 KSI 167;

Jadwiga **Kubanka** (matka) i Maciek **Kuban** (syn) (*Kuban*; Kubaj, Kubal < Jakub; MCh 242): ... *Iadwyga Kubanka* ý sdzatkamy swemy naprod *Vavrzynycz*, *Macyeý*, *Barbara*, *Anna* ... 1554 KGK 2719; ... *Kubana Maczka* ... 1565 KGK 2738.

Zapis cytowany niżej nie stwierdza wprost, że chodzi o ojca i dzieci, ale jest to testament, można zatem uważać, że po *Więceńcu Niczu* dziedziczą córki, noszące odojcowską formę nazwiska na -ówna:

Więceniec Nicz (prawdopodobnie ojciec) i *Urszula Niczówna*, *Regina Niczówna*, *Barbara Niczówna*, *Jadwiga Niczówna* (prawdopodobnie córki) (*Nicz* < Mikołaj; MCh 288): Ad instigationem heredum famati olim *Vincentii Nicz* minerarii civis Cracoviensis (...) cessit *Ursulae Niczownae* (...) cessit *Reginae Niczownae* (...) cessit *Barbarae Niczownae* (...) cessit *Hedvigi Niczownae* ... 1571 KWKr 85.

W dwóch ostatnich przykładach udokumentowana jest zmiana funkcji imienia chrześcijańskiego – dla ojców stanowiły one pierwsze określenie, zatem występowały prawdopodobnie w swej podstawowej funkcji – imienia. Synowie dziedziczą imiona ojców, *Hipolit* i *Zacharyjasz* jako drugie określenie, zatem nie w funkcji imienia, a w funkcji nazwiska. Imię *Hipolit* w drugiej pozycji objęło trzech braci *Pawła*, *Ludwika* i *Stanisława*, więc zmiana jego funkcji na nazwisko – określenie wspólne dla generacji, jest tu potwierdzona.

Hipolit (ojciec) i ***Ludwik Hipolit***, ***Stanisław Hipolit***, ***Paweł Hipolit*** (synowie) (*Hipolit* MCh 235): Famatus *Stanislaus Hippolit* pannicida olim famati *Hippoliti* Pizoni et *Elisabethe* coniugum filius legitimus, de quo omnibus constat, et honoratus *Lodouicus Hippolit* scabinus frater cum famato *Arnoldo Radkowski* socero ipsius hoc attestati sunt, i. civit. susc. 1593 KPK2 1383; *Paulus Hippolith* (...) ipsum videlicet ex olim *Hippolito* de Pizonis Italo et *Elisabetha Kaciczanka* coniugibus legitimis progenitum esse 1594 KPK2 1444;

Zacharyjasz (ojciec) i ***Jan Zacharyjasz*** (syn) (*Zacharyjasz* MCh 346): *Joannes Zachariass* de Nur, *Zachariass* filius i.c.s. 1558 KPW 1125.

1.2. Wspólne nazwisko braci

1.2.1. Wspólne nazwisko braci występujące w liczbie mnogiej

Drugie określenie można uznać za noszące cechy nazwiska, jeżeli obejmuje ono ród, rodzinę lub generację, najczęściej braci. Wyraża się to formą liczby mnogiej imienia w drugiej pozycji. Obejmowanie całej generacji nazwiskiem równym imieniu w liczbie mnogiej jest w badanym materiale poświadczane od 2. poł. XIII w. (1 zapis z XVI-wiecznej kopii). W 1. poł. XIV w. wystąpiło jedno nazwisko równe imieniu obejmujące generację i dwa w 2. poł. XIV w. Z połowy XIV w. pochodzą 2 zapisy nazwiska w liczbie mnogiej zamieszczone w dokumentach historiograficznych.

W 1. poł. XV w. zanotowano w dokumentach 4 poświadczenia tego rodzaju. Nazwiska te odnoszą się w większości do braci, co w niektórych wypadkach potwierdza kontekst. Zapisy, w których kontekst nie zawiera informacji o pokrewieństwie osób mogą też dotyczyć ojca i syna.

2. poł. XV w. przyniosła widoczny wzrost liczby zaświadczeń – do 29, wśród których 10 dotyczy z pewnością braci, 14 może odnosić się także do ojca i syna.

W tym półwieczu wystąpiło też 5 nazwisk równych imionom w liczbie mnogiej bez imion chrzestnych, co może sugerować, że obejmują one rodzinę, ród rozumiany jako całość.

W 1. poł. XVI w. wystąpiło 6 poświadczeń nazwisk równych imionom obejmujących braci, możliwe też, że ojca i syna, jedno z nich mogło odnosić się do całego rodu.

W 2. poł. XVI w. wystąpiło 58 nazwisk równych imionom w liczbie mnogiej, zatem widać znaczny wzrost liczby takich zaświadczeń. 7 z nich identyfikowało z pewnością braci, gdyż w kontekście były określenia *frater, fratres*. Więcej, tj. 27, jest nazwisk równych imionom w liczbie mnogiej bez informacji o pokrewieństwie, najprawdopodobniej dotyczyły one także braci, może też ojca i syna (synów). W dokumentach źródłowych 24 razy poświadczone są nazwiska w liczbie mnogiej bez imion chrzestnych nosicieli, możliwe, że odnosiły się one do całego rodu.

Objęowanie wspólnym nazwiskiem generacji (rodu) jest udokumentowane nieco lepiej dla nazwisk równych imionom chrześcijańskim – od 2. poł. XIV do końca XVI w. pojawiły się 53 poświadczenia. Poświadczenia nazwisk równych imionom słowiańskim w liczbie mnogiej są nieco wcześniejsze – 49 nazwisk od 1. poł. XIV w. do końca XVI w.

Najwcześniejszy zapis nazwiska obejmującego braci w liczbie mnogiej pochodzi z 2. poł. XIII w., ale jest zamieszczony w kopii z początków XVI w., ma zatem mniejszą wagę niż zapisy oryginalne:

Gerard(owi) i Henryk(owi) Boruszom (prawdopodobnie bracia) (*Borusz* < Borzygniew, Borzymir, Borzywuj, Bolebor; MSs 65): *Gerardo ... et Henrico Borusom* (dat. pl.), ciuibus Cracouiensibus 1505-1508 (1290) KMłp 118.

Pierwszy oryginalny zapis z nazwiskiem w postaci imienia w liczbie mnogiej (w formie łacińskiej) odnoszący się do braci pochodzi z 1. poł. XIV w.:

Piotr i Mikołaj Milaczonibus (prawdopodobnie bracia) (*Milacz* < Miłostław, Miłostryj, Miłogost; MSs 71): *Elizabeth relicta Merkelonis cum Katherina, filia sua ... resignauerunt Petro et Nicolao Milaczonibus curiam suam in platea Slacouiensi (!) 1345 RmK I 1558.*

Powyższe zapisy nie zawierają określeń *frater, fratres* `brat, bracia`, jednak najprawdopodobniej dotyczą one właśnie braci, chociaż możliwe, że w zapisach tego rodzaju chodzi o ojca i syna (synów), na pewno jednak nazwiska w liczbie mnogiej dotyczą osób należących do jednej rodziny.

Z 2. poł. XIV w. pochodzi zapis, w którym zanotowano trzech braci o wspólnym nazwisku w liczbie mnogiej, co potwierdza kontekst – *fratribus dictis Stosze* – bracia zwani *Stosze*:

Raumwold, Hejdenryk i Pieczka Stosze (bracia) (*Stosz* < Stojigniew, -stoj; MSs 26): *Presentibus honorabilibus viris, dominis ... Raumvoldo, Heydenrico et Peczone, fratribus dictis Sthosche* 1354 CdSil II 57 (*Hejdenryk* = Henryk?; *Pieczka* < Piotr; MCh 309).

W kolejnym poświadczeniu zanotowano nazwisko w liczbie mnogiej *Jaszkowie*, które może dotyczyć braci lub ojca i syna:

Jaszkowie (prawdopodobnie bracia) (*Jaszek* < Jan; MCh 248): *Contra Johannem et Jaschconem de Winari ... Jako wyemi y sswadczimi, esz ten dług dwesscze grziwen, yegosz dlugu na Staschkv, bochenske (!) woycze, rancoymi ne czynem Jaschkowye s Winar dobili, ten yest zaplaczila Netha Staschconi Nowomeschkemv 1400 Kr I 22³;*

Inne zapisy z połowy XIV w. pochodzą z dokumentów historiograficznych:

Jasiek i Szczepan Skory (prawdopodobnie bracia) (*Skora* < Skorogost, por. też ap. skora, skorek `robak`; MSs 74): *Cum ... Jaszhone et Stephano dictis Scorii XV (XIV ex.; sub a. 1333- 1384) Czarn s. 754;*

Borkowie (*Borek* < Borzygniew, Borzymir, Borzywuj, Bolebor; MSs 65): *Quidam nobiles Pomerani qui dicuntur Borcowye XV (1333-1384) Czarn s. 683, A nobilebus Pomerania vocitatis Borkowye (1455-1480; sub a. 1378) DłOp XII s.378.*

Pluralna forma *Borkowie* w liczbie mnogiej z określeniem *nobiles* bez imion mogła odnosić się do rodziny traktowanej jako całość (por. Kaleta, 1998, 149).

W najstarszych zapisach – od 2. poł. XIII w. do 2. poł. XIV w. nazwiska równe imieniu w liczbie mnogiej 5 razy miały postać imienia słowiańskiego i raz – imienia chrześcijańskiego.

³ Z. Kaleta (1998, 129) uważa, że w kontekstach, w których brak informacji o braciach, nazwisko może określać ojca i syna (lub synów).

W 1. poł. XV w. wystąpiły w dokumentach 4 nazwiska równe imionom w liczbie mnogiej, wspólne dla braci:

Jan i Andrzej Czuryłowie//Czuryły (bracia) (Czuryło wschł. < cerk. Kiriłł Sr = Cyryl, MCh 205): *Generosi Iohannes et Andreas Czurilowye*, heredes de Stoyan(i)cze 1446 AGZ XIII 2777, *Cum Iohanne et Andrea Czurily de Stoyanicze* 1446 AGZ XIII 2760, *Generosi Iohannes et Andreas, fratres germani et indivisi heredes de Stoyanicze dicti Czurilowye* 1472 AGZ XVIII 337, *Super generosos Iohannes et Andreas Czurilowye de Stoyanicze* 1476 AGZ XVIII 853.

Nazwisko *Czuryłowie* określa braci, co potwierdzone jest w kontekście, a także w *Herbarzu polskim* Bonieckiego (t. IV, 33): “*Czuryłowie* h. Korczak (...) Andrzejowi dostały się Stojanice w ziemi przemyskiej, z których się *Czuryłowie* pisali. Tenże *Andrzej*, ale już *Czuryło*, właściciel Stojanic (...) Synów tego Andrzeja dwóch, *Jan* i *Andrzej*, właściciele Stojanic”. Herbarz potwierdza, że *Jan* i *Andrzej Czuryłowie* odziedziczyli nazwisko po ojcu *Andrzeju Czuryle*, ten jednak nie figuruje w zapisach źródłowych.

Drugi przykład, z potwierdzeniem w kontekście, że chodzi o braci, pochodzi z kopii z 2. poł. XV w.:

Domarad i Przedstaw Jowaki (bracia) (*Jowak* < Job = Hiob; MCh 254): *Domarath et Przeczslaus fratres germani dicti Iowaki* 1483 (1417) KW V 275.

Dwa poświadczenia z tego półwiecza nie zawierają informacji o stopniu pokrewieństwa, ale istnieje duże prawdopodobieństwo, że chodzi o braci, choć może to być także ojciec i syn:

Andrzej i Stanisław Niemsty, a także *Jan Niemsta* (prawdopodobnie bracia) (*Niemsta* < Mścibor, Mścisław; MSs 182): *De clenodio Iastrzambczy Andre- am, Stanislaum Nempsty* de Scronow 1415 Inscr 281; *Coram dominis ... Andrea et Stanislaou Nyemsti* 1432 Hel II 2461, *Stanislaum Nyemstham* de Rszczanczicze (!), *Iohannem Nyemstam* de Czuschow 1450 Inscr 944; *Janiszowie* (prawdopodobnie bracia) (*Janisz* < Jan; MCh 244): *Andreas et Martinus ... porrexerunt domum et braseatorium in platea Lu(t)hifigulorum Ianiszowye* 1446 Łp II 80.

W 1. poł. XV w. w liczbie mnogiej 3 razy wystąpiły nazwiska równe imieniu chrześcijańskiemu i jeden raz – imieniu słowiańskiemu.

W 2. poł. XV w. liczba nazwisk równych imieniu w liczbie mnogiej wzrosła do 29, a zatem dość znacznie. W 20 przypadkach cechy nazwiska przejawiały imiona chrześcijańskie, a w 9 – imiona słowiańskie.

10 poświadczeń odnosi się z pewnością do braci rodzonych, gdyż określenia *fratres germani* zawarte są w kontekście, są to np. czterej bracia *Kajowie* identyfikowani wymiennie łańciską formą nazwiska *Cayones*, dwaj bracia *Kluszowie*, *Pietuchowie*, *Halkowie*, *Fredrowie*:

Michał, *Stanisław*, *Jan* i *Paweł Kajowie* (bracia) (*Kaj* < Kanimil, Kanimir, Kajmir, Pokaj; MSs 69): *Cayones ... Nobilis Michael Kay de Zelechow ... et Stanislaus Kay de Drewlani, fratres germani* 1455 AGZ XIV 3284, *Kayones ... ex parte nobil(i) Michaelis et Stanislai Kay de Zelechow et Heduigi sorore eorum* 1455 AGZ XIV 3465, *Per nobiles Iohannem et Paulum Cayowye de Drewlany* 1491 ACL II 395, *Johanne et Paulo Cayowye* 1494 AGZ XV, DCC-CLXXXI;

Mikołaj i *Paweł Kluszowie* (bracia) (*Klusz* (*Klusz//Kłusz*) < Mikołaj; MCh 291): *Nobilis Nicolaus et Paulus dicti Clussowye de Vysznyani, fratres germani* 1456 AGZ XIV 3574, *Presentibus ... generosis nobilibus dominis ... Nicolao et Paulo Klvssowye* 1472 AGZ VI 106;

Mikołaj i *Michał Panac(z)owie* (bracia) (wschł. *Panacz* < Ofanasyj; MCh 297): *Nicolaus et Michael, fratres Panaczowe* 1457 AGZ XI 3346, *Contra nobilem Nicolaum Panacz, advocatum Wysznyensem* 1448 AGZ XIII 3606;

Piotr i *Jakub Pietuchowie* (bracia) (*Pietuch* < Piotr; MCh 308): *Dzyadussycze, villa ... cuius haeredes duo fratres germani Petrus et Jacobus dicti Pyethuchowye, nobiles de armis Gyelytha* 1470-1480 Dłen I s.131, *Dzaduschyche, villa cuius haeredes Petrus et Jacobus Pyetuchowye de Yelithonibus* 1470-1480 DłBen II s. 74⁴;

Stanisław i *Jakub Stachyrki* (bracia) (*Stachyrka* < Stanisław; MSs 26): *Villam Koprzywyanka Mathias ... abbas (de Calvo Monte) cambivit cum nobilibus Stanislao et fratribus de Koprzywyanka, dictis Stachyrky, dando eis villam ... Wylanycze (!) 1470-1480 DłBen III s. 235, Cum nobilibus Stanislao et Iacobo, dictis Stachir[s]ki ... Mathias abbas (conuentus Sanctae Crucis de Caluo Monte) ... villam eorum scilicet Vitouyche (!) ... pro villa et hereditate Koprzywnica dicta ... cum prefatis Stanislao et Iacobo ... permutauerunt XVIII (1441) KMłp 1402;*

Andrzej (zwany też *Hindrzych*) i *Jan Fredrowie* (bracia) (*Fredro* < Frydrych; MCh 220): *Presentibus Hyndrzych et Iohanne Fredrowye de Pleschovicze* 1476 AGZ XVIII; LXXI, *Hindrzych et Iohannes Fridronum* 1464 AGZ XIII

⁴ Pietuchowie/Pietuchowie notowani są w *Herbarzu polskim* A. Bonieckiego: i "Piotr Pietuch i Jakub, bracia rodzeni, dziedzice Dziaduszyc" (t. V, 148), ale bez dodatkowych informacji.

5586, Presentibus *Hindrzich cum Iohanne Fridronibus* de Pleschowicze 1469 AGZ XVII, LXII (por. s. 165);

Jakub i Piotr Spyszowie (bracia) (*Spysz* [SSNO- Spisz] < Spycimir): *Nobiles Iacobus et Petrus Spyszovye, fratres germani* de Boyanycze 1490 AGZ XIX 2171;

Stanisław i Piotr Halkowie (bracia) (*Halka, Halko* < Hal – imię pochodzenia greckiego; MCh 231): *Nobiles Stanislaus et Petrus, fratres germani dicti Halkowye* 1498 AGZ XV 4465;

Stanisław i Jan Konce (bracia) (*Konc, Konca* < Konrad; MCh 262): *Bona ... Stanislai et Iohannis* de Minori Dzektarzow *germanorum dicti Concze* 1498 Matr II 1234;

Mikołaj i Piotr Chwałowie (bracia) (*Chwał* < Chwalibog, Chwalimir, Boguchwał; MSs 66): *Nobiles Nicolaum et Petrum Chwalowye, heredes de Pelnathycze et Rolow, fratres germanos ... procurator Chwalow* (gen. pl.) 1500 AGZ XIX 655.

W kolejnym poświadczeniu zanotowano czterech braci *Zdzieszków* oraz ich ojca *Zdzieszka* (por. s. 168):

Mikołaj, Klemens, Jakusz (< *Jakub*; MCh 241) i *Jan Zdzieszkowie* (bracia) (*Zdzieszek* < *Zdziebor, Zdziesław*; MSs 27): *Nobiles Nicolaus, Clemens, Jacussius, Johannes ... olim filii Sdeskonis ... heredes de Trzenik ... heredum de Trzenik dictorum Sdeshzkowye* 1451 LKP s. 46.

W dalszych zapisach nie ma określenia pokrewieństwa, najprawdopodobniej chodzi o braci, jak poprzednio, choć mogą one dotyczyć ojca i syna (synów):

Albert i Bartosz Kościeszce (prawdopodobnie bracia) (*Kościeszca* < Konstantyn lub ap. kość; MCh 264): *Cosczyeschye: Albertus et Barthossius* 1463 ZHer 222;

Jan i Albert Gosze (prawdopodobnie bracia) (*Gosz* < Godzimir, Gorzimir, Gorzysław, Gościśław, -god, -gor, -gost; MSs 23): *Johannes et Albertus Gossye armorum Bvyny* 1465 ZHer 254, *Inter Gossye, Kulesche et Pansche armorum Bvyny ab una et Trzasky ... parte ex altera* 1463 ZHer 227;

Marcin i Jakub Kalenikowie // Kalenicy (prawdopodobnie bracia) (wschł. *Kalenik* = *Kalinik*; MCh 257): *Presentibus generosis et nobilibus dominis ... Martino et Iacobo Calennykowye* 1468 AGZ XV, CCL, *Calennyczy ... in manus nobilis Martini et Iacobi Calennykom* 1472 AGZ XV 1110;

Piotr i Imram Salomonowie (prawdopodobnie bracia) (*Salomon*; MCh 320): *Petrus et Imramus Salomonowye* de Cracouia 1470 Hel II 3999;

Stanisław i Więceniec Borszowie (prawdopodobnie bracia) (*Borsz* < Borzogniew, Borzimir, Borzywuj, Bolebor; MSs 65): *Drzewcza, villa ... cuius ha-*

eredes *Borszowye Stanislaus et Vincentius* de armis Accipitrum et Nalancz 1470-1480 DłBen III s. 257;

Stanisław i Zbygniew Pielgrzymowie (prawdopodobnie bracia) (*Pielgrzym* imię chrześc. pochodzenia łacińskiego, lub ap. pielgrzym; MCh 305): *Magna Kazimirza, villa ... cuius haeredes Stanislaus et Sbigneus, nobiles de domo Nabra seu Pielgrzymowye* 1470 - 1480 DłBen II s. 143;

Jan i Krzesław Wojszykones (prawdopodobnie bracia) (*Wojszyk* < *Wojsław*, *Budziwoj*; MSs 78): *Zmigrod Antiqua, villa ...cuius haeredes ... Johannes atque Creslaus de Woycza, dicti Woyszykones, de armis Powala* 1470-1480 DłBen I s. 484;

Mikołaj i Marcin Koszkowie (prawdopodobnie bracia) (*Koszek* < *Mikołaj*; MCh 292): *Apud Coszkowye Nicolaum (et) Martinum* de Kochanow 1471 PrF I s. 214;

Mikołaj i Jan Wietrzychowie (prawdopodobnie bracia) (*Wietrzych* = *Dzietrzych*; K 34): *Nicolai et Joannis Wietrzychowye* de Pilchowicze 1474 Matr I 1223;

Mikołaj i Dzierław Orlikowie (prawdopodobnie bracia) (*Orlik* < *Oldrzych* – imię chrześc. pochodzenia starowysokoniemieckiego lub ap. orzeł, orlik; MCh 298): *Presentibus ... nobilebus ... Nicolao et Derslao dictis Orlikowye* de Laziska 1485 CdUC III 274 s. 121;

Stanisław i Jan Broniszowie (prawdopodobnie bracia) (*Bronisz* < *Bronisław*; MSs 66): *Stanislaum et Johannem* de Czyschow *dictos Bronyschowye* 1494 Matr II 409;

Piotr i Andrzej Grzegorzowie (prawdopodobnie bracia) (*Grzegorzek* < *Grzegorz*; MCh 229): *Bona ... Petri, Andreae Grzegorzowye* de Ostrow 1497 Matr II 863;

Dawid i Szczepan Mikulcy (prawdopodobnie bracia) (*Mikulec* < *Mikołaj*; MCh 287): *Bona nobilium ... Davidis et Stephani Mykulczy* de Lunyew ... in districtu Plocensi (1497) Ku 9.

W następnych zapisach zanotowano samo nazwisko, bez imion chrzestnych, zatem dotyczą one braci lub całego rodu (rodziny):

Paszowie (*Paszek* < *Paweł*; MCh 304): *Paszkowye* 1452 Tym s. 332;

C(z)edrowie (*C(z)eder*, *C(z)edro* = *Teodor*; MCh 330): *Wyszukye ... villa vocata Malya (!) Wyesz ... cuius haeredes Cedrowie* de armis Griffonum 1470-1480 DłBen I s. 319, *Mala Wyesz ... cuius haeredes Cedrowie* de armis Griffonum 1470-1480 DłBen II s. 328;

Jaki (*Jak* < *Jakub*; MCh 241): *Inter nobiles Jaky* de armis Dambrowy ex una et Myeczycowskye et Macuthy de armis Buynowye partibus ab altera 1475

ZHer 469; por. *Adam dictus Jacca*, heres de Swider 1413 Czer 234, *Johannes Jacca* de Swider 1455 Tym s. 321;

G(i)ec(z)owie (*G(i)ec(z)*) < Goczałek lub Gotard, Gotprzyd, Gedeon; MCh 227): Super domo ... inter *Geczowie* et inter *Iohannis pathena domos sita* 1496 ARP II 1675; por. *Providus Nicolaus Gotcz* (!), advocatus civitatis nostre 1459 ARP I 811, *Provido Nicolaus alias Niczkonii Gecz*, civi Poznaniensi ... ipsum *Gecz* 1442 ARP I 242, *Iohannes Gocz*, concivis noster ... dictus *Iohannes Gecz* 1462 ARP I 965;

Goczalkowie (*Goczalek* imię chrześc. pochodzenia starowysokoniemieckiego; MCh 227): *Goczalkowie censum sancti Laurencii* 22 marcas 1496- 1497 KsMP s. 433; por. *Johannes Goczalko* ... ratmann 1428 KsMP 490 s.173, *Nicolaus Gotschalek* de Namisllavia, concivis Poznaniensis 1482 ARP I 1166;

Niektóre z powyższych nazwisk, np. *Borek*, *Bronisz*, *Halka* (*Halko*), *Niemsta*, *Stosz* wspomniane są w późniejszym okresie w *Herbarzu polskim* A. Bonieckiego (t. II, 28, 117, t. IV, 208, t. X, 148), np.: *Halka v. Halko* h. Szalawa. W województwie ruskim i na Litwie *Sienko* (*Siemion*) *Halka* z Leszczowa (...) z żony *Anny*, siostry *Piotra Lahodowskiego*, pozostawił córkę *Maruszę* (...) i synów *Stanisława* i *Piotra*, dziedziców *Mitolina* i *Załuki*" (t. VII, 232).

Polski Słownik Biograficzny pod red. W. Konopczyńskiego (1936) notuje pod nazwiskiem *Borek* kilka osób pochodzących z trzech różnych rodzin. Interesująca jest notatka dotycząca szlacheckiego rodu *Borków* h. Wąż: "*Borek z Trzcieńca* (zm. 1403) burgrabia krakowski, kasztelan brzeski, protoplasta rodu *Borków* h. Wąż (...) synowie imię ojca przyjęli jako nazwisko rodowe, którego odtąd stale używali ich potomkowie."

Wymienionych w powyższych przykładach *Borków* z Pomorza jedynie wspomniano bez dodatkowych informacji o tej rodzinie: "Długosz wymienia pod 1378 *Borków* na Pomorzu, nie byli oni jednak spokrewnieni z rodem małopolskim herbu *Zadora*."

W 1. poł. XVI w. wystąpiło 6 poświadczeń nazwiska równego imieniu w liczbie mnogiej, w tym 4 w postaci imienia słowiańskiego i 2 w postaci imienia chrześcijańskiego. Identyfikowały one prawdopodobnie braci, choć kontekst nie stwierdza tego bezpośrednio:

Stanisław i *Jan Samoty* (bracia) (*Samota* < Samosąd, Sambor; MSs 73): Prawdzczyzy: nob. *Stanislaus*, *Johannes Zamothy* 1522 ZHer 976;

Andrzej i *inni Bolkowie* (bracia) (*Bolek* < Bolesław, Bolelut, Bolemir; MSs 65): *Vyerzeyki, Andr. etc. dicti Bolkovy* 1531 PM 385;

*Marcin i Jakub **Lubkowie*** (bracia) (*Lubek* < Lubomir, Lubogost; MSs 70): Thchorzow, *Martini, Jacobi Lubcowye* 1531 PM 384;
*Mikołaj i Jan **Marciszowie*** (bracia) (*Marcisz* < Marcin; MCh 279): Wronow (...)
Nicolaus et Johannes Marczissowie 1531 PM 370;
*Kacper, Michał i Bartłomiej **Dobkowie*** (bracia) (*Dobek* < Dobiegniew; MSs 67): Richwald, villa nobilium *Bartholomei, Michaelis Dobkowie* (...) Osnyca, villa nobilium *Casparis et Michaelis Dobkowie* 1536 PM 547.

Jeden zapis z tego półwiecza notuje samo nazwisko, bez imion, zatem może dotyczyć całego rodu:

Pietraszowie (*Pietrasz* < Piotr; MCh 307): Riski (Ryszki) nobilium *dicti Pyetrassowye* 1531 PM 381.

W 2. poł. XVI w. liczba nazwisk równych imionom obejmujących generację wzrosła do 58, czyli bardzo znacznie. W liczbie mnogiej wystąpiło 30 nazwisk równych imionom słowiańskim i 28 równych imionom chrześcijańskim.

Nazwisko równe imieniu w liczbie mnogiej pojawiło się 7 razy w kontekstach potwierdzających, że chodzi o rodzeństwo. W niektórych z nich z imienia wymieniony jest tylko jeden brat, być może najstarszy, imiona pozostałych nie figurują w zapisach, natomiast pojawia się w nich łacińskie określenie *cum fratribus* `z braćmi`, np. *Bartłomiej z braćmi Zdziechowie*, *Jan z bratem Dominikowie*. Nazwisko *Mścichowie* objęło pięciu braci, których imion nie wymieniono, i siostrę Zofię. Z imion wymieniono trzech braci *Oswaldów*:

*Fryderyk, Jerzy i Anzelm **Oswaldowie*** (bracia) (*Oswald* – imię chrześc. pochodzenia starowysokoniemieckiego; MCh 300): ... *Fryderyk, Anzelm, Jerzy, bracia Oswaldowie* 1565 LMCH 194, ... ślachtetnych *Frederyka, Jerzego, Anzelma Oswaldów* 1565 LMCH 117;

5 braci i siostra *Zofia **Mścichowie*** (*Mścich* < Mścigniew, Mści(w)uj, Dobie miest; MSs 24): *5 fratres et soror Zophia Msczychowie* 1578 PMaz 27;

*Maciej z trzema braćmi **Stachowie*** (*Stach* < Stanisław; MSs 26): *Mathias cum tribus frat. Stachowie* 1578 PMaz 16;

*Bartłomiej z braćmi **Zdziechowie*** (*Zdziech* < Zdziebor, Zdzisław; MSs 27): *Bartolomeus cum fratribus Zdziechowie* 1578 PMaz 84;

*Szczepan, Jan i Maciej **Jaśkowie*** (bracia) (*Jasiek* < Jan; MCh 248): ... *bracia rodzony Jaśkowie, Szczepan, Jan i Maciej* ... 1583 KSI 28, ... *Jaśkowie fratres Johannes cum Mathia* ... 1588 KSI 142;

*Jan z bratem **Dominikowie*** (*Dominik*; MCh 208): *Joannes cum fratre Dominikowie* 1578 PMaz 45;

Jan, Paweł i Tomasz Dominikowie (bracia): *Pars Pauli, Thomae, Joannis Dominikow* 1579 PMaz 156;

Andrzej i Stanisław Dominikowie (bracia): *Andreas et Stanislaus Domini-kowie* 1578 PMaz 28.

W kolejnym zapisie dwóch braci identyfikuje łacińska forma nazwi-ska w liczbie mnogiej, a także polskie formy w liczbie pojedynczej, ponad-to w zapisie pojawia się trzecia osoba o tym samym nazwisku, z kontekstu można wnioskować, że to trzeci brat:

Jakub i Wawrzyniec Pieskonum, tj. *Jakub Pieszek i Wawrzyniec Pieszek* (bracia) oraz *Stanisław Pieszek* (trzeci brat) (*Pieszek* < Piotr; MCh 309): Ad instigationem providorum *Iacobi et Laurencii Pyeskonum* civium sallicida-rumque Cracoviensium (...) cessit *Laurentio Pieszek* (...) cessit *Iacobo Pie-szek* ... 1571 KWKr 87; Ad instigationem *Laurentii Pieschek* contra *Iacob-um* fratrem suum ... 1575 KWKr 144; Tamże nam ukazał pan *Stanisław Pieszek* na dole w izbie przegrodzenie, które dał budować na swojej własnej połowicy według wydziału, który stał się między niemi w roku 1571 (...) którego przegrodzenia broni pan *Wawrzyniec Pieszek* temu *Stanisławowi*. (...) którego też miejsca broni tenże to pan *Wawrzyniec Pieszek* ku używaniu temuż to *Stanisławowi Pieszkowi* ... 1579 KWKr 241.

W 27 zapisach z tego półwiecza kontekst nie podaje informacji o stop-niu pokrewieństwa, jednak tu także nazwisko prawdopodobnie dotyczy braci, jak powyżej, chociaż może ono identyfikować także ojca i syna (synów):

Czcibor, Kasper i Melchior Czuryłowie (bracia) (*Czuryło* wschł. < cerk. Ki-riłł Sr; Cyryl, MCh 205): *Czuryły, Nicol. Czuryło*, col. 3, de sorte *Stiborii, Caspar et Melchar Czuryłowie*, col. 3 1552 PM 395; *Czuryły*, p. *Stanisław Czuryło* sędzia grodzki łukowski (...) p. *Józef Czuryło* z inszą bracią 1580 PM 417;

Stanisław i Sebastian Borkowie (bracia) (*Borek* < Borzygniew, Borzymir, Borzywuj, Bolebor; MSs 65): ... pp. *Borkowye Stanislaus et Sebastianus* są possessorami 1564 LWS 153;

Zygmunt i Stanisław Klisiowie (bracia) (*Kliś*, *Klisz* < *Klemens*; MCh 260): *Zawadi* (...) *Zygmunt i Stanisław Klyssowie* 1569 PM 317;

Jan i Maciej Mikołajkowie (bracia) (*Mikołajek* < *Mikołaj*; MCh 286): (*Ma-łeczcin*) (...) *Jan i Maciej Mikolaykowie* 1569 PM 298;

Stanisław i Hieronim Parzyszowie (bracia) (*Parzysz*; MCh 303): *Stanislaus et Jeronimus Parysowie* 1576 PMaz 218;

Hieronim i Stanisław Pełkowie (bracia) (*Pełka* < Światopełk; MSs 72): *N. Hieronimus et Stanislaus Pelkowie* 1576 PMaz 229;

Stanisław i Albert Sulisławowie (bracia) (*Sulisław*; MSp 116): *Stan. et Alb. Sulisławowie* 1576 PMaz 237;

Jan i Bartłomiej Zawiszowie (bracia) (*Zawisza* < Zawist; MSs 78): *N. Joannes et Barthol. Zawiszowie* 1576 PMaz 230;

Jakob, Albert i inni Boguszowie (bracia) (*Bogusz* < Bogodar, Boguchwał, Bogusław, Bogdan, Chwalibog; MSs 65): *Jacob. et Albert. etc. Boguszowie* 1578 PMaz 93;

Mikołaj, Albert i inni Czyciborowie (bracia) (*Czycibor*; MSp 77): *Nicolaus, Albertus etc. Czyciborowie* 1578 PMaz 107;

Wawrzyniec i Albert Dobkowie (bracia) (*Dobek* < Dobiegniew; MSs 67): *Laurentius et Albertus Dobkowie* 1578 PMaz 45;

Stanisław i Walenty Grzeszkowie (bracia) (*Grzesiek*, Grzeszek < Grzegorz; MCh 229): *Stanislaus et Valentinus Grzeskowie* 1578 PMaz 45;

Jan, Jakub i inni Jaczkowie (bracia) (*Jaczek* < Jakub; MCh 240): *Joannes, Jacobus etc. Jaczkowie* 1578 PMaz 102;

Piotr i Andrzej Jaroszowie (bracia) (*Jarosz* < Hieronim; MCh 251 lub Jarosław, Jaromir, Jarostryj; MSs 69): *Petrus et Andreas Jaroszowie* 1578 PMaz 28;

Jan i Maciej Lubowie (bracia) (*Luba* < Lubomir, Lubogost; MSs 70): *Joannes et Mathias Liubowie* 1578 PMaz 63;

Stanisław i Hieronim Klimkowie (bracia) (*Klimek* < Klemens; MCh 260): *Stanislaus et Hieronimus Klimkowie* 1578 PMaz 16;

Andrzej i Franciszek Koźmowie (bracia) (*Koźma*; MCh 265): *Andreas et Franciscus Koszmowie* 1578 PMaz 91;

Jan i Stanisław Markowie (bracia) (*Marek*; MCh 280): *Joannes et Stanislaus Markowie* 1578 PMaz 107;

Piotr i Andrzej Milakowie (bracia) (*Milak* < Miłosław, Miłostryj, Miłogost; MSs 71): *Paulus et Andreas Milakowie* 1578 PMaz 25;

Jan, Mikołaj i inni Wawroszkowie (bracia) (*Wawroszek*, Wawro < Wawrzyniec; MCh 340): *Joannes, Nicolaus etc. Wawroskowie* 1578 PMaz 102;

Jan, Albert i Andrzej Witowie (bracia) (*Wit* – imię chrzesc. pełne; MCh 344 lub < Witosław MSs 77): *Joannes, Albertus et Andreas Vitowie* 1578 PMaz 45;

Piotr i Jan Borzyszowie (bracia) (*Borzysz* < Borzygniew, Borzymir, Borzywuj, Bolebor; MSs 65): ... pars Petri et Joanni Boriszow 1579 PMaz 154;

Sebastian i Jan Krzys(z)tkowie (bracia) (*Krzys(z)tek* < Krzysztofor, Krzys(z)-tyn, Krzys(z)pin; MCh 266): ... pars Sebastiani et Joannis Kristkow 1579 PMaz 154;

Wojciech i Stanisław Tworkowie (bracia) (*Tworek* < Tworzymir; MSs 76): Zakrzow, p. *Wojciech i Stanisław Thworkowie* z Tworkowskiej części 1580 PM 426;

Mateusz i Mikołaj Pakosze (bracia) (*Pakosz* < Pakosław; MSs 72): Wola i Wałowice (...) *Mat. i Mikołaj Pakosze* 1581 PM 119;

Stanisław, Joachim i Jan Wiktorowie (bracia) (*Wiktor*; MCh 343): Bieżna (...) *Stanisław, Joachim i Jan Wiktorowie* 1581 PM 109.

W 24 zapisach z 2. poł. XVI w. podano jedynie nazwisko w liczbie mnogiej, bez imion, co może oznaczać, że odnosi się ono do całego rodu (czy rodziny), czyli dotyczy wszystkich jego członków:

Bolkowie (*Bolek* < Bolesław, Bolestrach, Boletut; MSs 65): Vierzeiki, *Bolkowie* 1552 PM 399;

Borzymowie (*Borzym* < Borzysław, Borzygniew, Borzimir, Borzywoj; MSs 65): Kurzina, *Borzimowie* 1552 PM 391;

Zdziesławowie (*Zdziesław*; MSp 83): Thorzow, (...) *Sdziesławowie* 1552 PM 392;

Franczkowie//Frączkowie (*Franczek//Frączek* < Franciszek; MCh 219): Lugi (...) *Franczków* 1552 PM 395;

Przybyłowie (*Przybyło* < Przybysław, Przybywuj, Przybor, MSs 72): Marszibrody (Mościbrody), *Przibilowie* 1552 PM 395;

Zychowie (*Zych//Żych* < Zygmunt; MCh 348): Olsewnyca, *Zychowye* 1552 PM 399;

Dzierżkowie (*Dzierżek* < Dzirżysław; Dzirżykraj; MSs 68): ... s. *Dzierskowie* 1553 PW2 247;

Klimowie (*Klim* < Klemens; MCh 260): ... s. *Klymowye* 1553 PW2 246;

Mścichowie (*Mścich* < Mścigniew, Mści(w)uj, Dobiemiast; MSs 24): ... s. *Msczychowie* 1553 PW2 247;

Klisiowie (*Kliś* < Klemens; MCh 260): ... ze *Klysiowie* czeszcz z roliej y z mayetnosczy porocy dacz ... 1556 KSW 237;

Bieńkowie (*Bieniek* < Benedykt; MCh 197): *Bienkowye* 1564 LLub 4;

Broniszowie (*Bronisz* < Bronisław; MSs 66): ... z *Bronissami* ślachtą 1564 LM1 31;

Frankowie (*Franek* < Franciszek; MCh 219): ... dwór burmistrzów *Fran-cow* 1564 LM1 9;

Klimkowie (*Klimek* < Klemens; MCh 260): *Klimkowye* 1564 LLub 4;

Pełkowie (*Pełka* < Światopełk; MSs 72): ... z *Pelkami* ziemiany 1564 LM1 36;

Zawiszowie (*Zawisza* < *Zawist*; MSs 78): ... ma granice wszędy z imieniem ślacheckim (...) z Korzeniem pp. *Zawissow* 1564 LM1 57;

Rostkowie (*Rostek* < *Rościgniew*; MSs 73): ... z *Rosthkami* ziemiany 1565 LM2 142;

Biernatowie (*Biernat*; MCh 199): ... cum *Bernatowie* 1578 PMaz 28;

Klisiowie (*Kliś* < *Klemens*; MCh 260): ... które leżą (...) podle domu panów *Klisiów* ... 1578 KWKr 227;

Konratowie (*Konrat*; MCh 261): ... między panią *Anną Konratową* i między panem Janem Niskim w domu panów *Konratów* 1578 KWKr 223;

Tworkowie (*Tworek* < *Tworzymir*; MSs 76): Pars *Tworkow* 1579 PMaz 207;

Zdzichowie (*Zdzich* < *Zdzisław*; MSs 27): Pars *Zdzichow* 1579 PMaz 156;

Kajmierowie (*Kajmier*; MSp 90): (*Tuchowicz*), p. *Bartosz Tchorzowski*, sługa p. *Kaimierów* (...) p. *Jan Kaimier* (...) *Czelin*, p. *Stanisław Kaimier* (...) *Zagoszdzie*, p. *Fracz Kaymier* (...) *Zastawie*, p. *Jakób Kaymier* (...) *Gost*, p. *Jan Kaymier* (...) *Jedlanka*, p. *Michał Kaimier* 1580 PM 429;

Włodkowie (*Włodek* < *Włodzimir*, *Włodzisław*; MSs 77): *Lekawa* (*Łękawa*) i *Nadoliani*, p. *Włodków* (...) *Swiradzice* (*Sieradzice*), *Włodków* (...) *Piekari*, p. *Włodek*, łan. k. 3 ... 1581 PM 11.

1.2.2. Wspólne nazwisko braci występujące w liczbie pojedynczej

Wspólne dla braci nazwisko równe imieniu występowało czasem w liczbie pojedynczej, a kontekst zapisu informował, że chodzi o braci⁵. Pierwsze tego typu poświadczenie pojawiło się w 1. poł. XIV w. Do 1. poł. XVI w. liczba tego rodzaju poświadczeń pozostawała niewielka – trzy zapisy z 2. poł. XIV w., dwa z 1. poł. XV w., 6 – z 2. poł. XV w. i tylko jeden z 1. poł. XVI w. W 2. poł. XVI w. liczba zaświadczeń nazwisk równych imionom w liczbie pojedynczej wspólnych dla braci wzrosła do 9.

Ponadto w dokumentach źródłowych występowały zapisy, w których figurują osoby o tym samym nazwisku, natomiast kontekst nie podaje informacji o ich wzajemnym pokrewieństwie. Można jednak przyjąć, że osoby te należą do jednej rodziny, gdyż wspólne zapisy, czy też informacje o pochodzeniu z tej samej miejscowości czy pełnieniu tych samych funkcji wykluczają przypadkową zbieżność. Zapisy te nie świadczą jednoznacznie o konkretnym rodzaju funkcji nazwiskowej, potwierdzają jednak zwyczaj używania wspólnego nazwiska równego imieniu przez osoby z tej samej ro-

⁵ Z. Kaleta (1998, 133) podaje przykład nazwiska odmiejscowego na *-ski* obejmującego braci, ale występującego w liczbie pojedynczej. Z kontekstu zapisu wynika, że są to bracia.

dziny. Liczba nazwisk równych imionom w liczbie pojedynczej wspólnych dla dwóch (lub więcej) osób bez informacji o pokrewieństwie jest w dokumentach dość duża. Pierwsze takie poświadczenia pochodzą z 2. poł. XIV w., a do końca XVI w. wystąpiło ich 40.

Poświadczenia obejmowania wspólnym nazwiskiem w liczbie pojedynczej braci wystąpiły w równej liczbie dla nazwisk równych imionom chrześcijańskim (10) i słowiańskim (11).

Objęwanie generacji nazwiskiem w postaci imienia w liczbie pojedynczej jest poświadczane po raz pierwszy w 1. poł. XIV w., kontekst informuje, że mamy do czynienia z braćmi:

Hanclinus Radak i *Franko Radak* (bracia) (*Radak* < Radosław, Radomir, Radogost, Radociech, Radowuj; MSs 73): *Henzlinus Radak* totam suam porcionem hereditariam in bonis Nypperin, Kokerdorph, Crampovicz et Pischowicz ... *Franconi Radak, fratri suo, vendidit* 1347 CdSil IV 10 s. 202.

W 2. poł. XIV w. pojawiły się 3 poświadczenia nazwiska wspólnego braciom, z wyrazami *fratres* w kontekście, w jednym zapisie liczba mnoga słówka *dictus* – *dictis* świadczy, że nazwisko odnosi się do obu braci:

Jakub i *Wasyl dicti (zwani) Dziwan* (bracia) (*Dziwan* < Dziwigor; MSs 68): *Strenui et famosi viri ... Jacobus et Waysil (!), fratres dicti Dywan ... feodalis et vasalli ecclesie Pomezaniensis* 1378 VPr III 128 s.169;

Piotr Jordan i *Janusz Jordan* (bracia) (*Jordan* – imię motywowane symbolicznie wydarzeniem biblijnym, chrztem Chrystusa w Jordanie, rozpowszechnione w Europie w okresie wypraw krzyżowych; MCh 256): *Petrus Jordan de Noua Zandecz ... pro fratre suo Janusszio Jordan* 1394 Łk 1949;

Piotr Cieszymir i *Hanek Cieszymir* (bracia) (*Cieszymir*; MSp 76): *Providus vir Petrus Czeszimir, civis et advocatus Poznaniensis ... per Hanconem Czeszimir, civem Poznaniensem, fratrem suum* XVIII (1399) KW 2003⁶.

W 1. poł. XV w. wystąpiły 2 zaświadczenia tego typu:

Niklasz Mik/Miko i *Hanusz Mik/Miko* (bracia) (*Mik, Miko* < Mikołaj; MCh 286, 287): *Niclas Mike, corrigiator ... Hannus Mike, frater eius* 1436 Kacz 4701, *Niclos Myko, corrigiator ... Hannus Myko* 1436 Kacz 4731;

⁶ Być może do tej samej rodziny należy *Bartek* (< Bartłomiej) *Cieszymir*: *Ratscherr Bartko Czeszimir* 1388 KsMP s.4 - w tym wypadku stan społeczny i pochodzenie z tego samego miasta może sugerować pokrewieństwo z osobami z poprzedniego zapisu.

Jan **Mikułka** i Mikołaj **Mikułka** (bracia) (*Mikułka* < wschł. Mikuła < cerk Nikolaј Sr; Mikołaj; MCh 287, 289): *Iohannes Miculka* persoluit quatuor marcas ... *Nicolao Miculca, fratro suo* 1437 Łp I 2701.

W 2. poł. XV w. wystąpiło 6 nazwisk równych imieniu w liczbie pojedynczej identyfikujących braci:

Jan **Mieszek** i Piotr **Mieszek** (bracia) (*Mieszek* < Mieciśław, Mściwuj, Do- biemiest, por. też ap. miech; MSs 24): *Causa Iohannis Myesko cum fratre suo ... prouidus Petrus Meysko (!)* 1452 Łw 1381;

Stanisław **Pęsz** i Paweł **Pęsz** (bracia) (*Pęsz* < Pęcisław, Pękosław Mss 25): *Stanislaus Pąsz, Paulus Pasz ... fratres* 1458 ŁNW 458;

Piotr **Wojszka** i Jerzy **Wojszka** (bracia) (*Wojszka* < Wojsław, Budziwoj; MSs 78): *Nobiles Petrus Voyska de Bogdankowycze una cum Katherina filiastra sua germana (filiastra wg SŁP – bratanica [Piotra]), filia olim Georgii dicti Voyska, fratris ipsius germani* 1464, AGZ XII 3201; *Generosa Katherina de Bogdanczowycze, filia olim Georgy Voyska, et Petrus Voyska, patruus eius (patruus wg SŁP – wuj [Katarzyny])* 1463 AGZ XII 4392;

Toma **Tasz** i Mikołaj **Tasz** (*Mikołaj* wuj Elżbiety, córki *Tomasza*, a więc jego brat) (*Tasz* < Tadej, wschł. Tarach, Tarasz; MCh 329; także Tato⁻⁷): *Nobilis Elisabeth virginis, filie bone memorie Thome dicti Thassz, heredis condam de Czaple ... aput patruum ipsius germanum videlicet Nicolaum dictum Tassz* 1469 Hel II 3969;

Piotr **Piotral** i Stanisław **Piotral** (bracia) (*Piotral* < Piotr; MCh 306): *Petrus Pothral ... recognovit, quia vendidit agrum Stanislao Pyothral, fratri suo germano* 1472 ŁNW 777;

Błażej **Tomal** i Szczepan **Tomal** (bracia) (*Tomal* < Tomasz; MCh 333): *Providus Blassius Tomall de Vinari recognovit ... quia sibi laboriosus Stafanus Tomall, frater germanus XII marcas ... solvit* 1474 ARP II 1234.

W ostatnim zapisie nazwisko występuje w liczbie pojedynczej, ale liczba mnoga słówka *dictus – dictis*, świadczy o tym, że odnosi się ono do obu braci:

Jan i Jerzy *dictis* (zwani) **Posz** (bracia) (*Posz* < Hipolit, Polikart, Potencyjan; MCh 311 lub Pobor, Porad; MSs 25): *Iohanni et Georgio, fratribus germanis dictis Posz* 1493 Matr II 182.

⁷ Na temat imienia *Tasz* por. artykuł W. Taszyckiego “Imiona *Tabasz, Tadaј, Tasz ...*, PorJ 1971, 493-498 (TRSP V, 60-65). Autor podaje motywację *Tasz* < *Tabasz, Tadaј, Tatomir* lub inne z początkowym *Ta-*.

Z tego półwiecza pochodzi też zapis, w którym na podstawie imienia ojca wnioskować można, że chodzi o braci. Potwierdza to pochodzenie z tego samego miasta:

Jan Machota i *Mikołaj Machota* (bracia) (*Machota* < Maciej, Marcin, Marek; MCh 274): *Johannes Johannis Machota* de Wartembarg 1464 AS I s. 176, *Nicolaus Johannis Machotha* de Wartenberg 1466 AS I s. 185.

W kolejnym poświadczeniu figuruje *Mikołaj Radwan* z synami *Jana Radwana* – najprawdopodobniej *Mikołaj* i *Jan* byli braćmi, gdyż w naturalny sposób po śmierci ojca opiekę nad jego dziećmi przejmował brat:

Mikołaj Radwan i *Jan Radwan* (prawdopodobnie bracia) (*Radwan* < Radosław, Radomir, Radogost, Radociech, Radowuj; MSs 73): *Nicolaum Radwan cum pueris Iohannis Radwan* 1492 Matr II 6.

W 1. poł. XVI w. w dokumentach źródłowych pojawił się tylko jeden zapis notujący dwóch braci z wyrazem *frater* w kontekście:

Mikołaj Pieszek i *Jan Pieszek* (bracia) (*Pieszek* < Piotr; MCh 309): *Nicolaus Pieszek frater Ioannis Pieszek* i. h. 1520 KPK 775.

W 2. poł. XVI w. obejmowanie braci (i siostr) wspólnym nazwiskiem równym imieniu w liczbie pojedynczej jest poświadczane 9 razy, w kontekście stwierdzono, że chodzi o rodzeństwo.

Poświadczenie, notujące siostrę i brata może świadczyć o dziedziczeniu nazwiska, choć nie zanotowano ojca, ale kobieta nosi ojcowską formę nazwiska z sufiksem *-anka*:

Adam Pękala (brat) i *Zofia Pękalanka* (siostra) (*Pękala* < Pękosław; MSs 72): ... *Adam Pękala* i z *siostrą swoją* (...) pracowita *Zofija Pękalanka* i z *bratem swoim Adamem* ... 1600 KSI 266.

Zapisy dwóch par braci o nazwisku *Jasiek* (tyle potwierdza kontekst) odnoszą się prawdopodobnie do osób z tej samej rodziny, gdyż są to mieszkańcy jednej wsi, być może są to czterej bracia, może dalsi krewni:

Wawrzyniec Jasiek i *Marcin Jasiek* (bracia) (*Jasiek* < Jan; MCh 248): ... *Wawrzyniec Jasiek* z *Marcinem, bratem swoim* (...) *Marcin Jasiek* ... 1582 KSI 9; *Stanisław Jasiek* i *Szczepan Jasiek* (bracia): ... *Stanislai Jasiek cum fratre Stephano* (...) *Szczepan Jasiek* ... 1586 KSI 106.

Dalsze zaświadczenia z tego półwiecza to:

Michał Kucz i *Wojtek Kucz* (bracia) (*Kucz* < Konrad; MCh 263): ... kmiecie osiedli (...) A *Wojtek, Michała Kucza brat* 1569 IKal 22, ... kmiecie osiedli: (...) *Wojtek Kucz* 1569 IKal 22;

Maciej **Sławek** i Tomasz **Sławek** (bracia) (*Sławek* < Sławomir, -sław; MSs 74): Ad instantiam nobilis *Mathiae Slavek fratris nobilis Thomae Slavek ci-vis Cracoviensis ...* 1569 KWKr 25;

Marcin **Domasz** i Błażej **Domasz** (bracia) (*Domasz* < Domarad, Domagost; MSs 68): ... *Martinus Domasz cum Blasio fratre suo ...* 1582 KSI 2, ... *Błażej Domasz ...* 1585 KSI 83;

Grzegorz **Hajdo** i Marcin **Hajdo** (bracia) (*Hajdo* < Henryk ?): *Acta Gregorii Hajdo cum Martino fratre suo (...)* Marcin Hajdo ... 1585 KSI 88;

Jan **Przybela** i Maciej **Przybela** (bracia) (*Przybela* < Przybysław, Przybywuj, Przybor, MSs 72): ... *Jan Przybela (...)* zapłacił (...) ostatek długu *Macieja brata swego rodzzonego Przybely* ... 1587 KSI 123;

Ambrożek **Stachoń** i Jan **Stachoń** (bracia) (*Stachoń* < Stanisław; MSs 26): ... *Ambrożek Stachoń (...)* sprzedał bratu swemu *Janowi Stachoniowi* ... 1600 KSI 265.

W dokumentach średniowiecznych występują także wspólne zapisy dwóch osób o tym samym nazwisku, w których brak informacji o pokrewieństwie. Można sądzić, że chodzi w nich o członków jednej rodziny, najprawdopodobniej braci, gdyż przypadkowa zbieżność nazwisk w jednym dokumencie jest nieprawdopodobna.

W 2. poł. XIV w. wystąpiły 3 takie poświadczenia:

Nicze **Lampracht** i Paweł **Lampracht**: (*Lampracht* = Lambert, MCh 268): *Nicze Lampracht ... Paulus Lampracht* 1389 RWlkp I 71;

Piotr **Bienich** i Jan **Bienich** (*Bienich* < Benedykt; MCh 197): *Petrus Benich ... Johanni Benich* 1396 Chm s. 394;

Jan **Koncek** i Bieniek **Koncek** (*Koncek* < Konrad; MCh 262): *Iohannis Conczek ... et Byenyek Conczek ... de Maiori Czaple* 1400 CdUC I 18.

Dla 1. poł. XV w. znalazłam 5 tego typu poświadczeń:

Jan **Fryc(z)** i Mikołaj **Fryc(z)** (*Fryc(z)* < Frydrych; MCh 220): *Iohannis Fricze una cum Nicolao Fricze de Crosna* 1417 U 1069;

Pietyr **Kuncak** i Nikłosz **Kuncak** (*Kuncak* < Konrad; MCh 263): *Thomas unde Petir genant Kunczak ... Stanisława, Niclos Kunczakis eliche hausvrouwe* 1417 KsMP 252 s. 97;

Mikołaj **Otmar** i Jan **Otmar** (*Otmar* – imię chrześc. pochodzenia starowysokoniemieckiego; MCh 300): *Nicolaus Othmar ... Iohannes Othmar* 1426 Zakr I 2384;

Maciej Salomon i *Klaus Salomon* (*Salomon*; MCh 320): Margaretha, olim conthoralis *Mathie Salomonis*, lanificis per legitimum suum tutorem *Claws Salomon* 1431 KsMP 269 s. 261;

Jan Więc(s)ław i *Ditrich Więc(s)ław* (*Więc(s)ław* = *Więcesław*; MSp 122): *Johannes Wenczlaw ... Dittrich Wentzlaus ... burger zu Brasslaw* 1438 CdSil IV 100 s. 56.

W 2. poł. XV w. wystąpiło 10 zapisów, w których zanotowano dwie (lub więcej) osoby o tym samym nazwisku:

Bartek Małyszka//Malisza i *Marcin Małyszka//Malisza* (*Małyszka//Malisza* < *Małomir*, *Małostryj*, *Małogost*, *Małociech*; MSs 70): *Bartek Malissa, Martin Malissa ... spulu (!) meskaycze we wssy Dziedziczach* 1480 Mus s. 340; *Piotr Ostrosz* i *Mikołaj Ostrosz* (*Ostrosz* < *Ostrobod*; MSs 72): *Petrus Ostros ... per providum Nicolaum Ostrosz* 1481 U 50;

Jan Włost i *Krzysztyjan Włost* (*Włost* < *Włościbor*; MSs 77): *Johannes Wlosth de Szmyevo ... Cristinus Wlosth de Szmyevo* 1485 AS I s. 272;

Jerzy Abstach i *Ada Abstach* (*Abstach* = *Awstach*; MCh 190): *Nobilis ... Georgius Absstach ... pro Ade Absstach* 1486 OsVZat 218 s. 75;

Michno Borzan i *Wasyli(j) Borzan* (*Borzan* < *Borzygniew*, *Borzymir*, *Borzywuj*, *Bolebor*; MSs 65): *Michno Borssan et Wassyly Borssan* 1486 AGZ XIX 1390;

Jakub Wilusz, *Marcin Wilusz* i *Maciej Wilusz* (*Wilusz* < *Wilhelm*; MCh 344): *Kmethones ... Iacobus Vilusch, Martinus Vilusch, Mathias Vylusch* 1492 AGZ XVI 2052.

Nazwiska *Spyt*, *Zbroch* i *Miłajek* identyfikują przedstawicieli szlachty, posiadających wspólne dobra ziemskie, mogą to być bracia lub bracia stryjeczni, nie można też wykluczyć, że w zapisach tych chodzi o ojca i syna:

Stanisław Spyt i *Jan Spyt* (*Spyt* < *Spycigniew*, *Spycimir*; MSs 74): *Bona ... Stanislai Spyth, Petri, fratris ipsius ... et Iohannis Spith de Crzywkowy ... in districtu Srlenensi* 1497 Matr II 815;

Andrzej Zbroch i *Toma Zbroch* (*Zbroch* < *Zbrosław*; MSs 27): *Adae de Modly ... bona Andreae Zbroch et Thomae Zbroch de Legievo ... data sunt* 1497 Matr II 956;

Jan Miłajek i *Wawrzyniec Miłajek* (*Miłajek* < *Miłosław*, *Miłostryj*, *Miłogost*; MSs 71): *Bona ... Hedvigis, filiae olim Iohannis Milayek, Dorotheae olim Laurentii Milayek ... in districtu Pizdrensi* 1498 Matr II 1155.

Kolejne poświęcenie notuje małżeństwo *Rabulów* i *Piotra Rabulę*, który mógł być ich synem, ale kontekst tego nie podaje. Zapisany osobno w 1. poł. XV w. *Mikołaj Rabula* jest raczej spokrewniony z poprzednimi

(choć nie jest to pewne), gdyż zapisy pochodzą z księgi sądowej wiejskiej, a zatem wszystkie wymienione osoby mieszkały w jednej wsi, małej społeczności, gdzie, jak uważa T. Skulina (1989, 188), przypadkowa zbieżność nazwisk jest mało prawdopodobna:

*Andrzysz **Rabula** i Piotr **Rabula**, a także *Mikołaj **Rabula** (**Rabula** – imię chrześc. pochodzenia łacińskiego; MCh 314): Honesta Agnetha Andryszsova Rabulyna ... Andrysz **Rabula** ipsius legitimus vir ... super hoc Petrus **Rabula** posuit solidum 1483 U 2620, por. *Nicolaum **Rabula** ... predictum **Rabula** ... Nicolaus **Rabula** posuit solidum scabinale 1434 U 1491.***

W 1. poł. XVI w. 7 razy zanotowano w jednym zapisie dwie (lub więcej) osoby o tym samym nazwisku. Osoby te są często przedstawicielami ubogiej szlachty, posiadaczami części tej samej wsi, zapewne odziedziczonej po ojcu i podzielonej między braci, np. *Borzym, Borsza, Imbram, Lubiech:*

*Jakub **Lubiech** i Jan **Lubiech** (**Lubiech** < Lubomir, Lubogost; MSs 70): *Jacobus Lubyech de Jasczolithi, Johannes Lubyech de Jasczolti 1525 ZHer 1008; Adam **Borsza**, Stanisław **Borsza**, Marcin **Borsza** i Jan **Borsza** (**Borsza** < Borzygniew, Borzymir, Borzywuj, Bolebor; MSs 65): Drzewcza (...) *Adam Borssa, lan., Stan. Borssa, lan., Martinus Borssa, lan., Felix et Joannes Borssa, lan. 1531 PM 369;***

*Stanisław **Imbram** i Albert **Imbram** (**Imram** = Hemram – imię chrześc. pochodzenia starowysokoniemieckiego; MCh 232): Drzewcza (...) *Stan. Imbram, lan., Albert. Imbram, lan. 1531 PM 368;**

*Paweł **Pelka** i Tomasz **Pelka** (**Pelka** < Światopełk; MSs 72): Gylczew (...) de sorte *Pauli Pelka, lan., de sorte Thomae Pelka, lan. 1 1531 PM 353;**

*Piotr **Żegota** i Mikołaj **Żegota** (**Żegota** < Że(li)gost; MSs 78): Branvicza (Branewka) *Petri Żegotha, lan. (...) Nicolai Żegotha 1531 PM 372;**

*Jakub **Borzym**, Mikołaj **Borzym** (**Borzym** < Borzygniew, Borzymir, Borzywuj, Bolebor; MSs 65): Testes ex parte patris prefate Dorothee filie *Jacobi Borzym: 1. testis Nicolaus Borzym de Luby 1540 ZHer 1064.**

W kolejnym poświadczeniu pojawia się *Jakub Stojigniew* i drugi *Stojigniew*, kontekst, a zwłaszcza słówko *alter* sugeruje, że nie chodzi tu o imię chrzestne, ale o drugie określenie osoby, której imię pominięto w zapisie:

*Jakub **Stojigniew** i inny (następny) **Stojigniew** (**Stojigniew**; MSp 115): Jasyne, Barycz, n. *Jacobus Sthognyew et alter Sthognyew 1508 PM 484.**

Z 2. poł. XVI w. pochodzą zapisy osób o tym samym nazwisku, które są właścicielami wsi położonych obok siebie, w jednej parafii, co także su-

geruje, że są to majątki jednej rodziny rozdzielone pomiędzy braci (6 poświadczeń):

Jan Miłostaw, Maciej Miłostaw, Jakub Miłostaw (Miłostaw; MSp 96): *Jan Miloslaw* (...) *Maciej Miloslaw, Jakub Miloslaw* 1565 LM2 191;

Jan Domarad i Jerzy Domarad (Domarad; MSp 82): Trembanow, gen. *Joannis Domarath* sors (...) Lypowa, gen. *Georgii Domarath* 1578 PM 182-3;

Stanisław Gniewosz, Marcin Gniewosz i Jan Gniewosz (Gniewosz < Gniewomir; MSs 68): Skrzipaczowicze, gen. *Stan. Gniewosz* (...) Loniow, gen. *Martini Gniewosz* (...) Wnorow, gen. *Joannis Gniewosz* 1578 PM 166; *Albert Janota i Paweł Janota* (Janota < Jan; MCh 245): Bzow (...) Sors *Albert Janota* (...) Sors *Paweł Janota* ... 1581 PM 73;

Feliks Zdziech i Krzysztof Zdziech (Zdziech < Zdziebor, Zdziesław; MSs 27): Łazi (...) Sors *Felix Zdziech*, łan. ziem., Sors *Krzysztof Zdziech*, łan. ziem. 1581 PM 29;

Spytek Jordan, Stanisław Jordan i Adam Jordan (Jordan – imię motywowane symbolicznie wydarzeniem biblijnym, chrztem Chrystusa w Jordanie, rozpowszechnione w Europie w okresie wypraw krzyżowych; MCh 256): Mogilany, *Spytek Jordan* cast. Cracov. (...) Sziepraw, *Stanisław Jordan* (...) Popowicze, *Adam Jordan* ... 1581 PM 43-45.

Rodzinę Jordanów notuje *Herbarz polski* A. Bonieckiego (t. IX, 72 i n.): “*Jordan*, wójt myślenicki i bachmistrz wielicki skupił w latach 1457-1466 wszystkie części wójtostwa myślenickiego (...) żonaty z Jadwigą z Brzezia (...) z niej synowie *Jan* i *Mikołaj nazywający się już Jordanami* (...) *Jan* i *Mikołaj Jordanowie* synowie *Jordana* bachmistrza wielickiego (...) *Mikołaj* młodszy syn *Jordana* (...) umarł w 1521 (...) z pierwszej żony (...) pozostawił syna *Jana* (...) a z drugiej synów *Spytka Wawrzyńca* i *Rafała* (...) *Spytek Wawrzyńiec* (...) kasztelan krakowski”

Niekiedy osoby o tym samym nazwisku równym imieniu pojawiają się w osobnych dokumentach z XV w. Konteksty zawierają informacje sugerujące, że zbieżność ta nie jest przypadkowa. Może to być pochodzenie z tej samej miejscowości (zwłaszcza jeśli chodzi o wieś i małe miasteczka), jak np. trzech szlachciców o nazwisku *Franczuch*, właścicieli Nosaczowice, czy *Idzikowie*, chłopci z Głowaczowej. Oto 3 poświadczenia z 1. poł. XV w.: *Jan Franc(z)uch, Klemens Franczuch i Piotr Franczuch* (*Franczuch* < Franciszek; MCh 219): *Iohannem Franczuch* (de Nossaczowice) 1416 AGZ VII 29, *Nobilis Clemens Franczuch*, olim heres de Noszczowicze 1426 AGZ VII 36; *Nobilis Margaretha* ... recognouit, quod hereditatem, quam habuit

in Noszaczowycze ... vendidit nobili *Petro Francziuch* ... eundem *Petrum Francziuch* 1441 KMłp 1399;
Stanisław Idzik i *Jan Idzik* (*Idzik* < *Idzi*; MCh 237): *Inter Stanislaum dictum Idzick* ... et *Nicolaum Schryb*, *kmethones* ... de *Glowaczowa* 1419 Kkk 589, *Kmethonem* (de *Glowaczowa*) ... *Iohannem Gydzych* 1432 KMłp 1291;
Stepan Czurzyk i *Hinat Czurzyk* (*Czurzyk* wschł. < *cerk. Kiriłł Sr* = *Cyryl*, MCh 205): *Stepan Czurig* ... de *Besko* 1430 AGZ XI 430, *Hynat Czurik* (*kmetho de Besko*) 1444 AGZ XI.

Kolejne 7 zapisów pochodzi z 2. poł. XV w. Kontekst pokazuje, że noszące wspólne nazwisko osoby pełniły te same funkcje, np. wysoką funkcję wojskiego (*Zbroszek*), funkcję wójta (*Kołek*), rajcy miejskiego (*Hanel*, *Wilusz*). Stanowiska te były dziedziczne, podobnie jak nazwisko i pozostawały w rodzinie, zatem mogli je piastować kolejno bracia:

Piotr Kołek i *Mikołaj Kołek* (*Kołek* < *Mikołaj*, por. też ap. *kołek*; MCh 290): *Per Petrum Kolek*, *scoltetum de Czelusznycza* ... *domino Petro Kolek* (dat) ... *dominus Petrus Kolek* 1473 Gol 859, *Veniens Nicolaus iuuenis Colek*, *scultetus* ... de *Czelustnycza* ... *Nicolaus Colek* 1495 Gol 1181;
Bartłomiej Hanel i *Michał Hanel* (*Hanel* < *Jan*; MCh 246): *Bartholomei Hanel*, *antiqu(i) consul(is)* ... *Leopoliensis* 1484 AGZ VII 81; *Provid(um) domin(um) Michaelem Hanel*, *consulem Leopoliensem* 1490 ACL II 91;
Łukasz Wilusz i *Piotr Wilusz* (*Wilusz* < *Wilhelm*; MCh 344): *Lucas Wylusch* ... *consul civitatis Crosno* 1490 AGZ XVI, *Present(e) consul(e) (civitatis Crosnansis) Petro Wylusch* XV (1403) AGZ III 78;
Mikołaj Zbroszek i *Paweł Zbroszek* (*Zbroszek* < *Zbrośław*; MSs 27): *A Nicolao Sbrochek de Zyrnyky*, *tribuno Belzensi* 1483 Matr I 1598, *A generoso Paulo Sbrosek de Vhrynow*, *tribuno Belzensi* 1492 AGZ XIX 2262.

Pozostałe osoby pochodzą z tych samych miejscowości:

Benedykt Bieniasz i *Feliks Bieniasz* (*Bieniasz* < *Benedykt*; MCh 197): *Nobilis Benedictus alias Byenyasch de Orzek* 1498 AGZ XVIII 3353, *Nobilis Felix alias Byenasch*, *heres de Orzek* 1499 AGZ XVIII 2748;
Paweł Klusz//Kłusz i *Mikołaj Klusz//Kłusz* (*Klusz* (*Klusz//Kłusz*) < *Mikołaj*; MCh 291): *Clusz* ... *Paulum Clusz de Crosno* 1465 AGZ XV 214, *Clusz* ... *Nicolaum Klusz de Crosna* 1500 AGZ XV 3064;
Jan Prymus(z) i *Mikołaj Prymus(z)* (*Prymusz* – imię chrześc. pochodzenia łacińskiego; MCh 314): *Pro parte Annae, consortis Joannis dicti Primus*, *haeredis de Crayowo* 1451 Matr I 121, *Present(e)* ... *Nicolao Primus de Krayow*, *electo Premisliensi* 1493 AGZ IX 103.

1.3. Przejmowanie przez żonę nazwiska męża – formy na *-owa*, *-ina* utworzone od nazwiska równego imieniu męża

W XV w. od nazwisk równych imionom męskim tworzone nazwiska żon przez dodanie sufiksów *-owa*, *-ina*. Użycie sufiksu *-owa* lub *-ina* uzależnione jest od zakończenia rzeczownikowego (w tym wypadku imiennego) określenia męża – do nazw o wygłosie spółgłoskowym dołączano sufiks *-owa*, np. *Bogdan* – *Bogdanowa*, *Baruch* – *Baruchowa*, a do nazw zakończonych na samogłoskę – sufiks *-ina*, np. *Byłęta* – *Byłęcina*, *Rabula* – *Rabulina*. Sufiksy te, wywodzące się z przymiotników dzierżawczych, informowały o relacji przynależności żony do męża (Kaleta 1998, 134)

Poświadczenia przejmowania nazwiska równego imieniu przez żony poprzez utworzenie formy odmężowskiej na *-owa*, *-ina* od nazwisk mężów wystąpiły w średniowieczu nielicznie. W 1. poł. XV w. pojawiły się dwa zapisy z kontekstem potwierdzającym, że chodzi o żonę. Dwa zapisy z tego półwiecza notują żeńskie nazwiska równe imionom w formie odmężowskiej, jednak bez potwierdzenia, że chodzi o żony.

W 2. poł. XV w. liczba zaświadczeń wzrosła do 13. Jedno nazwisko żony wystąpiło w niezmienionej formie, bez przyrostków marytonimicznych.

W 1. poł. XVI w. pojawiły się tylko 2 poświadczenia nazwisk żon równych imionom. W 2. poł. XVI w. przejmowanie przez żonę nazwiska męża, poprzez tworzenie form na *-owa* od nazwiska męża poświadczone jest 10 razy, jedna kobieta w badanym materiale identyfikowana była formą odmężowską z sufiksem *-ka*, i jedna – nazwiskiem w formie niezmienionej (bez przyrostków).

Przejmowanie nazwisk równych imionom przez żony od męża jest lepiej udokumentowane dla nazwisk równych imionom chrześcijańskim od 1. poł. XV w. do końca XVI w.: 18 form odmężowskich na *-owa*, *-ina* i 2 nazwiska żon w formie równej nazwisku męża. Dla nazwisk równych imionom słowiańskim w tym samym czasie wystąpiło tylko 9 poświadczeń.

Przejmowanie nazwisk równych imionom mężów przez żony poświadczone jest w 1. poł. XV w. jednym nazwiskiem żony na *-owa* i jednym w formie równej nazwisku męża. Kontekst zawiera określenie *uxor* `żona': *Piotr Pachoł* (mąż) i *Anna Pachołowa* (żona) (*Pachoł* < Paweł; MCh 304): *Anna, uxor Petri Pachol ... predicta Anna Pacholoua ... post virum suum Pachol* 1434 Łw 252.

W następnym zapisie żona nosi nazwisko równe imieniu w formie identycznej jak mąż. To pierwszy przypadek używania przez żonę takiego nazwiska męża bez dodania sufiksu *-owa* lub *-ina*.

Piotr Kunil // Kinel (mąż) i *Anna Kunel* (żona) (*Kunil, Kunel* < Konrad; MCh 262-3): Causa ... inter Iohannem Lewe de Cracovia actorem et *Annam Kunel, Petri vxorem* de Premislia 1433 Łp I 2393, *Petrus Kynel*, viceadvocatus suppremi iuris Maydeborgensi 1425 AGZ XI 173b, Present(e) ... *Petro Kwnil* 1408 AGZ VIII 39.

Z. Kaleta (1998, 144) pisze, że nazwiska kobiece różnych typów (np. odmiejskowe, odapelatywne, obce) bez wykładników morfologicznych sygnalizujących płęć żeńską nosicielki występowały sporadycznie w 2. poł. XIV w. i w XV w.

Z 1. poł. XV w. pochodzą także 2 wspólne zapisy nazwiska mężczyzny i kobiety noszącej odmeżowską formę tego nazwiska, ale w kontekście nie ma określenia *żona*. Najprawdopodobniej formy te dotyczą także żon:

Adam Byłęta, Jakub Byłęta i *Zdzichna Byłęcina* (prawdopodobnie żona jednego z Byłętów) (*Byłęta* < Niedabył; MSs 66): *Szdzichna Bilanczina* ducit testes erga *Adam Bilantha* ... Iacom przy tem bil ... kedi *Iacub Bilanta Adama Bilanto* przepzral 1405 Piek 950;

Jan Wojnak (prawdopodobnie mąż) i *Katarzyna Wojnakowa* (prawdopodobnie żona) (*Wojnak* < Wojśław, Budziwoj; MSs 78): *Katherina Woynakowa* ... *Ian Woynak* 1445 U 1882.

W 2. poł. XV w. zanotowano w dokumentach historycznych 13 nazwisk żon przejętych od męża. 12 nazwisk odmeżowskich utworzono za pomocą sufiksów *-owa*, *-ina* od nazwiska męża równego imieniu, jedno wystąpiło w formie równej nazwisku męża, bez sufiksów marytonimicznych. W jednym wypadku żonę identyfikowała forma odmeżowska utworzona zarówno od imienia, jak i nazwiska męża – *Agneta Andrzyszowa Rabulina*. Zatem była ona identyfikowana zestawieniem trzystopniowym – imieniem oraz dwuelementową nazwą odmeżowską – od imienia i nazwiska męża. Podobną strukturę zastosowano w 2. poł. XVI w. – *Małgorzata Aleksandrowa Modlibogowa*.

W poświadczeniach użyto wyrazów *consors legitima* `legalna, prava żona`, *relicta* `wdowa`, *legittimus vir* `legalny, prawy mąż`, *maritus* `mąż`:

Marcin Bogdan (mąż) i *Barbara Bogdanowa* (żona) (*Bogdan*; MSp 66): *Bogdanowa* ... honesta *Barbara, consors legitima* providi *Martini Bogdan* de Schamothuli 1459 ARP I 836;

Jaszek **Baruch** (mąż) i Małka **Baruchowa** (żona) (*Baruch* bibl. – imię chrześc. pochodzenia hebrajskiego; MCh 196): *Malka Baruchowa ... Malka Iudea de suburbio castri Leopoliensis, consors olim Iudei Baruch* 1486 AGZ XV 1859, por. *Pro ... Iascone Baruch* totaque communitate Leopoliensi Judeorum 1466 AGZ XIX 2829;

Jan **Święch** (mąż) i Jadwiga **Święchowa** (żona) (*Święch* < Świętosław, Świetopełk; MSs 75): *Swyenchowa ... honestam Hedwigim, relictam olim Iohannis Swench ...* prefate domine *Hedwigis Swenchowa* 1479 ARP II 1316;

Andrzysz **Rabula** (mąż) i Agneta Andrżyszowa **Rabulina** (żona) (*Rabula* – imię chrześc. pochodzenia łacińskiego; MCh 314): *Honesta Agnetha Andryszzova Rabulyna ... Andrysz Rabula ipsius legitimus vir ...* super hoc Petrus Rabula posuit solidum 1483 U 2620;

Jakub **Łuka** (mąż) i Dorota **Łukaszowa** (żona) (*Łuka* cerk Sr; Łukasz; MCh 273): *Cum honest(a) ... Dorothea Lukaschowa ... consorte olim Iacobi Luce* 1490 ACL II 24;

Bartłomiej **Hawel** (mąż) i **Hawłowa** (żona) (*Hawel* = Gawel; MCh 222): *Haulowa ... argentum fuit Bartholomei Haul, civis Leopoliensis et sue consortis ... domina Haulowa* 1493 AGZ XV 2322;

Klaus **Materna** (mąż) i Barbara **Maternowa** (żona) (*Materna* – imię chrześc. pochodzenia łacińskiego; MCh 281): *Cum Barbara Maternowa ... honestam dominam Barbaram, consortem Claws Materna* 1494 ARP II 1576;

Jan **G(i)ec(z)** (mąż) i Barbara **G(i)ec(z)owa** (żona) (*G(i)ec(z)* < Goczałek lub Gotard, Gotprzyd, Gedeon; MCh 227): *Barbara Geczowa ... honesta domina Barbara, relict(a) olym Iohannis Gecz* 1496 ARP II 1669;

Szczepan **Kanimir** (mąż) i Katarzyna **Kanimirowa** (żona) (*Kanimir*; MSP 90): *Nobilis Katherina, consors nobilis Stephany Canymyr ... sibi Katherine Canymirowa* 1496 AGZ XIX 2469;

Jan **Wojszyk** (mąż) i Jadwiga **Wojszykowa** (żona) (*Wojszyk* < Wojsław, Budziwoj; MSs 78): *Hedwigi Woysykowa* 1497 AGZ XVI 2366; *Nobilis Hedwigis, uxor domini Johannes Wojszyk* 1490 AGZ XVI 1979;

Marcin **Pieszel** (mąż) i Margareta **Pieszłowa** (żona) (*Pieszel* < Piotr; MCh 309): *Honesta Margaretha Pyeschlyowa ... contra Martinum Peschel, maritum suum* 1498 ACL II 1885.

W jednym zapisie nazwisko żony jest identyczne z nazwiskiem męża: Jan **Balcar(z)** (mąż) i Magdalena **Balcar(z)** (żona) (*Balcar(z)* = Baltazar; MCh 193): *Magdalena de Leopoli ... cum Johanne Balazor (pro Balczar), marito suo* 1498 ACL II 1919, *Magdalene, consorti Balczar* 1498 ACL II 1931; *Magdalene Bolczar (! pro Balczar)* 1498 ACL II 1934.

W poniższym przykładzie kontekst nie zawiera informacji, że chodzi o żonę, ale cytowany wcześniej zapis z *Herbarza polskiego* (t. X, 153) potwierdza, iż *Katarzyna Kluszowa* była żoną *Mikołaja Klusza* (por. s. 164):

Katarzyna Kluszowa (żona *Mikołaja Klusza*) (*Klusz* (*Klusz//Kłusz*) < Mikołaj; MCh 291): *Clusszova ... super nobilem Katherinam Clusszova* 1476 AGZ XV 3733, por. *Nobilis Nicolaus et Paulus dicti Clussowye* de Vysznyani, *fratres germani* 1456 AGZ XIV 3574.

Z 1. poł. XVI w. pochodzą dwa poświadczenia przejmowania nazwiska męża w postaci imienia przez żonę. Pierwszy zapis był już cytowany przy okazji dziedziczenia, dotyczył *Łucji Pieszeliny* (z niemieckim sufiksem *-inne*) (por. s. 169). W drugim żona identyfikowana jest dwiema formami odmężowskimi – od imienia i od nazwiska męża, natomiast pominięto jej imię, podobnie jak w zapisach identyfikujących *Błażkową Czuryłową* i *Wojtkową Kuczową* (por. niżej):

Szymonowa Bieniaszowa (żona *Szymona Bieniasza*) (*Bieniasz* < *Benedykt*; MCh 197): *Dedit Simonowa Byenaschowa ...*1514 NSP 212.

W 2. poł. XVI w. wystąpiło 10 poświadczeń przejmowania nazwiska równego imieniu przez żony od mężów. Trzy zapisy – *Jadwiga Kubanka*, *Barbara Jaśkowa* i *Anna Bodkowa* – były już cytowane (por. s. 170, 177).

Nazwisko *Konrat* było dziedziczone, o czym była już mowa, a także przejmowane przez żony w dwóch pokoleniach. W poniższych zapisach figuruje *Anna Konratowa* żona *Walentego Konrata* – tu pojawia się ciekawa konstrukcja identyfikująca kobietę – imię + imię męża (bez sufiksów) + forma odmężowska nazwiska z sufiksem *-owa* – *Anna Fołtyn Konratowa*. Nazwisko męża przejęła też żona *Jana Konrata* syna *Walentego Konrata*. Jest ona identyfikowana dwiema formami odmężowskimi na *-owa* – od imienia i nazwiska męża – *Janowa Konratowa*. Zatem nazwisko *Konrat* zostało przejęte przez żonę ojca i później przez żonę syna, który je odziedziczył.

Fołtyn (= *Walenty*) *Konrat* (mąż) i *Anna Fołtyn Konratowa* (żona) (*Konrat* MCh 261): *Relatio quartaliensium ad instantiam dominae Annae Fołtin Conratowej*. Na żądanie sławnej paniej Anny, sławnego *Fołtyn Konrata* kupca, mieszczanina krakowskiego (...) między panią *Anną Konratową* i między panem *Janem Niskim* w domu panów *Konratów* (...) Przyszliśmy w dom przereczzonej paniej *Anny Fołtin Konratowy* 1578 KWKr 223;

Jan Konrat (mąż) i *Janowa Konratowa* (żona)... weszliśmy na Nową Broneę krakowską do dworku przedtym *Janowej Konratowej* 1593 KWKr 518; Sors nobilis ac honorati domini *Ioannis Condrath* (...) olim honorati domini *Valentini Conradt filii* 1580 KWKr 255.

W poniższych przypadkach formy odmeżowskie także zostały utworzone od imienia i nazwiska męża:

Aleksander Modlibog (mąż) i *Małgorzata Aleksandrowa Modlibogowa* (żona) (*Modlibog*; MSp 97): ... p. *Małgorzata Modlibogowa Aleksandrowa* (...) nieboszczyka *Aleksandra Modliboga* i potomka jego *Jana* 1565 LWK2 254;

Wojtkowa Kuczowa (żona *Wojtka Kucza*) (*Kucz* < *Konrad*; MCh 263): ... kmiecie osiedli: (...) *Wojtkowa Kuczowa* wdowa 1569 IKal 22;

Błażkowa Czuryłowa (żona *Błażka Czuryło*) (*Czuryło* wschł. < *cerk. Kirył Sr = Cyryl*, MCh 205): *Brzostek, Błażkowa Czuryłowa*, łan km. 7 1581 PM 124.

Jedna kobieta – wdowa nosiła nazwisko męża w formie męskiej, bez przyrostków marytonimicznych:

Zofia Bietran (*Bietran* – imię chrześc. pochodzenia starowysokoniemieckiego; MCh 200): *Relicta Zophia Bietran* 1578 PMaz 4.

Ostatni zapis dotyczy wdowy *Goszowej*, identyfikowanej tylko formą odmeżowską na *-owa*, która utworzona została od drugiego określenia męża, na co wskazuje zapis innej osoby o nazwisku *Gosz*, zapewne spokrewnionej z *Goszową*:

wdowa *Goszowa* i *Marcin Gosz* (nie mąż, ale zapewne spokrewniony z *Goszową*) (*Gosz* < *Godzimir, Gorzimir, Gorzysław, Gościsław, -god, -gor, -gost*; MSs 23): *Kamienice murowane w Przaszniszu: wdowej Goszowej* 1565 LM2 13, *Kamienice murowane w Przaszniszu: Marcina Gosza* 1565 LM2 13.

1.4. Wspólne nazwisko w liczbie mnogiej obejmujące dalszych krewnych

W 2. poł. XVI w. po raz pierwszy nazwisko równe imieniu w liczbie mnogiej objęło dalszych krewnych. Świadczy o tym użyte w kontekście zapisu łacińskie słowo *nepos* – bratanek (także wnuk, potomek), co oznacza, że nazwisko obejmuje członków całego rodu. Można z tego wnioskować, iż pełniło ono funkcję nazwiskową już w poprzednim pokoleniu:

Jan i krewni *Wawrzętkowie* (*Wawrzętko, Wawrzątko* < *Wawrzyniec*; MCh 340): *Joannes cum nepotibus Wawrzętkowie* 1578 PMaz 28.

2. Proces kształtowania się nazwisk równych imionom w polskim systemie antroponimicznym od 1. poł. XIV do końca XVI w.

Analiza zestawień antroponimicznych *imię + imię* pokazała, że imię w drugiej pozycji uzyskiwało w trakcie rozwoju historycznego cechy nazwiska. Świadczy o tym coraz liczniej poświadczona dziedziczność form imiennych występujących w drugiej pozycji po innym imieniu, obejmowanie przez nie całej generacji i przejmowanie nazwiska męża przez żonę oraz pojawiające się ślady obejmowania wspólnym nazwiskiem dalszej rodziny.

Najliczniej poświadczone jest dziedziczenie nazwiska równego imieniu – ogółem 118 poświadczeń w okresie od 1. poł. XIV w. do końca XVI w. Od 1. poł. XIV w., kiedy pojawił się najstarszy ślad dziedziczenia takiego nazwiska, do 1. poł. XV w. zapisy tego rodzaju występowały pojedynczo. W 2. poł. XV w. i 1. poł. XVI w. widać niewielki wzrost liczby zaświadczeń – odpowiednio do 13 i 10. Przełom nastąpił w 2. poł. XVI w. – liczba dziedzicznych nazwisk równych imionom w badanych dokumentach wzrosła prawie siedmiokrotnie w stosunku do poprzednich półwieczy – do 86 nazwisk.

Nazwisko równe imieniu było dziedziczone nie tylko w dwóch, ale też w trzech pokoleniach. Dwa razy poświadczone jest w badanym materiale dziedziczenie nazwiska równego imieniu po dziadku – w 2. poł. XV w. i w 2. poł. XVI w.

Dość licznie poświadczone jest obejmowanie całej generacji wspólnym nazwiskiem równym imieniu, które występuje w liczbie mnogiej – ogółem 103 zapisy. Jest ono udokumentowane wcześniej niż dziedziczenie nazwiska równego imieniu, tj. w 2. poł. XIII w. Do 1. poł. XV w. liczba poświadczeń była nieznaczna, w 2. poł. XV w. wzrosła do 29. Kolejny znaczniejszy wzrost liczby poświadczeń widać w 2. poł. XVI w. – do 58. Trzeba zaznaczyć, że niektóre z nazwisk w liczbie mnogiej mogą dotyczyć ojca i syna (synów), a także rodu rozumianego jako całość.

W badanym materiale występowało też wspólne nazwisko braci równe imieniu w liczbie pojedynczej. Informował o tym kontekst zapisu, zawierający określenia *frater, fratres* `brat, bracia`. Jest to poświadczone od 1. poł. XIV w., ale nielicznie – 22 poświadczenia przez cały badany okres. Większa ich liczba wystąpiła tylko w 2. poł. XV w. (6 poświadczeń) i w 2. poł. XVI w. (9 poświadczeń).

Z 2. poł. XVI w. pochodzi jedyne poświadczenie obejmowania nazwiskiem równym imieniu w liczbie mnogiej dalszych krewnych.

Nazwisko męża równe imieniu było przejmowane przez żonę. Tworzono wówczas formy odmężowskie z przyrostkami *-owa*, *-ina*, *-ka* (1 raz), a w pojedynczych przypadkach żony używały nazwisk mężów w formie niezmienionej. Przejmowanie nazwisk mężów równych imionom przez żony poświadczane jest w okresie od 1. poł. XV w. do 2. poł. XVI w. niezbyt licznie – 29 zapisów w badanym materiale.

Jak widać, drugi człon zestawień dwóch imion – imię chrześcijańskie lub słowiańskie, stawał się stopniowo nazwiskiem. Proces kształtowania się nazwisk równych imionom rozpoczął się w XIV w. – z tego okresu pochodzą najstarsze poświadczenia dziedziczenia tych nazwisk i obejmowania przez nie generacji.

W XV w. był on kontynuowany i nabierał tempa – liczba poświadczeń wzrosła, zwłaszcza w 2. poł. XV w., kiedy po raz pierwszy udokumentowane jest dziedziczenie nazwiska po dziadku (*Kluszowie*), wciąż jednak nazwisko równe imieniu występowało rzadko. 1. poł. XVI w. nie przyniosła jeszcze większych zmian w stosunku do średniowiecza.

Proces kształtowania się nazwiska równego imieniu znacznie się nasilił w 2. poł. XVI w. W badanym materiale widać znaczny wzrost liczby poświadczeń dziedziczenia nazwisk w postaci imion – do 86 w tym półwieczu. Wraz z nim pojawia się potwierdzenie dziedziczności takiego nazwiska po dziadku przez jego synów oraz wnuka i wnuczkę (*Janawa*), czyli nazwa jest wspólna dla trzech pokoleń.

Dziedziczne nazwisko równe imieniu w tym półwieczu obejmowało całą rodzinę – ojca, matkę i syna oraz innych członków rodziny (por. nazwisko *Jasiek*: *Mikołaj Jasiek*, *Barbara Jaškowa* i *Stanisław Jasiek*; bracia *Szczepan*, *Jan* i *Maciej Jaškowie* oraz *Wawrzyniec Jasiek* i *Marcin Jasiek*, *Stanisław Jasiek* i *Szczepan Jasiek*). Dziedziczne w 2. poł. XVI w. nazwisko *Bodek*, zostało w tej samej wsi Iwkowa odziedziczone w niezmienionej formie w 2. poł. XVII w., a więc wchodzi tu w grę dziedziczność przez kilka pokoleń na przestrzeni stu lat: ... *Maciej Bodek* zeznał, iż dopuszcza pracowitej *Annie Bodkowej* matce swojej zapisu ... 1590 KSI 167, ... uczciwy *Wawrzyniec Bodek*, niegdy pracowitego *Macieja Bodka* z niegdy *Jadwigą* małżonką spółdzony syn ... 1685 KSI 456.

Poświadczane jest też dziedziczenie nazwiska po ojcu przez córki w formach z sufiksem *-anka*, *-ówna* (*Janawianka*, *Niczówny*).

W 2. poł. XVI w. liczba poświadczeń obejmowania wspólnym nazwiskiem braci znacznie wzrosła. Poświadczone są także nazwiska dziedziczne i wspólne dla braci, np. *Konrad, Szymek, Zygmunt, Hajnisz, Boruta*. Niektóre zapisy zawierają słowo *brat, bracia* (łac. *fratres*) w kontekście (np. *Mści-chowie, Stachowie, Zdziechowi, Jaśkowie*), inne, bez imion odnoszą się być może do rodziny w całości (*Bolkowie, Borzymowie, Zdziesławowie, Francz-kowie//Frączkowie, Przybyłowie*).

W 2. poł. XVI w. po raz pierwszy nazwisko równe imieniu (w liczbie mnogiej) objęło dalszych krewnych – *Wawrzętkowie*.

W 2. poł. XVI w. wzrosła także liczba nazwisk równych imionom przejmowanych od mężów przez żony poprzez tworzenie form odmężowskich na *-owa, -ina, -ka*, lub (sporadycznie) w formie niezmienionej (*Małgorzata Aleksandrowa Modlibogowa, Wojtkowa Kuczowa, Błażkowa Czuryłowa*). W tym półwieczu poświadczone jest przejście nazwiska przez żonę ojca i później przez żonę syna (*Anna Fołtyn Konratowa i Janowa Konratowa*)

Opierając się na zaświadczeniach źródłowych można uznać, że pierwsze przejawy funkcji nazwiskowej nazwisk równych imionom w Polsce wystąpiły już w średniowieczu, proces ich kształtowania nasilił się w 2. poł. XV w., ale liczba poświadczeń była jeszcze niewielka. Natomiast znaczny wzrost liczby poświadczeń dziedziczenia nazwiska równego imieniu i obejmowania przez nie generacji, a także dalszych krewnych skłania do wniosku, że nazwiska równe imionom (chrześcijańskim lub słowiańskim) ukształtowały się w polskim systemie antroponimicznym w 2. poł. XVI w. Innymi słowy – w 2. poł. XVI w. istniało już ukształtowane zwyczajowe nazwisko równe imieniu – dziedziczne, wspólne dla dwóch, a niekiedy nawet trzech pokoleń, obejmujące całą rodzinę, przejmowane od męża przez żonę i stopniowo obejmujące też dalszych krewnych.

Nie ma pewności, czy wszyscy używali tak rozumianych nazwisk. Nie ma też pewności, czy wszystkie imiona pojawiające się w drugiej pozycji stały się nazwiskami. Jednak w 2. poł. XVI w. używano już dziedzicznych i wspólnych dla całej rodziny nazwisk równych imionom⁸.

⁸ Nazwiska takie występują w Polsce również współcześnie. *Słownik nazwisk współcześnie w Polsce używanych* (wyd. Rymut, 1992 – 1994), notuje nazwiska w postaci imion pełnych, np. *Więclaw* (2266 nosicieli), *Chwalibóg* (154 nosicieli), *Dobrogost* (106 nosicieli), *Stanisław* (12 nosicieli), lub derywatów od imion, np. *Stańczyk* (10 978 nosicieli), *Więcek* (7200 nosicieli), *Chwałek* (1695 nosicieli), *Sławek* (1563 nosicieli), *Radek* (1455 nosicieli) i inne.

Nazwiska równe imionom, jak już powiedziano, były przede wszystkim nazwiskami mieszczan i chłopów. Najstarsze poświadczenia dziedziczenia takich nazwisk przez mieszczan pochodzą z XIV w. (np., *Moryc, Kopyl, Spycimir*). Mieszczańskie nazwisko równe imieniu wspólne dla braci poświadczone jest w 2. poł. XIII (kopia) i w XIV w. (*Boruszowie/Borusze, Miłaczowie/Miłacze*). Liczba poświadczeń dziedziczenia nazwisk równych imionom wśród mieszczan wzrosła wyraźnie w 2. poł. XVI w., kiedy pojawiły się nazwiska dziedziczne i jednocześnie wspólne dla braci, tj. całej generacji (*Konrad, Boruta, Szymek, Zygmunt, Hajnisz*). Przemawia to za uznaniem 2. poł. XVI w. za okres, kiedy ukształtowało się dziedziczne nazwisko mieszczańskie równe imieniu.

Nieco mniej nazwisk równych imionom – dziedzicznych, wspólnych dla całej rodziny i przechodzących na żonę identyfikowało rodziny chłopskie. Poświadczenia ich dziedziczenia pojawiły się w 2. poł. XVI w. Jednak nazwiska, których funkcja poświadczona jest najlepiej, poprzez wszystkie cechy nazwiskowe (*Jasiek*), a szczególnie przez dziedziczenie po dziadku (*Janawa*) wraz z niezmiennością nazwy przez długi okres czasu (*Bodek*) dotyczą właśnie chłopów. Pokazują to wiejskie księgi sądowe. Znajdują się w nich zapisy ciągle z wielu lat, dotyczące małej społeczności, a przy sprawach majątkowych, np. dziedziczeniu ziemi, wymieniane są nazwiska członków jednej rodziny, wraz z określeniem stopnia pokrewieństwa.

Wydaje się, że nazwiska chłopskie równe imieniu były ukształtowane już w 2. poł. XVI w. Inaczej mówiąc – w 2. poł. XVI w. chłopci używali już dziedzicznych, wspólnych dla całej rodziny i stałych nazwisk równych imionom, chociaż zapewne nie wszyscy.

Nazwiska równe imionom występowały też wśród szlachty, zwłaszcza ubogiej. W tej grupie funkcja nazwiskowa imion w drugiej pozycji poświadczone jest najczęściej formą liczby mnogiej nazwisk, które obejmowały generację, a niekiedy mogły dotyczyć całego rodu. W XV w. kilkakrotnie poświadczone jest dziedziczenie nazwiska równego imieniu u szlachty (*Fredrowie, Koła, Ratołt*), raz nawet po dziadku (*Kluszowie*). W XV, a zwłaszcza w XVI w. wzrosła znacznie liczba poświadczeń nazwisk równych imionom wspólnych dla braci identyfikujących szlachtę, najczęściej ubogą (np., w XV w. *Pietuchowie, Stachyrki, Spyszowie, Konce, Kościeszce*; w XVI w. *Stachowie, Zdziechowie, Borkowie, Klisiowie, Jaczkowie*).

Nazwiska równe imionom były rzadkie u bogatej szlachty, która w XVI – XVII w. osiągnęła najwyższe znaczenie polityczne i kulturalne,

i jak pisze Z. Kaleta (1998, 96) nazwisk innych niż na *-ski* używała wówczas sporadycznie. Tym niemniej w herbarzach występują, choć nielicznie, znaczne rody szlacheckie o nazwiskach równych imionom – *Jordanowie*, *Czuryłowie*, *Fredrowie*. Nazwiska te, poświadczane już w średniowieczu, przetrwały do XVIII w., np. “W Galicyi dowiedli swego szlachectwa i wpisani w tabelę magnatów 1782 roku *Wincenty, Jan i Onufry Czuryłowie* h. Korczak z odmianą” (Bon. IV, 36).

Analiza przejawów procesu kształtowania się nazwisk równych imionom i przynależności społecznej ich nosicieli pozwala uznać, iż nazwisko równe imieniu ukształtowało się w 2. poł. XVI w. jako nazwisko zwyczajowe głównie niższych warstw społecznych, mieszczaństwa i chłopstwa. Warto dodać, że badacze nazwisk mieszczańskich i chłopskich (Mączyński 1970, Borek, Szumska 1976, Bubak 1986, Skulina 1989) zauważyli występowanie nazwisk równych imionom u niższych grup społecznych w różnych regionach Polski w okresie XVI-XVII w.

3. Funkcja nazwiskowa nazwisk równych imionom do końca XV w. na tle innych typów antroponimicznych

Nazwiska polskie różnych typów były dziedziczone i wspólne dla braci już w okresie średniowiecza. Nie dysponujemy jeszcze opracowaniem historii nazwisk polskich i całościowymi danymi o wszystkich typach nazwisk.

Jak podaje Z. Kaleta (1998, 122-141), dla nazwisk odmiejscowego na *-ski* większość cech nazwiskowych poświadczona jest w 2. poł. XIV w. Z tego półwiecza pochodzą poświadczenia zarówno dziedziczenia nazwiska na *-ski*, jak i obejmowania przez nie generacji, co jest wyrażone liczbą mnogą nazwiska, a także przejmowania takiego nazwiska przez żony od mężów. W kolejnych półwieczach liczba poświadczeń rosła. Dziedziczenie nazwiska odmiejscowego na *-ski* poświadczane jest w SSNO 64 razy do końca XV w. (przykłady por. Kaleta 1998, s. 122-125). Obejmowanie generacji, rodu, rodziny przez nazwisko odmiejscowe na *-ski* poświadczane jest bardzo mocno do końca XV w. – ponad 350 zapisów. Część z nich dotyczyła braci, niekiedy nazwiska takie obejmowały całe rody, wówczas występowały bez imion, czasem z określeniami *omnes* ‘wszyscy’ (przykłady op. cit. s. 129-133). Bogato udokumentowana jest też tradycja przechodzenia od-

miejscowego nazwiska męża na *-ski* na żonę (op. cit, 140, tam też przykłady). Jak widać, funkcja nazwiskowa nazwisk odmiejscowych na *-ski* jest dobrze udokumentowana w okresie od 2. poł. XIV do końca XV w.

Nazwiska odapelatywne były w Polsce dziedziczone oraz obejmowały generację od 1. poł. XIV w. Nieco później, w 2. poł. XIV w. były one przejmowane przez żony poprzez utworzenie form na *-owa*, *-ina*. Liczba poświadczeń, zarówno dziedziczenia, jak i obejmowania nazwiskiem odapelatywnym generacji czy rodu rosła w kolejnych półwieczach. Dziedziczenie nazwisk odapelatywnych poświadczone jest od 1. poł. XIV do końca XV w. 90 zapisami, natomiast obejmowanie takim nazwiskiem generacji – ponad 160 razy (przykłady obejmowania generacji nazwiskiem odapelatywnym por. Kaleta, op. cit. 126-128). Poświadczenia przejmowania nazwisk odapelatywnych przez żony także są w okresie od 2. poł. XIV do końca XV w. liczne – ok. 120 zapisów, w których kontekst potwierdza, że chodzi o żonę (przykłady op. cit, s. 135-138).

Obliczeń dotyczących cech nazwiskowych nazwisk odmiejscowych na *-ski* i odapelatywnych dokonano na podstawie materiałów do *Historii nazwisk polskich*, t. I. Z. Kalety (w przygotowaniu, por. kartoteka IS PAN).

Z porównania danych wynika, że nazwisko równe imieniu było dziedziczone oraz objęło ród, rodzinę lub generację po raz pierwszy w 1. poł. XIV w., czyli w tym samym czasie, co nazwisko odapelatywne i o pół wieku wcześniej niż nazwisko odmiejscowe na *-ski*. Jednak liczba poświadczeń pełnienia funkcji nazwiskowej przez nazwiska równe imieniu jest zdecydowanie mniejsza niż dla nazwisk odapelatywnych i odmiejscowych. Dla nazwisk równych imionom od 1. poł. XIV w. do końca XV w. wystąpiły 22 poświadczenia dziedziczenia i 36 poświadczeń obejmowania generacji, rodu (nazwisko w liczbie mnogiej), czyli kilkakrotnie mniej niż dla nazwisk odmiejscowych i odapelatywnych. Przejmowanie nazwiska równego imieniu przez żony (formy odmeżowskie na *-owa*, *-ina* utworzone od nazwisk mężów) jest poświadczone późno – od 1. poł. XV w. do końca XV w. i bardzo słabo (30 zapisów) w porównaniu z nazwiskami odapelatywnymi i odmiejscowymi.

Można uznać, że pierwsze przejawy procesu kształtowania się funkcji nazwiskowej nazwisk równych imionom pojawiły się w 1. poł. XIV w., czyli w tym samym czasie, co innych nazwisk. Jednak funkcja nazwiskowa nazwisk równych imionom jest zaznaczona w średniowieczu znacznie słabiej niż nazwisk odmiejscowych i odapelatywnych. Innymi słowy – proces

kształtowania się nazwisk równych imionom przebiegał wolniej, chociaż rozpoczął się w tym samym czasie, co proces kształtowania się nazwisk odapelatywnych, a wcześniej nawet niż nazwisk odmiejscowych na *-ski*.

Przyczyną tego wolniejszego tempa ustalania się funkcji nazwiskowej form imiennych mogła być mniejsza wyrazistość zestawienia antroponimicznego typu *imię + imię* z punktu widzenia funkcji nazwiskowej. Formy imienne w drugiej pozycji zestawienia obciążone były kilkoma funkcjami – ponowionego imienia, zdrobnienia, czyli formy nieoficjalnej tworzonej od imienia chrzestnego oraz patronimu. Niektóre imiona w drugiej pozycji zapewne pełniły funkcję patronimu, zatem zmieniały się z pokolenia na pokolenie. Prawdopodobnie rzadziej forma taka występowała jako ponowione imię lub nieoficjalna, zdrobniła forma imienia chrzestnego. Zatem spośród 3662 zestawień tylko część imion w drugiej pozycji, choć zapewne największa, pełniła funkcję dodatkowego określenia – potencjalnego nazwiska. Powszechne zapewne wśród użytkowników języka odczuwanie form imiennych jako imion mogło też osłabiać ich zdolność do zmiany funkcji na nazwiskową.

Żadna, oprócz imienia, forma nie występuje w systemie antroponimicznym jako imię i jako dodatkowe określenie jednocześnie. Forma odmiejscowa na *-ski* pełni tylko i wyłącznie jedną funkcję – dodatkowego określenia po imieniu. Nazwiska odapelatywne były genetycznie indywidualnymi przezwiskami o znaczeniu asocjacyjnym, zgodnym z cechami referenta, miały zatem także tylko jedną funkcję w systemie antroponimicznym – drugiego charakteryzującego określenia. Podobnie patronimum na *-ic*, *-owic* było tylko drugim określeniem, z ograniczeniem żywotności do jednej generacji. Pełnienie tylko jednej funkcji w systemie antroponimicznym mogło wpływać na szybkie tempo procesu nazwiskotwórczego form zakończonych na *-ski* i odapelatywnych.

Na wolne tempo procesów nazwiskotwórczych w wypadku nazwisk równych imionom wpływ miał także społecznie ograniczony zasięg tych nazwisk. Nazwiska mieszczańskie i chłopskie, a takimi były przede wszystkim nazwiska równe imionom, kształtowały się później niż nazwiska szlachty. Prawa polityczne i udział w życiu społeczno-politycznym stwarzały u szlachty potrzebę dokładnej identyfikacji, czyli używania nazwisk. W miarę rozwoju społeczeństwa potrzeba ta rozszerzyła się także na niższe warstwy społeczne, ale stało się to później. Zatem nazwisko równe imieniu kształtowało się wolniej niż nazwiska odmiejscowe czy odapelatywne z przyczyn językowych, tj. obciążenia formy imiennej w drugiej pozycji kilkoma funkcjami, a także z przyczyn pozajęzykowych, społecznych.

WNIOSKI KOŃCOWE

Przedstawione w niniejszej pracy badania dotyczyły występowania zestawienia antroponimicznego złożonego z dwóch imion w Polsce od XIII do XVI w. Składają się na to trzy zasadnicze zagadnienia: 1) typologia zestawień *imię + imię* wraz z ich frekwencją, 2) społeczna przynależność ich nosicieli i 3) proces przekształcania się drugiego członu zestawienia w nazwisko.

1. Pośród zestawień *imię + imię* w okresie od XIII do końca XVI w. wystąpiły 23 typy złożone z imion chrześcijańskich i słowiańskich w różnych formach (podstawowych i derywowanych). Częstotliwość ich występowania była znacznie zróżnicowana.

Najliczniejsze w badanym materiale zestawienia to: 1) imię chrześcijańskie z imieniem słowiańskim oraz 2) imię chrześcijańskie z innym imieniem chrześcijańskim. Wśród nich dały się wyodrębnić dwa zdecydowanie dominujące typy:

- 1) imię chrześcijańskie w formie podstawowej + imię słowiańskie w formie derywowanej (*Piotr Sławek*) – typ ten wystąpił ogółem 1513 razy, w tym 1169 od XIII do końca XV w. i 344 razy w XVI w.;
- 2) imię chrześcijańskie w formie podstawowej + inne imię chrześcijańskie w formie derywowanej (*Jan Marcinek*) – 1130 zestawień, w tym 796 od XIII do końca XV w. i 334 w XVI w.

Przez cały badany okres obecny, choć mniej liczny, był także typ imię chrześcijańskie w formie podstawowej + imię chrześcijańskie w formie podstawowej (*Jakub Rafał*) – ogółem 487 zestawień, w tym 307 od XIII do końca XV w. i 180 w XVI w.

Powyższe typy zestawień to typy dominujące – liczne i produktywne przez cały badany okres.

6 typów zestawień, tj.
forma podstawowa imienia chrześcijańskiego + forma derywowana tego samego imienia, np. *Jan Janik*;
imię słowiańskie w formie podstawowej + inne imię słowiańskie w formie derywowanej, np. *Stanisław Miroszek*;
imię chrześcijańskie w formie podstawowej + imię słowiańskie w formie podstawowej, np. *Mikołaj Bogdan*;
imię chrześcijańskie w formie derywowanej + inne imię chrześcijańskie w formie derywowanej, np. *Szymek Pietrek*;
imię chrześcijańskie w formie derywowanej + imię słowiańskie w formie derywowanej, np. *Hanosz Stach*;
imię słowiańskie w formie podstawowej + imię chrześcijańskie w formie derywowanej, *Stanisław Hanek*;
miało znacznie niższą frekwencję, zwłaszcza w XVI w. widoczny był spadek ich udziału w identyfikacji osób, ale do końca XVI w. utrzymały się one w systemie antroponimicznym.

Kolejne 14 typów zestawień występowało rzadko i zaczęło wycofywać się z użycia już w XV w., a w XVI w. zostały całkowicie wyparte przez typy dominujące. Są to:
imię chrześcijańskie w formie derywowanej + inne imię chrześcijańskie w formie podstawowej, np. *Hanusz Zygmunt*;
forma podstawowa imienia słowiańskiego + forma derywowana tego samego imienia, np. *Stanisław Stasz*;
imię słowiańskie w formie podstawowej + imię chrześcijańskie w formie podstawowej, np. *Stanisław Roman*;
imię słowiańskie w formie derywowanej + inne imię słowiańskie w formie derywowanej, np. *Staszek Gromek*;
forma derywowana imienia chrześcijańskiego + inna forma derywowana tego samego imienia, np. *Klimek Klisz*;
forma podstawowa imienia chrześcijańskiego + inna forma podstawowa tego samego imienia, np. *Nicolaus Niklasz*;
imię słowiańskie w formie derywowanej + imię chrześcijańskie w formie derywowanej, np. *Staszko Kołaczko*;
imię chrześcijańskie w formie derywowanej + imię słowiańskie w formie podstawowej, np. *Bartko Cieszymir*;
forma derywowana imienia chrześcijańskiego + forma podstawowa tego samego imienia, np. *Olechno Aleksander*;

imię słowiańskie w formie podstawowej + inne imię słowiańskie w formie podstawowej, np. *Stanisław Bogdan*;
imię słowiańskie w formie derywowanej + imię chrześcijańskie w formie podstawowej, np. *Staszak Grzegorz*;
forma derywowana imienia słowiańskiego + inna forma derywowana tego samego imienia, np. *Staszko Stachura*;
imię słowiańskie w formie derywowanej + inne imię słowiańskie w formie podstawowej, np. *Staszko Włościwoj*;
forma podstawowa imienia słowiańskiego + inna forma podstawowa tego samego imienia, np. *Więceśław Waclaw*.

2. Badania ujawniły społecznie ograniczony zasięg użycia nazwisk równych imionom, który był widoczny od XIV w. W średniowieczu nazwiska równe imionom w 54% identyfikowały osoby z niższych warstw społecznych – łącznie 2050 osób, w tym 1633 mieszczan i 417 chłopów. Natomiast ok. 22%, czyli 864 nosiciele takich nazwisk to szlachta. Pozostałe osoby (2958, tj. 24%) o niejasnym pochodzeniu społecznym prawdopodobnie częściej należały do niższych warstw niż do szlachty.

W XVI w. nazwisko równe imieniu nadal znacznie częściej używane było przez przedstawicieli niższych grup społecznych. Najczęściej identyfikowało ono chłopów – używało go ok. 15%, tj. 151 z 980 osób z tej warstwy. Trochę rzadziej nazwisko takie występowało u mieszczan – posługiwało się nim 9%, tj. 297 z 3361 mieszkańców miast. Nazwisko równe imieniu dość często identyfikowało szlachtę zagrodową, ubogą – 10%, tj. 232 z 2415 jej przedstawicieli nosiło takie nazwiska.

Rzadko nazwiskiem tego typu identyfikowano bogatą szlachtę – ok. 3%, tj. 145 z 4550 osób z najwyższej warstwy społecznej.

Zatem nazwisko równe imieniu wykazuje wyraźne zróżnicowanie społeczne od początku występowania – jest ono charakterystyczne dla niższych warstw społecznych – mieszczan i chłopów, a w XVI w. także dla ubogiej szlachty. Bogata szlachta używała takich nazwisk sporadycznie.

3. Proces kształtowania się nazwisk równych imionom rozpoczyna się w 1. poł. XIV w., co jest poświadczane nielicznymi jeszcze przejawami dziedziczenia takiego nazwiska przez synów po ojcu i obejmowania wspólnym nazwiskiem braci. Od 1. poł. XV w. poświadczane jest także, choć nielicznie, przejmowanie takiego nazwiska przez żonę od męża.

Zjawiska te nasiliły się w 2. poł. XV w., kiedy liczba poświadczeń dziedziczenia nazwiska równego imieniu (13) i obejmowania nim braci (29), a także przejmowania nazwiska męża przez żonę (13) wzrosła, ale nadal jeszcze była niewielka. Tym niemniej już w 2. poł. XV w. poświadczono jest dziedziczenie nazwiska równego imieniu po dziadku, czyli przez trzy pokolenia.

Przełomowym okresem dla kształtowania się nazwisk równych imionom była 2. poł. XVI w. Wówczas liczba poświadczeń dziedziczenia gwałtownie wzrosła – do 86, co dowodzi, że istniał już zwyczaj przechodzenia takiego nazwiska z ojca na syna, poświadczono jest też dziedziczenie po dziadku, tj. przez trzy generacje. W tym półwieczu widać także wzrost liczby poświadczeń obejmowania wspólnym nazwiskiem braci – do 58. Równocześnie nazwisko równe imieniu objęło całą rodzinę – ojca, matkę i syna, a także dalszych krewnych.

W 2. poł. XVI w. możemy już mówić o w pełni ukształtowanym nazwisku równym imieniu – dziedzicznym i obejmującym całą rodzinę wśród mieszczan i chłopów i rzadziej wśród szlachty.

Onomastyka, w tym antroponimia polska jest współcześnie rozwiniętą i szeroko rozwijającą się dziedziną nauki. Wśród jej osiągnięć odnotować należy różnorodne opracowania dotyczące nazwisk. Brak szczegółowego opracowania nazwisk równych imionom stanowił pewną lukę w tych badaniach. Uznałam, że warto podjąć próbę jej wypełnienia, analizując proces kształtowania się takiego nazwiska i rozszerzając badania o przynależność społeczną nosicieli, co wpisuje się w nurt badań w aspekcie kulturowym, niezwykle ważnym, bo wynikającym przecież z samego przedmiotu badań – nazwiska, czyli części kultury. Mam nadzieję, że charakterystyka nazwisk równych imionom, w tym omówienie typów zestawień dwóch imion oraz analiza procesu kształtowania się nazwisk równych imionom, jaką przedstawiłam w tej pracy, wzbogaciła naszą wiedzę na temat historii nazwisk.

Zakończenie pracy badawczej nad jakimś zagadnieniem rzadko wyczerpuje podjęty temat. Kończy pewien etap badań, a zarazem sprzyja postawieniu sobie pytania, jakie problemy, które pojawiły się przy okazji analizy materiału, zasługują na gruntowne zbadanie. W tym wypadku są to zagadnienia takie, jak np.:

- pytanie: czy istnieje związek pomiędzy pochodzeniem imienia w funkcji nazwiska (słowiańskie lub chrześcijańskie) lub jego formy (pełna lub derywowana), a stanem społecznym nosiciela?

– zasięg geograficzny takich nazwisk i ewentualne różnice w dzielnicach dawnej Polski.

Nasuwa się także problem szerszy – analiza porównawcza nazwisk równych imionom w krajach słowiańskich, a może szerzej – w krajach europejskich. Wiadomo z dotychczasowych badań, że identyfikacja dwoma imionami występowała w krajach słowiańskich – w Chorwacji już od XI w., w Czechach, Serbii i Bośni od XIII, na Rusi, w Macedonii i Bułgarii od XIV w. (Kaleta 1991, 44, 60, 63, 67). Dane te są inspirujące, interesujące byłoby porównanie ewolucji tego typu nazwisk w różnych krajach, zwłaszcza pod względem funkcji imienia w drugiej pozycji w kontekście różnicy między słowiańszczyzną zachodnią, a preferującą system patronimiczny słowiańszczyzną południowo-wschodnią.

SKRÓTY OPRACOWAŃ

- K – Klimek Z., 1997, *Nazwy osobowe pochodzenia niemieckiego*, [w:] *Słownik etymologiczno-motywacyjny staropolskich nazw osobowych*, red. A. Cieślíkowa, M. Malec, K. Rymut, cz. 5, Kraków.
- MSp – Malec M., 1971, *Budowa morfologiczna staropolskich złożonych imion osobowych*, Wrocław-Warszawa.
- MSs – Malec M., 1982, *Staropolskie skrócone nazwy osobowe od imion dwuczłonowych*, Wrocław-Warszawa.
- MCh – Malec M., 1994, *Imiona chrześcijańskie w średniowiecznej Polsce*, Kraków.
- Sr – Superanskaja A. W., 1998, *Słowa' russkich licznych imen*, Moskwa.

WYKAZ I SKRÓTY ŹRÓDEŁ

Skróty źródeł SSNO

- AC – Acta capitulorum nec non iudiciorum ecclesiasticorum selecta. I–III. Ed. B. Ulanowski.
- I. Acta capitulorum Gneznensis, Poznaniensis et Vladislaviensis. 1408–1530. MMAc XIII, 1894, ss. VI + 663.
 - II. Acta iudiciorum ecclesiasticorum dioecesium Gneznensis et Poznaniensis. 1403–1530. MMAe XVI, 1902, ss. 953.
 - III. Acta iudiciorum ecclesiasticorum dioecesium Plocensis, Vladislaviensis et Gneznensis. 1422–1533. MMAe XVIII, 1908, ss. 388.
- ACL – Acta officii consistorialis Leopoliensis antiquissima. Najstarsze akta konsystorza lwowskiego. I–II. **Wyd. W. Rolny.**
- I. 1482–1489. Wydawnictwo Towarzystwa Naukowego we Lwowie. Zabytki Dziejowe II. Lwów 1927, ss. XI + 673.
 - II. 1490–1498. Wydawnictwo Towarzystwa Naukowego we Lwowie. Zabytki Dziejowe III. Lwów 1930, ss. 706.
- AGZ – Akta grodzkie i ziemskie z czasów Rzeczypospolitej Polskiej z Archiwum tzw. Bernardyńskiego we Lwowie. Lwów 1868 i nast.
- I. Dyplomatariusz. Lwów 1868, ss. XXVII + 199.
 - II. Dyplomatariusz. Lwów 1870, ss. VII + 285.
 - III. Dyplomatariusz. Lwów 1872, ss. VII + 313.
 - IV. Dyplomatariusz. Lwów 1873, ss. VI + 303.
 - V. Dyplomatariusz. Lwów 1875, ss. VI + 293.
 - VI. Dyplomatariusz. Lwów 1876, ss. VI + 302.
 - VII. Dyplomatariusz. Lwów 1878, ss. VI + 325.
 - VIII. Dyplomatariusz. Lwów 1880, ss. VI + 351.
 - IX. Dyplomatariusz. Lwów 1883, ss. VI + 339.
 - XI. Najdawniejsze zapiski sądów sanockich 1423–1462. Lwów 1886, ss. XXV + 567.
 - XII. Najdawniejsze zapiski sądów halickich 1435–1475. Lwów 1887, ss. XIV + 551.

- XIII. Najdawniejsze zapiski sądów przemyskich i przeworskiego 1436–1468. Lwów 1888, ss. XIV + 729.
- XIV. Najdawniejsze zapiski sądów lwowskich 1440–1456. Lwów 1889, ss. XVII + 643.
- XV. Zapiski sądów lwowskich 1457–1500. Lwów 1891, ss. XIII + 720.
- XVI. Najdawniejsze zapiski sądów sanockich 1463–1552. Lwów 1894, ss. XVIII + 581.
- XVII. Najdawniejsze zapiski sądów grodzkich przemyskich i lwowskich 1469–1506. Lwów 1901, ss. LVIII + 660.
- XVIII. Najdawniejsze zapiski sądu ziemskiego przemyskiego 1469–1506. Lwów 1903, ss. XLIII + 697.
- XIX. Najdawniejsze zapiski sądu ziemskiego przeworskiego 1458–1506. Lwów 1906, ss. XXXIV + 855.
- AKH – Archiwum Komisji Historycznej. *Collectanea ex Archivo Collegii Historici. I–V. Scriptores Rerum Polonicarum. Pisarze Dziejów Polskich IV, V, IX, XII, XIII.* Kraków 1878 i nast. Wydawnictwa Komisji Historycznej Akademii Umiejętności.
- AKPr – Archiwum Komisji Prawniczej. *Collectanea ex Archivo Collegii iuridici.* Kraków 1895 i nast. Wydawnictwo Komisji Prawniczej Akademii Umiejętności.
- AP – Album Palaeographicum. Ed. S. Krzyżanowski. *Tabularum I–XXXI textus* ed. W. Semkowicz et S. Budkowa. Cracoviae 1935, ss. IV + 60.
- ArchKor – Z Jana Zamoyskiego inwentarza Archiwum Koronnego. Materiały do dziejów Rusi i Litwy w XV wieku. *Opr. O. Halecki.* AKH XII, 1919, s. 146–218.
- ARec – Acta rectoralia Almae Universitatis Studii Cracoviensis inde ab anno 1469. I. 1469–1537. Editionem curavit W. Wislocki. *Cracoviae 1893–1897, ss. 1222.*
- ARP – Akta radzieckie poznańskie. Acta consularia Posnaniensia. I–II. *Wyd. K. Kaczmarczyk.*
 I. 1434–1470. Poznańskie Towarzystwo Przyjaciół Nauk. Wydawnictwa Źródłowe Komisji Historycznej. T. VII. Poznań 1925, ss. X + 444.
 II. 1471–1501. Poznańskie Towarzystwo Przyjaciół Nauk. Wydawnictwa Źródłowe Komisji Historycznej. T. VIII. Poznań 1931, ss. VIII + 447.
- AS – Album studiosorum Universitatis Cracoviensis.
 I. Ab anno 1400 ad annum 1489. (Ed.) B. Ulanowski. Cracoviae 1887, ss. XII + 294.
 II. Ab anno 1490 ad annum 1515. Editionem curavit A. Chmiel. Cracoviae 1892, ss. 160.
- B – J. Baudouin de Courtenay, *Roty przysięg z archiwum radomskiego* 1415–1432. Materiały i Prace Komisji Językowej Akademii Umiejętności w Krakowie II. 1907. s. 295–309.
- Ba – J. W. Bandtkie, *Jus Polonicum, codicibus veteribus, manuscriptis et editionibus quibusque collocatis.* Varsaviae 1831, ss. XXII + 472.
- Bar – I. T. Baranowski, *Spis rycerstwa powiatu wiskiego i wąsoskiego, które uczestniczyły w wyprawie wołoskiej 1497 r.* *Collectanea Biblioteki Ordynacji hr. Krasińskich IV.* Warszawa 1913, ss. 50.
- Biał – Białkowski. *Wilkierze XV–XVII wieku.* Materiały do monografii Lublina I. Lublin 1928, ss. VIII + 37.

- Biecz* – B. Ulanowski, Najdawniejsza księga sądowa miasta Biecza. AKPr V. 1897. s. 401–438
- Bob* – Acta expeditionum bellicialium palatinatus Calissiensis et Posnaniensis in Valachos et in Turcas a. 1497–1498 in archivo regio Posnaniensi asservata. Ed. M. Bobrzyński. StPPP VII, 1882, s. 1–165.
- Boch* – Rachunki żupne bocheńskie z lat 1394–1421. Wyd. J. Karwasińska. AKH XV, 1939, s. 123–233.
- Bog* – Kronika Boguchwała i Godysława Paska. Wyd. W. A. Maciejowski. MPH II 1872, s. 454–598.
- Bon* – A. Boniecki, Kronika rodziny Bonieckich z przydomkiem Fredro, herbu Bończa. Warszawa 1875, ss. II + 86.
- Bre* – Urkunden zur Geschichte des Bisthums Breslau im Mittelalter. Hg. v. G. A. Stenzel. Breslau 1845, ss. CII + 401.
- Ca* – Liber cancellariae Stanislai Ciołek. Ein Formelbuch der polnischen Konigskanzlei aus der Zeit der husitischen Bewegung. I–II. Hg. v. J. Caro.
I. Archiv für osterreichische Geschichte XLV, Wien 1871, s. 319–545.
II. Archiv für osterreichische Geschichte LII, Wien 1875, s. 1–273.
- CdP* – Codex diplomaticus Poloniae. Kodeks dyplomatyczny Polski. I–IV.
I. Wyd. L. Ryszczewski i A. Muczkowski. Warszawa 1848, ss. XXIII + 367 + LXXII.
II. Wyd. L. Ryszczewski i A. Muczkowski. Warszawa 1848, ss. XXIII + 477.
III. Wvd. J. Bartoszewicz. Warszawa 1858, ss. VIII + XVIII + 484 + LXVI.
IV. Wyd. M. Bobowski. Warszawa 1887, ss. XIII + 237 + XI.
- CdSil* – Codex diplomaticus Silesiae. Hg. vom Vereine für Geschichte und Alterthum Schlesiens. Breslau 1857 i nast.
I. Urkunden des Klosters Czarnowanz. Hg. v. W. Wattenbach. Breslau 1857, ss. XXII + 181.
II. Urkunden des Kloster Rauden und Himmelwitz, der Dominicaner und der Dominicanerinnen in der Stadt Ratibor. Hg. v. W. Wattenbach. Breslau 1859, ss. LXXV + 272.
III. Rechnungsbücher der Stadt Breslau. Hg. V. C. Grünhagen. Breslau 1860. ss. XVII + 172.
IV. Urkunden schlesischer Dorfer zur Geschichte der landlichen Verhältnisse und der Flureintheilung insbesondere. Hg. v. A. Meitzen. Breslau 1863, ss. 391.
V. Das Formelbuch des Domherrn Arnold von Protzan. Hg. v. W. Wattenbach. Breslau 1862, ss. XX + 342.
VI. Registrom St. Wenceslai. Urkunden vorzuglich zur Geschichte Oberschlesiens nach cinem Copialbuch Herzogs Johannis von Oepeln Und Ratibor in Auszugen mitgetheilt. Hg. v. W. Wattenbach u. C. Grünhagen. Breslau 1865, ss. VIII + 246.
VII/1. Regesten zur schlesischen Geschichte. Namens des Vereins für Geschichte Und Alterthum Schlesiens hg. v. C. Grünhagen. Bis zum Jahre 1250. Nebst Register. Zweite umgearbeitete und vermehrte Auflage. Breslau 1884, ss. 400.

- VII/2. Bis zum Jahre 1280. Breslau 1875, ss. 295.
- VII/3. Bis zum Jahre 1300. Nebst Register. Breslau 1886, ss. 347.
- IX. **Urkunden der Stadt Brieg. Urkundliche und chronikalische Nachrichten** über die Stadt Brieg, die dortigen Kloester, die Stadt- und Stiftsgüter bis zum Jahre 1550. Hg. v. C. Grünhagen. Breslau 1870, ss. X + 237.
- X. **Urkunden des Klosters Kamenz.** Hg. v. P. Pfothenhauer. Breslau 1881, ss. VIII + 375.
- XII. **Schlesiens Münzgeschichte im Mittelalter. I. Urkundenbuch und Mundtafeln.** Hg. v. F. Friedensburg. Breslau 1887, ss. 112.
- XIV. **Librer fundationis episcopatus Vratislaviensis.** Hg. v. H. Margraf U. J. W. Schulte. Breslau 1889. ss. XCIV + 211.
- XVI. **Regesten zur schlesischen Geschichte 1301–1315.** Namens des Vereins für Geschichte und Alterthum Schlesiens lig. v. C. Grünhagen u. K. Wutke. Breslau 1891, ss. 359.
- XVIII. **Regesten zur schlesischen Geschichte 1316–1326.** Namens des Vereins für Geschichte und Alterthum Schlesiens hg. v. C. Grünhagen u. K. Wutke. Breslau 1898, ss. 391.
- XX. **Schlesiens Bergbau- und Hüttenwesen. Urkunden (1136–1528)** Hg v. K. Wutke. Breslau 1900, ss. VII + 302.
- XXII. **Regesten zur schlesischen Geschichte 1327–1333.** Namens des Vereins für Geschichte Und Alterthum Schlesiens hg. v. C. Grünhagen u. K. Wutke Breslau 1903, ss. 281.
- XXIX. **Regesten zur schlesischen Geschichte 1334–1337.** Namens des Vereins für Geschichte Schlesiens und der Historischen Kommission für Schlesien hg. v. K. Wutke in Verbindung mit E. Randt u. H. Bellee. Breslau 1923, ss. 255.
- XXX. **Regesten zur schlesischen Geschichte 1338–1342.** Namens der Historischen Kommission für Schlesien bearb. v. K. Wutke u. E. Randt. Breslau 1930, ss. 380.
- CdUC* – **Codex diplomaticus Universitatis Studii Generalis Cracoviensis. I–III.**
I. 1365–1440. Cracoviae 1870, ss. VII + 204 + VII + 23.
II. 1441–1470. Cracoviae 1873, ss. IX + 272 + 32.
III. 1471–1506. Cracoviae 1880, ss. VII + 27 + 245 + VII.
- CEp* – **Codex epistolaris saeculi decimi quinti. I–III.**
I/1. Coll. opera A. Sokołowski, J. Szujski. MMAe IIa, 1876, ss. LXX + 158.
I/2. Coll. opera J. Szujski. MMAe IIb, 1876, ss. 368.
II. Coll. opera A. Lewicki. MMAe XII, 1891, ss. LXXVII + 531.
III. Coll. opera A. Lewicki. MMAe XIV, 1894, ss. LXXX + 665.
- CEpV* – A. Prochaska, **Codex epistolaris Vitoldi, magni ducis Lithuaniae 1376–1430.** MMAe VI, 1882, ss. XCVI + 1113.
- Chelm* – **Akty odnoszjaszcziesja k istorii bywszej cholmskoj eparchii. Akty Izdawamyje Wilenskoju Archeograficzekoju Komisziejju XIX.** Wilno 1892, ss. CLXXVI – 405.
- Chl* – **Zbiór dokumentów znajdujących się w Bibliotece hr. Przeździeckich w Warszawie.** Wyd. A. Chmiel. Kraków 1890, ss. XIX + 160.

- Chm* – Księgi radzieckie kazimierskie. Acta consularia Casimiriensia 1369–1381 et 1385–1402. Wyd. A. Chmiel. Wydawnictwa Archiwum Aktów Dawnych Miasta Krakowa II. Kraków 1932, ss. VII + 671.
- Chod* – Statuta synodalia dioecesis Wladislaviensis et Pomeraniae. Coli. et ed. Z. Chodyński. Varsaviae 1890, ss. 298 + XXXVIII.
- ChoS* – H. Chodynicki, Sejmiki ziem ruskich w w. XV. Studia nad Historią Prawa Polskiego III/1. Lwów 1906, ss. 119.
- CrIm* – J. Ptaśnik, Cracovia impressorum XV et XVI saeculorum. Monumenta Poloniae Typographica XV et XVI saeculorum. I. Lwów 1922, ss. 178–1–456.
- Cruc* – Lites ac res gestae inter Polonos ordinemque Cruciferorum. I–III. I. Wyd. I. Zakrzewski. Poznań 1890, ss. VIII + 461. II. Wyd. I. Zakrzewski. Poznań 1892, ss. 482. III. Wyd. J. Karwasińska. Warszawa 1935, ss. XLI + 257.
- CyzKłob* – J. Fijałek, Cyzjojan polski z r. 1471. PrF XII, 1927, s. 428–448.
- CyzPło* – J. Łoś, Dwa teksty staropolskie. II. Cisjojanus płocki. Materiały i Prace Komisji Językowej Akademii Umiejętności w Krakowie V, 1912, s. 436–443.
- CyzWr* – P. Diels, Der alteste polnische Cisjojanus. Mitteilungen des Osterreichischen Instituts für Geschichtsforschung LI, 1937, s. 456–470.
- Czarn* – Kronika Janka z Czarnkowa. Opr. J. Szlachtowski. MPH II, 1872, s. 601–756.
- Czer* – Księga ziemi czerskiej. Liber terrae Cernensis 1404–1425. Najdawniejsze księgi sądowe. Wyd. T. L(ubomirski). Warszawa 1879, ss. CV + 357.
- Dą* – P. Dąbkowski, Przewóz wodny. Studium z historii prawa polskiego. RWHF LVII, 1914, s. 196–301.
- Dąb* – P. Dąbkowski, Ziemia sanocka w XV stuleciu. I-II.
I. Wschód. Wydawnictwo do Dziejów Kultury Ziem Wschodnich Rzeczypospolitej Polskiej XI. Lwów 1931, ss. 187.
II. Wschód. Wydawnictwo do Dziejów Kultury Ziem Wschodnich Rzeczypospolitej Polskiej XII. Lwów 1931, ss. 134.
- DbK* – P. Dąbkowski, Wierna ręka, czyli pokład. Studia nad Historią Prawa Polskiego III/2. Lwów 1909, ss. 188.
- DKL* – (J. G. G. Büsching), Die Urkunden des Klosters Leubus. I. Breslau 1821, ss. 193.
- DKl* – Klejnoty Długoszowe. Opr. i wyd. M. Friedberg. RHer X, 1931, ss. 118.
- DłBen* – J. Długosz, Liber beneficiorum dioecesis Cracoviensis. I–III. Ed. A. Przewdziecki.
I. Ecclesia cathedralis Cracoviensis. Ecclesiae collegiatarum. Opera omnia VII – Cracoviae 1863, ss. X + 652 + LVI.
II. Ecclesiae parochiales. Opera omnia VIII. Cracoviae 1864, ss. 576 + LXXXIV.
III. Monasteria. Opera omnia IX. Cracoviae 1864, ss. 480 + LXXII.
- DłOp* – J. Długosz, Opera omnia. I, X–XIV. Ed. A. Przewdziecki.
I. Vita s. Stanislai. Vita b. Kunegundis. Vitae episcoporum Poloniae. Vita Sbignei de Olesnica cardinalis. Clenodia. Banderia Prutenorum. Epistolae. Ad fidem veterum librorum mancriptorum recensuerunt I. Polkowski et I. Żegota Pauli. Cracoviae 1887, ss. XVI + 638 + XXVII.

- X. Historiae Polonicae libri XII. T. I. Libri I, II, III, IV. Instruxit I. Żegota Pauli cura et impensis A. Przezdziecki. Cracoviae 1873, ss. VII + XII + 565.
- XI. Historiae Polonicae libri XII. T. II. Libri V, VI, VII, VIII. Instruxit I. Żegota Pauli cura et impensis A. Przezdziecki. Cracoviae 1873, ss. 545.
- XII. Historiae Polonicae libri XII. T. III. Libri IX, X. Instruxit I. Żegota Pauli cura et impensis A. Przezdziecki. Cracoviae 1876, ss. 595.
- XIII. Historiae Polonicae libri XII. T. IV. Libri XI, XII. Instruxit I. Żegota Pauli cura et impensis A. Przezdziecki. Cracoviae 1877, ss. 733.
- XIV. Historiae Polonicae libri XII. T. V. Liber XII (XIII). Instruxit I. Żegota Pauli cura et impensis A. Przezdziecki. Cracoviae 1878, ss. 702.
- Dom* – Zbiór formuł zakonu dominikańskiego prowincji polskiej z lat 1338–1411. AKH XII/2, 1938, s. 220–393.
- Dukl* – A. Kamiński, Nieznane karty z przeszłości miasteczka Dukli (1358–1540). Prace z dziejów Polski feudalnej ofiarowane Romanowi Grodeckiemu w 70. rocznicę urodzin. Warszawa 1960, s. 401–430.
- Elem I* – Elementa ad fontium editiones I. Polonica ex libris „obligationum et solutio num” Camerae Apostolicae ab a. 1373. Coll. J. Lisowski. Ed. Institutum Historiam Poloniam Romae. Romae 1960, ss. XV + 292.
- Elem II* – Elementa ad fontium editiones II. „Liber disparata antiqua continens” Alexandra Masoviensi episcopo Tridentino dicatus. Praesentat E. Winkler. Ed. Institutum Historicum Poloniam Romae. Romae 1960, ss. XVII + 187 + XIX tablic.
- Erz* – B. Erzepki, Urywek z księgi rozchodów podrzęctwa niepolomickiego... od 10 września 1388 do 13 t. m. i r. tudzież od 15 grudnia tegoż samego r. do 2 lutego 1389. Roczniki Towarzystwa Przyjaciół Nauk Poznańskiego XV H/1, 1890, s. 405–429.
- Fed* – K. Fedorowicz, Dostojnicy i urzędnicy świeccy województwa krakowskiego w latach 1374–1506. AKH VIII, 1898, s. 1–290.
- FG* – Fotografia Gabinetu Nauk Pomocniczych Historii U. J.
- Fon* – Towarzystwo Przyjaciół Nauk na Śląsku. Fontes. II, V.
II. Staropolskie teksty z protokolarza miasta Woźniki w województwie śląskim. 1521–1570. Wyd. L. Musioł. Katowice 1936, ss. 63 (w przypisie 6 na s. 16 fragment najstarszego protokolarza miasta Pszczyny, protokół z r. 1495).
V. Wędrynia, jedna ze wsi beskidzkich w pow. cieszyńskim. Jej dzieje i źródła historyczne z Archiwum zamkowego w Cieszynie. Wyd. F. Popiołek. Katowice 1938, ss. 85 (dokumenty z r. 1426 i 1440 na s. 26–28).
- Form* – K. Górski, Formularz Jerzego pisarza grodzkiego krakowskiego ok. 1399–1415. Towarzystwo Naukowe w Toruniu. Fontes XXXV. Toruń 1950, ss. XXVIII + 106.
- Ga* – K. Górski, Historia artylerii polskiej. Warszawa 1902, ss. 324.
- GHenr* – Księga henrykowska. Liber foundationis claustris sancte Marie Virginis in Heinrichow. Z tekstu łacińskiego przetłumaczył R. Grodecki. Biblioteka Tekstów Historycznych II. Poznań–Wrocław 1949, ss. 439.

- Gj* – K. Górski, *Historia jazdy polskiej*. Kraków 1894, ss. 363. Tekst poprawiony i uzupełniony na podstawie rękopisu z Archiwum Głównego Akt Dawnych.
- Głow* – W. W. Głowacki, *Przynależność organizacyjna aptekarzy w dawnym Poznaniu*. Kronika miasta Poznania XV, 1937, s. 133–171.
- Gol* – *Akta sądu leńskiego wyższego w Gródku Goleskim 1405–1546*. Wyd. F. Piekosiński. StPPP IX, 1889, ss. XXXIV + 320.
- Górn* – *Górnictwo w Polsce. Opis kopalnictwa i hutnictwa polskiego pod względem technicznym, historyczno-statystycznym i prawnym* skreślił H. Łąbęcki II/4. *Corpus juris metallici Polonici Antiquioris seu collectio statutorum, privilegiorum, mandatorum et laudorum, antiquum jus montanum et metallicum polonicum complectum*. Warszawa 1841, s. 79–514.
- Gp* – K. Górski, *Historia piechoty polskiej*. Kraków 1893, ss. 271. Tekst poprawiony i uzupełniony na podstawie rękopisu z Archiwum Głównego Akt Dawnych.
- GrMark* – *Lehns- Und Besitzurkunden Schlesiens und seiner einzelnen Furstenthume im Mittelalter*. Hg. v. C. Grünhagen und H. Markgraf.
I. Leipzig 1881, ss. 10 + 555.
II. Leipzig 1883, ss. 690.
- GUS* – *Urkundensammlung zur Geschichte des Ursprungs der Stadte und der Einführung und Verbreitung deutscher Kolonisten und Rechte in Schlesien und der Ober-Lausitz*. Hg. v. G. A. Tzschoppe u. G. A. Stenzel. Hamburg 1832, ss. XVI + 656.
- H* – R. Hube, *Roty przysięg krakowskich z końca wieku XIV*. Redakcja Biblioteki Warszawskiej. Warszawa 1875, ss. 28.
- Hae* – *Urkundensammlung zur Geschichte des Furstenthums Oels bis zum Aussterbender Piastischen Herzogslinie*. Hg. v. W. Haeusler. Breslau 1883, ss. 192.
- Hb* – R. Hube, *Zbiór rot przysięg sądowych poznańskich, kościańskich, kalickich, sieradzkich, piotrkowskich i dobrzyszyckich z końca wieku XIV i pierwszych lat wieku XV*. Biblioteka Umiejętności Prawnych, seria IV, nr 67. Warszawa 1888, s. VI + 160.
- Heinr* – G. A. Stenzel, *Liber fundationis claustris sanctae Mariae Virginis in Heinrichow oder Gründungsbuch des Klosters Heinrichau*. Breslau 1854, ss. XX + 220.
- Hel I* – A. Z. Helcel, *Wyimki z najdawniejszych ksiąg sądowych ziemi krakowskiej mianowicie z lat 1388, 1389 i 1390*. StPPP I, 1856, s. 229–262.
- Hel II* – A. Z. Helcel, *Prawo polskie w praktyce sądowej XIV i XV wieku*. Wyciągi z najdawniejszych ksiąg sądowych ziemi krakowskiej. StPPP II, 1870, s. 35–958.
- Hel III* – (A. Z. Helcel), *Wybór zapisek z ksiąg krakowskich*. Dodatek. Wyciągi z księgi drugiej dawnych królewskich, wiecowych i ziemskich krakowskich sądowych roków (od r. 1451 do 1462). (Kraków 1867), ss. 312.
- Hu* – R. Hube, *Sądy, ich praktyka i stosunki prawne społeczeństwa w Polsce ku schyłkowi 14. wieku*. Biblioteka Umiejętności Prawnych, seria IV, nr 38. Warszawa 1886, ss. IV + IV + 410.
- Hub* – R. Hube, *Kilka aktów oryginalnych sądowych z wieku XIV i XV*. Biblioteka Warszawska 1873/IV, s. 219–240.
- HuDod* – R. Hube, *Dodatki do dzieła: Sądy, ich praktyka ...* (por. wyżej skrót *Ilu*) ss. 110 + V + 2.

- Ibrah* – Relacja Ibrahima ibn Ja’kuba z podróży do krajów słowiańskich w przekazie al-Bekriego. Wydał, wstępem, komentarzem i przekładem opatrzył T. Kowalski przy współudziale J. Kostrzewskiego, K. Stolyhwy, K. Moszyńskiego i K. Nitscha. Pomniki Dziejowe Polski, seria II, t. 1. Kraków 1946, ss. 162.
- Imbr* – Z. Budkowa-Kozłowska, Dokumenty klasztoru pp. norbertanek w Imbramowicach (1228–1450). AKH XVI, 1948, s. 77–126.
- Inc* – W. Wisłocki, Incunabula typographica Bibliothecae Universitatis Jagellonicae Cracoviensis inde ab inventa arte imprimendi usque ad a. 1500. Cracoviae 1900 ss. XXXIV + 634.
- Inscr* – Inscriptiones clenodiales ex libris iudicialibus palatinatus Cracoviensis. Collet ed. B. Ulanowski. StPPP VII, 1885, ss. XV + 277–626.
- Jabl* – A. Jabłonowski, Bona regalia onerata in terris Russiae etc. Lustratio 1469. Dodatek do Źródeł Dziejowych XVIII/1. Polska XVI wieku pod względem geograficzno-statystycznym VII/1. Ziemie ruskie, Ruś Czerwona. Warszawa 1902 s. 1–72.
- Jad* – A. Semkowicz, Vita sanctae Hedwigis. MPH IV, 1884, s. 501–651.
- JA* – Archiv für slavische Philologie. Hg. v. V. Jagić. Berlin 1876 i nast.
- JA X* – 1887, s. 365–416: A. Brückner, Ober die alteren Texte des Polnischen.
- JA XIV* – 1892, s. 481–512: A. Brückner, Neue Quellen zur Geschichte der polnischen Sprache und Literatur.
- JA XVI* – 1894, s. 603–606: A. Brückner, Zu den Gesta Romanorum.
- Jck* – L. Ćwikliński, De vita et miraculis sanctilacchonis (Hyacinthi) ordinis fratrum Praedicatorum, auctore Stanislao, lectore Cracoviensi eiusdem ordinis. MPH IV, 1884, s. 818–903.
- JNow* – J. Nowacki, Nieznane dokumenty z XIII wieku. Nasza Przeszość IV, 1948, s. 279–294.
- JP* – Język Polski. Organ Towarzystwa Miłośników Języka Polskiego. Kraków 1913 i nast.
- JP XXXIII* – 1953, s. 381–391: W. Kuraszkiewicz, Najdawniejszy przejaw zbieżności głosek rz i ż u pisarza pyzdrowskiego z lat 1410–1418.
- JP XXXVI* – 1956, s. 32–35: A. Wolff, Teksty polskie najstarszej księgi ławniczej miasta Nowej Warszawy.
- JP XXXVII* – 1957, s. 119–124: W. Kuraszkiewicz, Niebożec – nieboszczyk, niebożę – niebarak.
- JP XXXVIII* – 1957, s. 161–173: W. Kuraszkiewicz i H. Kowalewicz, Wybrane zapiski sądowe z poznańskich ksiąg ziemskich 1408–1419 r. Uwzględniono poprawki z JP XXXVIII 1958, s. 115.
- JurPędz* – Stanisław Kuraś, Początki krakowskiej jurydyki Pędzichowa. Małopolskie Studia Historyczne I/2. Kraków- 1958, s. 59–65.
- Kacz* – Księgi przyjęć do prawa miejskiego w Krakowie. Libri iuris civilis Cracoviensis 1392–1506. Wyd. K. Kaczmarczyk. Wydawnictwa Archiwum Aktów Dawnych Miasta Krakowa V. Kraków 1913, ss. XXIV + 560.
- Kadł* – Mistrza Wincentego Kronika polska. Wyd. A. Bielowski. MPH II, 1872. s. 191–453.
- Kal* – B. Ulanowski, Wybór zapisek sądowych kaliskich z lat 1409–1416. AKH III. 1886, ss. IV + 153–269.

- Kai* – L. Musioł, Materiały do dziejów Wielkich Katowic (1299–1799). Pamiętnik Instytutu Śląskiego II. Katowice 1936, ss. 219.
- Kb* – J. Kobierzycki, Przyczynki do dziejów ziemi sieradzkiej I. Warszawa 1915, ss. 125.
- Kchn* – J. K. Kochanowski, Trzy odczyty o Polsce. Warszawa (1917), ss. 134.
- Kęć* – W. Kętrzyński, 30 dokumentów katedry płockiej. 1230–1317. Sprawozdanie z Czynności Zakładu Narodowego imienia Ossolińskich za rok 1888. Lwów 1888.
- KHist* – Kwartalnik Historyczny. Organ Towarzystwa Historycznego. Lwów 1887.
- KHist VI* – 1892, s. 1–33: A. Prochaska, W sprawie zajęcia Rusi przez Kazimierza Wielkiego.
- KHist IX* – 1895, s. 239–245: A. Lewicki, Pseudo-Warneńczyk.
- KHist IX* – 1895, s. 477–478: F. Bostel, Do elekcji Jana Olbrachta.
- KHist IX* – 1895, s. 648–656: F. Papee, Zatarg podatkowy Kazimierza Jagiellończyka z miastem Krakowem 1487 r.
- KHist IX* – 1895, s. 657–663: A. Halban, Rozdział majątku klasztornego pomiędzy opata i mnichów w klasztorze Św. Krzyża na Łysej Górze w roku 1427.
- KHist X* – 1896, s. 307–312: A. P(rocha)ska, Do krytyki opowiadania Długosza o Elżbiecie Granowskiej.
- KHist XII* – 1898, s. 88–99: S. Kutrzeba, Przyczynek do dyplomatyki polskiej wieku XIII.
- KHist XII* – 1898, s. 561–566: A. Semkowicz, Adelajda, Krystyna i Jadwiga, żony Kazimierza Wielkiego.
- KHist XIV* – 1900, s. 447–453: W. Semkowicz, Zapiska herbowa przemyska z r. 1478.
- KHist XXIV* – 1910, s. 66–97: W. Semkowicz, Nieznane nadania na rzecz opactwa jędrzejowskiego z XII w.
- KHist XXIV* – 1910, s. 422–467: J. Friedberg, Zatarg Polski z Rzymem w czasie wojny trzydziestoletniej.
- KHist XXIV* – 1910, s. 528–532: W. Semkowicz, Nieznana zapiska o bitwie pod Koronowem w r. 1410.
- KHist XXIV* – 1910, s. 532–536: W. Semkowicz, Kilka przyczynków do działalności Mikołaja Kornicz Sistrzeńca 1432–1434.
- KHist XXV* – 1911, s. 1–34: M. Łodyński, Stosunki w Sandomierskiem w latach 1234–1239 (Przyczynek do dziejów Bolka Wstydliwego).
- KHist XXV* – 1911, s. 81–96: A. Klodziński, Recenzje prac J. Ptaśnika: 1) Gli Italiani a Cracovia del XVI secolo al XVIII, 2) Italia mercatoria apud Polonos saeculo XV ineunte, 3) Włoski Kraków za Kazimierza Wielkiego i Władysława Jagiełły.
- KHist XXV* – 1911, s. 363–428: O. Górka, Przyczynki do dyplomatyki polskiej XII wieku.
- KHist XXXI* – 1917, s. 15–46: J. Thumenówna, Rodzina ks. Stanisława Orzechowskiego.
- KHist XXXII* – 1918, s. 473–477: W. Abraham, Akt fundacyjny króla Władysława Jagiełły dla biskupstwa chełmskiego. Korczyn 16 sierpnia 1417.
- KHist XXXVI* – 1922, s. 142–146: L. Białkowski, Recenzja pracy: S. Kozierowski, Nieznane zapiski heraldyczne. Odbitka z Rocznika XLIII Tow. Przyj. Nauk Poznańskiego. Poznań 1915.
- KHist XXXVII* – 1923, s. 125–129: K. Piekarski, Zawieszenie w wykładach Sentencji do dekretów Arnolda z Mirzyńca w latach 1465–1467.

- KHist XXXVIII* – 1924, s. 456–159: K. Maleczyński, Dwa nieznanne dokumenty jędrzejowskie z XIII w.
- KHist XXXVIII*–1924, s. 460–463: A. Hirsberg, Dwa nieznanne dokumenty łąpczyckie z XIV w.
- KHis XXXIX* – 1925, s. 70–80: J. Brustigerowa, Guarino a Polska.
- KHist XL* – 1926, s. 185–196: K. Maleczyński, Kilka nieznananych dokumentów z XIII w. przeważnie z archiwów poznańskich.
- KHist XL* – 1926, s. 408–411: W. Rolny, Kiedy umarł arcybiskup lwowski Jan Wątróbka?
- KHist XLI* – 1927, s. 519–579: K. Badecki, Zaginione księgi średniowiecznego Lwowa.
- KHist XLII* – 1928, s. 67–69: A. Wolff, Nieznany dokument Ziemowita Trojdenowicza dla klasztoru w Czerwińsku z 31 I 1342 r.
- KHist XLIV* – 1930, s. 176–180: Z. Zeimerówna, Nowe szczegóły do dziejów wczesnego renesansu w Polsce.
- KHist XLIV* – 1930, s. 340–348: Z. Budkowa-Kozłowska, Płockie zapiski o cudach z r. 1148.
- KHist XLV* – 1931, s. 16–24: J. Rafacz, Kara „chążyb” w Sieradzkim w XV wieku.
- KHist XLV* – 1931, s. 254–259: K. Maleczyński, Dwa nie drukowane akty przymierza Kazimierza Wielkiego z Danią z r. 1350 i 1363.
- KHist XLVI* – 1932, s. 148–149: A. Liedtke, Nieznany list w. księcia litewskiego Witolda do Jana biskupa wrocławskiego z r. 1417.
- KHist XLVI* – 1932, s. 371–377: M. Niwiński, Dokumenty Łokietka dla dóbr łączyckich opactwa wąchockiego.
- KHist XLVII* – 1933, s. 73–77: P. Kałwa, Przywilej fundacyjny Władysława Jagiełły dla kapituły chełmskiej z r. 1429.
- KHist XLVIII* – 1934, s. 65–69: Z. Budkowa-Kozłowska, Dokument z r. 1390 w sprawie „ruszycy”.
- KHist XLVIII* – 1934, s. 595–598: F. Pohorecki, Recenzja pracy: L. Białkowski. Lubelska księga podkomorska XV wieku.
- KHist XLIX* – 1935, s. 111–115: J. Seruga, Dokument z r. 1467 dla miasta Krosna.
- KHist LI* – 1937, s. 712–716: Z. Kaczmarczyk, Nieznany dokument Kazimierza Wielkiego dla Mszany Dolnej i Górnej z 1365 r.
- KHist LII* – 1938, s. 645–658: J. Mitkowski, Nieznane dokumenty Leszka Białego z lat 1217 i 1222.
- KHist LIII* – 1939, s. 85–88: Z. Budkowa-Kozłowska, Recenzja pracy: A. Bochnak, Grób biskupa Maura w krypcie Św. Leonarda na Wawelu.
- Kkk* – Kodeks dyplomatyczny katedry krakowskiej Św. Wacława. I–II. **Wyd. F. Piekoskiński.**
I. 1166–1366. MMAe I, 1874, ss. XLI – 375.
II. 1367–1423. MMAe VIII, 1883, ss. XXXVIII + 597.
- KkM* – Kodeks dyplomatyczny Księstwa Mazowieckiego. (Wyd. T. Lubomirski). Warszawa 1863, ss. IV + 346 + X.
- KIj* – J. Fijałek. Zbiór dokumentów zakonu oo. paulinów w Polsce. I. 1328–1464 Kraków 1938, ss. 316.
- Kln* – A. Kalina, Anecdota palaeopolonica. III. JA VI, 1882, s. 184–215.
- KMaz* – J. K. Kochanowski, Zbiór ogólny przywilejów i spominków mazowieckich. I. Warszawa 1919, ss. XXVII + 573. Uwzględniono corrigenda w recenzji W. Semkowicza, *KHist XXXVII*, 1923, s. 134–166.

- KmK* – Kodeks dyplomatyczny miasta Krakowa. 1257–1506. I–II. **Wyd. F. Piekosiński.**
 I. MMAe V, 1879, ss. LXXX + 370.
 II. MMAe VII, 1882, ss. XXXIV + 371–850.
- KMłp* – Kodeks dyplomatyczny Małopolski. I–IV. **Wyd. F. Piekosiński.**
 I. 1178–1386. MMAe III, 1876, ss. LIV + 552.
 II. 1153–1333. MMAe IX, 1886, ss. LVI + 374.
 III. 1333–1386. MMAe X, 1887, ss. XXXII + 480.
 IV. 1386–1450. MMAe XVII, 1905, ss. L + 634.
- Kng* – W. Kętrzyński. *Vita et miracula sanctae Kyngae ducissae Cracoviensis.* MPH IV, 1884, s. 662–744.
- Kniaz* – Z. Kniaziółucki. Materiały do biografii Mikołaja Reja z Nagłowic. Archiwum do Dziejów Literatury i Oświaty w Polsce VII, 1892, s. 241–641.
- Koch* – Księgi sądowe brzesko-kujawskie 1418–1424. Opr. i wyd. J. K. Kochanowski. TP VII, 1905, ss. XXI + 631.
- Kog* – S. Kozierowski. Badania nazw topograficznych dzisiejszej archidiecezji gnieźnieńskiej. Poznań 1914. ss. 440.
- KoP* – S. Kozierowski. Badania nazw topograficznych dzisiejszej archidiecezji poznańskiej. I–II. I. A–O. **Poznań 1916, ss. XX + 577.** II. P–Ż. **Poznań 1916, ss. 765.**
- Korn* – G. Korn, Breslauer Urkundenbuch. I. Breslau 1870, ss. VII + 277.
- KoRodz* – S. Kozierowski. Nazwiska, przezwiska, przydomki, imiona polskie niektórych typów słowotwórczych. Księga rodzaju ludu polskiego. Poznań 1948, ss. XVI + 128.
- KoW* – S. Kozierowski. Badania nazw topograficznych na obszarze dawnej wschodniej Wielkopolski. I–II. I. A–O. **Poznań 1926, ss. X + 325.** II. P–Ż. **Poznań 1928, ss. 413.**
- KoZ* – S. Kozierowski, Badania nazw topograficznych na obszarze dawnej zachodniej i środkowej Wielkopolski. I–II. I. A–Ł. **Roczniki Poznańskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk XLVII, 1920. Poznań 1921, ss. XXIV + 503.** II. M–Ż. **Roczniki Poznańskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk XLVIII, 1921. Poznań 1922, ss. 616.**
- KoZap* – S. Kozierowski. Nieznane zapiski heraldyczne ... z ksiąg ziemskich i grodzkich w Poznańskim Archiwum Państwowym złożonych. Roczniki Towarzystwa Przyjaciół Nauk Poznańskiego XLIII. Poznań 1915, s. 1–65.
- Kr I* – B. Ulanowski, Roty przysięg krakowskich z lat 1399–1418. SKI III, 1884 s. 185–197.
- Kr II* – B. Ulanowski, Kilka aktów polskich z Archiwum Krajowego w Krakowie. SKJ III, 1884, s. 332–335.
- Krak* – Antiquissimi libri iudiciales terrae Cracoviensis. Najdawniejsze księgi sądowe krakowskie. I–II. Editionem curavit B. Ulanowski. I. 1374–1390. StPPP VIII/1, 1884, ss. XXII + 362 + 24 + tabl. I–VI. II. 1394–1400. StPPP VIII/2, 1886, ss. II + 363–982 + 25–40 + tabl. VII–XII.
- Krot* – K. Krotoski. Dzieje miasta Krotoszyna. I. Miasto Krotoszyn i jego dziedzice za czasów polskich 1415–1779. Krotoszyn 1930, ss. 399.
- Kryn* – Z papierów po A. Pawińskim. II. **Roty przysięg chęcińskie.** Wyd. M. Z. Kryński. PrF VIII, 1916, s. 16–20.

- Krzyż* – S. Krzyżanowski. Podwoły kazimierskie 1407–1432. AKH XI, 1909–1913, s. 392–465. Rachunki wielkorządowe krakowskie z lat 1461–1462 i 1471. Ibid., s. 466–526.
- KSKr I* – Z. Perzanowski i M. Karaś, Nieznane czternastowieczne rotty polskie z ksiąg sądowych ziemskich krakowskich. Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Jagiellońskiego XVII. Filologia IV. **Prace Językoznawcze II. Kraków 1958, s. 237–255.**
- KSKr II* – Z. Perzanowski i M. Karaś, Roty polskie z ksiąg sądowych ziemskich krakowskich z początku XV wieku. Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Jagiellońskiego XXIV Filologia VI. **Prace Językoznawcze III. Kraków 1960, s. 233–253.**
- KsMP* – A. Warschauer, Stadtbuch von Posen. Sonder-Veröffentlichungen der Historischen Gesellschaft für die Provinz Posen. I. Posen 1892, ss. 198 + 527.
- KsOl* – B. Wyzomska, Fragmenty najstarszej księgi miejskiej Olkusza. Małopolskie Studia Historyczne II, 1959, s. 49–57.
- KŚl* – K. Maleczyński, Kodeks dyplomatyczny Śląska. Zbiór dokumentów i listów dotyczących Śląska. I–II.
I. 971–1204. Wrocław 1956, ss. XXXI + 387.
II. 1205–1220. Wrocław 1959, ss. XL + 357.
- KTn* – Kodeks dyplomatyczny klasztoru tynieckiego. **Codex diplomaticus monasterii Tynecensis. I–II.**
I. 1105–1399. Wyd. W. Kętrzyński. Lwów 1875, ss. XLI + 1P3.
II. 1401–1506. Wyd. S. Smolka. Lwów 1875, ss. XXIX + 184–561 + LXIX.
- Ku* – S. Kutrzeba, Materiały do dziejów pospolitego ruszenia z lat 1497 i 1509 zebrane w **części przez śp. Adolfa Pawińskiego. AKH IX, 1902, s. 235–388.**
- Kuj* – B. Ulanowski, Dokumenty kujawskie i mazowieckie przeważnie z XIII wieku. AKH IV, 1888, s. 111–531.
- Kum* – B. Kumor, Średniowieczne przyczynki źródłowe do dziejów Bractwa Literackiego Najśw. Maryi Panny w Bochni i do salin bocheńskich. Archiwa, Biblioteki i Muzea Kościelne 1/2. Lublin 1960, s. 177–195.
- Kur* – W. Kuraszewicz, Gramoty halicko-wołyńskie XIV–XV wieku. **Studium językowe. Kraków 1934, s. 132–136.**
- Kutrz* – S. Kutrzeba, Sądy ziemskie i grodzkie w wiekach średnich. RWHF XL, 1901, s. 289–411; XLII, 1902, s. 75–236, 333–386.
- KW* – Kodeks dyplomatyczny Wielkopolski, obejmujący dokumenta tak już drukowane, jak dotąd nie ogłoszone, sięgające do roku 1400. I–V.
I. 984–1287. Wyd. I. Zakrzewski. Poznań 1877, ss. LXII + 589.
II. 1288–1349. Wyd. I. Zakrzewski. Poznań 1878, ss. LII + 629.
III. 1350–1399. Wyd. I. Zakrzewski. Poznań 1879, ss. LXI + 787.
IV. (1065)–1400. Wyd. I. Zakrzewski. Poznań 1881, ss. VIII + 389.
V. 1400–1444. Wyd. F. Piekosiński. Poznań 1908, ss. LXXIV + 842.
- KWiel* – **Codex diplomaticus Vielicensis. Kodeks dyplomatyczny wielicki. Spisał F. Wolański i W. Skrzydyłko. Lwów 1872, ss. 173.**
- KZPozn* – Księga ziemna poznańska 1400–1407. Wyd. K. Kaczmarczyk i K. Rzycki. Poznańskie Towarzystwo Przyjaciół Nauk. Wydział Historii i Nauk Społecznych. Wydawnictwa Źródłowe Komisji Historycznej XV. **Poznań 1960, ss. XIV + 595.**

- Lb* – (T. Lubomirski), Zabytki ustaw z wieku XV. 1386–1435. Biblioteka Warszawska 1861/II, s. 707–712.
- Lek* – **Die ältesten grosspolnischen Grodbücher. I–II. Hg. V. J. Lekszycki.**
 I. Posen 1386–1399. Publicationen aus den Königlichen Preussischen Staatsarchiven XXXI. Leipzig 1887, ss. XVIII + 417.
 II. Peisern 1390–1400. Gnesen 1390–1399. Kosten 1391–1400. Publicationen aus den Königlichen Preussischen Staatsarchiven XXXVIII. Leipzig 1889, ss. XIII + 427.
 Poprawki tekstu na podstawie komunikatu A. Kaletki i W. Kuraszkiewicza. Uwagi i poprawki do wydania wielkopolskich rot sądowych w książce J. Lekszyckiego, **Die ältesten grosspolnischen Grodbücher II. Sprawozdania z Czynności i Posiedzeń Akademii Umiejętności LII**, 1951/8, s. 655–660.
- LF* – B. Ulanowski, Liber formularum, ad ius canonicum spectantium, ex actis Jacobi de Kurdwanow episcopi Plocensis **maxima parte depromptarum**. AKPr I, 1895, s. 1–36 Liber formularum, ad ius Polonicum necnon canonicum spectantium, in **codice Regiomontano asservatarum**. *Ibid.*, s. 169–256.
- LfLub* – F. Papee, Liber fraternitatis Lubinensis. MPH V, 1888, s. 562–584. **Poprawki według fotografii zabytku w Seminarium Nauk Pomocniczych Historii U.J.**
- Lieg* – F. W. Schirmacher, **Urkundenbuch der Stadt Liegnitz und ihres Weichbildes bis zum Jahre 1455**. Liegnitz 1866, ss. XV + 542.
- LKP* – Lubelska księga podkomorska piętnastego wieku. Wyd. L. Białkowski. Towarzystwo Naukowe Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego I. **Lublin 1934**, ss. XI + 160.
- LML* – Liber mortuorum monasterii Lubinensis ordinis sancti Benedicti, Uzupełnienia do wydania W. Kętrzyńskiego MPH V, 1888, s. 585–652, **zrobione na podstawie fotografii zabytku z w. XV i jego opracowania przez Z. Perzanowskiego**.
- LMP* – W. Kętrzyński, Liber mortuorum monasterii sancti Vincencii ordinis Praemonstratensis. MPH V, 1888, s. 667–718.
- Lu* – T. L(ubomirski), Rolnicza ludność w Polsce od XV do XVI wieku. I–IV.
 I. Biblioteka Warszawska 1857/II, s. 791–840.
 II. Biblioteka Warszawska 1858/I, s. 237–277.
 III. Biblioteka Warszawska 1858/IV, s. 639–674.
 IV. Biblioteka Warszawska. 1861/III, s. 1–51.
- Lub* – J. T. L(ubomirski), Jakub z Kobylan, kasztelan gnieźnieński, starosta brzeski. 1407–1454. Biblioteka Warszawska 1860/II, s. 557–561. Dorota, kasztelanowa Czechowska. *Ibid.*, s. 796–797.
- Ł* – J. Łoś, Przegląd językowych zabytków staropolskich do r. 1543. Akademia Umiejętności. Kraków 1915, s. 537–538.
- Łag* – F. Piekosiński, Nieznane zapiski heraldyczne średniowieczne polskie, głównie sieradzkie. Zebrał S. Laguna. AKH VIII, 1898, s. 455–485.
- Łęcz* – Księgi sądowe łęczyckie od 1385 do 1419. I–II. I. TP III, **Warszawa 1897**, ss. 614. II. TP IV, **Warszawa 1897**, ss. 800.
- Łg* – S. Laguna, Pisma. Warszawa 1915. ss. XLII + 606.
- Łk* – Księgi ławnicze krakowskie. Acta scabinalia Cracoviensia 1365–1376 et 1396–1397. Wyd. S. Krzyżanowski. Wydawnictwa Archiwum Aktów Dawnych Miasta Krakowa I. Kraków 1904, ss. VII + 384.

- ENW* – Księga ławnicza miasta Nowej Warszawy. I. 1416–1485. Wyd. A. Wolff. Wrocław 1960, ss. XXXV + 309.
- Łp* – Księga ławnicza (przemyska). I–II. **Wyd. J. Smółka i Z. Tymińska.**
 I. 1402–1452. Monumenta Premislae Historica. Librorum scabinatum I. Przemysł 1936, ss. IX + 429.
 II. 1445–1452. Monumenta Premislae Historica. Librorum scabinatum II. 1445–1452. Przemysł 1936, ss. 168.
- Łw* – Księgi ławnicze miasta starej Warszawy z XV wieku. I. **Księga nr 525 z lat 1427–1453.** Monlur III. Wyd. S. Ehrenkreutz. Warszawa 1916, ss. XV + 298.
- Ma* – W. A. Maciejowski, Pamiętniki o dziejach, piśmiennictwie i prawodawstwie Słowian...**Pamiętnik II. Peterzburg (!) i Lipsk 1839, ss. 394.**
- Mac* – W. A. Maciejowski, Historia prawodawstw słowiańskich. VI. **Obejmuje dawne pomniki prawodawstwa (r. 992–1573) z rękopisów starych wyjęte.** Wyd. 2. Warszawa 1858, s. 2–19, 410–418.
- MacDod* – W. A. Maciejowski, Piśmiennictwo polskie od czasów najdawniejszych aż do roku 1830. III. Dopełnienia. Dodatki do piśmiennictwa polskiego od czasów najdawniejszych aż do r. 1830. Warszawa 1852, ss. 403.
- Mal* – K. Maleczyński, Studia nad dyplomami i kancelarią Odonica i Laskonogiego 1202–1239. Lwów 1928, ss. 268 + tabl. XXII.
- Mań* – A. Mańkowski, Przywilej z r. 1441 dla kościoła w W. Radowiskach. Zapiski Towarzystwa Naukowego w Toruniu VIII, 1929–1931, s. 86–88.
- Matr* – Matricularum Regni Poloniae summaria. **Contextuit indicesque adiecit T. Wierzbowski. I–IV.**
 I. 1447–1492. Varsoviae 1905, ss. IV + 191.
 II. 1492–1501. Varsoviae 1907, ss. VIII + 190.
 III. Alexandri regis tempora complectens 1501–1506. Supplementum. Varsoviae 1908 (wykorzystano suplementa z lat 1227–1500, s. 186–214).
 IV/3. Sigismundi I registempora complectens 1507–1548. Actavicecancellariorum 1533–1548. Supplementum. Varsoviae 1915 (wykorzystano suplementa z lat 1153–1500, s. 337–425).
- MGall* – K. Maleczyński, Anonima tzw. Galla Kronika, czyli dzieje książąt i władców polskich. Pomniki Dziejowe Polski, seria II, t. 2. **Kraków 1952, ss. CXIV + 198.**
- MGall Chr* – Wariant rękopisu **Chronica principum Poloniae z r. ca 1386.**
- MGall H* – Wariant rękopisu Heilsberskiego z r. ca 1460.
- MGall S* – Wariant rękopisu Sędziwoja z Czechła z r. **post 1466.**
- MGall Z* – Wariant rękopisu Zamoyskich z r. ca 1390.
- MHer* – Miesięcznik Heraldyczny. Organ Towarzystwa Heraldycznego we Lwowie pod redakcją W. Semkowicza. Lwów 1908 i nast.
- MHer I* – 1908, s. 8–9: W. Semkowicz, Zawołania jako hasła bojowe.
- MHer I* – 1908, s. 10–11: W. Semkowicz, Przyczynki do rodowodu Oświęcimów z Kunowy na Siedliskach.
- MHer I* – 1908, s. 17–18: A. Chmiel, Materiały sfragistyczno-heraldyczne. Herb Śreńniawa.

- MHer I* – 1908, s. 20–23: H. Polaczkówna, O Gieralcie, Dzierałcie i Cietrzewiu. Przyczynki do heraldyki średniowiecznej.
- MHer I* – 1908, s. 33–35: L. Pierzchała, Materiały Sfragistyczno-heraldyczne. Herb Pierzchała.
- MHer I* – 1908, s. 35–37: W. Semkowicz, O rodzie Drągów – Sasów.
- MHer I* – 1908, s. 98–104: W. Semkowicz, Gozdawa – Mozgawa – Godula. Przyczynki do genezy zawołań.
- MHer II* – 1909, s. 33–36: Inscriptiones clenodiales. 1–3. Wyd. Z. Dunin Kozicki.
1. Najdawniejszy wywód szlachectwa lubelski z r. 1348.
 2. Zawołanie „Wali uszy”.
 3. Zapiska gnieźnińska z lat 1440–1448.
- MHer II* – 1909, s. 45–48: J. Drohojowski, Rec: Złota księga szlachty polskiej. XXXI. Poznań 1908.
- MHer II* – 1909, s. 49–51: Inscriptiones clenodiales. 4–5. Wyd. W. Semkowicz.
4. Wywód szlachectwa Słociło z r. 1449.
 5. Wywód szlachectwa Jaroszewskich z r. 1479.
- MHer II* – 1909, s. 65–68: Inscriptiones clenodiales. 6–7. Wyd. Z. Dunin Kozicki.
6. Wywód szlachectwa Gościradowskich z r. 1477.
 7. Wywód szlachectwa ks. Jana Lochińskiego z roku 1559.
- MHer II* – 1909, s. 81–86: Inscriptiones clenodiales. 8. Wyd. Z. Dunin Kozicki.
8. Najdawniejsze zapiski herbowe chełmskie.
- MHer II* – 1909, s. 129–133: S. Kutrzeba, Przywilej dla rodu Dębno z r. 1410.
- MHer II* – 1909, s. 141–143: H. Polaczkówna, Polemika.
- MHer III* – 1910, s. 98: Recomendacio Lelive. **Najstarszy panegiryk polski z XV w.**
- MHer V* – 1912, s. 120–128: S. Mleczko, Mleczko, Raczek, Saczek, Łyczko. Przyczynki do kwestii ustalania się nazwisk szlacheckich w XV w.
- MHer VI* – 1913, s. 1–8: Z. Radziwiński-Luba, W obronie nazw i przydomków rodowych.
- MHer VI* – 1913, s. 86–93, 162–169: K. Hartleb, Z Ocieszyna Ociescy herbu Jastrzębiec.
- MHer VII* – 1914, s. 27–31: S. Karwowski, Leszczyńscy herbu Wieniawa.
- MHer VII* – 1914, s. 41–51: M. Handelsman, Przywileje rodowe mazowieckie. Kilka uwag krytycznych.
- MHer VII* – 1914, s. 89–95: M. Handelsman, Przywileje rodowe mazowieckie. Kilka uwag krytycznych.
- MHer X* – 1931, s. 49–65, 73–87, 97–105, 145–168: H. Polaczkówna. Księga bracka św. Krzysztofa na Aarlbergu w Tyrolu.
- MHer X* – 1931, s. 168–181: J. Nowacki, Gniazdo „Panicząt” – Doliwów. Uwagi na temat procesu o tożsamość i prawo pochodzenie Jana Szczyckiego w r. 1446/47.
- MHer X* – 1931, s. 202–210: J. Dunikowski, O rodzie Świerczków na Rusi w wieku XV i początkach rodziny Dunikowskich.
- MHer X* – 1931, s. 241–250: Z. Lasocki, Szkice z życia szlachty zawkrzeńskiej w XV i XVI wieku.
- MHer XI* – 1932, s. 1–5: Z. Wdowiszewski, Inscriptiones clenodiales. Zapiski liwskie z XV w.
- MHer XI* – 1932, s. 12–14: L. Pierzchała, Zagadkowa pieczęć.

- MHer XI* – 1932, s. 50–57: Z. Lasocki, Szkice z życia szlachty zawkrzeńskiej z XV i XVI wieku.
- MHer XI* – 1932, s. 213–215: A. Kamiński, Inscriptiones clenodiales. Zapiski heraldyczne krakowskie z XIV i XV w.
- MHer XI* – 1932, s. 217–219: L. Pierzchała, Jeszcze herb Roch.
- MHer XII* – 1933, s. 49–55: S. Brzeziński, Panowie z Tomic.
- MHer XIII* – 1934, s. 49–52: S. Kętrzyński, Nieznany dokument Kazimierza Wielkiego z r. 1344.
- MHer XIII* – 1934, s. 118–123: S. Brzeziński, Karta z dziejów parafii mazowieckich.
- MHer XIV* – 1935, s. 33–37: S. Brzeziński, Karta z dziejów parafii mazowieckich.
- MHer XIV* – 1935, s. 111–119, 129–133, 146–148, 161–168: T. Piotrowski i Z. Wdowiszewski, Średniowieczne zapiski heraldyczne łączyckie.
- MHer XV* – 1936, s. 102–118: A. Gieysztor, Dwa dokumenty Kazimierza Wielkiego z lat 1336 i 1342.
- MHer XVII* – 1938, s. 40–42: M. Haisig, Ciekawa pieczęć Stanisława z Dawidowa z połowy XV w.
- MHer XVII* – 1938, s. 117–120: S. M. Kuczyński, Przynależność rodowa Abrahama Sochy wojewody płockiego.
- Mi* – T. Milewski, Dwie bulle wrocławskie z lat 1155 i 1245. *PrF XI*, 1927, s. 430–461.
- Mierz* – Mierzwy Kronika. Wyd. A. Bielowski. *MPH II*, 1872, s. 145–190.
- MkM* – Metryka Księstwa Mazowieckiego z XV–XVI wieku. Wyd. A. Włodarski. I–II.
- I. Księga oznaczona nr 333 z lat 1417–1429. *Monlur V*, 1918, ss. VIII + 218.
- II. Księga oznaczona nr 334 z lat 1429–1433. *Monlur VI*. 1930, ss. VIII + 203.
- MLub* – W. Wattenbach, *Monumenta Lubensia*. Breslau 1861, ss. 63.
- Młk* – K. Małkowski, Przegląd najdawniejszych pomników języka polskiego. Warszawa 1872, s. 116–119.
- MMAe* – *Monumenta Medii Aevi Historica res gestas Poloniae illustrantia*. Pomniki Dziejowe Wieków Średnich. Kraków 1874 i nast. Wydawnictwa Komisji Historycznej Akademii Umiejętności w Krakowie.
- Mog* – Monografia opactwa cystersów we wsi Mogile. II. **Zbiór dyplomów klasztoru mogińskiego**. Opr. Towarzystwo Naukowe Krakowskie. Kraków 1865, ss. XIX + 251.
- Monlur* – *Monumenta Iuris cura praepositorum Chartophylacio Maximo Varsoviensi edita*. Pomniki Prawa wydawane przez Warszawskie Archiwum Główne. Warszawa 1912 i nast.
- MPH* – *Monumenta Poloniae Historica*. Pomniki Dziejowe Polski. I–VI. Wyd. A. Bielowski.
- I. Lwów 1864, ss. XXXII + 946.
- II. Lwów 1872, ss. XXVI + 998.
- III. Lwów 1878, ss. XI + 876.
- IV. Lwów 1884, ss. X + 992.
- V. Lwów 1888, ss. 1170.

- VI. Kraków 1893, ss. 6 + 731.
- MPP* – Monumenta Poloniae Palaeographica. Ed. S. Krzyżanowski.
I. Tabularum argumenta I–XXVII. Cracoviae 1907, ss. 11.
II. Tabularum argumenta XXVIII–LXVIII. Cracoviae 1910, ss. 16.
- MRP* – Matricularum regni Poloniae codices saeculo XV conscripti. I. Liber distinctus numero 10 annorum 1447–1454. Ed. A. Mysłowski et W. Graniczny. Monlur II, 1914, ss. XXXIII + 282.
- Msb* – A. Mosbach, Wiadomości do dziejów polskich z archiwum prowincji śląskiej. Wrocław 1860, ss. L + 403.
- Mus* – L. Musioł, Najstarszy protokół miasta Pszczyny. Roczniki Towarzystwa Przyjaciół Nauk na Śląsku III, 1931, s. 329–342.
- MVat* – Monumenta Poloniae Vaticana. Kraków 1913 i nast. Wydawnictwa Komisji Historycznej Akademii Umiejętności w Krakowie.
I. Acta camerae apostolicae 1207–1344. Ed. J. Ptaśnik. 1913, ss. LVIII + 502.
II. Acta camerae apostolicae 1344–1374. Ed. J. Ptaśnik. 1913, ss. XXVIII + 585.
III. Analecta Vaticana 1202–1366. Ed. J. Ptaśnik. 1914, ss. LVI + 572.
VIII/I. Acta Bonifacii Papae IX 1389–1391. Ed. E. Długopolski. 1939–1946, ss. 200.
- Mysz* – Listy i akta Piotra Myszkowskiego, generalnego starosty ziem ruskich króla Jana Olbrachta, zebr. przez śp. A. Pawińskiego. Wyd. A. Lewicki. AKH VIII, 1898, s. 291–377.
- Ne* – W. Nehring, Das Wort *kry, krew* im Altpolnischen. JA III, 1879, s. 479–484. Ein Beispiel einer seltenen Adverbialbildung im Polnischen. *Ibid.*, s. 525.
- Nest* – Latopis Nestora. Wyd. A. Bielowski. MPH I, 1864, s. 521–834.
- Nh* – W. Nehring, Altpolnische (Posener) Eidesformeln aus dem XIV Jahrhundert. JA IV, 1880, s. 177–189.
- NHein* – W. Wattenbach, Nekrologium des Stifts Heinrichau. Zeitschrift des Vereines für Geschichte und Alterthum Schlesiens IV. Breslau 1862, s. 278–307.
- NKam* – W. Wattenbach, Nekrologium des Stifts Kamenz. Zeitschrift des Vereines für Geschichte und Alterthum Schlesiens IV. Breslau 1862, s. 307–337.
- NLb* – W. Wattenbach, Necrologium Lubense. Monumenta Lubensia. Breslau 1861. s. 35–59.
- Now* – J. Nowacki, Niezmany dokument elekta gnieźnińskiego Janusza z r. 1258. Collectanea Theologica XIII, 1932, s. 355–369.
- NwT* – K. Baran, Prawa i przywileje królewskiego wolnego miasta Nowego Targu. Nowy Targ 1908, ss. 77.
- NZap* – J. Nowacki, Zapiski historyczne z lat 1410–1530 (z ksiąg Archiwum Archidiecezjalnego w Poznaniu). Studia Źródłoznawcze. Commentationes III. (Poznań) 1958 s. 153–183.
- Olk* – W. Waśkowski, Z przeszłości Olkusza. (Aktów dyplomatycznych 43). Sprawozdanie dyrekcji gimnazjum w Bochni za rok szkony 1891. Bochnia 1891, s. 3–63.
- ON* – A. Wolff, Nazwy miejscowe na Mazowszu. Onomastica I, 1955, s. 60–116; II, 1956, s. 69–94.

- Ord* – Stanisław Kuraś, Ordynacje i ustawy wiejskie z Archiwów Metropolitalnego i Kapitulnego w Krakowie, 1451–1689. Polska Akademia Nauk. Oddział w Krakowie. Materiały Komisji Nauk Historycznych III, 1960, s. 1–4.
- Orm* – O. Balzer, Sądownictwo ormiańskie w średniowiecznym Lwowie. *Studia nad Historią Prawa Polskiego IV/1. Lwów 1909*, ss. 187.
- OsvZat* – R. Rauscher, Soudni knihy osvetimske a carske z r. 1440–1562. *Prameny Učene Společnosti Safarikovy v Bratislave III. Praha 1931*. ss. 345 + 5 tablic (wykorzystano zapiski polskie do roku 1500 podane w transliteracji).
- Ośw* – S. Kutrzeba, Prawa, przywileje, statuty i lauda księstw oświęcimskiego i zatorskiego. *AKPr IX, 1913*, s. 217–348.
- Paw* – Liber quitantiarum regis Casimiri ab a. 1484 ad 1488 (Księga skarbowa króla Kazimierza Jagiellończyka). TP VII, 1897, ss. 198 + XLIII.
- PdLw* – Pomniki dziejowe Lwowa z archiwum miasta. I–IV. **Wyd. A. Czołowski.**
 I. Najstarsza księga miejska 1382–1389. Lwów 1892, ss. VII + 152.
 II. Księga przychodów i rozchodów miasta 1404–1414. Lwów 1896, ss. V + 183.
 III. Księga przychodów i rozchodów miasta 1414–1426. Lwów 1905, ss. 186.
 IV. Księga ławnicza miejska 1441–1448. Lwów 1921, ss. XI + 361.
- Perl* – M. Perlbach, Pommerellisches Urkundenbuch. I-II. **Hg. v. Westpreussischen Geschichtsverein. Danzig 1881–1882**, ss. 706.
- Pęc* – J. Pęcowski, Chrzanów. Monografia. Chrzanów 1934, ss. 228.
- PHist* – Przegląd Historyczny. Dwumiesięcznik naukowy wydawany pod redakcją J. K. Kochanowskiego. **Warszawa 1905 i nast.**
- PHist XI* – 1910, s. 261–287: W. Semkowicz, Zyndram z Maszkowic.
- PHist XX* – 1916, s. 44–59: K. Tymieniecki, Łowiectwo na Mazowszu w w. XV.
- PHist XXIV* – 1924, s. 1–14: H. Paszkiewicz, W sprawie zhołdowania Mazowsza przez Kazimierza Wielkiego.
- PHist XXXVI* – 1946, s. 96–119: B. Horodyski, Katalog dokumentów pergaminowych Biblioteki Ordynacji Zamojskiej.
- PHist XXXVII* – 1948, s. 376–406: A. Gieysztor. Fragmenty zapisek herbowych piotrkowskich i radomskich województwa sieradzkiego XIV i XV w.
- PHist LI* – 1960, s. 368–384: S. M. Szacherska, Nieznane przywileje warszawskie z XV i początków XVI wieku.
- Piek* – F. Piekosiński, Wybór zapisek sądowych grodzkich i ziemskich wielkopolskich z XV w. I/1. *Studia, Rozprawy i Materiały z Dziedziny Historii Polskiej i Prawa Polskiego VI/I. Kraków 1902*, ss. XVI + 414. Uwzględniono artykuł W. Kuraszkiewicza, Poprawki do wydania rot wielkopolskich Piekosińskiego. *Rozprawy Komisji Językowej Łódzkiego Towarzystwa Naukowego V. 1957*, s. 43–60.
- Płoń* – Księga ziemska płońska 1400–1417. **Wyd. M. Handelsman. Towarzystwo Naukowe Warszawskie. Najdawniejsze księgi sądowe mazowieckie I. Warszawa 1920**, ss. XXII + 278.
- PMp* – A. Pawiński, Polska XVI wieku pod względem geograficzno-statystycznym. IV. *Małopolska. – Źródła Dziejowe XV, 1886*, s. 431–450.

- PNZK* – A. Kłodziński, Najstarsza księga sądu najwyższego prawa niemieckiego na zamku krakowskim. AKPr X, 1936, ss. L+857.
- PodWr* – W. Korta, Nieznana księga podatkowa księstwa wrocławskiego z r. 1425. Śląski Kwartalnik Historyczny Sobótka VIII, 1953, s. 223–256.
- Poh* – F. Pohorecki, O dawnym szpitalu i kościółku Św. Krzyża w Poznaniu. Kronika miasta Poznania IX, 1931, s. 336–363.
- Pom* – F. W. Hasselbach i J. G. L. Kosegarten, Codex Pomeraniae diplomaticus. Greifswald 1862, ss. XLVIII + 1092.
- Pot* – K. Potkański, Zapiski herbowe z dawnych ksiąg ziemskich przechowanych w archiwach radomskim i warszawskim. AKH III, 1886, s. 119–151.
- Prand* – W. Kętrzyński, Miracula venerabilis patris Prandotae, episcopi Cracoviensis. MPH IV, 1884, s. 438–500.
- PrF* – Prace Filologiczne. Wyd. przez J. Baudouina de Courtenay, J. Karłowicza. A. A. Kryńskiego i L. Malinowskiego. Warszawa 1885 i nast.
- PrF I* – 1885, ss. 207–231: S. Windakiewicz, Nieznane szczegóły o rodzinie Kochanowskich.
- PrF I* – 1885, s. 467–540: L. Malinowski, Zabytki języka polskiego W rękopisie nr 2503 Biblioteki Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie.
- PrF IV* – 1893, s. 587–638: R. Lubicz, Kilka zabytków języka staropolskiego.
- PrF IV* – 1893, s. 663–665: L. Malinowski, Spis rzeczy z wieku XV.
- PrF V* – 1899, s. 1–52: A. Brückner, Z rękopisów petersburskich II. Średniowieczne słownictwo polskie.
- PrF V* – 1899, s. 53–89: R. Lubicz, Kilka zabytków języka staropolskiego (dokończenie).
- PrF V* – 1899, s. 354–392: A. Brückner, Z rękopisów petersburskich III. Powieści (materiał onomastyczny tylko na s. 370–371).
- Proch* – A. Prochaska, Materiały archiwalne wyjęte głównie z metryki litewskiej od 1348 do 1607 roku. Lwów 1890, ss. 212.
- PrUr* – Preussisches Urkundenbuch. Politische (allgemeine Abteilung).
I/1. Hg. v. R. Philippi in Verbindung mit C. P. Wolky. Königsberg 1882, ss. 240 + 9.
I/2. Bearb. v. A. Seraphim. Königsberg 1909, ss. XIII + 724. II. Hg. v. M. Hein u. E. Maschke. Königsberg 1932–1937, ss. 596.
- Prz* – J. Przyborowski, Znaczenie wsteczny w sądownictwie polskim za panowania Władysława Jagiełły. Biblioteka Warszawska 1860/III, s. 67–88.
- Przyb* – Vetustissimam adiectivorum linguae Polonae declinationem, monumentis ineditis illustravit J. Przyborowski. Poznań 1861, ss. 26.
- PSP* – E. Długopolski, Przywileje sołtysów podhalańskich. Rocznik Podhalański I. 1904–1921, s. 1–47.
- PtCr* – J. Ptaśnik, Cracovia artificum 1300–1500. Akademia Umiejętności. Wydawnictwo Komisji Historii Sztuki. Źródła do Historii Sztuki i Cywilizacji w Polsce IV, Kraków 1917, ss. 482.
- Pułt* – B. Ulanowski i S. Zachorowski, Materiały do dziejów kolegiaty pułtuskiej. AKH X, 1916, s. 306–415.
- PUr* – Pommersches Urkundenbuch.

- I/1. 786–1253. Regesten, Besichtigungen und Ergänzungen zum Codex Pomeraniae diplomaticus von Hasselbuch und Kosegarten. Bearb. u. hg. v. R. Klem pin. Stettin 1868, ss. VIII + 463.
- I/2. Annalen und Abt-Reihe des Klosters Colbatz, Todtenbuch und Abt-Reihe des Klosters Neuencamp, Personen- und Orts-Register. Bearb. u. hg. v. R. Prii-mers. Stettin 1877, ss. XIII + 464–637.
- II/1. 1254–1278. Bearb. u. hg. v. R. Prümers. Stettin 1881, ss. XX + 837.
- II/2. 1278–1286. Bearb. u. hg. v. R. Prümers. Stettin 1885, ss. 388–619.
- III. 1287–1300. Mit Personen- Orts- und Sachregister für den II u. III Band. Hg. v. Königlichen Staats-Archiv zu Stettin. Stettin 1891, ss. IV + 730.
- IV/1. 1301–1307. Bearb. u. hg. v. G. Winter. Stettin 1902, ss. VI + 264.
- IV/2. 1307–1310. Bearb. u. hg. v. G. Winter. Stettin 1903, s. 265–523.
- V/1. 1311–1316. Bearb. v. O. Heinemann. Stettin 1903, ss. VI + 288.
- V/2. 1317–1320. Bearb. v. O. Heinemann. Stettin 1905, s. 289–721.
- VI/2. 1321–1325. Nebst Nachtragen und Ergänzungen zu Band I–VI. Bearb. v. O. Heinemann. Stettin 1907, ss. V + 581.
- VII. 1326–1328. Hg. v. der Landesgeschichtlichen Forschungsstelle (Histor. Kommission) für die Provinz Pommern. Bearb. v. H. Frederichs. Stettin 1934, s. 1–497.
- Pw* – A. Pawiński, O pojednaniu w zabójstwie według dawnego prawa polskiego. Biblioteka Umiejętności Prawnych, seria IV, nr 59. **Dodatki. Warszawa** 1884, s. 75–123.
- RachKról.* – Rachunki królewskie z lat 1471–1472 i 1476–1478. Opr. S. Gawęda, Z. Perzanowski, A. Strzelecka. Polska Akademia Nauk. Oddział w Krakowie. Materiały Komisji Nauk Historycznych II, **1960, ss. XXI + 308.**
- Raf* – J. Rafacz, Zranienie w prawie mazowieckim późniejszego średniowiecza. Studia nad Historią Prawa Polskiego XII/4. Lwów 1931, s. 345–443.
- Rfcz* – J. Rafacz, Regale bartne na Mazowszu w późniejszym średniowieczu. Studia nad Historią Prawa Polskiego XVIII/1. Lwów 1938, ss. 73.
- RHer* – Rocznik Towarzystwa Heraldycznego we Lwowie I–IV. Lwów 1910–1913: V–XI. Kraków 1921–1931/1932.
- RHer IV* – 1913, s. 1–77: O. Forst-Battaglia, Wywód przodków Marii Leszczyńskiej.
- RHer V* – 1921, s. 1–38: S. Kozierowski, Studia nad pierwotnym rozszedleniem rycerstwa wielkopolskiego. VIII. Ród Samsonów-Watów.
- RHer VI* – 1923, s. 23–37: Pokłosie heraldyczne (praca zbiorowa).
- RHer VI* – 1923, s. 81–115: L. Białkowski, Ród Czamborów-Rogalów w dawnych wiekach.
- RHer VII* – 1926, s. 229–230: Z. Wdowiszewski, Nieznane zapiski heraldyczne.
- RHer VIII* – 1928, s. 144–148: S. Kozierowski, Nieznane zapiski heraldyczne. I. **Zapiski sieradzkie.**
- RHer VIII* – 1928, s. 149–161: Z. Wdowiszewski, Nieznane zapiski heraldyczne. II. **Zapiski mazowieckie z XV i XVI w.**
- RHer IX* – 1930, s. 1–96: Z. Wdowiszewski, Ród Bogoriów w wiekach średnich.

- RHer IX* – 1930, s. 191–250: S. Mikucki, Barwa w heraldyce średniowiecznej. Cz. 1. Herby rycerstwa zachodniego i polskiego.
- RHer IX* – 1930, s. 251–260: W. Semkowicz, O litewskich rodach bojarskich.
- RHerXI* – 1932, s. 1–191: L. Wyrostek, Ród Dragów Sasów na Węgrzech i Rusi Halickiej.
- RHist* – Roczniki Historyczne. Organ Towarzystwa Miłośników Historii w Poznaniu pod redakcją K. Tymienieckiego, K. Kaczmarczyka i H. Likowskiego. Poznań 1925 i nast.
- RHist II* – 1926, s. 37–91: A. Lauferski, Ziemia nakielska w XV wieku.
- RHist II* – 1926, s. 92–129: A. Eckstein, Dzieje Ponieca do połowy XVI w.
- RHist IV* – 1928, s. 85–119: S. Machnikowski, Zdzież-Borek w średniowiecza. (Przyczynek do dziejów polskich miast prywatnych).
- RHist IV/2* – 1928, s. 129–130: K. Tymieniecki, Inwentarz majątkowy z r. 1447.
- RHist V* – 1929, s. 170–200: K. Górski, Śmierć Przemysława II.
- RHist VI* – 1930, s. 76–109: A. Hanyż, Krzywiń w wiekach średnich.
- RHist VI* – 1930, s. 236–238: K. Tymieniecki, Uchwała gromadzka z początku XV w.
- RHist IX* – 1933, s. 100–113: K. Tymieniecki, Z dziejów pospolitego ruszenia wielkopolskiego w czasach 13-letniej wojny pruskiej.
- RHist IX* – 1933, s. 113–115: K. Tymieniecki, Gródek w Bytniu.
- RHist IX* – 1933, s. 226–233: K. Tymieniecki, Materiały do dziejów pospolitego ruszenia wielkopolskiego z pierwszej połowy wieku XV.
- RHist X* – 1934, s. 248–278: J. Nowacki, Biskup poznański Andrzej Bniński w walce z husytami Zbąszynia. Nieznane karty z procesów husyckich roku 1439.
- RHist XI* – 1935, s. 62–68: J. Nowacki, Analecta gnieźnieńskie XIV i XV wieku.
- RHist XII* – 1936, s. 1–46: L. Koczy, Dagome iudex, Schinesge i Awbaba.
- RHist XII* – 1936, s. 95–106: K. Tymieniecki, Widukind i Thietmar o wypadkach z r. 963.
- RHist XIII* – 1937, s. 304–317: K. Górski, O Janie Bażyńskim w świetle dokumentów.
- RHist XIV* – 1938, s. 48–65: Z. Kędzierska, Wsie na prawie niemieckim w powiecie sądownym poznańskim w latach 1400–1434.
- RHist XIV* – 1938, s. 319–332: K. Tymieniecki, Akt hołdu w stosunkach dominialnych XV wieku.
- RHist XV* – 1939, s. 49–82; XV, 1946, s. 207–249: A. Lauferski, Ludność wiejska powiatu pyzdrowskiego w świetle zapisek sądowych XIV i XV wieku.
- RHist XVI* – 1947, s. 244–250: J. Widajewicz, Czy Bolesław Chrobry był w młodości zakładnikiem u Niemców?
- RHist XVII* – 1948, s. 1–67: K. Myśliński, Polska a Pomorze Zachodnie po śmierci Krzywoustego.
- Riab* – Materiały do historii miasta Lublina 1317–1792. Opr. J. Riabinin. Lublin 1938. ss. 209.
- RJ* – Rachunki dworu króla Władysława Jagiełły i królowej Jadwigi z lat 1388 do 1420. Wyd. F. Piekosiński. MMAe XV, 1896, ss. VIII + 616.
- RKor* – J. Karwasińska, Rachunki z prac budowlanych na zamku w Nowym Mieście Korczynnie w latach 1403–1408. Kwartalnik Historii Kultury Materialnej IV/2, 1956, s. 409–485.

- RKr* – Rocznik Krakowski. Wydawnictwo Towarzystwa Miłośników Historii i Zabytków Krakowa. Kraków 1898 i nast.
- RKr XIII* – 1911, s. 49–109: J. Ptaśnik, Włoski Kraków za Kazimierza Wielkiego i Władysława Jagiełły.
- RKr XIII* – 1911, s. 187–250: J. Dąbrowski, Kraków a Węgry w wiekach średnich.
- RKr XV* – 1913, s. 23–95: J. Ptaśnik, Studia nad patrycjatem krakowskim wieków średnich. I.
- RKr XVI* – 1914, s. 1–90: J. Ptaśnik, Studia nad patrycjatem krakowskim wieków średnich. II.
- RKr XVI* – 1914, s. 163–203: A. Chmiel, Z hełmu wieży mariackiej.
- RmK* – Najstarsze księgi i rachunki miasta Krakowa od r. 1300 do 1400. I–II. Wyd. F. Piekosiński i J. Szujski. MMAe IV, 1878, ss. LXXXIII + 247 + 354.
- Ro* – J. Rozwadowski, Tekst dokumentu trzebnickiego z r. 1204. Materiały i Prace Komisji Językowej IV, 1909, s. 482–487.
- Roz* – W. Rozow, Ukrajński hramoty. I. Kijów 1928, ss. 176 + 75 + IX.
- RUJ* – W. Wisłocki, Katalog rękopisów Biblioteki Uniwersytetu Jagiellońskiego. I–II Akademia Umiejętności. Kraków 1877–1881, ss. LI + 876 + 81
- RWF* – Rozprawy i sprawozdania z Posiedzeń Wydziału Filologicznego Akademii Umiejętności. Kraków 1874–1891. Rozprawy Akademii Umiejętności. Wydział Filologiczny. Kraków 1892 i nast.
- RWF I* – 1874 s. 40–48: J. Szujski, Trzy zabytki języka polskiego XIV i XV wieku.
- RWF VI.* – 1892, s. 304–372: A. Brückner, Średniowieczna poezja łacińska w Polsce. I.
- RWF XIX* – 1893, s. I–475: M. Bobowski, Polskie pieśni katolickie od najdawniejszych czasów do końca XVI wieku.
- RWF XXII* – 1895, s. 1–62: Brückner, Średniowieczna poezja łacińska w Polsce. II.
- RWF XXII* – 1895 s. 230–318: L. Malinowski, Ewangelia św. Mateusza r. V, 1–2. Kazanie na dzień Wszech Świętych. Zabytki języka polskiego z wieku XV, z rękopisu DLII Biblioteki Kapitulnej w Pradze (materiał onomastyczny tylko na s. 231).
- RWF XXII* – 1895, s. 350–391: L. Malinowski, Głosy polskie w rękopiśmie Biblioteki Zakładu Narodowego Ossolińskich z r. 1438, nr 379. Dodatek II. Akt sprzedaży łąki w języku polskim z r. 1463 na s. 382–383.
- RWF XXIII* – 1894, s. 268–319: A. Brückner, Średniowieczna poezja łacińska w Polsce. III.
- RWF XXIV* – 1895, s. 38–97, 317–390: A. Brückner, Kazania średniowieczne. I–II.
- RWF XXV* – 1897, s. 115–205: A. Brückner, Kazania średniowieczne. III.
- RWF XXV* – 1897, s. 206–291: A. Brückner, Drobne zabytki języka polskiego XV wieku. Pieśni, modlitwy, glosy.
- RWH* – (R. Hube), Najdawniejsza księga ziemska krakowska i trzy późniejsze z wieku XIV i początku XV. RWHF III, 1875, s. 76–85.
- RWHF* – Rozprawy i Sprawozdania z Posiedzeń Wydziału Historyczno-Filozoficznego Akademii Umiejętności. Kraków 1874 i nast. Rozprawy Akademii Umiejętności. Wydział Historyczno-Filozoficzny. Seria II. Kraków 1891 i nast.
- RwK* – R. Grodecki, Rachunki wielkorządowe krakowskie z r. 1471. AKH XVI, 1951, s. 365–430.
- RWlkp* – Wielkopolskie rotysądowe XIV–XV wieku. I–II.

- I. Roty poznańskie. Zebr. i opr. H. Kowalewicz i W. Kuraszkiwicz. Poznańskie Towarzystwo Przyjaciół Nauk. Zabytki języka i literatury polskiej III. Poznań–Wrocław 1959, ss. 604.
- II. Roty pyzdrowskie. Zebr. i opr. H. Kowalewicz i W. Kuraszkiwicz. Poznańskie Towarzystwo Przyjaciół Nauk. Zabytki języka i literatury polskiej IV. Poznań–Wrocław 1960, ss. 538.
- Sand* – F. Piekosiński, Zapiski sądowe województwa sandomirskiego AKPr VIIIa, 1907, s. 61–175. Termina sądów ziemskich województwa sandomirskiego. *Ibid.*, s. 175–232.
- Se* – W. Semkowicz, Mazowieckie przywileje rodowe XIV i XV w. *AKH XI*, 1909–1913, s. 361–391.
- Sejm* – A. Pawiński, Sejmiki ziemskie. Początek ich i rozwój aż do ustalenia się udziału Posłów ziemskich w ustawodawstwie sejmu walnego 1374–1505. Warszawa 1895, ss. VIII + 240. Dodatki. Lauda i uchwały wieców sądowych, sejmików ziemskich oraz sejmów prowincjonalnych i in., ss. LXXII.
- Semk* – Wywody szlachectwa w Polsce XIV–XVII w. Wyd. W. Semkowicz. *RHer III*, 1913, s. 1–42, 205–206, 233–241.
- Skarb* – J. Senkowski, Księga skarbowa Janusza II księcia mazowieckiego z lat 1477–1490. *Kwartalnik Historii Kultury Materialnej VII 3*, 1959, s. 549–718.
- SKJ* – Sprawozdania Komisji Językowej Akademii Umiejętności. Kraków 1880 i nast. wiersz Słoty o zachowaniu się przy stole. Wyd. S. Vrtel-Wierczyński. Wybór tekstów staropolskich. Czasy najdawniejsze do roku 1543. Wyd. 2. Warszawa 1950, s. 187–190.
- Smb* – Materiały do historii miasta Sambora 1390–1795. Wyd. A. Dorfler. Wydawnictwa Towarzystwa Naukowego we Lwowie. Zabytki Dziejowe IV/2. Lwów 1936. ss. XVII + 238.
- Smol* – S. Smolka, Archiwa w W. Ks. Poznańskim i w Prusiech. Sprawozdanie z podróży odbytej z polecenia Komisji Historycznej Akademii Umiejętności w lecie 1874 r. Odbitka z IV tomu **Sprawozdań Wydziału Historyczno-Filozoficznego Akademii Umiejętności**. Kraków 1875, ss. 296.
- Sng* – Archiwum książąt Lubartowiczów Sanguszków w Sławucie. I. 1366–1506. Wydane pod kierownictwem Z. L. Radziwińskiego przy współudziale P. Skobielskiego i B. Gorczaka. Lwów 1887, ss. XIV + 204.
- Sob XII* – K. Maleczyński, Kilka dokumentów z pierwszej połowy XII wieku z Archiwum joanitów w Orliku, Śląski *Kwartalnik Historyczny Sobótka XII*, 1957 s. 361–372.
- Sob XIII* – A. Skowrońska, Kilka nie drukowanych dokumentów biskupa Tomasa i z lat 1239–1259. Śląski *Kwartalnik Historyczny Sobótka XIII*, 1958, s. 305–317.
- SP* – Specimina Palaeographica. Tabularum I–XXV argumenta. Ed. S. Krzyżanowski. Cracoviae 1913, ss. 12.
- Stmai* – W. Kętrzyński, Vita sancti Stanislai, Cracoviensis episcopi (Vita maior). *MPH IV*, 1884, s. 319–438.
- Stmin* – W. Kętrzyński, Vita s. Stanislai, episcopi Cracoviensis (Vita minor). *MPH IV* 1884, s. 238–285.

- Stmir* – W. Kętrzyński, *Miracula sancti Stanislai*. MPH IV, 1884, s. 285–318.
- StPPP* – Starodawne Prawa Polskiego Pomniki. I–II. Wyd. A. Z. Helcel, Warszawa 1856; III i nast. Komisja Historyczna Akademii Umiejętności. Kraków 1870 i nast.
- Strad* – M. Mastalerzówna, *Przedmieście Stradom w wiekach średnich*. Studia nad przedmieściami Krakowa. Biblioteka Krakowska XCIV. Kraków 1938, s. 91–125.
- StW* – *Przywileje król. miasta stoł. Starej Warszawy 1376–1772*. Wyd. T. Wierzbowski. Warszawa 1913, ss. XXXII – 184.
- Sul* – J. Mitkowski, *Początki klasztoru cystersów w Sulejowie*. Studia nad dokumentami, fundacją i rozwojem uposażenia do końca XIII w. Poznańskie Towarzystwo Przyjaciół Nauk. Prace Komisji Historycznej XV. Poznań 1949, ss. VIII + 408.
- Szr* – E. Szramek, *Szczegółowy (częściowy) wykaz dziesięcin archidiacona opolskiego z roku 1464*. Roczniki Towarzystwa Przyjaciół Nauk na Śląsku II, 1930, s. 271–278.
- ŚW* – *Tłumaczenie polskie statutów ziemskich. Kodeks Świętosławów*. Prawa Kazimierza Wielkiego i Władysława Jagiełły w przekładzie polskim Świętosława z Wocieszyna z r. 1449. Prawa książąt mazowieckich w przekładzie Macieja z Rożana z r. 1450, przepisane przez Mikołaja Suleda, pisarza i burmistrza wareckiego, w drugiej połowie XV w. Wyd. F. Piekosiński. AKPr III, 1895, s. 221–307, 307–334.
- Ta* – Bulla z r. 1136. Wyd. W. Taszycki, *Najdawniejsze zabytki języka polskiego*. Biblioteka Narodowa, seria I, nr 104. Wyd. 3. Wrocław 1951, s. 64–82.
- Tasz* – W. Taszycki, *Najdawniejsze polskie imiona osobowe*. RWF LXII, nr 3. Kraków 1925, ss. 124.
- Tęcz* – *Wiersz o zabiciu Andrzeja Tęczyńskiego*. Wyd. S. Vrtel-Wierczyński, *Wybór tekstów staropolskich*. Czasy najdawniejsze do roku 1543. Wyd. 2. Warszawa 1950 s. 193–194.
- Thiet* – *Kronika Thietmara*. Z tekstu łacińskiego przetłumaczył, wstępem poprzedził i komentarzem opatrzył M. Z. Jedlicki. Obok tłumaczenia tekst oryginału. Biblioteka Tekstów Historycznych III. Poznań 1953, ss. XCIV + 652.
- Ti* – K. Tymieniecki, *Łowiectwo na Mazowszu w w. XV*. PHist XX, 1916, s. 44–59
- Tmc* – K. Tymieniecki, *Z zagadnień historii Słowian w wiekach średnich*. Slavia Occidentalis XIII, 1934, s. 129–166.
- Tmk* – K. Tymieniecki, *Wolność kmiecia na Mazowszu w wieku XV*. *Poznańskie Towarzystwo Przyjaciół Nauk*. Prace Komisji Historycznej I/2. Poznań 1921 ss. 87.
- Tmn* – K. Tymieniecki, *Prawo niemieckie a immunitet sądowy 1*. jurysdykcja patrymonialna w Polsce średniowiecznej (Przyczynek do dziejów genezy poddaństwa chłopów). Przegląd Prawa i Administracji XLV. Lwów 1920, s. 117–141
- Tor* – K. Kaczmarczyk, *Liber scabinorum vetens c. vitatis Thorunensis 1363–1428*. Toruń 1936, ss. IX + 516.
- TP* – Teki A. Pawińskiego. Warszawa 1897 i nast.

- Trz* – Najstarsza księga sądowa wsi Trześniowa 1419–1609. Wyd. H. Polackówna. Wyda wnictwo Towarzystwa Naukowego we Lwowie. Zabytki Dziejowe I. Lwów 1923, ss. 464.
- Ty* – K. Tymieniecki, Sądownictwo w sprawach kmiecych a ustalenie się stanów na Mazowszu pod koniec wieków średnich. Poznańskie Towarzystwo Przyjaciół Nauk. Prace Komisji Historycznej III/1. Poznań 1922, ss. 179.
- Tym* – K. Tymieniecki, Procesy twórcze formowania się społeczeństwa polskiego w wiekach średnich. Warszawa 1921, ss. 359.
- U* – Księgi sądowe wiejskie. I–II. **Wyd. B. Ulanowski.**
I. StPPP XI, 1921, ss. XIV + 879.
II. StPPP XII, 1921, ss. XIII + 760.
- Ua* – B. Ulanowski, Materiały do historii prawa i heraldyki polskiej. AKH III, 1886, s. 271–471.
- UAC* – B. Ulanowski, Acta capitulorum Cracoviensis et Plocensis selecta (1438–1523; 1438–1525). AKH VI, **1891, ss. IV + 295.**
- ULLub* – B. Ulanowski, Wyjątki z najdawniejszej księgi miejskiej lubelskiej. AKH III, 1886, s. 45–60.
- UParl* – B. Ulanowski, Trzy zabytki do historii parlamentaryzmu w Polsce w XV wieku. AKPr I, 1895, s. 145–167.
- UPL* – Akta unii Polski z Litwą 1385–1791. Wyd. S. Kutrzeba i W. Semkowicz. Polska Akademia Umiejętności i Towarzystwo Naukowe Warszawskie. Kraków 1932, ss. LVI + 576.
- UPrak* – Praktyka w sprawach małżeńskich w sądach duchownych diecezji krakowskiej w wieku XV. **Zebr. i wyd. B. Ulanowski. AKH V, 1889, s. 87–181.**
- Visit* – Wizytacje dóbr arcybiskupa gnieźnieńskiego i kapituły gnieźnieńskiej z XVI wieku. Wyd. B. Ulanowski. Kraków 1920, ss. LIX + 862.
- Vlad* – Monumenta Historica Dioeceseos Wladislaviensis, IV **Hussitica.** Vladislavia 1881, ss. 34.
- VPr* – Codex diplomaticus Prussicus. I–VI. **Hg. v. J. Voigt. Urkunden-Sammlung** zur alten Geschichte Preussens aus dem Koniglichen Geheimen Archiv zu Konigsberg.
I. Königsberg 1836, ss. XXXVIII + VI + 190.
II. Königsberg 1842, ss. XVIII + 221.
III. Königsberg 1848, ss. XXIV + 200.
IV. Königsberg 1853, ss. XXIV + 190.
V. Königsberg 1857, ss. XXXVI + 192.
VI. Königsberg 1861, ss. XXIV + 192.
- War* – F. Piekosiński, Nieznane średniowieczne rotys przysięg wawerskie. AKPr VIII/1 1907, s. 43–59,
- Warsz* – Zapiski i rotys polskie XV–XVI wieku z ksiąg sądowych ziemi warszawskiej. Wyd. W. Kuraszkiewicz i A. Wolff. Polska Akademia Umiejętności. Prace Komisji Językowej XXXVI. Kraków 1950. ss. XXVIII + 557.
- Waw* – A. Chmiel, Materiały archiwalne do budowy zamku. Wawel II. Teka Grona Konserwatorów Galicji Zachodniej V. **Kraków 1913, ss. III + 874.**
- Wej* – A. Wejnert, Starożytności warszawskie. I. Warszawa 1848, ss. 383.

- Wierz* – T. Wierzbowski, Dwa fragmenty ksiąg kancelaryjnych królewskich z I. poł. XV wieku. Warszawa 1907, ss. 47.
- Wikar* – Z. Leszczyńska, Średniowieczne statuta wikariuszów katedry krakowskiej Nasza Przeszość. Studia z dziejów kościoła i kultury katolickiej w Polsce X. Kraków 1959, s. 391–408.
- Wiśł* – F. Piekosiński, Nieznane zapiski heraldyczne z ksiąg wiślickich. Studia, Rozprawy i Materiały Dziedziny Historii Polskiej VII. Kraków 1907, s. 1–17.
- Wln* – Codex diplomaticus ecclesiae cathedralis necnon dioeceseos Vilmensis. Kodeks dyplomatyczny katedry i diecezji wileńskiej. I. 1387–1507. Wyd. J. Fijałek i W. Semkowicz. Wydawnictwa Komisji Historycznej Pol. Akademii Umiejętności Kraków 1938–1948, ss. 771.
- Włoc* – Statuty kapituły katedralnej wrocławskiej. Z materiałów S. Chodyńskiego. Wydał i bibliografią ustawodawstwa kapitulnego w Polsce poprzedził J. Fijałek Akademia Umiejętności. Kraków 1915, ss. CCXXI + 492.
- Woel* – Urkundenbuch des Bistums Culm. I–II. **Bearb. v. C. P. Woelky. Neupreussisches Urkundenbuch. Westpreussischer Teil. Herausgegeben von dem Westpreussischen Geschichtsverein. II. Abteilung: Urkunden der Bistümer, Kirchen und Kloster.**
I/1. Das Bistum Culm unter dem Deutschen Orden. 1243–1466. Urkunden Nr 1–357. Danzig 1884, ss. VI + 280.
I/2. Das Bistum Culm unter dem Deutschen Orden. 1243–1466. Urkunden Nr 358–641. Danzig 1885, s. 281–526.
II. Das Bistum Culm unter Polen. 1466–1774. Urkunden Nr 642–1237. Danzig 1887, s. 527–1277.
- Wrm* – Codex diplomaticus Warmiensis. I–IV.
I. 1231–1340. Hg. v. C. P. Woelky u. J. M. Saage. Monumenta Historiae Warmiensis I. Mainz 1860, ss. 603.
II. 1341–1375 nebst Nachtragen von 1240–1340. Hg. C. P. Woelky u. J. M. Saage. Monumenta Historiae Warmiensis II. Mainz 1860, ss. 672.
III. 1376–1424 nebst Nachtragen von 1261–1411. Hg. v. C. P. Woelky. Monumenta Historiae Warmiensis V. Leipzig 1874, ss. 658.
IV. 1424–1435. Hg. v. V. Rohrich, F. Liedtke u. H. Schmauch. Monumenta Historiae Warmiensis IX. Braunsberg 1935, ss. 644.
- Zakr* – Księga ziemska zakroczymska. I–II.
I. 1423–1427. Wydał i przypisami opatrzył A. Rybarski. Towarzystwo Naukowe Warszawskie. Najdawniejsze księgi sądowe mazowieckie II/I. Warszawa 1920, ss. 258.
II. 1434–1437. Wydał i przypisami opatrzył K. Tymieniecki. Towarzystwo Naukowe Warszawskie. Najdawniejsze księgi sądowe mazowieckie III. Warszawa 1920, ss. 270.
- Zar XIV* – L. Musioł, Dokument z r.1454. Zaranie Śląskie XIV, 1938, s. 50–52.
- ZHer* – Mazowieckie zapiski herbowe z XV i XVI wieku. Wyd. A. Wolff. Polska Akademia Umiejętności. Rody ziemiańskie XV i XVI wieku. Kraków 1937, ss. XX + 381.

- Ziel* – G. i J. Zielińscy, Wiadomość historyczna o rodzie Świnków oraz rodowód pochodzącej od nich rodziny Zielińskich herbu Świnka. I. **Od najdawniejszych** czasów do r. 1600. Toruń 1880, ss. VII + 239.
- Zien* – Zapiski Sewero-zapadnego Otdela Imperatorskiego Russkogo Geograficzeskogo Obszczestwa. III–IV.
 III. A. F. Zenkowicz, Tri akta drogiczinskogo zemskogo suda XV w. k woprosu o położenii krestian. Wilno 1910, s. 209–218.
 IV. A. F. Zenkowicz, O mestnom sude v XV–XVI w. na Podljase. Wilno 1910.
- Żm* – S. Kuraś, Dokument lokacyjny wsi Żmiącej z r. 1370. Małopolskie Studia Historyczne I/3 – 4, 1958, s. 85–88.
- Żyd* – M. Bresohn, Dyplomatariusz dotyczący Żydów w dawnej Polsce na źródłach archiwalnych osnuty (1388–1782). Warszawa 1910, ss. 206 + XXXVII.

Skróty źródeł z XVI w.

- ACV – *Acta ecclesiae collegiatae Varschoviensis*, wyd. B. Ulanowski, Kraków 1897.
- AMTG – Akta miejskie Tarnowskich Gór od końca XVI wieku do roku 1740, opr. A. Kawalska, Katowice 1993.
- AZ – Akta spraw złoczyńców miasta Żywca (1589-1782), Gronie, R. 1 (1938), z. 4, 205-208 (fragment).
- CB – Statuty i przywileje cechów bydgoskich z lat 1434-1770, wyd. T. Esman i Z. Guldon, Bydgoszcz 1963.
- EML – Źródła do dziejów ekonomii malborskiej, wyd. W. Hejnosz, Fontes 45, Toruń 1959.
- IBW – Inwentarz dóbr stołowych biskupstwa włocławskiego, wyd. L. Żytkowicz, Fontes 36, cz. 1, Toruń 1950.
- IKal – Inwentarze dóbr szlacheckich powiatu kaliskiego, tom I (od XVI do połowy XVIII w.), wyd. W. Rusiński, [w:] Materiały do dziejów wsi polskiej, pod red. St. Arnolda, Seria III, Inwentarze dóbr ziemskich, Wrocław 1955.
- IMP – Inwentarze mieszczkańskie z lat 1528-1635. Z ksiąg miejskich Poznania, opr. St. Nawrocki, J. Wisłocki, Poznań 1961.
- IWK – Inwentarze dóbr ziemskich województwa krakowskiego 1576-1700, red. A. Kamiński, A. Kiełbicka, St. Pańków, Źródła historyczne, tom 1, Warszawa 1956.
- J – Życie mieszkańców Jarocina w końcu XVI wieku. Fragmenty najstarszej księgi wójtowskiej miasta Jarocina, opr. R. Marciniak, Zapiski jarocińskie z. 7, 1985, 1-17.
- KGK – Księgi gromadzkie wsi “Kasina Wielka” 1513-1804, [w:] Księgi sądowe wiejskie, red. B. Ulanowski, Starodawne prawa polskiego pomniki XII, 1921.
- KPB – Księga przyjęć do prawa miejskiego w Bochni 1531-1656, wyd. F. Kiryć, Wrocław-Warszawa-Kraków-Gdańsk 1979.
- KPK – Księga przyjęć do prawa miejskiego Krakowa, cz. 1 (1507-1572), cz. 2 (1573-1611), Kraków 1993-1994.

- KPW – Księga przyjęć do prawa miejskiego Starej Warszawy 1506-1586, opr. A. Bartoszewicz, Warszawa 2000.
- KSI – Księga sądowa wsi Iwkowej 1581-1809, opr. i wyd. St. Płaza, [w:] Pomniki Prawa Polskiego pod red. A. Vetulaniego, Dział II – Prawo wiejskie, t. VI, Wrocław 1969.
- KSW – Księga sądowa wsi Wary 1449-1623, opr. L. Łysiak, Wrocław, Warszawa ...1971, [w:] Pomniki prawa polskiego, pod red. A. Vetulaniego, dział II – Prawo wiejskie, t. VIII, Wrocław 1971.
- KWKr – Księga wiertelnicza krakowska część I – IV. *Quartaliensium recognitiones et divisiones*, wyd. K. Jelonek-Litewka, A. Litewka, Ł. Walczy, Kraków 1997-2000.
- LLub – Lustracja województwa lubelskiego 1565, wyd. A. Wyczański, Wrocław 1959.
- LM1 – Lustracja województwa mazowieckiego 1565, część I, wyd. I. Gieysztorowa, A. Żaboklicka, Warszawa 1967.
- LM2 – Lustracja województwa mazowieckiego 1565, część II, wyd. I. Gieysztorowa, A. Żaboklicka, Warszawa 1968.
- LMCh – Lustracja województw malborskiego i chełmińskiego 1565, wyd. St. Hoszowski, Gdańsk 1961.
- LPL – Lustracje województwa płockiego 1565-1789, wyd. A. Sucheni-Grabowska, S. M. Szacherska, Warszawa 1965.
- LOP – Lustracje i opisy miasta Poznania z XVI – XVIII w., wyd. M. Mika, Poznań 1960.
- LWK2 – Lustracja województw wielkopolskich i kujawskich 1564-1565, część II, wyd. A. Tomczak, Bydgoszcz 1963.
- LWS – Lustracja województwa sandomierskiego 1564-1565, wyd. W. Ochmański, Wrocław 1963.
- ŁCh – Księga ławnicza sądu przedmiejskiego Chełmna 1480-1559 (1567), wyd. Z. H. Nowak, J. Tandecki, Fontes 74, Toruń 1990.
- NSP – Najstarszy spis obywateli miasta Poznania z 1514 roku, wyd. i opr. J. Wiesiołowski, Kronika Miasta Poznania 1996, 3.
- PM – Polska XVI wieku pod względem geograficzno-statystycznym, A. Pawiński, Małopolska, tom III i IV, Źródła dziejowe, tom XIV, XV, Warszawa 1886.
- PMaz – Polska XVI wieku pod względem geograficzno-statystycznym, A. Pawiński, Mazowsze, tom V, Źródła dziejowe, tom XVI, Warszawa 1895.
- PSW – Przywileje królewskiego miasta stołecznego Starej Warszawy 1376-1772, wyd. T. Wierzbowski, Warszawa 1913.
- PW1 – Polska XVI wieku pod względem geograficzno-statystycznym, A. Pawiński, Wielkopolska, tom I, Źródła dziejowe, tom XII, Warszawa 1883.
- PW2 – Polska XVI wieku pod względem geograficzno-statystycznym, A. Pawiński, Wielkopolska, tom II, Źródła dziejowe, tom XIII, Warszawa 1883.
- ZHer – Mazowieckie zapiski herbowe z XV i XVI w., wyd. A. Wolff, Kraków 1937.
- ZW – Źródła do dziejów Warszawy, Rejestry podatkowe i taryfy nieruchomości 1510-1770, wyd. A. Berdecka, J. Rutkowska, A. Sucheni-Grabowska, H. Szwanowska, Warszawa 1963.

BIBLIOGRAFIA:

- Bąk P., 1995, *Typy nazwisk i przezwisk odimiennych w ziemi piotrkowskiej*, Acta Universitatis Lodzensis. Folia Linguistica 34, 5-28.
- Boniecki A., 1899-1911, *Herbarz polski*, Warszawa.
- Borek H., Szumska U., 1976, *Nazwiska mieszkańców Bytomia od końca XVI w. do roku 1740*, Warszawa.
- Borek H. 1978, *Diachroniczne i synchroniczne klasyfikacje nazwisk polskich*, Z polskich studiów slawistycznych 5, 447-455.
- Brückner A., 1927, *Słownik etymologiczny jęz. polskiego*, Kraków.
- Bubak J., 1983, *Geneza nazwisk polskich równych imionom*, [w:] *III Ogólnopolska Konferencja Onomastyczna. Warsztat współczesnego onomasty*, red. D. Kopertowska, Kielce, 19-29.
- Bubak J., 1986, *Proces kształtowania się polskiego nazwiska mieszczańskiego i chłopskiego*, Kraków.
- Bystron J. St., 1936, *Nazwiska polskie*, Warszawa – Lwów.
- Dacewicz L., 1996, *Nazwiska białostoczan pochodne od imion*, Białostoczczyzna nr 1 (41), 48-51.
- Encyklopedia językoznawstwa ogólnego*, 1995, red. K. Polański, Wrocław – Warszawa – Kraków.
- Hertel J., 1979, *Problem dwuimienności u Piastów we wczesnym średniowieczu*, Onomastica 24, 125-142.
- Kaleta Z. – por. też Kowalik-Kaleta Z.
- Kaleta Z., 1991a, *Ewolucja nazwisk słowiańskich*, Kraków.
- Kaleta Z., 1991b, *Od predykcji do nominacji – samoistna tendencja historycznej ewolucji nazwisk słowiańskich*, Prace Filologiczne 36, 283-294.
- Kaleta Z., 1998, *Nazwisko w kulturze polskiej*, Warszawa.
- Kamińska H. J., 1987, *Szyk nazwisko + imię w Przemysłu od XV do XIX w.*, JPol LXVII, 206-211.
- Karpluk M., 1957, *Z badań nad polskim nazewnictwem osobowym XV i początku XVI w.*, Onomastica 3, 179-187, 381-392.
- Karpluk M., 1961, *Słowiańskie imiona kobiece*, Wrocław.
- Karpluk M., 1968, *Jeszcze o imieniu Tworzyjan polskim przejściu imienia Florianus*, Onomastica 13, 327-328.
- Karpluk M., 1980, *Staropolskie warianty imienia Mikołaj (na tle słowiańskim)*, Onomastica 25, 103-114.

- Klimek Z., 1997, *Nazwy osobowe pochodzenia niemieckiego*, [w:] *Słownik etymologiczno-motywacyjny staropolskich nazw osobowych*, red. A. Cieślíkowa, M. Malec, K. Rymut, cz. 5, Kraków.
- Kowalik-Kaleta Z., 1975, Na marginesie dyskusji o imieniu *Tworzyjan* i powstaniu fonemu *f* w jęz. polskim, *JPol* LV, 97-104.
- Kowalik-Kaleta Z., 1981, *Staropolskie nazwy osobowe motywowane przez nazwy miejscowe*, Wrocław.
- Kowalik-Kaleta Z., 1983, *Strukturalistyczna a strukturalna klasyfikacja nazwisk*, *Polonica* 9, 231-254.
- Kowalik-Kaleta Z., 1987, *Stabilizacja slovenskih prezimena kao samostalan proces istorijske semanticke evolucije*, *Onomatološki prilozi* 8, 25-36.
- Kowalik-Kaleta Z., 1988, *Typologia historycznych nazwisk słowiańskich w ujęciu stratygraficznym*, *Z polskich studiów slawistycznych* 7, Warszawa, 207-217.
- Kucała M., 1984, *Imię Jan, jego postaci oboczne i derywaty*, *JPol* LXIV, 64-70.
- Malec M., 1971, *Budowa morfologiczna staropolskich złożonych imion osobowych*, Wrocław-Warszawa.
- Malec M., 1975, *Staropolskie nazwy osobowe z negacją nie oraz z przyimkami b(i)ez, brzez, przez*, *Polonica* 1, 259-307.
- Malec M., 1982, *Staropolskie skrócone nazwy osobowe od imion dwuczłonowych*, Wrocław-Warszawa.
- Malec M., 1986, *Wpływ kultury zachodnioeuropejskiej na imiennictwo staropolskie*, *Rozprawy Komisji Językowej ŁTN*, t. XXXII, 177-182.
- Malec M., 1994, *Imiona chrześcijańskie w średniowiecznej Polsce*, Kraków.
- Malec M., 2001, *Imię w staropolskiej antroponimii i kulturze*, Kraków.
- Mareš F., 1966, *Polskie Tworzyjan 'Florianus'* [w:] *Studia poświęcone prof. dr St. Rospondowi*, Wrocław, 376-381.
- Matuszewski J., 1970, *Ewolucja nazwisk polskich*, *Rozprawy Komisji Językowej ŁTN*, t. XVI, 191-252.
- Matuszewski J., 1975, *Polskie nazwisko szlacheckie*, Łódź.
- Mączyński J., 1970, *Nazwiska łodzian (XV – XIX w.)*, Łódź.
- Okińczyc-Smółka T., 1967, *Na marginesie zapożyczeń imion obcych Stefan i Szczepan*, *Slavia Occidentalis*, t. 26, 133-138.
- Polski Słownik Biograficzny*, 1935-2005, red. W. Konopczyński, t. I-XLIII, Kraków.
- Polskie nazwy własne*, 1998, red. E. Rzetelska-Feleszko, Warszawa – Kraków, [tu:] rozdz. Z. Kalety, M. Malec, K. Rymuta.
- Raszewska-Żurek B., *Najstarsze ślady asymilacji do kultury polskiej zachowane w ich imionach*, [w:] *Nazwy własne a kultura*, red. Z. Kaleta, Warszawa 2003, 49-76.
- Reczek S., 1966, *Nazwiska mieszczan rzeszowskich i najbliższej okolicy na przełomie XVIII i XIX w.*, [w:] *Z tradycji kulturalnych Rzeszowa i Rzeszowszczyzny*, Rzeszów, 317-426.
- Reczek S., 1966, *Wprowadzenie fonemu f do jęz. polskiego*, *JPol* XLV, 178-182.
- Rospond S., 1965, *Struktura i klasyfikacja nazwiska słowiańskiego na podst. Słownika nazwisk śląskich*, *Rozprawy Komisji Językowej WTN*, t. V, 9-53.
- Samsonowicz H., 1978, *Społeczeństwo polskie XV wieku*, [w:] *Sztuka i ideologia XV wieku*, red. P. Skubiszewski, Warszawa.
- Skulina T., 1973, *Staroruskie imiennictwo osobowe*, cz. I, Wrocław.

- Skulina T, 1979, *O pewnym marginalnym sposobie tworzenia nazwisk*, Studia polonistyczne VII, Poznań, 151-158.
- Skulina T, 1988, *O staropolskich formacjach marytonimicznych*, [w:] V Ogólnopolska Konferencja Onomastyczna. Poznań 1985. Księga Referatów, red. K. Zierhoffer, Poznań, 241-248.
- Skulina T, 1989, *O ustaleniu się nazwisk mieszczkańskich i chłopskich w Wielkopolsce XVII w.*, Onomastica 33, 184-208.
- Słownik języka polskiego*, 1958-1969, red. W. Doroszewski, t. I-XI, Warszawa.
- Słownik łacińsko – polski dla prawników i historyków*, 1997, red. J. Sondel, Kraków.
- Słownik nazwisk współcześnie w Polsce używanych*, 1992-1994, red. K. Rymut, t. I-X, Kraków.
- SSNO – *Słownik staropolskich nazw osobowych*, 1965-1983, red. W. Taszycki, t. I-VI, Wrocław, Suplement opr. pod kier. M. Malec, 1984-1987, Wrocław.
- Superanskaja A. W., 1998, *Słownik russkich licznych imen*, Moskwa.
- Surma G., 1991, *Nazwy osobowe w opoczyńskim*, Gdańsk.
- Taszycki W., 1924, *Polskie nazwy osobowe*, [w:] TRSP, t. 4, 21-40.
- Taszycki W., 1947, *Najpierw imię potem nazwisko*, [w:] TRSP, t. 1, 165-166.
- Taszycki W., 1971, *Imiona **Tabasz**, **Tadaj**, **Tasz**, nazwa miejscowa **Taszyce** i nazwisko **Taszycki***, [w:] TRSP, t. 5 60-65).
- TRSP – Taszycki W., 1958-1973, *Rozprawy i studia polonistyczne*, t. 1-5, Wrocław.
- Wolnicz-Pawłowska E., Szulowska W., 1998, *Antroponimia polska na kresach południowo-wschodnich, XV-XIX wiek*, Warszawa.

SPIS TABLIC

Tabela 1. – Typy zestawień z imieniem chrześcijańskim w drugiej pozycji.	21
Tabela 2. – Typy zestawień z imieniem słowiańskim w drugiej pozycji.	21
Tabela 3. – Zestawienia dwóch różnych form tego samego imienia chrześcijańskiego w 2. poł. XIV w.	46
Tabela 4. – Zestawienia dwóch różnych form tego samego imienia chrześcijańskiego w 1. poł. XV w.	47
Tabela 5. – Zestawienia dwóch różnych form tego samego imienia chrześcijańskiego w 2. poł. XV w.	48
Tabela 6. – Zestawienia dwóch różnych imion chrześcijańskich w 1. poł. XIV w.	70
Tabela 7. – Zestawienia dwóch różnych imion chrześcijańskich w 2. poł. XIV w.	70
Tabela 8. – Zestawienia dwóch różnych imion chrześcijańskich w 1. poł. XV w.	71
Tabela 9. – Zestawienia dwóch różnych imion chrześcijańskich w 2. poł. XV w.	72
Tabela 10. – Zestawienie imię chrześcijańskie + inne imię chrześcijańskie w XVI w.	72
Tabela 11. – Zestawienie imię słowiańskie + imię chrześcijańskie w 2. poł. XIV w.	86
Tabela 12. – Zestawienie imię słowiańskie + imię chrześcijańskie w 1. poł. XV w.	87
Tabela 13. – Zestawienie imię słowiańskie + imię chrześcijańskie w 2. poł. XV w.	87
Tabela 14. – Zestawienie imię słowiańskie + imię chrześcijańskie w XVI w.	88
Tabela 15. – Zestawienia dwóch różnych form tego samego imienia słowiańskiego w 2. poł. XV w.	94
Tabela 16. – Zestawienia dwóch różnych imion słowiańskich w 2. poł. XIV w.	107
Tabela 17. – Zestawienia dwóch różnych imion słowiańskich w 1. poł. XV w.	108
Tabela 18. – Zestawienia dwóch różnych imion słowiańskich w 2. poł. XV w.	108
Tabela 19. – Zestawienie imię chrześcijańskie + imię słowiańskie w XVI w.	109
Tabela 20. – Zestawienie imię chrześcijańskie + imię słowiańskie w 1. poł. XIV w.	129
Tabela 21. – Zestawienie imię chrześcijańskie + imię słowiańskie w 2. poł. XIV w.	130
Tabela 23. – Zestawienie imię chrześcijańskie + imię słowiańskie w 2. poł. XV w.	131
Tabela 22. – Zestawienie imię chrześcijańskie + imię słowiańskie w 1. poł. XV w.	131
Tabela 24. – Zestawienie imię chrześcijańskie + imię słowiańskie w XVI w.	132
Tabela 25. – Frekwencja poszczególnych typów zestawień imię + imię od XIII do końca XVI w.	137
Tabela 26. – Przynależność społeczna nosicieli nazwisk równych imionom od 1. poł. XIV w. do 2. poł. XV w.	157

INDEKS NAZWISK RÓWNYCH IMIONOM

- A**bdaniec 58
Abraham 14, 66
Abstach 195
Achym 78
Adam 14, 67, 68
Adamek 82
Adamko 52
Albasz 75
Aleksander 43, 68
Aleksy 56
Ambroży 56, 67
Ambrożyk 80
Androsz 37
Andreas 43
Andr(z)ejaszek 44
Andrzej 84
Andrzejek ???
Andrzejko 59, 77
Andrzczyka 36
Ankiel 176
Antosz 44
Anzelm 54
Arnołt 62
Augustyn 84
- B**alcar(z) 26, 56, 150, 201
Balcar(z) ż. 201
Baldwin 55, 163
Banosz 51
Barch 144
Barnaba 57
Barnasz 52, 60
Barnat 57, 67
Bartak 59
Bartek 36, 82, 85
Bartko 51
Bartołt 63
Bartosz 39, 63, 85, 152
Baruch 57, 63, 78, 201
Baruchowa 201
Barut 50, 142
Basz 51, 76, 147, 175
Baszak 147
Baszno 146
Baszunka 76
Bądko 114
Bertke 76
Biedrzych 57, 84
Bieniak 44
Bieniasz 64, 149, 198
Bieniaszek 67, 154
Bieniaszowa 202
Bienich 191
Bieniek 14, 44, 146, 149, 155
Bieniesz 51, 60
Bienięda 80
Bieno 51
Bieńkowie 189
Biernatek 64
Biernatowie 190
B(i)ertołt 62
Bieszcz 80
Bietran ż. 203
B(i)ezczta 111
Bliz 111
Blizień 122
Blizota 112
Błach 50

Błachut 37
Błajek 177
Błażek 60, 64, 154
Bodek 177, 205
Bodkowa 177, 202
Bodzęta 105, 124
Bog 122
Bogdał 117, 124
Bogdan 103, 106, 116, 123, 127, 168, 200
Bogdanowa 200
Bogdo 114
Bogiel 96
Bogodar 116
Boguchwał 127
Bogudar 117
Bogumił 116, 127
Bogunek 121
Bogured 118
Bogusław 103
Bogusz 115, 125
Boguszowie 188
Boguta 91, 97, 105, 125, 168, 171, 172
Bojanka 144
Bolek 115, 125, 175
Bolkowie 185, 189
Bolesław 119
Bolest 113
Bonin 75
Bońko 52
Borek 175
Borkowie 180, 187
Boro 111
Borsza 104, 105, 175, 196
Borszowie 183
Borusz 111
Borusza 112
Boruszom (dat.) 179
Boruta 104, 126, 148, 150, 153, 170
Borys 57
Borzan 195
Borzgniew 123
Borzuch 114
Borzuj 99
Borzyk 120
Borzyło 122
Borzym 99, 125, 196

Borzymowie 189
Borzymir 117
Borzyna 120
Borzysz 97, 167
Borzyszowie 188
Borzyszewa 167
Borzywoj 123
Bożej 98, 147, 152, 156
Bożek 99
Bożen 114, 150
Bożydar 116, 117
Braślav 102
Bratek 102, 150
Bratko 113
Bratumił 117
Bronisz 101, 105, 126
Broniszowie 184, 189
Brożek 143, 177
Brożyna 174
Brun 61, 144, 145
Brunik 51
Brunusz 51
Bryl 75
Brzyk 58
Brzykc(z)y 151, 173
Brzyszek 76
Budka 96
Budych 125
Budziwoj 102, 116, 118, 123, 143
Bychta 166
Byłęcina 200
Byłęta 200

Cerwo 67
Charz 39, 58
Chocimir 126
Chocz 98, 121
Chodur 62
Chońko 166
Chotko 145
Chrczon 41
Chrszczon 66
Chwałęta 99
Chwalibog 119, 127, 147
Chwalisław 116
Chwalisz 98

Chwałek 104, 115
Chwałowie 32, 183
Cichosz 104, 154
Ciech//Czech 122
Ciechoń 98, 100, 113
Ciechosz 143
Cieszęta 97
Cieszka 106
Cieszymir 117, 191
Czach 114
Czasław 116, 117
Czсібor 127
Czсібorek 126
Czсібorowie 188
Czciej 98
Czčik 90
C(z)edrowie 184
Częstek 101, 114
Cztan 113, 120
Czuryło 84, 153
Czuryłowa 203
Czuryłowie //Czuryły 181, 187, 208
Czurzyk 198

Dalik 100

Damisz 146
Damko 59
Daniek 59
Daniło 84, 150, 172, 174
Danio 149
Danko 53
Dawid 54, 65
Demijan 57
Dobczyk 99
Dobek 115, 125, 172
Dobkowie 186, 188
Dobrko 120
Dobrogost 127
Dobroń 25
Dobrosz 114
Dobrzyn 111, 120
Domach 149
Domarad 118, 127, 197
Domasz 194
Dominik 56, 66, 84
Dominikowie 186, 187

Donat 56, 61
Drogosz 177
Drogusz 113
Dwórka 101
Dyjonizy 57
Dziech 91
Dzierż 114
Dzierżek 92
Dzierżkowie 189
Dziesław 116
Dziesław//Dziszław 116
Dzieszek 154
Dzietrzych 55, 62
Dziwan 191
Dziwiz 37

Ernst 55

Falk 147

Feliks 56, 63
Fiebronek 76
Filip 56, 62, 84
Filipek 65
Florianek 67
Franczek//Frączek 149
Franczkowie//Frączkowie 189
Franc(z)och 148
Franc(z)uch 52, 197
Franek 38, 52, 65
Frankowie 189
Frano 52
Frasz 76
Frasz//Frąsz 38
Fredro 165
Fredrowa 165
Fredrowie 165, 182
Fredrych 54, 65
Fredryszek 53
Fryc(z) 59, 65, 148, 194
Frydak 52
Frydel 145
Frydrych 62
Frydusz 150

Gabrielek 64

Gardota 113

Gardzina 96
Gardzinka 112
Gaszek 75
Gawał 61
Gaweł 56, 66, 67
Gawrzyjał 56, 66, 67
G(i)ec(z) 201
G(i)ec(z)owa 201
G(i)ec(z)owie 185
G(i)erak 77
G(i)erlach 61, 78
Glawko 50
Gniewek 102, 105
Gniewko 99
Gniewomir 118
Gniewosz 99, 105, 114, 125, 197
Gochoła 120
Goczałek 81
Goczałkowie 185
Godek 146, 171
Godula 111, 113, 101, 142
Godyń 144
Godziec 124
Godzimir 25, 147
Godzisz 119
Gosz 101, 203
Goszcz 98, 113
Gosze 183
Goszowa 203
Gościej 105, 128
Goścień 124
Greger 68, 56
Gregorius 43
Grođ 144
Grodek 25
Gromek 101
Gromich 124
Grzegorek 44
Grzegorz 81
Grzegorzec 150
Grzegorzec 37, 64
Grzegorzkwowie 184
Grześkowie 188
Grzymała 105
Gumprecht 61, 145
Guszko 51

Han 39
Hancel 39, 151
Hryniec 39
Hyncza 37, 39

Idziek 149
Idzik 37, 44, 76, 198
Imbram 196
Iwachno 38
Iwaczko 151
Iwan 41, 43, 55, 78
Iwaniec 44
Iwańczak 39
Iwaszko 37

Jach 39
Jachnik 37
Jaczkwowie 188
Jaka//Jakka 38, 148
Jaki 184
Jakiel 52
Jakim 81
Jaklec 53
Jaks(z)a 39, 145
Jakszan 60
Jakub 62, 81
Jakubik 83
Jakusz 36, 146
Jałbrzyk 151
Jambrozec 83
Jan 40, 43
Janak 53
Janasz 67
Janaszek 177
Janawa 45, 83, 169, 170
Janawianka 170
Jancz 38
Jancy 38, 58
Janda 176, 177
Jander 35, 38
Jandro 50, 58
Janeczek 44
Janek 59, 64, 151
Janiczek 64
Janiek 36
Janik 36

Janiszowie 181
Jankuła 168
Janota 197
Jantosz 53, 154
Januch 33, 53
Januszek 39, 65
Jarant 79
Jaromir 106
Jarosław 106
Jaroszko 91
Jaroszowie 188
Jarzon 146
Jasiek 83, 170, 172, 193
Jasz 36
Jaszek 44, 145, 156
Jaszkowie 180
Jaszyca 147
Jaszyk 174
Jaškowa 170, 202
Jaškowie 186
Jen 149
Jencz 36, 147
Jeroszek 155
Jerzyca 51
Jędrek 65, 83, 176
Jędrzej 66
Jędrzyczka 82, 174
Joachim 56
Johan 57
Johannes 43
Jon 40, 45
Jonasz 55
Jordan 55, 61, 84, 85, 173, 191, 197
Jorge 56
Jowaki 181
Joszko 39
Jugo 54
Jura 50, 143
Jurek 53, 64
Jurga 155
Jurzyk 76

Kaj 148
Kajowie 182
Kajmierowie 190
Kalenikowie // Kalenicy 183

Kanimir 118, 201
Kanimirowa 201
Karl 63
Kasper 145
Kazan 121
Kazek 114
Kazimier 124
Kazimir 116, 117
Kaźmier 118, 103
Kaźmir 123
Kilijan 62, 67
Kinel 146, 200
Klawek 76
Klawko 35
Klem 51
Klemens 43
Klich 36, 148
Klim 80
Klima 175
Klimasz 64
Klimek 53, 64, 82
Klimiontek 151
Klimkowie 188, 189
Klimowie 189
Klisiowie 187, 189, 190
Klisz 39, 51, 65, 68, 154
Klosz//Kłosz 60
Kloszek//Kłoszek 44, 52, 60, 79
Kłusz//Kłusz 35, 164, 168, 198
Kłuszowa 202
Kłuszowie 164, 182
Koncek 52, 59, 194
Kolisz 80
Koluszka 146
Koła 166
Kołaczek 36, 75, 149
Kołaczko 39, 80
Kołaszek 60
Kołczek 76, 80
Kołeczko 80
Kołek 198
Koło 75
Konce 183
Koncek 52, 59, 194
Koncko 51
Konrad 66, 68, 171

Konrat 68, 84, 170, 202
Konratowa 202
Konratowie 190
Konstanty 66
Konstantyn 57, 83
Kopil 162
Kostko 38
Kostka 144
Koszek 35
Koszko 35, 51
Koszkowie 184
Kościeszka 51, 76, 183
Kościeszka 183
Kozma 55, 81
Kozmowie 188
Krzeczek 121
Krzek 101
Krzysz 112, 114
Krzyszka 76
Krzysz(z)pin 55
Krzyszstan 59, 82
Krzysz(z)tanek 53
Krzysz(z)tan 172
Krzysz(z)tek 36, 76, 153
Krzysz(z)tkowie 188
Krzysz(z)tyjan 79
Kuba 35, 36, 44, 52, 75
Kuban 177
Kubanka 177, 202
Kubasz 173
Kubela 175
Kubiel 173
Kubisz 156
Kuc(z) 65, 76, 85, 148, 155, 172, 193
Kuc(z)ek 59, 75, 145
Kuc(z)eń 53
Kuczowa 203
Kunat//Kunad 78, 156
Kunc 64, 82
Kunca 85
Kuncak 194
Kunczatko 58
Kunek 51, 60
Kunel ż. 200
Kunil // Kinel 200
Kunisz 51, 60, 64

Kusz 151
Kuszec 77
Kuszęt 38
Kuźma 176

Lambrecht 55, 61
Lampracht 61, 94
Laurencius 40
Lech 75
Lechno 172
Leksik//Lekszyk 50
Lelak 97
Lelusz 148
Lenart 62, 63
Leo 54
Leon 55, 61
Lew 78
Lorek 150
Lorenc 41, 66, 68
Lorync 41
Luba 115
Luban 114, 143, 147
Lubek 98, 125, 143
Lubiec 147
Lubiech 196
Lubik 144, 146
Lubkowie 186
Lubomir 106
Lubowie 188
Lubsza//Lubza 122
Ludek 115
Ludzisz 121
Luj 98
Lutek 115

Ławr(z)yn 58
Łazarz 78
Łęka 120
Łękomir 116
Łękosz 99, 102, 126
Łękosz 112
Łodwik 56, 65
Łuczak 77
Łuczek 52
Łuka 55, 56, 63, 147, 201
Łukacz 69

Łukasz 56
Łukaszek 65
Łukaszowa 201
Łuń 52

Machała 149
Machota 193
Maciej 41, 45, 61, 66, 81
Maciejca 67
Maciejek 154
Maciejko 44
Maciuszek 147
Macuda 36
Maćko 83, 174
Madaj 78
Madej 41, 45, 174
Malich 112
Malinka 111
Małach 115
Małoń 26, 147, 26
Małucha//Malucha 122
Małyszka//Malisza 195
Marac(z) 51
Marcin 43, 45, 56, 82, 174
Marcinek 45, 52
Marciniec 65, 153
Marciszek 83
Marciszowie 186
Marek 57, 66, 67, 168
Mark(i)el 146
Markowie 188
Marsz 76
Mariusza 36
Marzyjan 56, 66
Marzysz 145, 149
Matej 40
Materna 201
Maternowa 201
Matys(z) 40
Maurycy 56, 68
Melchiar 57
Merk(i)el 144, 146
Męcina 102
Męcioszek 99
Męszek 114
Męszko 120

Michalec 76
Michał 41, 81
Michalek 53, 59, 64
Michno 39, 65
Micz 36
Miczek 37
Miczura 45
Mieroszek 105
Mieszek 192
Mik 44, 83, 173
Mik/Miko 191
Mika 44, 169
Mikita 82
Miklasz 40, 41, 45
Miklusz 84
Miko 59
Mikołaj 62, 81
Mikołajkowie 187
Mikora 156
Mikosz 64, 154
Mikoszko 52
Mikulec 60, 82, 148
Mikulcy 184
Mikuł 41, 45
Mikuła 40, 63, 66, 78, 154
Mikułka 39, 45, 63, 163, 192
Mikut 77
Milaczonibus 179
Milakowie 188
Milej 124
Milik 156
Miłacz 143
Miłajek 195
Miłka 146
Miłobrat 123
Miłośław 118, 127, 197
Miłosz 112
Miodek//Modek 111
Mirak 173
Mirek 91, 105, 114, 126, 169
Mirka 172
Mirośław 118, 151
Mirosz 104, 105, 154, 176
Miroszek 95
Miszta 175
Mityfor 43

Model 111
Modlibog 127
Modlibogowa 203
Modlo 112
Moryc 54, 61, 162
Mrożek 58, 75
Mszczuj 122
Mścichowie 186, 189
Mścisz 120
Mściszko 114
Mysłek 101
Myślbor 118
Myślimir 118, 163

Nacz//Nać 113, 120

Nadmir 118
Nasięgniew 118
Nicz 83, 177, 178
Niczek 67
Niczko 64
Niczówna 178
Niebor 117
Niecz 36
Niecz//Nieć 76
Nieczuta 39
Niega 102
Niegosław 118
Niegosz 114
Niemir 102
Niemsta 98, 156
Niemsty 181
Nieprosz 111
Nieścior 57, 172
Nieurząd 118
Nikiel 37, 80, 144
Nikisz 153
Niklasz 34, 153
Niklosz 33, 40, 41, 43
Niko 36
Ninogniew 123

Ociesz 120

Olbracht 41, 67
Olbrecht 62
Oldrzych 62
Okrzesz 121

Olechno 39
Orlik 80
Orlikowie 184
Ostapiec 58
Ostasz 79
Ostro 112
Ostrosz 195
Oswaldowie 186
Otmar 55, 61, 194
Otto 66
Ożep 57

Pabijan 41, 56

Pabisz 144
Pach 44, 64
Pachoł 37, 199
Pachołowa 199
Pakosze 189
Panac(z)owie 182
Panek 75
Parzysz 55, 79, 84, 154
Parzyszowie 187
Pasz 25, 77
Paszek 148
Paszkowie 184
Paszta 150
Pawełek 65
Pawłek 53
Pawletka 44
Pawlik 52
Pełka 97, 105, 125, 154, 196
Pełkowie 187, 189
Pękała 193
Pękałanka 193
Pękałka 154
Pękoszka 111
Pęsz 192
Piech 64, 65, 67, 83, 168
Piechno 44, 53
Piec(z) 36
Pieczek 173, 175
Piec(z)ka 59
Piec(z)ko 53
Piec(z)ysz 76
Pielgrzym 79
Pielgrzymowie 184

Pieskonum 187
Piesz 59, 25
Pieszek 52, 65, 187, 193
Pieszel 64, 169, 201
Pieszelinne 169
Pieszko 36
Pieszlowa 201
Pieszycza 144
Pietraszowie 186
Pietrek 44, 60
Pietrzyk 37, 83
Pietr(z)yka 148
Pietuchowie 182
Piotral 192
Piotran 36, 153
Piotraszek 53
Piotruszka 36
Piotuch 148, 182
Politko 60
Posz 192
Pral 112
Prochno 100
Prokop 67
Protazy 63
Prymus(z) 198
Przebor 116
Przebeło 174
Przec(z)ek 144
Przedabog 117, 124
Przedbor 103, 117, 127
Przemąt 163
Przemek 101
Przybeła 177, 194
Przybko 91
Przybor 103
Przybyk 102
Przybył 128
Przybyło 97, 106, 126, 175
Przybyłowie 189
Przysz 111

Rabula 196, 201
Rabulina 196, 201
Racel//Recel 96
Rachał 78
Racibor 116, 118, 127

Raciborek 125
Radak 97, 100, 101, 112, 119, 121, 143, 191
Radek 115, 143
Radko 97
Radost 145
Radosz 121
Radota 126
Radwan 25, 102, 150, 193
Radziej 99
Radzik 150
Radzisz 113
Rafał 56, 66, 84
Raj 100
Rajnołt 79
Rasz 121
Raszak 144
Raszek 121
Raszka 145
Raszycza 113
Ratołt 166
Rejnołt 61
Roch 66, 79, 84, 176
Roj 145
Roman 55, 66, 74
Romanek 52
Romaniec 50, 58, 143
Romka 50, 51
Ropek 77
Rostasz 113
Rostek 99
Rostkowie 190
Rozmysł 103, 118
Rubin 58
Rubisz 143
Rudolf 63, 66
Ruland 54, 78
Ruprecht 55
Rynerz 55

Salomon 78
Salomonowie 183, 195
Sambor 103, 116, 118, 124
Samek 97
Samoty 185
Sander 50
Serafin 167

Sęczek 90, 91, 97
Sędek 91, 100, 115, 126
Sędka 96
Sędko 145
Sędzian 149
Sędzisz 149
Sędziwoj 103, 118
Sęk 112
Sieciech 118
Sieciej 111
Siecień 113
Sieczko 104, 125
Siecko 97
Siedlik 143
Siema 99
Siemach 148
Siemił 117
Siesław 103
Skarbimir(z) 127
Skoran 101
Skory 180
Sława 100
Sławek 104, 114, 125, 153, 194
Sławiec 126, 150
Sławka 97
Smych 113
Smyczek 121
Smyk 96
Smysł 103
Sobek 37, 156
Sobiej 98
Sobień 144
Spycimir 117, 122, 144, 162
Spyszowie 183
Spyt 99, 195
Stach 93, 174, 175
Stachaczek 93, 176
Stacher 81
Stachoł 115
Stachoń 126, 128, 176, 194
Stachowie 186
Stachura 90, 92, 145
Stachyra 25, 91, 150
Stachyrki 182
Stan 121, 125, 149
Stanek 90, 92
Staniak 173
Staniek 150
Staniel 153
Staniół 91
Stanisławek 93, 172
Stanisz 112, 126
Stanko 93, 111, 142
Stano 33, 90, 91, 115
Stanosz 92
Stanoszek 92
Stanusz 91
Stańczek 101, 151
Stańczul 91
Stańczyk 92
Stasiota 93, 172
Stasz 91, 92
Staszeczko 92
Staszek 90, 149
Stasznik 114
Steczko/Stećko 37
Stećko 59
Stephanus 43
Stepko 153
Stogniew 127
Stojan 97, 112
Stojigniew 106, 127, 196
Stok 145
Stosz 124, 155
Stosze 180
Stoszyk 128
Strachot 120
Strachota 173
Strasz 105
Straszko 112
Stryczek 121
Strzedz 97, 101
Strzeszka//Strzeżka 96
Strzeżek 104
Suchorka 151
Suchta 98
Suchto 102
Sulak 122
Sulec 126
Sulibor 119
Sulisław 116, 127
Sulisławowie 188

Sulek 97, 151
Sydor 62
Syz//Szysz 77
Szawel 55
Szczepan 68
Szczepanek 83
Szczepanik 68
Szczeppek 65
Szczepsko 52
Szczęsny 42, 84
Sztencel 125
Szyman 61
Szymek 37, 67, 83, 170
Szymko 53
Szymon 66

Świech//Święch 121
Świemir 127
Święc 112
Święch 99, 147, 153, 201
Święchowa 201
Święcik 101
Święk 100, 143
Świętek 104, 106, 125
Świętobor 127
Świętoń 115
Świętopek 103, 117, 123s

Tadej 56
Tader 148
Taras(z) 78
Tasz 192
Tatak 146
Tatumir 119
Tobiak 83
Tomal 65, 192
Tomasz 90
Twardawa 111
Twardostoj 118, 149
Tworek 105
Tworkowie 189, 190
Tymka 60
Tysz 51
Tyszka 76, 167

Ubko 128
Ubysz 126
Ulr(z)ych 85
Urban 66, 79, 153, 169
Urbanek 65

Wach 38
Wacław 93, 119
Wal 51, 144
Walenty 147
Walentyn 66
Wanek//Waniek 77
Warc 112
Warcek 97
Warcisław 127
Wasyl 81
Waśko 176
Wawak 36
Wawro 173
Wawroszkowie 188
Wawrzek 36, 58
Wawrzętkowie 203
Wawrzyniec 154
Werner 56
Wielisz 98, 113, 128, 173
Wielusz 120, 121
Wiernusz 58, 163
Wiernuszinne 163
Wietrzychowcie 184
Więch 90, 91, 92
Więcpek 37, 104
Więczeniec 174
Więc(s)ław 127, 195
Więczyk 91
Więszel 120
Wiktor 66, 156
Wiktorowie 189
Wilam 79
Wilhelm 55, 56, 65
Wilik 80
Wilisz 35
Wilm 173
Wilusz 58, 195, 198
Wit 41, 173, 177
Witowie 188
Witówna 177

Włach 105
Włast 119
Włodek 33, 92, 105, 115, 175, 176
Włodkowie 190
Włodzimir 117
Włost 195
Włoszko 97
Włościbor 116
Włościwoj 103
Wociał 168
Wocieszek 93
Wojasz 92
Wojciech 128
Wojcien//Wojcień 100
Wojdyła 150
Wojnak 200
Wojnakowa 200
Wojśław 126, 127, 150
Wojsza 174
Wojszek 98, 104, 111
Wojszka 192
Wojszyk 201
Wojszykones 166, 184
Wojszykowa 201
Wojtanek 150
Wojtek 125
Wroc 125
Wroch 113
Wszemił 117
Wysota//Wyszota 120, 148
Wysz//Wisz 111, 112
Wyszach//Wiszach 101
Wyszel//Wiszel 149
Wyszka//Wiszka 99
Zacharyja 43
Zacharyjasz 66, 175, 178
Zacharz 75
Zawisza 97, 105 113, 125, 154, 156, 176
Zawiszowie 188, 190
Zbramir 123
Zbroch 195
Zbroszek 98, 104, 105, 113, 126, 198
Zbrożek 37
Zbygień 100, 114
Zbygniew 118
Zbylut 106, 117, 123, 124
Zbyszek 125, 172
Zduj 101
Zdzich 147
Zdzichowie 190
Zdziebor 123
Zdziech 99, 104, 115, 126, 146, 197
Zdziechowie 186
Zdziesławowie 189
Zdzieszek 165
Zdzieszkowie 165, 183
Zych//Żych 148
Zychowie 189
Zygmunt 57, 63, 66, 67, 85, 171
Żęgota 196
Żelibor 119, 124
Żyszka 80, 145

**WYKAZ PUBLIKACJI
SŁAWISTYCZNEGO OŚRODKA WYDAWNICZEGO (SOW)**

PERIODYKI:

Acta Baltico-Slavica

t. 21, 1994; t. 22, 1996; t. 23, 1997; t. 24, 1999; t. 25, 2000; t. 26, 2001/2002; t. 27, 2003;
t. 28, 2004; t. 29, 2005

Slavia Meridionalis

t. 1, 1994; t. 2, 1999; t. 3, 2000; t. 4, 2004; t. 5, 2005

Studia z Filologii Polskiej i Słowiańskiej

t. 31, 1993; t. 32, 1995; t. 33, 1996; t. 34, 1998; t. 35, 1999; t. 36, 2000; t. 37, 2001;
t. 38, 2003; t. 39, 2004; t. 40, 2005

Studia Kognitywne

t. 1, 1996; t. 2, 1997; t. 3, 1999; t. 4, 2001; t. 5, 2003; t. 6, 2004

Studia Litteraria Polono-Slavica

t. 1, 1993; t. 2, 1996; t. 3, 1999; t. 4, 1999; t. 5, 2000; t. 6, 2001; t. 7, 2002

Sprawy Narodowościowe. Seria Nowa

t. 24-25, 2004; t. 26-27, 2005; t. 28, 2006

Do nabycia po bardzo okazjnych cenach są również zeszyty *SN* od numeru 12 do 23, które ukazywały się nakładem Poznańskiego Wydawnictwa Naukowego.

Bibliografia językoznawstwa slawistycznego

... za rok 1992, 1995; ... za rok 1993, cz. 1, 1995; ... za rok 1993, cz. 2, 1996; ... za rok 1994, 1997; ... za rok 1995, 1999; ... za rok 1996, 2001; ... za rok 1997, 2003
(Wszystkie tomy pod redakcją Z. Rudnik-Karwatowej)

Gramatyka konfrontatywna bułgarsko-polska

- M. Korytkowska, t. 5, cz. 1, 1992
- V. Koseska-Toszewa, V. Maldżieva, J. Penčev, t. 6, cz. 1, 1996
- M. Korytkowska, R. Roszko, t. 6, cz. 2, 1997
- V. Maldżieva, t. 6, cz. 3, 2003
- M. Korytkowska, t. 6, cz. 4, 2004
- V. Koseska-Toszewa, t. 7, 2006

Język na pograniczach

- *Słowiańskie pogranicza językowe*, red. K. Handke, (1) 1992
- *Studies in the Phonetic Typology of the Slavic Languages*, red. I. Sawicka, A. Holvoet, (2) 1991
- E. Rzetelska-Feleszko, J. Duma, *Dawne słowiańskie nazwy miejscowe Pomorza Szczecińskiego*, (3) 1991
- *Studia z dialektologii polskiej i słowiańskiej*, red. W. Boryś, W. Sędzik, (4) 1992
- W. Szulowska, *Imiennictwo dawnej ziemi halickiej i lwowskiej*, (5) 1992
- K. Handke, *Polskie nazewnictwo miejskie*, (6) 1992
- R. Roszko, *Wykładniki modalności imperceptywnej w języku polskim i litewskim*, (7) 1993
- J. Mindak, J. Sawicka, *Zarys gramatyki języka albańskiego*, (8) 1993
- E. Wolnicz-Pawłowska, *Antroponimia łemkowska na tle polskim i słowackim (XVI–XIX wiek)*, (9) 1993
- Z. Greń, *Semantyka i składnia czasowników oznaczających akty mowy w języku polskim i czeskim*, (10) 1994
- *Uwarunkowania i przyczyny zmian językowych*, red. E. Wrocławska, (11) 1994
- E. Kędelska, *Studia nad łacińsko-polską leksykografią drugiej połowy XVI wieku*, (12) 1995
- K. Handke, *Polski język familijny*, (13) 1995
- T. Lewaszkiewicz, *Łużyckie przekłady Biblii (Przewodnik bibliograficzny)*, (14) 1995
- H. Popowska-Taborska, W. Boryś, *Leksyka kaszubska na tle słowiańskim*, (15) 1996
- E. Rzetelska-Feleszko, J. Duma, *Językowa przeszłość Pomorza Zachodniego na podstawie nazw miejscowych*, (16) 1996

- A. Zielińska, *Wielojęzyczność staroobrzędowców mieszkających w Polsce*, (17) 1996
- *Z historii języków łużyckich*, red. H. Fałke i E. Wrocławska, (18) 1996
- *Obraz językowy słowiańskiego Pomorza i Łużyc. Pogranicza i kontakty językowe*, red. J. Zieniukowa, (19) 1997
- L. A. Jankowiak, *Prasłowiańskie dziedzictwo leksykalne we współczesnej polszczyźnie ogólnej*, (20) 1997
- W. Boryś, *Czakawskie studia leksykalne*, (21) 1999
- A. Zielińska, *Mniejszość polska na Litwie Kowieńskiej. Studium socjolingwistyczne*, (22) 2002
- I. Grek-Pabisowa, *Współczesne gwary polskie na Litwie i Białorusi. Fonetyka*, (23) 2002
- *Języki mniejszości i języki regionalne*, red. E. Wrocławska, J. Zieniukowa, (24), 2003
- R. Roszko, *Semantyczna kategoria określoności/nieokreśloności w języku litewskim*, (25), 2004
- Z. Greń, *Tradycja i współczesność w językowym i kulturowym obrazie świata na Śląsku Cieszyńskim*, (26), 2004
- L. A. Jankowiak, *Słownictwo medyczne Stefana Falimirza. Studium początków polskiej renesansowej terminologii medycznej*, t. 1, (27), 2005
- H. Krasowska, *Górale polscy na Bukowinie Karpackiej. Studium socjolingwistyczne i leksykalne* (28), 2006

Literatura na pograniczach

- *Literatura rosyjska XX wieku. Nowe czasy, nowe problemy*, red. G. Bobilewicz, A. Drawicz, (1) 1992
- *Antologia wolnej literatury rosyjskiej*, red. A. Drawicz, (2) 1992
- J. Wierzbicki, *Pożegnanie z Jugosławią. Szkice i portrety literackie*, (3) 1992
- J. Rapacka, *Dawna literatura serbska i dawna literatura chorwacka*, (4) 1993
- G. Bobilewicz, *Wyobrażenia poetycka. Wiaczesław Iwanow w kręgu sztuk*, (5) 1995
- *Włodzimierz Majakowski i jego czasy*, red. W. Olbrych, J. Szokalski, (6) 1995
- J. Szokalski, *Czas w poezji Sergiusza Jesienina*, (7) 1995
- J. Sujeczka, *Obraz wielkiej przemiany w poezji bułgarskiej 1918–1925*, (8) 1996
- *Stepowa legenda. Antologia ukraińskiej małej formy prozatorskiej lat 1890–1930*, red. O. Hnatiuk, L. Szost, (9) 2001
- *W kręgu Jesienina*, red. J. Szokalski, (10) 2002

Kultura na pograniczach

- *Naród – Tożsamość – Kultura. Między koniecznością a wyborem.*, red. W. Burszta, K. Jaskułowski, J. Nowak, (1) 2005
- A. Gucka, *Obraz emigracji polskiej na łamach „Dziennika Poznańskiego” (1859-1939) i „Kurierza Poznańskiego” (1872-1932)*, (2) 2005

Polszczyzna regionalna Pomorza

t. IV, 1991; t. V, 1993; t. VI, 1994; t. VII, 1996; t. VIII, 1998

Wszystkie tomy pod redakcją K. Handke

Prace Slawistyczne „Slavica”

- *Problemy teoretyczno-metodologiczne badań konfrontatywnych języków słowiańskich*, red. H. Běličova, G. Neščimenko, Z. Rudnik-Karwatowa, (89) 1991
- L. Moszyński, *Cerkiewnosłowiańskie tytuły ewangelijne*, (90) 1990
- *Studia gramatyczne bułgarsko-polskie*, t. IV, *Modalność a inne kategorie językowe*, red. V. Koseska-Toszewa, M. Korytkowska, (91) 1991
- H. Dalewska-Greń, *Selektywna kategoria rodzaju w języku polskim i serbsko-chorwackim (analiza konfrontatywna)*, (92) 1991
- V. Koseska-Toszewa (with cooperation of G. Gargov), *The Semantic Category of Definiteness/Indefiniteness in Bulgarian and Polish*, (93) 1991
- W. Budziszewska, *Zapożyczenia słowiańskie w dialektach nowogreckich*, (94) 1991
- A. Holvoet, *Transitivity and Clause Structure in Polish, A Study in Case Marking*, (95) 1991
- M. Wojtyła-Świerzowska, *Prasłowiańskie abstractum. Słowotwórstwo. Semantyka. (Formacje tematyczne)*, (96) 1992
- *Synchroniczne badania porównawcze systemów gramatycznych języków słowiańskich*, red. I. Grek-Pabisowa, L. N. Smirnow, (97) 1992
- G. Szwat-Gyłybow, *W kręgu bułgarskiej groteski. O twórczości Jordana Radiczkowa*, (98) 1991
- *Procesy rozwojowe w językach słowiańskich*, red. J. Zieniukowa, (99) 1992
- *Studia gramatyczne bułgarsko-polskie*, t. V-VI, *Konfrontacja językowa. Słowotwórstwo. Wybrane kategorie semantyczne*, red. V. Koseska-Toszewa, M. Korytkowska, (100) 1993
- *Atlas gwar wschodniosłowiańskich Białostoczczyzny*, t. V, *Leksyka 1*, red. I. Maryniakowa, (102) 1995
- *Testimonia najdawniejszych dziejów Słowian*, Zeszyt III, Seria grecka, red. A. Brzóstkowska, W. Swoboda, (103) 1995.
- *Atlas gwar wschodniosłowiańskich Białostoczczyzny*, t. VI, *Leksyka 2*, red. I. Maryniakowa, (104) 1996
- *Leksyka słowiańska na warsztacie językoznawcy*, red. H. Popowska-Taborska, (105) 1997
- *Testimonia najdawniejszych dziejów Słowian*, Zeszyt 4, Seria grecka, red. A. Brzóstkowska, W. Swoboda, (106) 1997
- Z. Kaleta, *Nazwisko w kulturze polskiej*, (107) 1998
- *Atlas gwar wschodniosłowiańskich Białostoczczyzny*, t. VII, *Leksyka 3*, red. I. Maryniakowa, (108) 1999

- J. Turonek, *Książka białoruska w II Rzeczypospolitej*, (109) 2000
- *Słowiańskie słowniki gwarowe*, red. H. Popowska-Taborska, (110) 2000
- *Atlas gwar wschodniosłowiańskich Białostoczczyzny*, t. VIII, *Leksyka 4*, red. I. Maryniakowa, (111) 2002
- M. Wojtyła-Świerżowska, *Prasłowiańskie abstractum. Sufiksalne nomina actionis*, (112) 2003
- *Studia gramatyczne bułgarsko-polskie*, t. VII, *Przewodnik po akademickiej gramatyce konfrontatywnej bułgarsko-polskiej*, red. V. Koseska-Toszeza, M. Korytkowska, (113) 2003
- *Procesy innowacyjne w językach słowiańskich*, red. Z. Rudnik-Karwatowa, (114) 2003
- *Nazwy własne a kultura. Polska i inne kraje słowiańskie*, red. Z. Kaleta, (115) 2003
- M. Trawińska, *Fonetyka wielkopolskich rot sądowych*, (116), 2005

Semantyka a konfrontacja językowa

- t. 1, red. V. Koseska-Toszeza, D. Rytel-Kuc, 1996
 t. 2, red. V. Koseska-Toszeza, Z. Greń, 1999
 t. 3, red. V. Koseska-Toszeza, R. Roszko, 2006

POZA SERIAMI:

monografie

- I. Dulewiczowa, *Gramatyka konfrontatywna rosyjsko-polska, Fonetyka i fonologia. Grafia i ortografia*, 1993
- I. Maryniakowa, *Gramatyka konfrontatywna rosyjsko-polska. Morfologia ze słotwórstwem*, 1993
- V. Koseska-Toszeza, *Gramatyka konfrontatywna rosyjsko-polska, Składnia*, 1993
- H. Popowska-Taborska, *Wczesne dzieje Słowian w świetle ich języka*, 1993
- *Skupiska staroobrzędowców w Europie, Azji i Ameryce, ich miejsce i tradycje we współczesnym świecie*, red. I. Grek-Pabisowa, I. Maryniakowa, R. A. Morris, 1994
- I. Maryniakowa, I. Grek-Pabisowa, A. Zielińska, *Polskie teksty gwarowe z obszaru dawnych kresów północno-wschodnich*, 1996
- K. Handke, H. Popowska-Taborska, I. Galsterowa, *Nie dajmy zginąć słowom*, 1996
- Z. Kaleta, *The surname as a cultural value and an ethnic heritage*, 1997
- K. Handke, *Rozważania i analizy językoznawcze*, 1997
- J. Rapacka, *Leksykon tradycji chorwackich*, 1997
- E. Wolnicz-Pawłowska, W. Szulowska, *Antroponimia polska na kresach płdn.-wsch.*, 1998

- I. Grek-Pabisowa, K. Handke, M. Ostrówka, A. Zielińska, *Bohatyrowicze sto lat później*, 1998
- I. Grek-Pabisowa, *Staroobrzędowcy. Szkice z historii, języka, obyczajów*, 1999
- I. Grek-Pabisowa, I. Maryniakowa, *Współczesne gwary polskie na dawnych kresach północno-wschodnich*, 1999
- S. Rudnicki, *Gwara polska wsi Korczunek koło Żytomierza. Fonetyka. Fleksja*, 2000
- Z. Greń, *Śląsk Cieszyński. Dziedzictwo językowe*, 2000
- H. Owsiany, *Polacy w łagrach rosyjskiej Północy. W świetle relacji, listów i dokumentów*, 2000
- S. Karolak, *Od semantyki do gramatyki*, 2001
- J. Sujecka, *Ikona domu*, 2001
- S. Karolak, *Podstawowe struktury składniowe języka polskiego*, 2002
- K. Feleszko, *Bukowina moja miłość. Język polski na Bukowinie Karpackiej do 1945 roku*, 2002
- L. Grzelak, P. Głogowski, M. Stefański, *Bibliografia słowianoznawstwa polskiego za lata 1996-2000*, 2002
- K. Feleszko, *Bukowina moja miłość. Słownik*, 2003
- R. Grzesik, *Polska Piastów i Węgry Arpadów we wzajemnej opinii (do 1320 r.)*, 2003
- I. Kwilecka, *Studia nad staropolskimi przekładami Biblii*, 2003
- K. Handke, *O języku dobrze i źle*, 2004
- H. Popowska-Taborska, *Z językowych dziejów Słowiańszczyzny*, 2004
- K. Niewiarowska-Bogucka, *Mecenat rodziny Ossolińskich w XVIII i XI wieku na Podlasiu*, 2004
- G. Szwat-Gyłybow, *Haeresis bulgarica*, 2005
- J. Zieniukowa, *Język mniejszości w komunikowaniu społecznym. Studia nad funkcjonowaniem języków łużyckich w XIX i XX wieku*, 2006

prace zbiorowe

- *Studia Polono-Slavica Orientalia. Acta Litteraria*, t. 13, 1992
- *Region, regionalizm – pojęcia i rzeczywistość*, red. K. Handke, 1993
- *Poliszczyzna a/i Polacy u schyłku XX wieku*, red. K. Handke, H. Dalewska-Greń, 1994
- *Frido Michałk, Studia o języku łużyckim*, red. H. Faska, E. Rzetelska-Feleszko, 1994
- *Z problemów frazeologii polskiej i słowiańskiej*, t. VI, red. M. Basaj, D. Rytel-Kuc, 1994
- *Symbolae Slavisticae*, red. E. Rzetelska-Feleszko, 1996
- *Antroponimia słowiańska*, red. E. Wolnicz-Pawłowska, J. Duma, 1996
- *Kresy – pojęcie i rzeczywistość*, red. K. Handke, 1997
- *Onomastyka i dialektologia*, red. H. Popowska-Taborska, J. Duma, 1997

- *Historia i współczesność języka polskiego na kresach wschodnich*. red. I. Grek-Pabisowa, 1997
- *Myśl białoruska XX wieku. Antologia*, red. J. Garbiński, 1998
- *Semantyka milczenia*, red. K. Handke, 1999
- *Polacy w oczach Rosjan – Rosjanie w oczach Polaków*, red. R. Bobryk, J. Faryno, 2000
- *The National Idea as a Research Problem*, red. J. Sujecka, 2002
- *Słowianie, Słowiańszczyzna – pojęcia i rzeczywistość dawniej i dziś*, red. K. Handke, 2002
- *Ukraińskie życie kulturalne na ziemiach II Rzeczypospolitej* (płyta CD), red. O. Hnatiuk, K. Kotyńska, 2002
- *Semantyka milczenia 2*, red. K. Handke, 2002
- *Prolog nie epilog... Poezja ukraińska w polskich przekładach (pierwsza połowa XX wieku)*, red. O. Hnatiuk, K. Kotyńska, 2002
- *Adam M-ski. Zofia Mańkowska, Dzisiaj i na wieki*, red. J. Garbiński, W. Marchel, 2004

SŁOWNIKI:

- W. Boryś, H. Popowska-Taborska, *Słownik etymologiczny kaszubszczyzny*, t. 1, A-C, 1994; t. 2, D-J, 1997; t. 3, K-O, 1999; t. 4, P-S, 2002, t. 5, Ś-Ż i Suplement, 2006
- Z. Sobierajski, M. Trawińska, *Słownik gwarowy tzw. Słowińców kaszubskich*, t. 1, A-C, 1997
- K. Handke, *Słownik nazewnictwa Warszawy*, 1998
- E. Kędelska, I. Kwilecka, A. Łuczak, *Słownik Bartłomieja z Bydgoszczy*, t. 1, A-G, 1999; t. 2, H-M, 2003, t. 3, N-Pleć, 2005
- Z. Rudnik-Karwatowa, H. Karpińska, *Słownik słów kluczowych językoznawstwa sławistycznego*, 1999
- A. Aksamitow, M. Czurak, *Słownik frazeologiczny białorusko-polski*, 2000
- J. Garbiński, J. Turonek, *Białoruski ruch chrześcijański XX wieku, Słownik biograficzno-bibliograficzny*, 2003